

NĖŠČIOJI MADONA

Peter Henisch

Nėščioji Madona

Romanas

Iš vokiečių kalbos vertė
Angelė Barkauskienė

Vilnius, 2007

UDK 830(436)-3
He212

Versta iš:
Peter Henisch
DIE SCHWANGERE MADONNA
Residenz Verlag, 2005

ISBN 978-9955-16-189-9

Regiu tave, Marija, tūkstančiuose paveikslų,
tačiau nė viename iš jų nematau tavęs tokios,
kokią tave mato mano siela.

Novalis

Skiriama Alfredui Kochui,
be kurio pagalbos Marija ir Džozefas
nebūtų pasiekę Monterkio.

Š
V
R
P
0 50 100 150 200km
Bolcanas
Adidžė
Pjavė
Triestas
Verona
Venecija
Po
Bolonė
Florencija
Arnas
Ankona
ADRIJOS JŪRA
Tražimenas
Monterkis
Perudža
Bolseno ežeras
Todis
Spoletas
Martanos sala
Montefjaskonė
Tibras
ROMA
Gargano pusiasalis
Fodža
Baris
Neapolis
Tarantas
VIDURŽEMIO JŪRA
Mesina
Palermas
Kalabrijos Redžas
Portopalo du Kapo Paseras

Pirma dalis

1.

Pasikėsinti į Madoną niekada neketinau. Mane įtarti turėjus tokį ketinimą – visiškas absurdas. Atleiskite, komisare, nenorėčiau su Jumis ir Jūsų kolegomis būti nepagarbus. Taip įtarinėdamas jūs klystate.

Tikra tai, kad nesusizgribau laiku išeiti iš parodos salės. Kad praleidau naktį su Madona. Sąmoningai? Ne. Nepasakyčiau. Taip susiklostė aplinkybės. Tam tikru požiūriu tai buvo incidentas.

Bandžiau tai paaiškinti per apklausą. Tačiau niekas manęs nesiklausė. Visi buvo siaubingai susijaudinę. Pradedant mane aptikusiu naktiniu sargu. Ir dar tie policininkai! O Dieve mano! Kaip jie įžengė su neperšaunamomis liemenėmis! Kaip jie grasino automatais! Suprantama, tas visas sąmyšis persidavė ir man. Galbūt ne viską teisingai supratau. Arba pats ne viską suprantamai paaiškinau. Per penkias savaites, praleistas Jūsų krašte, itališkai pramokau šiek tiek geriau. Tačiau, apgailestauju, kalbu dar netobulai.

Todėl pageidauju, kad man būtų leista viską iškloti gimtąja kalba. Pasikliauju kruopščiu vertimu. Tai, kad jūs patenkinote mano norą gauti popieriaus ir tušinuką, vertinu kaip supratingumo žingsnį. O gal Jums reikia mano rašysenos pavyzdžio grafologui?

Kad ir kaip ten būtų, noriu pasinaudoti proga ir viską iškloti atvirai.

Vienuolyno celės ramybė! Kur mes esame, komisare, kur mane atvežėte?

Apgailestauju, aš nesu stambi žuvis, kaip Jums atrodo. Nepavyks man prikabinti nusikaltimų. Kas žino, gal rasite kitų. Pasistengsiu viską kuo tiksliau paaiškinti.

Taigi – nuo pradžių. Tiktai kur ta pradžia?

Gal pradėti nuo to, kaip nuvariau automobilį ir pagrobiau merginą...

Gal smulkiai išklоti, kas nuo to laiko nutiko...

Gal galiu pradėti nuo scenos mokyklos automobilių stovėjimo aikštelėje?

Ne, negaliu. Viskas prasidėjo daug anksčiau.

Prieš daugelį metų ar mėnesių. Bent jau prieš keletą savaičių.

Beje, aš merginos negrobiau. Ne kartą jos klausiau, gal ji norinti išlipti.

2.

Tikriausiai reikėtų pradėti nuo mano lankymosi prieglaudoje. Gal man išvis nereikėjo rengti laidos apie Alzheimerio ligos pacientus? Buvau radijo laidų *Feature* bendradarbis, komisare. Nežinau, ar šis angliškas žodis ir čia vartojamas ta pačia prasme – tai dramatinio siužeto radijo laidos.

Buvau laisvai samdomas bendradarbis. Rengiau laidas apie kultūrą ir socialines problemas. Man ir kitiems – kaip man atrodė daugelį metų – jos buvo įdomios. Kolegos vertino mane, klausytojai rašė pritarimo laiškus. Jėgeris, skyriaus vadovas, kartais mane net pasikviesdavo pietų. Ne į kokią valgyklą, o pas graikus, kur buvo galima ne tik gardžiai pavalgyti ir išgerti, bet ir smagiai atsipalaidavus paplepėti.

Laisvai skrajojantis bendradarbis – taip kartais juokais save vadindavau. Pagal taupymo programą – ją vyriausybė bet kokia kaina buvo nusprendusi įgyvendinti – direkcija tokius kaip aš ketino nuleisti ant žemės, sugrąžinti į realybę. Vienus priimti etatiniais arba pusiau etatiniais, su kitais – atsisveikinti. Tai, kas buvo numatyta, buvo panašu į avių atskyrimą nuo ožių – ši biblinė asociacija jokiu būdu nebuvo susijusi su tuo, kad mokyklos automobilių stovėjimo

aikštelėje įlipau į tikybos mokytojo automobilį ir ilgą kelią juo važiavau.

Į automobilį, kurio durelėse kyšojo raktelis. Na, ir atsitiktinumas. Bet gal tai nebuvo joks atsitiktinumas. Juk tuomet aš nežinojau, į kieno automobilį sėdu. Mano sūnus, kurį norėjau pasiimti iš mokyklos, motinos prašymu buvo atleistas nuo tikybos pamokų. Tikybos mokytojo nepažinojau nei iš nuogirdų, nei asmeniškai.

Apie viską paeiliui: noriu pamėginti susisteminti chaosą. Taigi – apsilankiau senelių prieglaudoje. Alzheimerio ligonių prieglaudoje. Žinoma, oficialiai taip ji nevadinama. Tačiau daugumos pacientų būklė atitinka šios ligos požymius, apie ligą susidarytą vaizdą – neryškų, bet keliantį nerimą.

Apie tai norėjau parengti radijo laidą – sumanymas ne iš gerųjų. Ypač tokiam kaip aš, beje, kankinamam įvairiausių baimių. Norėjau būti nepastebimas, bandžiau būti panašus į daugiau ar mažiau pusiausvyros nepraradusį žmogų. Tačiau man kėlė rūpestį stiprėjantis išsiblaškymas ir ėmęs trikdyti užmaršumas. Namuose vis daugiau laiko tekdavo skirti kažkur nukištų įprastinių, kasdienių daiktų paieškai. Radijuje vis dažniau pasitaikydavo sutikti žmonių, kurie užkalbindavo mane, neva mes turį kažko bendra, o aš nepajėgdavau jų prisiminti. Dažnai nebeprisimindavau žmonių. Kartais jie atrodydavo pažįstami, bet tik retsykiais arba po tam tikro laiko prisimindavau jų vardus.

Greičiausiai tai buvo susiję su stresu. Virš mūsų galvų kybojo reforma ir minėtasis atrankos metodas. Patiriant stresą ir persidirbant dar reikėjo neišleisti iš domės kvalifikacijos kėlimo. Prieš imdamasis Alzheimerio istorijos per tą patį laiką, per kurį anksčiau parengdavau tik vieną laidą, buvau parengęs tris. Dirbau be poilsio. Mažai miegojau. Ir tada – prieglauda ir interviu. Prieglaudos gyventojai pasakojo apie požymius, kuriuos ir pats jaučiau. Ne visus pacientus buvo įmanoma kalbinti, kai kurie iš jų jau buvo anapus ribos, kuri mane ir gąsdino, ir žavėjo. Susižavėjimo neneigiu. Nebūčiau jo jautęs iš pat pradžių, nebūčiau išvis siūlęs laidos apie Alzheimerį.

Retsykiais pacientai grįždavo iš anapus. Tuomet jų teiginiai stebindavo. Kartais visi teiginiai arba jų fragmentai nuskambėdavo

juokingai, kartais tragiškai, kartais siurrealistiškai, kartais kaip šviesaus suvokimo blyksniai. Kai kuriuos jų įrašiau, o apie tai, kas mane turėjo dominti labiausiai, man buvo papasakota.

Senyvas vyras, gydytojas, ne psichiatras, bet vidaus ligų, savo žmoną, jau senokai sergančią Alzheimerio liga, išvežė pasivažinėti automobiliu. Kartu su jais važiavo slaugytoja ir ligonės dukra, pareiškusi galinti duoti interviu. „Kas didžiausias žmogaus priešas?" – retoriškai paklausė tėvas po akivaizdžiai girto vairuotojo rizikingo lenkimo manevro (jis buvo prisiekęs abstinentų draugijos narys ir laukė atsakymo: alkoholis.) Dar prieš dukrai ir slaugytojai atsakant, visą sąmoningą savo gyvenimą tvirtai tikinti motina tarė: Dievas!

Dievas – didžiausias žmogaus priešas. Nei šis teiginys, nei kuriozinė situacija, kurioje ji buvo ištarta, man neišėjo iš galvos. Persirašant interviu, perklausant ir montuojant, rašant laidos vedimo scenarijų jis vis ateidavo į galvą. Negalėjau atsikratyti šio teiginio. Užrašant kitus teiginius, anas akivaizdžiai ėmė trukdyti.

Šiame teiginyje kažkas slypėjo. Galbūt, pamaniau, reikėtų jį pavartoti laidai pavadinti. Surinkdavau šį teiginį vis kitame puslapyje, lyg norėčiau jį ištremti.

Bandymas nepavyko. Davus komandą atspausdinti puslapį, spausdintuvas man pateikdavo vien hieroglifus – daugiau nieko.

Taip nutikdavo dažnai. Kartais su aparatais man iškildavo problemų. Ilgai užgaišau, kol nuo rašomosios mašinėlės, kuria spausdinti buvau įgudęs nuo studijų laikų, persėdau prie kompiuterio. Niekaip neįstengiau priprasti prie montavimo kompiuteriu. Kaip ir anksčiau, man labiau patiko persirašyti į senąjį magnetofoną ir klasikiniu būdu darbuotis žirklėmis bei lipniąja juostele. Radijuje iš to buvo šaipomasi, bet vis dar toleruojama. Šį darbą atlikti namuose, užuot užgriozdinus vietą redakcijoje, ekonominiu požiūriu buvo naudinga. Ne man, žinoma, bet tai buvo mano reikalas. Turėjau polinkį į anachronizmą.

Esu anachronizmo, bet ne anarchizmo šalininkas.

Atsiprašau, komisare, bet Jūsų įtarinėjimas mane verčia juoktis.

Arba verkti. Tačiau Jūs negalite to suprasti.

Kol nesuvoksite, koks mano santykis su šita Madona.

Rimtai, su jūsų anarchistais, kaip jie save vadina, aš nebendrausiu. Tam tikro polinkio į anachronizmą paneigti negaliu. Matote, aš neturiu net vairuotojo pažymėjimo.

3.

Vairavimo egzaminą bandžiau laikyti du kartus. Pirmą kartą, kaip ir dera, iškart baigęs mokyklą, nes tėvas buvo įkalbėjęs, kad norint suaugti reikia turėti ne tik brandos atestatą, bet ir vairuotojo pažymėjimą. Antrą kartą bandžiau po dešimties metų. Mano žmona, į mūsų daugiau ar mažiau alternatyvią santuoką atvažiavusi sitroenu 2 CV, vadinamąja antimi, manė būsiant naudinga, jei ir aš išmoksiu vairuoti.

Pirmą kartą, be didelio susidomėjimo dalyku, kad pasirengiau egzaminams, išklausiau ganėtinai daug valandų, skirtų teorijai ir praktikai, paskui, kaip ir dera, užsiregistravau ir... nenuvykau. Antrą kartą – gerokai vyresnis už daugumą kurso dalyvių, dėl teorijos paskaitų jaučiantis paprasčiausią priešiškumą kursuose susiklosčiusiai situacijai, o per praktinius užsiėmimus su kiekviena vairavimo pamoka didėjantį pasipriešinimą vairavimo mokytojo autoritetui. Teorijos egzaminą išlaikiau vargais negalais. Per vairavimo pratybas man šalia to specialisto nevykėlio trūko susikaupusi įtampa ir jam pasakiau savo nuomonę. Jutau būtinybę. Vairuoti automobilį, beje, manęs visiškai netraukė.

Juokinga, pamanysit, girdėti taip kalbant vyrą, vogtu automobiliu nuvažiavusį porą tūkstančių kilometrų. Matot, tai buvo visai kas kita. Ten, automobilių stovėjimo aikštelėje. Kai pamačiau žaliojo folksvageno golfo durelėse kyšantį raktelį... Raktelis. Užvedimo raktelis. Užvedimas. Užvedimo kibirkštis.

Kantrybės. Turiu papasakoti, kaip buvo užbaigta laida. Mano paskutinė laida. Ta, apie Alzheimerio pacientus. Iki kibirkšties

spragtelėjimo buvo likusios dvi dienos. Dirbau: karpiau, klijavau. Rūpinausi, kad būtų paskirtas laidai studijoje peržiūrėti reikalingas laikas. Važiavau taksi, bet vis tiek pavėlavau. Buvo vėlus vakaras. Operatorių ir pranešėją pažinojau daugelį metų. Man įžengus į studiją, iš šios ilgametės pažinties buvo likę ne kažin kas. „Atsiprašau“, – tariau. Vėlavau maždaug pusvalandį. „Spūstis“, – pasakiau. Pranešėja, netarusi nė žodžio, paėmė iš manęs rankraštį ir užsidarė kabinoje. Garso operatorius, nuleidęs akis, iš padilbų pažvelgė į mane ir ant diskasukio uždėjo mano juostą. Į mano norą kai ką subtiliai pataisyti, sudėti paskutinius akcentus jie nekreipė jokio dėmesio.

Likus dešimčiai minučių iki vidurnakčio jiems galutinai įkyrėjau. Jie susirinko savo daiktus. Laida septyniomis minutėmis buvo per ilga ir tiek ją, deja, savo kambaryje turėjau sutrumpinti.

Teigti, kad tai buvo kambarys, būtų perdėtai pagražinta. Patalpa, į kurią prieš pusę metų buvau priverstas persikelti, greičiau panėšėjo į sandėliuką. Tai vis dėl to taupymo. Joje vos tilpo mažas rašomasis stalas, ant jo stovintis magnetofonas – dar senesnis už tą, kurį turėjau namuose – atrodė lyg vaiduoklis. Juostas ir rankraščius buvo galima laikyti tik ant žemės. Tarp tų iš juostų ir rankraščių sukrautų šūsnių buvo likęs siauras takelis praeiti. Ant rašomojo stalo šalia magnetofono stovėjo įrėminta mano sūnaus nuotrauka, ne iš paskutinių metų, bet iš tų laikų, kai jis dar buvo mielas. Persikraustęs žmonos nuotraukos nebepasistačiau.

Mintyse vis perkratinėjau šį vidurnakčio kelią iš studijos iki savo patalpos. Pasikišęs juostas po pažastimi, einu siauru praėjimu iki pagrindinio koridoriaus. Prieš mane operatorius, pranešėjos jau nematyti, bet dar girdžiu greitai tolstančių jos kulniukų kaukšėjimą į plytelių grindis. Lubos, apšviestos perpus mažiau nei dieną, vos žybsi.

Man trumpai prireikia į tualetą. Kur, prieš atsistodamas prie pisuaro, dedu juostas? Ant palangės? Ant grindų? Ant kriauklės krašto? Suirzęs stovėdamas prie praustuvės, po vandens čiaupu laikau rankas. Anksčiau pakakdavo paprasčiausiai atsukti čiaupą, dabar jį paleisti turi lazerio spindulys. Aišku, lazerio spindulys neveikia, žalia

akutė, regis, purvina. Galbūt po vidurnakčio ir jis išjungtas. Turint omeny perdėtą neurotinį taupymą, ilgainiui apimantį visas sritis, tokia mintis neatrodo klaidinga. Nenusiplovęs rankų einu toliau. Ar dar turiu magnetofono juostas ar jau nebe?

Veikiausiai jas padedu aukštai ant kavos automato, kol metu monetą ir laukiu, kada dešinėje pusėje į kartoninį puodelį ims bėgti karšta moka. Kai įsivaizduoju, kaip tada stoviu ir geriu kartų skystį, jų prieš save nematau. Beje, ką galima matyti susiklosčius tokiai situacijai... aš tik spoksau prieš save ir tiek. Jaučiuosi išsekęs ir pavargęs. Reikia tikėtis, kofeinas padės.

Galiausiai pagrindiniu koridoriumi einu iki centrinio lifto prie išėjimo. „Labas vakaras", – tariu durininkui. „Ar po pažastimi turėjau magnetofono juostas, kai ėjau pro jus?" – klausiu jo uždusęs po keleto minučių, nes užuot leidęsis liftu, kuris velniai žino kieno vidury nakties buvo išjungtas, turėjau skuosti žemyn laiptais. – „Kaipgi, manau, kad jūs kažką turėjote po pažastimi", – atsakys durininkas, bet su manimi kalbėsis neatitraukdamas akių nuo televizoriaus. Nakties programoje rodomas *The Invisible Man**.

Lifte juostų niekur padėti negalėjau, kur nors jas nukišti atkarpoje tarp lifto antrame aukšte ir mano kambario taip pat nebuvo jokių šansų. Tik šalia durų į mano pelių urvelį stovi senas fotelis – jis pasimaišė po kojomis. Teisingiau būtų parašyti, kad jis ten stovėjo, dabar jo ten nebėra. Galėjo būti, kad rakindamas duris, juostas buvau pasidėjęs ant fotelio.

Vos įžengęs į kambarį, einu atgal – fotelis stovi tuščias. Taip negali būti! Kur padėjau juostas? Grįžtu į kambarį. Ant rašomojo stalo jų nematau. Ant vienos iš šūsnių, kurios karštligiškais judesiais baiminuosi nenuversti, viršaus taip pat nematau.

Tačiau aš karštligiškai skubu ir viena šūsnis griūva. Juostos virsta triukšmingai krisdamos ant grindų. Tarp jų ir juosta su laida Ernesto Hemingvėjaus 40-tosioms mirties metinėms. Visada ja didžiuojuosi. Dabartinėmis biudžeto sąlygomis tokia produkcija būtų neįmanoma, net jei – kaip tada – didelę dalį išlaidų pats padengčiau.

---

* Nematomas žmogus *(angl.)*.

Tada buvo laikai. Už šią laidą gavau premiją. Tikriau – ją gavo radijas. Manau, kad jau tuomet mane apmulkino. Ir vis dėlto ši sena juosta man sukelia sentimentalias svajas.

Gana! Dabar kalbame apie naujas juostas! Juostos apie Alzheimerio pacientus ir jų artimuosius. Įrašų juostos ir beveik baigta laidos juosta. Staiga apima panika. Ar išvis ką nors ant šių juostų būsiu užrašęs?

Nugriaunu šūsnį tuščių juostų, klausausi pasirinktinai. Sukimas ir tylus juostų čežėjimas. Gal tai kosminis šniokštimas? Kartą man visai rimtai vienas fizikas, iš kurio ėmiau interviu, pasakė, kad tai – Didžiojo sprogimo energijos likučiai.

Girdžiu tą šnarėjimą ir savo širdies tvinksnius. Išgirstu žingsnius. Atplėšiu duris ir dairausi po koridorių. Kas tokiu metu, be manęs ir durininko, dar galėtų būti pastate?

Vėl nusileidžiu liftu.

„Ar kas nors praėjo?“ – klausiu durininko. – „Taip, jūs“, – atsako durininkas.

„Ar aš tikrai po pažastimi laikiau juostas?“

Jis gūžteli pečiais ir nusižiovauja. „Na, taip“. Prisiekti jis negalįs.

Atgal prie kavos automato. Atgal į tualetą. Atgal į studiją. Durys užrakintos. Atgal į savo kambarį. Ieškau iki ketvirtos valandos ryto. Tada išsikviečiu taksi ir išvažiuoju namo.

Viskas buvo taip. Ar jau tada susitaikiau su mintimi, kad prarandu radijo žurnalisto vietą? Ne! Ketinau anksti rytą grįžti į radiją. Kai tik bus kas atrakina man duris į studiją. Tikriausiai ten juosta liko gulėti. Arba kas nors bus juostas radęs. Kur nors neįprastoje vietoje, bet pagaliau tai jau neturės jokios reikšmės. Galimas daiktas, valytoja. Taip, išmoninga valytoja! Ši išmoninga ir protinga valytoja juostas bus atidavusi saugoti durininko kambaryje.

Matote, komisare, aš vis dar vyliausi. Buvau visiškai išsekęs. Man žūtbūt reikėjo išgerti alaus. Pasistiprinti. Be to, turėjau paskambinti į žadinimo telefonu tarnybą. Mano žadintuvas buvo ne iš naujųjų ir pastaruoju metu kartais mane palikdavo likimo valiai.

Laida apie Alzheimerio pacientus buvo numatyta 10 valandą 5 minutės. Jei juosta iki aštuonių atsiras laidų redakcijoje, niekam neužklius šiek tiek neįprastos aplinkybės, susiklosčiusios prieš ją įteikiant. Ten atsiradęs septintą valandą, kad aiškia galva tuo pasirūpinčiau, veikti turėčiau ganėtinai daug laiko. Jei išsikviesčiau taksi, nereikėtų keltis prieš šešias. Žinoma, taksi sąskaitų naujomis laisvo bendradarbiavimo sąlygomis negalėjau įskaičiuoti į išlaidas, todėl tai gerokai mažino mano iš laidų gaunamas pajamas. Tačiau apie pinigus, už kuriuos dirbau, esant visiems tiems mokesčiams, kurie neseniai užgriuvo mane ir tokius kaip aš, nevertėjo nė kalbėti. Mano darbas prilygo savęs išnaudojimui. Kieno reikalas? Tai buvo mano alus!

Maždaug taip mąsčiau, iš šaldytuvo imdamas antrą butelį alaus. Veiks kaip migdomasis gėrimas. Užsakysiu, kad mane pažadintų šeštą. Dar tikrai prisimenu, kaip surinkau numerį. Kvietimo signalas. Tuoj pakels miela, jauna ponia.

Bet šis lūkestis pasirodė iliuzija. Įsijungė atsakiklis. Pasigirdo balsas. „Jūsų skambutis, – tarė jis, – kainuoja 1,09 euro už minutę." Tik tada buvo pranešta, kad paskambinau į Telekomo užsakymų skyrių. „Nuspaudę mygtuką jūs galite užsisakyti žadinimo paslaugą." Na, gerai. Tada aš ta galimybe pasinaudosiu. „Prašom nurodyti datą, kada norite būti pažadinti, iš keturių skaičių. Pavyzdžiui, rugpjūčio 7-oji, 08 07."

Prisipažįstu, komisare, man pasisekė ne iš karto. Aš nesitikėjau sulaukti tokios užduoties. Be to, mane nemaloniai paveikė automatinis balsas. Anksčiau būdavo – paskambini, atsiliepia gyvas asmuo. Mano vardas Katia, pavyzdžiui, prisistato, kuo galiu jums padėti? Net jei ji iš tiesų būdavo visai ne Katia, koks skirtumas, žadintuvo skambučio užsakymas buvo viena iš bendravimo formų. Taip dar buvo prieš keletą savaičių. Na, taip, gal prieš keletą mėnesių, ko gero, prieš metus.

Metai... dveji metai... kaip greitai bėga laikas! Data. Keturių skaičių. Dabar buvo ne rugpjūčio 7-oji, tikrai. Dabar buvo – dieną ir mėnesį buvau įsiminęs dėl studijos terminų – lapkričio 27-oji. O metai... Viešpatie, kokie dabar metai?

To klausiama nebuvo, bet šis klausimas man nedavė ramybės... Kokie metai? 1968? Ne, juokinga... 1984? Absurdas!...1989? 1991?.. Nesąmonė! Jau seniai prasidėjo naujas tūkstantmetis!

Naujųjų metų išvakarės pasitinkant naują tūkstantmetį, tikrai, tikrai.

Ištverti poškėjimą miesto centre buvo sunku. Nesigirdėjo net didžiojo katedros varpo. Būtų buvę geriau likti namuose. Verai ir man. Tačiau ji taip norėjo. Mažąjį palikome pas močiutę. Tikriausiai dabar abudu žaidė stalo žaidimą su kauliukais. Taiki ramybė. O mudu buvome kare.

Bent man taip atrodė. Situaciją vertinau kaip grėsmingą. Visur sproginėjo fejerverkai. Aplink mus: spūstis, stumdynės, lakstymas. Reikėjo saugotis kaip nors nepargriūti ir nebūti sutryptam.

„Eime iš čia! – šaukiu.“ – „Bet kodėl? – šaukia Vera. – Mes dar turime, – šaukia ji, – sušokti Dunojaus valsą!“

Negirdėjau jokio valso.

„Aš tuoj apkursiu!“ – „Tu sensti“, – tarė Vera.

Viešbutyje, kuriame apsistojome nakčiai, norėjau įrodyti, kad tai netiesa. Man atrodė miela Naujųjų metų naktį apvainikuoti romantiška erotika dviese. Raudonas aksomas, didelė prancūziška lova, rūpestingai patiektas šampanas. Ironišku balsu tariau Verai, kad ir mudu kartais turime sau leisti panašių dalykų.

Nesitikėjau tiek daug veidrodžių. Tamsinto, atvaizdą švelninančio stiklo veidrodžiai, paauksuotais rėmais, blogo skonio viešbutį darė žavų, jo grožis veikė, tačiau šiąnakt aš veidrodžių nepakenčiau. Vera, pamačiusi, kas mane trikdo, išjungė šviesą. Seksas tamsoje jai labiau patiko. Apgaubus tamsai, mane užgriuvo nuovargis, jaučiamas jau kelerius metus, ir aš užmigau pirma žmonos, kuriai nusibodo perdėtai aistringai stengtis sužadinti mano vyriškumą.

O metai, kai vyko didysis Saulės užtemimas... Ar tai buvo prieš tai, ar po to? 2001, o gal 1999?... Mes atostogavome Italijoje. Prie Sirolo, žinote, kur tai yra? Į pietus nuo Ankonos. Vera, mažasis ir aš. Na, taip, mažasis nebuvo tuomet jau toks mažas. Jis buvo beveik aštuonerių. Ėjo į trečią klasę. Plaukai, lig tol minkštai gaubę jo veidą, buvo tapę kirpėjo žirklių auka. Aš prieštaravau, bet Vera manė, kad

reikia paklusti jo valiai. „*Un vero ragazzo*", – sakė mūsų pažįstami italai. Būtent taip. Deja, taip. Iš kur jo tokios atlėpusios ausys? Aikštės bare jis pamatė vaizdo žaidimus. Atsistojo prie jų, mums atsukęs nugarą. Į jį žiūrint iš nugaros mane ėmė siutas. Krūpčiojantys pečiai. Suspausti sėdmenys. Į mus atsigręždavo vien tam, kad vėl gautų monetų. „Na, paskutinį kartą, – sakydavom mes jam, – baik žaisti." Laikytis savo mums buvo sunku.

Ar turite vaikų, komisare? Jei turite, tada galite įsivaizduoti. Sakai *ne*, bet nieko negelbsti, ypač jei bandai kovoti su laiko dvasia. Įtartinas teiginys. Vis dažniau man atrodo, kad tai – reakcinga ideologija. *Time is on our side**. Anksčiau tokia frazė leisdavo man pasijusti teisiam, bet tai seniai jau praeitis.

Mažasis, beje, jo vardas Maksas, tiesiog prisvildavo prie vaizdo žaidimų. Nemėgstu tokio posakio (nežinau, ar itališkai irgi panašiai sakoma), bet tokiam atvejui jis labai tinka. Jis prasmegdavo virtualiame pasaulyje. Net prasidėjus Saulės užtemimui, sunku jį buvo atplėšti nuo ekrano.

Saulės užtemimą, šį gamtos reiškinį, spėju, komisare, jūs taip pat stebėjote. Jūsų laikraščiai – kiek man leido suprasti tuometinės mano italų kalbos žinios – apie tai daug rašė. Šį gamtos reiškinį buvo linkstama mistifikuoti. Ir iš tiesų atmosferoje tuomet tvyrojo Pasaulio pabaigos nuojauta. Kasdien virš mūsų galvų dundėdavo garso barjerą įveikiantys lėktuvai.

Ar tai buvo prieš karą Balkanuose, ar po to? Ar buvo kalbama apie Bosniją, Kosovą, Afganistaną, ar jau vėl apie Iraką? Kažin, ar tik aš nebesiorientuoju, ar ir kitiems taip pat? Ar kasdieniai skrydžiai, nuo kurių drebėdavo čerpių stogai, buvo pratybos, ar tai vyko iš rimtųjų?

Ši kolektyvinė baimė... Reikia būti visiškai nejautriam, kad jos nejaustum. „Tikriausiai Nostradamas buvo teisus", – sakė Vera. Nors apskritai ji buvo labai dalykiška, ir tai man nuolat pabrėždavo, kartais ir ją apimdavo tokios nuotaikos. Žinoma, aš bandžiau išsklaidyti jos baimes, todėl elgiausi pabrėžtinai racionaliai. Ką šis

* Laikas mus palaiko *(angl.)*.

fizikos reiškinys danguje galėjo turėti bendra su istoriniais įvykiais žemėje?

Tai įdomus įvykis. Spektaklis, kurį reikia pamatyti. Nupirkau trejus juodus akinius, kurių stiklai atitiko rekomenduojamą ultravioletinių spindulių apsaugos filtrą. Norėjau, kad mūsų – Veros, mano ir visų pirma mažojo – rega nenukentėtų nuo nepakankamos apsaugos stebint *Corona*, saulės vainiką.

Elgiausi kaip pasaulio tiesas aiškinantis tėvas. Išvakarėse braižiau eskizus, vaizduodamas, kaip Saulę pamažu uždengia Mėnulio šešėlis. Maksas dėl Saulės užtemimo nerodė jokios baimės. Jei būtų bijojęs, būčiau stengęsis jį nuraminti.

Ir tada po vėlyvų pusryčių bare jis vėl atsistojo prie vieno iš tų kvailų automatų. „Eikš, – tariau, – greitai prasidės Saulės užtemimas." Mes jį ketinome stebėti nuo mūsų apartamentų terasos. „Eikš!" – pakartojau. – „Tuoj", – atsakė Maksas, nepajudėdamas iš vietos. – „Tu neturi autoriteto", – tarė Vera. Susierzinusi ji pakilo iš užstalės, ir, atsistojusi sūnui už nugaros, bandė jį įkalbinėti. Anas ką tik buvo laimėjęs laisvą žaidimą. Jam net netoptelėjo mintis dėl kažkokio anomalaus išorinio pasaulio reiškinio atsisakyti žaidimų. Dėl jo beribio užsispyrimo Saulės užtemimą turėjome stebėti iš baro spūstyje. „Žiūrėk, – tariau, – Saulė atrodo kaip Mėnulis!" – „Na, ir? – tarė Maksas, nusiimdamas juodus akinius ir demonstruodamas nuobodulį. – Ar dar duosi monetų? Tuo tarpu norėčiau dar pažaisti."

Tuomet Maksas buvo aštuonerių, dabar jam dvylika. Vadinasi, po Saulės užtemimo jau buvo praėję ketveri metai! Bėga laikas! Bet kodėl su pagreičiu? Ar išties mes jau rašėme 2003-iuosius?

Ačiū Dievui, kad tie iš automatinio žadinimo tarnybos nereikalavo manęs pasakyti, kelinti dabar metai. Na ir kas, jei dabar būtų 2004-ieji, – nieko. Tai mane šiek tiek paguodė. Svarbiausia, aš žinojau kurią dieną ir kelintą valandą man keltis. Taigi lapkričio 27-ą šeštą valandą ryto.

Suskambus telefonui, man atrodė, kad miegojau labai trumpai.

Grabaliodamas susiradau ragelį. „Taip, ačiū", – tariau. – „Ką reiškia *ačiū*?" – pasigirdo skambinančiojo balsas. Tai buvo balsas

ne iš žadinimo tarnybos, o iš laidų redakcijos. „Pone Urbanai, mes jūsų klausiame, kur padėjote laidos juostą?“

Ką turėjau atsakyti? Kad ir aš savęs to paties klausiu?

Žvilgtelėjau į rankinį laikrodį. Rodė be dvidešimties minučių dešimt. Dešimtą – žinios. Po jų – mano rengta laida.

„Pone Urbanai! Juostą! Įprastinėje vietoje stalčiuje jos nėra!“

Ką turėjau atsakyti?

„Gal ji durininko kambaryje?“

„Tuoj!“ – atsakė skambinantysis ir perjungė mane į laukimo zoną.

Paskutinės mažytės vilties kupiną minutę klausiausi muzikos.

Klasika. Radijas, kuriame dešimtmečius užsidirbau sau duoną, – aukšto lygio įstaiga. Šubertas. O gal tai buvo Bethovenas? Ne, manau, tai kažkas iš Šuberto. Vėl išgirdau kalbant tą patį balsą iš laidų redakcijos. „Ne, – tarė jis, – durininko kambaryje jūsų juostos nėra.“

Netrukus paskambino Jėgeris.

Būdami studentai mes kartu žaidėme futbolą.

„Žiūrėk, seni, – tarė jis, – nežinau, kiek pastaruoju metu tu gėrei ar kvaišinaisi, tai, beje, tavo reikalas. Aš jau senokai norėjau su tavimi pasikalbėti.“

„Tu nepatikėsi, – tęsė jis, – man patinka kryptis, kurios link pas mus ir aplink mus juda reikalai. Dabar mes priversti vykdyti tam tikrus struktūrinius pakeitimus. Ateityje viskas turės būti racionaliau, efektyviau, bus skaičiuojama kitaip – pedantiškiau negu anksčiau, – išlaidos turės būti teisingos, tu juk žinai. Mes turime bent iš dalies atitikti šiuos sumanymus, antraip tie, ten aukštai, mums užsuks kranelius.“

„Taigi yra bendradarbių, kuriuos norime įdarbinti visu etatu – tęsė jis toliau, – yra tokių, kuriuos priimsime puse etato. Ir dar yra bendradarbių, kuriems akivaizdžiai reikia laisvės, o jos ši įstaiga jiems suteikti negali. Mes turime priimti sprendimą, tai nėra lengva. Kartais netikėtai iškyla dalykų, padedančių apsispręsti.“

„Taip“, – tariau.

„Tu mane supratai teisingai“, – tarė jis.

„Manau, kad taip“, – atsakiau.
“Taigi tu ant manęs nepyksti“, – tarė jis.
„Ne“, – tariau.
„Mes neatmetame galimybės, – tarė jis, – kad kada nors vėl transliuosime tavo parengtą laidą. Nors galbūt vis dėlto tau būtų geriau dirbti privačiame radijuje.“

4.

Tokia tad tą rytą buvo mano būsena, komisare. Nieko gera nežadanti, manau, man pritarsite. Atitraukęs žaliuzes, pažvelgiau pro langą. Lauke tvyrojo rūkas. Priešais stovinčio namo fasadą vos įžiūrėjau. Nuėjau į virtuvę ketindamas išsivirti kavos. Ant viryklės pastačiau kavinuką ir ėmiau laukti. Įsijungiau radiją, eteryje buvo transliuojama laida vietoj mano rengtos apie Alzheimerio pacientus. Suprantama, ji buvo kartojama. Be saiko pervertinta kolegos *Feature* laida. Apie ką ji? Negaliu prisiminti. Ko gera, aš jos paprasčiausiai nesuvokiau. Jaučiausi pritrenktas. Mano siela pleveno kažkur kitur. Kūnas troško vieno – kavos, tik kažkodėl jos reikėjo taip ilgai laukti.

Pagaliau suvokiau – neįjungiau viryklės. Atsisakęs minties pataisyti reikalą, apsirengiau, uždariau duris ir nulipau laiptais. Atsidūriau gatvėje. Galbūt oras mane gerai paveiks.

Oras, deja, buvo visai šiaip sau. Smulkučiai piršto rūko vandens lašeliai nusėdo plaukuose, barzdoje. Pilkuma. Ant šaligatvio gulėjo negyvas balandis. Plunksnos prilipusios prie kūnelio, kaklas pasigailėtinai plonas.

Ėjau sau ir tiek, nebūčiau galėjęs pasakyti, kaip ilgai. Eidamas taip pat nieko konkretaus neprisiminiau. Galiu tik atkurti kelią – ėjau iš miesto. Vidurdienį buvau miesto pakraštyje *Espresso* kavinėje. Tai žinau gerai. Mat skambino priešais kavinę stovinčios bažnyčios bokšto varpai. Radijas transliavo vidudienio žinias. Prieš mane

stovėjo puodelis kavos – gurkštelėjęs pirmą gurkšnį, pastūmiau jį į šalį. Po to, norėdamas nuplauti rūgščiai kartų skonį, užsisakiau konjako.

Per radijo žinias – kaip įprasta – daugiau karo negu taikos. Neramumai, pilietiniai karai susiskaldžiusiuose ir toliau vis dar tebesiskaldančiuose kraštuose. Valstybės, apie kurias anksčiau nieko nebūdavo girdėti. Iki smulkmenų viso to niekas net nesuvokė, tai priklausė, man atrodė, ne tik nuo mano šiek tiek sutrikusio suvokimo.

Stebėjau padavėją, kurios lygus veidas nerodė jokios reakcijos. Sklindant vidaus politikos žinioms, jos plati, balta kakta, kaip moterų, žvelgiančių iš gotiškų paveikslų, taip pat nerodė jokio išorės ženklo – buvo neaišku, ar jos išvis pro tą kaktą prasigauna. Per daug pabėgėlių, per mažai prieglaudų, reikalavimai imtis apribojimų. Privatizavimas, kad būtų išsaugotos darbo vietos, išpardavimas, kad išliktų verslo buveinės, nesulaikomos plėtros racionalizavimas.

Būtent. Kodėl reikėtų smegenis užgriozdinti tokiais duomenimis? Visi šie dalykai dėjosi mūsų neatsiklausus. Neįvyko šiandien, įvyks rytoj. Neįvyks rytoj, tai įvyks vėliau.

Per orų prognozę žinios vėl virto neįpareigojančiu pasiplepėjimu. Komentatorių balsai tryško nemotyvuotu gyvenimo džiaugsmu. Iš kompiuterio sklindantys ritmai kažkodėl vertė padavėją siūbuoti. Reakcija į garsus prasidėjo nuo kairės kojos, kilo klubais, pasiekė pečius ir užsibaigė ritmingu galvos linkčiojimu. Ritmai kito. Vienai melodijai pasibaigus, pasigirsdavo kita. Padavėjos kūnas kaipmat į tai atsiliepdavo. O padavėjos siela? Ar galima matyti sielą? Nors padavėjos akys buvo plačiai atmerktos, regis, ji nieko konkretaus nesuvokė.

O aš su savo sutrikusiu suvokimu – taip. Ji švytavo – kad būtų galima palyginti – tarp dviejų kraštutinumų: vienoje pusėje ji beveik sustodavo, kitoje – jos judesiai pasidarydavo neįprastai (kartais net nemaloniai) tikslūs.

Ant padavėjos veido buvo per daug makiažo. Įprastinė kaukė, kosmetikos bendrovių primesta jaunoms moterims. Tai šen, tai ten

tas tinkas buvo įtrūkęs. „Na, kas yra? – prabilo padavėja. – Norite mano nuotraukos?“

„Ne, – tariau, – atsiprašau. Mielai norėčiau antros taurelės konjako.“

Kad negluminčiau nei jos, nei savęs, pastvėriau laikraštį. Apie ką rašė šios stambiomis raidėmis atspausdintos antraštės – neprisimenu. O datą, smulkiai parašytą virš jų, prisimenu gerai.

Man skaitant datą, padavėja prieš mane pastatė antrąją taurelę.

„Ar dabar iš tiesų 28-oji?“ – paklausiau.

„Suprantama“, – atsakė padavėja.

„Penktadienis?“

„Iš kur jūs? – paklausė ji. – Iš Marso?“

Taurelę išlenkiau vienu mauku.

„Prašau iškviesti taksi!“

O buvo taip: kas antrą penktadienį turėdavau paimti Maksą iš mokyklos. Nors jo motina ir aš išvengėme žygių pas teisėją dėl skyrybų – mes juk buvome protingi žmonės, mums taip atrodė ir mums reikėjo išsiskirti taikiai, be jokių žinybų – tam tikra tvarka vis dėlto turėjo būti. Mums skiriantis, Maksas ėjo į trečią liaudies mokyklos klasę, dabar jis lankė gimnaziją. Sudaryti programą, kuri ištrauktų jį iš storžieviško uždarumo, prisipažinsiu, buvo kaskart vis sunkiau įveikiama užduotis, bet kartais pavykdavo.

Kaip praleisti ateinantį savaitgalį, deja, nebuvau nieko sumanęs. Per darbus prie Alzheimerio laidos visai pamiršau artėjant savaitgalį. Važiavau taksi į mokyklą ir stebėdamasis pats savimi purčiau galvą. „Kas nors blogai?“ – paklausė vairuotojas.

Jis grįžtelėjo į mane. Atrodė susirūpinęs. Tikriausiai pamanė, kad aš sunkus klientas. O gal jis buvo užjaučiantis žmogus? Tikriausiai. Jo rudose akyse mačiau truputėlį užuojautos. O gal su juo buvo galima pasikalbėti?

„Ar turite sūnų?“ – paklausiau.

Jis turįs ne vieną, o tris sūnus.

„Ir ką jūs savaitgaliais su jais veikiate?“

„Nieko“, – išgirdau atsakymą.

Jo vaikai esą namuose Turkijoje.

Būtų derėję išsamiai pasiteirauti apie tenykščias gyvenimo sąlygas. Bet tokį mano domėjimąsi jis greičiausiai būtų palaikęs perdėm netaktišku. Veidmainišku palankumu, ne – maloningumu, rodomu vargingesniajam, per geografijos ir istorijos atsitiktinumą patekusiam į geresnę padėtį. Tokiais svarstymais stabdžiau gerą, deja, silpną savo norą bendrauti ir vėl panirau į savo mintis.

Važiavome parduotuvių gatve, apšviesta kalėdinėmis lempučių girliandomis. Nors buvo vidudienis, lemputės jau degė. Net nepastebėjau, kad jau buvo prasidėjęs Kalėdų šurmulys. Taip neseniai dar buvo bobų vasara, o jau adventas. Laikas riedėte riedėjo, tikrai taip. Mes buvome ant nuožulnios plokštumos, kartais pajusdavau traukos jėgą, vis tempiančią žemyn. Mane užvaldė jausmas, tartum į viską, kas čia vyksta, žiūrėčiau iš šalies. Šį laiką vis mažiau suvokiau kaip savo laiką. Bet tai negelbėjo nuo jausmo, kad riedu drauge.

Prie rotušės jau veikė kalėdinė mugė. Prieš dvejus trejus metus Maksą dar galėjai suvilioti plastikinėmis pabaisomis, kurios čia turėdavo didesnę paklausą negu prakartėlės figūros. Dabar jam reikėjo stipresnių dirgiklių. Kine, pro kurį žingsnio tempu pravažiavome, buvo rodoma *Matrica: Revoliucija*, bet jaunimas greičiausiai į jį buvo neįleidžiamas.

„Gal galima pasukti į šalutinę gatvelę?“ – paklausiau vairuotojo.

Anas gūžtelėjo pečiais. Staiga mes pakliuvome į apylankų labirintą. „Matote, – tarė jis. – Negalima.“ Kai vėl įsukome į gatvę, kuri iš lėto darydama vingį kilo į įkalnę, buvo be penkių minučių pirma.

Penkta pamoka baigėsi 12.45. Mokinės ir mokiniai dar turėjo užsukti į rūbinę persirengti – penktadieniais jie paprastai labai skubėdavo. Regis, ir šiandien. Važiuoti į priekį trukdė priešais plūstantis mokinių būrys. „Išleiskite mane čia“, – paprašiau vairuotojo. Iki mokyklos vartų buvo likę maždaug šimtas metrų. Įkalnė buvo nestati, bet, skubėdamas į viršų, sukaitau. Gal ir dėl to, kad neseniai buvau išlenkęs konjako taurelę. Absurdas, pamaniau, prakaituoti,

kai oras lauke ganėtinai vėsus. Palto rankove nusibraukiau prakaitą nuo kaktos – Maksas tokio manęs turėjo nematyti.

Komisare, įsivaizduokite save mano vietoje! Šiaip taip pasiekiu mokyklos automobilių stovėjimo aikštelę, giliai kvėpuoju, dairausi. Ar jau matau automobilį? Nesąmonė! Aš dairausi Makso. Toje atkarpoje, kurią sukoriau pėsčias, aš jo nesutikau. Tikiuosi – nepražiopsojau. Tėviški jausmai turbūt ir Jums nesvetimi. Meilė, rūpinimasis, sumišę su tam tikru netvirtumu, sustiprėjusiu per pastaruosius pora metų. Proporcingai sūnaus stiebimuisi į aukštį.

Ir tada jūsų žvilgsnis susiduria su šio vaikino žvilgsniu. Na, taip, tai jis! Dabar manote galįs atsikvėpti. Tačiau jo akys nešviečia džiaugsmu. Jis atrodo – jei nenorite interpretuoti savaip ir apibūdinti jo kaip nervingo – nustebęs, svetimas, bent jau suglumęs dėl to, kad esate čia.

Jis net neketina prie jūsų prieiti. Dar daugiau: jis nusuka galvą, tartum norėtų kažką už savęs pakalbinti. Ir tada matote: už kelių žingsnių eina jo motina. Moteris, su kuria praleidote dalelę suaugusio žmogaus gyvenimo. Ši moteris yra jums artimesnė už bet kurią kitą pasaulyje ir kartu svetima. „Kodėl ji apskritai čia? – tariate sau. – Gal iškilo bėdų su šiuo vaikėzu? Šlubuoja pažangumas mokykloje? Kad tik nebūtų ko nors rimta su sveikata! Jis toks išblyškęs." Taigi – ką aš noriu jums pasakyti?

Ir tada ji sako: „Ką tu čia veiki?"

Koks klausimas! Jūs norite paimti savo sūnų savaitgaliui.

„Kaip sutarta." Jūs – patikimas tėvas.

Žmonos veido išraiška. Sūnaus veido išraiška kaip jos.

Ne tiek suglumusi, kiek pralinksmėjusi.

Pralinksmėjusi ir šiek tiek pyktelėjusi.

„Kad tu nemoki skaičiuoti, – taria Vera, – jau anksčiau pastebėjau. Bet kad nejauti skirtumo tarp aštuonių ir keturiolikos dienų – man naujiena."

To buvo per daug, komisare. Ištikus tokiai būklei, to tikrai buvo per daug.

„Tu juk Makselį buvai pasiėmęs praėjusį savaitgalį!"

Kaip aš ten stovėjau prieš savo žmoną ir besivaipantį storžievį?

„Žiūrėk savęs, – tarė mano žmona. – Ir tvarkingai užsisek paltą!“

Tada abudu nusigręžė nuo manęs ir nuėjo šalin. Stovėjau ir žiūrėjau jiems įkandin. Vera turėjo naują automobilį. Tai yra, ne, – ne ji turėjo naują automobilį, o jos naujasis draugas. Tipelis sėdėjo mašinoje. Ar tai buvo BMW ar volvas? Koks man skirtumas? Jo veido nemačiau. Stovėjau ir žiūrėjau, kaip jiedu įsėdo į tą automobilį.

Vera buvo teisi. Mano paltas buvo kreivai užsagstytas.

Atsisagsčiau paltą ir palikau neužsegtą.

Stovėjau ir žiūrėjau, kaip ji nuvažiavo su šituo man beveidžiu vyru.

Stovėjau ant kelio. Iš mokyklos vis dar sklido mokiniai ir mokinės ir mane stumdė. Stovėjau tol, kol mokinių srautas baigėsi.

Jau norėjau eiti. Žengiau keletą žingsnių. Kaip tik pro tą folksvageną.

Tai reiškia, komisare, kad aš ne specialiai ėjau pro jį. Tas automobilis kažkuo patraukė mano dėmesį. Kas tai galėjo būti? Iškart nesuvokiau. Viena buvo aišku, kad, mano supratimu, jį apžiūrinėjau neįprastai atidžiai.

Žalias folksvagenas golfas, nelabai prižiūrėtas, nuo stogo likę nenuvalytų paukščių išmatų. Įbrėžimai kairiajame šone. Ant įskilusio šoninio veidrodėlio vandens lašeliai. Patikėkit, durelių spynelėje kyšojo raktelis!

Apsidairiau. Mokyklos automobilių stovėjimo aikštelė buvo tuščia. Stvėriau raktelį, atidariau dureles ir įlipau. Įkišau raktelį į užvedimo spynelę, vairuotojo sėdynę pastūmiau į man patogią padėtį, susižavėjęs žvelgiau į valytuvus, šen ten švytuojančius kaip taktomatis.

Įjungiau mirksinčią šviesą, atleidau rankinę jungimo svirtį. Įjungiau sankabą, į dešinę iki galo pasukau uždegimo raktelį, susiradau atbulinę eigos pavarą. Ant užpakalinės sėdynės netvarkingai, kaip man atrodė, numestas gulėjo juodas paltas. Nors ir blogai mačiau dėl nešvaraus užpakalinio stiklo, iš stovėjimo vietos pajudėjau sėkmingai.

Toliau važiuoti buvo paprasta. Nusileidau gatve, kuria buvau pakilęs pėsčiomis. Perjungdamas iš pirmos pavaros į antrą, buvau

šiek tiek neryžtingas, todėl ne visai įsijungė sankaba. Variklis liko nepatenkintas. Kad už manęs kažkas yra, labiau jaučiau, negu girdėjau. Tartum kažkas judėtų, bet į šlamesį tai nebuvo panašu. Deja, visą savo dėmesį turėjau sutelkti į vairavimą.

Sekėsi visai neblogai. Iš pradžių lenkiant dar daužydavosi širdis. Jaučiausi kaip sapne. Toptelėjo: kartais sapnuodavau, kad vairuoju. Sėdėdavau prie vairo ir važiuodavau. Vairuoti mokėjau. Suvokęs, kad neturiu vairuotojo pažymėjimo, susijaudinau. Šis jausmas sumišo su nerimu. Jei ką nors blogai padariau ir dėl to patraukiau dėmesį? O jei ir nekritau į akis, bet atsitiktinai mane sustabdys kelių policija? O kas, jei vairuoti moku, o pastatyti automobilio į stovėjimo vietą – ne?

Tada buvo sapnas. Dabar – tikrovė. Važiavau gatve, vedančia iš miesto. Rūkas buvo išsisklaidęs, retsykiais nušvisdavo saulė. Mane buvo apėmusi pakili nuotaika.

Į autostradą išvažiavau pakylėtas.

Staiga nuo sėdynės už manęs pakilo mergina, kuri gulėjo susirietusi į kamuolį po paltu. Per kitas dienas mane jaudins jos embrioninė miegosena.

Aišku, aš išsigandau. Mūsų žvilgsniai susitiko užpakalinio vaizdo veidrodyje. Automobilis pavojingai priartėjo prie kelio atitvaro. Jei nebūtume jo laiku pastebėję, mūsų buvimą kartu būtų ištikęs galas. Tačiau mums pasisekė. Aš suvaldžiau vairą.

Išsitiesusi mergina atrodė beveik kaip suaugusi moteris.

„Tai ne jūsų automobilis“, – konstatavo ji.

„Ne, – tariau. – Ar jis tavo tėvo?“

Ji lėtai papurtė galvą. Jos vokai buvo sunkūs.

Liežuvis taip pat vos vartėsi.

„Automobilis priklauso Volfgangui“, – pagaliau tarė.

„Tavo draugui?“ – paklausiau.

Į tai ji atsakė ne iškart.

Truputį patylėjusi tarė: „Volfas – mano tikybos mokytojas.“

„Štai kaip, – tariau. – Aišku.“

Va, kodėl virš prietaisų skydelio kabėjo mažas sidabrinis kryželis. Staigiame posūkyje, į kurį vos vos įtilpau, jis smagiai švytavo.

„O ką tu veiki jo automobilyje?“

„Aš jo laukiu, – tarė ji. – Bet tai ne jūsų reikalas. Ką jūs veikiate jo automobilyje?“

Geras klausimas, tiesa? Ką turėjau atsakyti? Pirmiausia, ką aš galėjau veikti? Pirma mintis buvo artimiausioje pralankoje ją išlaipinti. Galbūt ji praneš policijai, bet iki tolei greičiausiai jau būsiu ištiškęs į medį. Gal išvis nereikėjo man leistis su ja į pokalbį? Vien pokalbio pradžios buvo per daug. Pralanką, kurios dairiausi, privažiavome už keleto kilometrų, bet aš nesustojau. Negalėjau taip imti ir išsodinti jauną užsimiegojusią merginą!

„Ką jūs veikiate šitame automobilyje?“ – ji pakartojo klausimą.

„Važiuoju, – atsakiau, – tai yra aš norėjau išvykti.“

„Tik tiek?“

„Ne, – atsakiau, – ne visai... sunku paaiškinti. Bet dabar bus kitaip.“

„Kaip tai?“ – paklausė ji.

„Dabar turiu apsisukti. Pasitaikius pirmai progai išsuksiu iš autostrados ir pasuksiu priešinga kryptimi.“

„Aš tave parvešiu atgal į tą vietą, – tariau, – iš kurios per neapsižiūrėjimą paėmiau. Ir tavo tikybos mokytojas atgaus savo automobilį.“

„Ne“, – tarė ji.

Mergina atrodė pažvalėjusi.

„Ką reiškia *ne*? “– pasiteiravau.

„Aš nenoriu atgal“, – pasakė.

„O kodėl?“ – paklausiau.

„Sunku paaiškinti, – tarė ji. – Bet Volfui, tam niekšui, taip ir reikia.“

Taip tarusi ji vėl atsigulė ir palindo po paltu. Jis negalėjo būti jos – buvo akivaizdžiai per didelis.

„Bet“, – pratariau.

„Važiuokite pirmyn, – išgirdau. – Ir leiskite man išsimiegoti. Aš išgėriau valiumo.“

5.

Galiu įsivaizduoti, komisare, ką dabar galvojate. *L'occasione fa l'uomo ladro* – blogai padėtas daiktas ir gerą žmogų sugundo. Vyriškis nuvaro automobilį ir dar gauna kriminalinės naudos iš pusiau nuo narkotikų apkvaišusios nepilnametės. Galiu jus patikinti, kad viskas buvo ne taip.

Tikrai, aš neapsigręžiau, nors, taip susiklosčius situacijai, tai vertinau kaip vienintelę protingą išeitį. Tačiau mergina pati sakė, kad ji nenorinti grįžti. Teisybę pasakius, aš taip pat nenorėjau. Šia prasme iš pat pradžių mudu buvome bendraminčiai.

Galimas daiktas, kad ji taip ir jautėsi. Šiaip ar taip, kad ji besąlygiškai manimi pasitikėjo. „Važiuokime pirmyn", – tarė. Tai tam tikru požiūriu aš supratau kaip užsakymą.

Nors ji visiškai nežinojo, kuo pasitiki. Beprotiška pasitikėti vairuotoju be vairuotojo pažymėjimo. Turėjo praeiti net keletas dienų, kol aš jai pajėgiau išaiškinti šią aplinkybę. Sekundę regimai apstulbusi ji ėmė gardžiai iš to juoktis.

Bet tada mes buvome anapus ribos. Šiapus viskas buvo šiek tiek kitaip.

Iš pradžių svarsčiau, kaip ja atsikratyti. Tik vėliau išsigandau, kad ji man neprapultų.

Ja atsikratyti, taip, ketinau. Tačiau važiavau su ja, vėl palindusia po paltu, Pietų kryptimi, vos tik jai prabudus ketinau ją nuvežti į kokią nors geležinkelio stotį. Nuvežti į geležinkelio stotį ir įsodinti į pirmą traukinį, pargabensiantį ją namo. Taip, mąsčiau, šitaip susipainiojus situacijai – tai buvo išeitis.

Tikriausiai ji, parvažiavusi namo, manęs neišduos policijai. Juk sakė, kad taip ir reikia tam tikybos mokytojui. Aš dar tikrai nežinojau, ką ji turėjo omenyje. Tomis aplinkybėmis dėl automobilio nuvarymo maniau galįs tikėtis, kad toks susitarimas galios.

Žinoma, kai ko įsivaizduoti buvo neįmanoma. Pavyzdžiui, jos tėvų reakcijos, kurie turbūt klaus, kur ji buvusi po pamokų. Jei į traukinį įlips ne per vėlai, namo spės grįžti dar šį vakarą. Galbūt galėtų sakyti buvusi pas draugę.

Taip, kodėl gi ne? O gal jos ilgesnio užtrukimo tėvai išvis nepastebės. Visai įmanoma, jei abu dirba. Be to, ji buvo beveik suaugusi mergina. Duočiau jai mažiausiai septyniolika, o gal ji jau aštuoniolikos.

Tačiau kodėl mane tai turėtų dominti? Aš ją išlaipinsiu ir važiuosiu toliau. Jei neišduos manęs, bus gerai, o jei persigalvos ir išduos, vis tiek bus gerai. Atsikratęs atsakomybės, kurią per neapdairumą man užkrovė jos atsiradimas automobilyje, vėl atgaučiau laisvę.

Laisvę žūti per nelaimingą atsitikimą. Palankiai susiklosčius aplinkybėms vienas didelis trenksmas ir *basta*. Trumpai mane apėmusi pakili nuotaika išvažiuojant į autostradą kaip tik ir buvo susijusi su tuo jausmu. Nuo to laiko, kai suvokiau, jog turiu keleivę, mano laisvė pasidarė suvaržyta.

Pokalbis su mergina nukreipė mano mintis nuo vairavimo. Dabar, jai užmigus, jis vėl prikaustė mano dėmesį. Koja ant greičio pedalo ir sankabos, ranka ant pavarų perjungimo mechanizmo. Kelias – tai kaspinas, palendantis po priekiniais ratais ir išlendantis iš po užpakalinių ratų.

Perjunginėdamas pavaras, kaip ir anksčiau, jutau tam tikrą netikrumą ir turbūt dėl to pasigirsdavo nedarniai veikiantys mechanikos garsai. Bandydamas ir klysdamas mokiausi, kaip elgtis su jėgomis, su kuriomis – rankos ant vairaračio – susidūriau. Išcentrinės ir įcentrinės jėgos – opa, kartais pagalvodavau, – nedideli siūbavimai į šonus, kurių neišvengdavau, kėlė juoką. Aišku, jie buvo visiškai nejuokingi (tikiuosi, vairuotojai priešais mane ir už manęs jų nepastebėdavo), bet stabilumą išlaikyti šiaip taip pavykdavo.

Nors vairavimo pamokos man buvo baisiai nuobodžios, pasirodo, šį tą per jas buvau išmokęs. Dabar tai, kas buvo išmokta, reikėjo pritaikyti gyvenime. Ir iš tiesų – man sekėsi gerai. Su kiekvienu nuvažiuotu kilometru vairuoti automobilį man darėsi vis paprasčiau.

Netrukus užpakalyje manęs liko didmiestį juosianti prekybos bazių ir pramonės gigantų nusiaubta vietovė, o prieš mane jau vėrėsi gražus kraštovaizdis. Dešinėje – kalnas snieguota viršūne, kairėje – pilis ant uolos skardžio. Kalnų perėjos kelias pamažu

kilo aukštyn. Rūkas, paskui netikėtai nušvitusi saulė. Erdvios, kalvotos pievos su besiganančiais galvijais – atvirukas, vaizduojantis bukolišką taiką.

Išsukau iš autostrados ir mažai važinėtame kaimo keliuke, netoli kapinių, pabandžiau automobilį sustabdyti. Mergina ant galinės sėdynės sujudėjo, pakeitė padėtį, bet neprabudo. Išlipau ir apėjau automobilį, norėdamas įsitikinti, kurioje pusėje degalų bako dangtelis. Per langą kurį laiką stebėjau paltu neuždengtą jauną veidą.

Užmerktomis akimis mano bendrakeleivė atrodė ne tokia suaugusi. Tarp jos antakių, kurie saulės šviesoje atrodė labai šviesūs, buvo mažytė raukšlelė. Tikrai, man patiko žiūrėti į ją miegančią. Tuomet man atrodė, kad vis dėlto būtų geriau liautis tai darius.

Vėl įlipau į automobilį ir atidariau daiktinę. Radau mažą nutrintą bibliją, rudame dirbtinės odos dėkle – kasečių be užrašų, tikybos mokytojo vairuotojo bei techninės apžiūros pažymėjimą. Akivaizdžiai skubioje fotoateljė darytoje nespalvotoje dokumentinėje nuotraukoje jo veidas man pasirodė matytas. Tik nesusigaudžiau, ką jis man priminė.

Sugrįžęs į autostradą, užsukau į pirmą degalinę. Bakas dar buvo apypilnis, bet tą procedūrą norėjau atlikti, kol mergina miegojo. Ji, kaip ir anksčiau, kvėpavo ramiai ir tolygiai. Po nevikraus elgesio su degalų žarna įlipęs į automobilį, pajutau šiokį tokį benzino kvapą; ji suraukė nosį.

Važiavau tolyn. Aplinkui driekėsi lygumos. Kairėje ir dešinėje – laukai, seniai nuimtas derlius, tai šen, tai ten kyšančios žalios žieminių daržovių viršūnės. Protarpiais nieko kita nematydavau – vien priešais važiuojančio automobilio numerio ženklo skydelį. Paskui ir vėl mano dėmesį patraukdavo kelių eismo ir signaliniai ženklai.

Skaičiai ir ženklai. Ką pagalvos archeologai, vieną dieną kasinėjimuose aptikę tokių mūsų civilizacijos liekanų? Ši mintis tikriausiai kilo dėl greitai besileidžiančių sutemų. Kabalistiniai šifrai, keisti hieroglifai. Viskas, taip jie manys, turi kultinę reikšmę.

Prapliupęs juokais pažadinau merginą. Iš prietemos už savęs jutau jos žvilgsnį. Ji atsisėdo. Regis, tik dabar susivokė. „Kur mes?“ – pagaliau paklausė.

„Tau dar netoli“, – atsakiau.

Rodės, ji svarstė, kaip reikėtų suprasti mano atsakymą.

Nusprendžiau jai trumpai ir aiškiai pasakyti, ką ketinau su ja daryti.

„Tikiuosi, – tariau, – tu pamiegojai.“

„Viskas gerai, – tarė ji. – Prašyčiau kramtomosios gumos!“

„Man labai gaila, – pasakiau, – bet aš neturiu.“

„Kyštelėkit ranką į šoninę dėtuvę šalia savęs“, – tarė ji.

Iš tiesų. Mano ranka apčiuopė mažą podėlį. Ji gerai susigaudė tikybos mokytojo automobilyje.

Ištiesiau jai kramtomąją gumą. Išsivyniojusi iš aliumininės folijos, ėmė ją kramtyti.

„Taigi įsidėmėk, – tariau, – aš tave nuvešiu į artimiausią geležinkelio stotį ir nupirksiu bilietą... Tu kaip didelė įlipsi į traukinį ir važiuosi namo.“

„Kaip didelė?“ – paklausė ji.

„Taip“, – atsakiau.

Ji tol pūtė kramtomosios gumos burbulą, kol šis sprogo.

„O jūs kaip didelis važiuosit Volfgango automobiliu toliau?“

„Taip, – tariau, – važiuosiu, kiek norėsiu.“

„Gerai, – tarė ji. – Išties šaunu. Ar jūs dažnai taip darote?“

„Ne, – tariau. – Tai pirmas ir, manau, paskutinis kartas.“

Ji tylėjo ir kramtė. Kramtė ir tylėjo.

„Tavo tėvas ir motina, – tariau, – nerimaus dėl tavęs.“

„Tėvas kažin“, – tarė ji.

„Kodėl taip?“ – paklausiau.

„Mano tėvas miręs, – tarė ji. – Jis mirė, kai aš buvau dar maža.“

„Užjaučiu.“

„Aš jo neprisimenu“, – tarė ji.

Vėl sprogo kramtomosios gumos burbulas.

„Gal iš geležinkelio stoties paskambinsi savo motinai“, – tariau palikdamas jai pačiai spręsti.

Ji nuleido langą, iš burnos išsiėmė gumą ir nusviedė ją į tamsą.

Mes išsukome iš autostrados ir iki geležinkelio stoties važiavome tylėdami. Pastatyti automobilį pavyko lengvai. „Na, gerai", – tariau. Kaip vairuotojas apėjau aplink automobilį ir atidariau dureles.

Panelė judėjo iš lėto. Pasiėmė mokyklinę kuprinę, kurią kaip pagalvę buvo pasikišusi po paltu, ir išlipo. Kartu su ja nuėjau į geležinkelio stoties kasų salę ir žvilgtelėjau į švieslentę su išvykimo laiku. „Matai, tavo traukinys išvyksta po dešimties minučių." Ji linktelėjo išsiblaškiusi, per stiklines duris žvelgdama į peroną. Prietemoje praėjo du uniformuoti žmonės. Jiems išnirus į šviesą, paaiškėjo, kad tai geležinkelininkai. „Gerai", – tariau. Priėjęs prie langelio nupirkau bilietą.

„Imk", – ištiesiau jai bilietą.

„Dėkui", – atsakė mergina, su kuria kuo greičiau norėjau išsiskirti. Ji įsikišo bilietą į užpakalinę džinsų kišenę.

„Mane domina viena, – tariau, – Kaip tu patekai į tikybos mokytojo automobilį?"

„Visiškai paprastai, – tarė ji. – Iš jo striukės kišenės pavogiau raktelį."

Ir nuėjo neatsigręždama. Perone ji dingo iš mano akiračio. Tikiuosi, jos traukinys per daug nevėluos. Aš įveikiau save ir išėjau iš geležinkelio salės į gatvę.

6.

Kitoje gatvės pusėje buvo nedidelis viešbutis. Staiga suvokiau, kad nuo vakar dienos nieko burnoj neturėjau. Bent jau nieko panašaus neprisiminiau. Buvau gėręs tik kavos ir konjako per šviesmečius nuo manęs nutolusioje *Espresso* kavinėje.

Pravėriau restorano duris ir, atsilaikęs impulsui apsigręžti nuo slenksčio, atsisėdau prie stalo kampe. Vyrai prie baro spoksojo į

mane, bet tai nebuvo susiję su tuo, kad jie kažką įtartų. Normalu, aš jiems buvau svetimas, todėl ir įtartinas. Ypač į akis turėjo kristi mano būklės žmogaus svetimumas. Bet tai su automobiliu, stovinčiu prie durų ir laukiančiu manęs, nieko bendra neturėjo.

Užsisakiau alaus ir guliašo sriubos, ją suvalgiau užkąsdamas dviem riekutėmis duonos. Paskui dar sau leidau stikliuką degtinės. Grįždamas prie automobilio jaučiausi sustiprėjęs ir sušilęs. Priėjęs prie mašinos, radau čia stovinčią merginą.

„Traukinys išvyko“, – tarė ji.

„Ką tai reiškia? – paklausiau. – Ar jis nesustojo?“

„Ne, ne tai. Aš į jį neįsėdau.“

„Štai kaip, – tariau. – Ir kas dabar?“

„Paimkite mane su savimi“, – tarė ji.

„Nieko nebus“, – atsakiau.

„Man šalta“, – tarė ji.

Iš tiesų šiam metų ir paros laikui ji buvo apsirengusi per lengvai. Megztinis, džinsinė striukė, džinsai, plono balto audinio sportiniai bateliai. Mes buvome Alpių papėdėje, temperatūra apie nulį. Kalbant iš burnos virto garas.

Iš kišenės išsiėmiau raktelį ir atrakinau tikybos mokytojo automobilį. Mergina atsisėdo ant keleivio sėdynės. Mačiau, kaip ji visa drebėjo. Įkišau raktelį į užvedimo spynelę ir įjungiau šildymą. Lauke ėmė snigti. Didelės snaigės leidosi ant priekinio stiklo. Taip mes sėdėjome kokias dvi ar tris, o gal visas penkias minutes. Visiškai atsiriboję nuo išorinio pasaulio.

„Ir?“ – paklausiau.

„Gal galite įjungti valytuvus?“ – paklausė ir popierine nosinaite pradėjo iš vidaus valyti aprasojusį langą.

Na, gerai, atsitokėjau ir pajudėjau iš vietos. Mano smegenys siuntė signalus galūnėms, o šios vykdė įsakymus. Mano kojos spaudė greičio ir sankabos valdymo pedalus, dešinė ranka perjunginėjo pavaras. Pirma pavara, antra pavara, trečia pavara. Mes vėl autostradoje.

„Kuo tu vardu?“ – paklausiau.

„Marija“, – atsakė ji.

„Klausyk, Marija, – tariau. – Tu dar pasvarstyk."
„Ką?" – paklausė ji.
„Gal vis dėlto tau geriau važiuoti namo... Jaučiu, tavo motina tavęs jau ieško."
Ji neieškosianti. Motinos nebūsią namuose. Visą savaitgalį jos nebūsią.
„Štai kaip, – tariau. – Tai kur ji?"
Atsakymo į šį klausimą teko gerokai palaukti.
„Pas savo draugą, – pagaliau tarė Marija. – Hamburge."
„Tačiau ji tau skambins", – tariau.
„Galbūt, – tarė Marija. – Tik tokiu atveju ji tai daro labai retai."
„Kokiu atveju?" – paklausiau.
„Kai dulkinasi su savo draugu."
„Taip", – tariau.
„Taip, – tarė ji. – Tai žinau iš patirties."
Kelio galą važiavome tylėdami. Marija įtemptai žvelgė į priekį. Retsykiais pažvelgdavau į ją iš šono, bet atsakomybė, kuri dabar vėl užgulė mane, vertė mane per ilgai iš akių neišleisti kelio. Žibintų šviesoje išnirdavo kelių eismo ženklai ir nuorodos. Valstybės siena – 5 km, skaičiau, valstybės siena – 3 km.
Viskas vyko sumautai greitai. Nemaniau, kad mes jau taip toli. Aš juk nevažiavau dideliu greičiu. Dar viena iškaba – švystelėjo fosforescuojantis užrašas ir dingo. Paskutinis išvažiavimas prieš sieną, suvokiau, bet aš jau buvau pravažiavęs.
Ar turi kelionės pasą, norėjau paklausti. Bet man toptelėjo, kad šis klausimas neturi jokios prasmės. Bent jau ne dabar, ne čia, ne prie šios sienos. Jokios užkardos, jokių muitininkų – nieko, kas sutrukdytų mūsų laisvą kelionę ir, kaip pasirodytų, įtartiną buvimą dviese.
Čia baigėsi viena šalis, prasidėjo kita – na ir? Mėnulis, kurį laiką važiuojantis su mumis, visų šalių nakvišų pagrindinė žvaigždė, siauras, bet augantis, jei galiu pasikliauti savo atmintimi, Mėnulis visur tas pats. Maždaug po pusvalandžio jis pasislėpė už juodų debesų. Tada pastebėjau, kad prieš save vos įžiūriu kelią, tai turbūt

dėl vištakumo, į kurį kaip nevairuojantis automobilio, nebuvau atkreipęs dėmesio, o gal tai dėl nuovargio – anaiptol nekeista po neįprastų pastangų įtemptai žiūrėti į kelią – ir, paklusdamas paskutiniams proto likučiams, kiek jų man dar buvo likę po 24 valandų, pasukau iš autostrados.

7.

Vieta, kurioje mes praleidome naktį, buvo Alpių vidurys. Regis, vadinosi Kjuza ar panašiai. Ji taip ir atrodė: siaura prie juodos uolos, uždara. Veikė vienintelis čia esantis *albergo*.

Pasiteiravau, ar yra du laisvi kambariai, vienas mano dukrai ir kitas man. Šeimininkė, didelė, stambių kaulų moteris, atrodė nesuabejojusi mano tėvyste. Ji neparodė jokio noro užregistruoti mus registracijos blanke. Iš karto ištiesė du raktus, vieną jų padaviau Marijai. Jai nekrito į akis ir tai, kad mudu neturėjome jokio bagažo. O gal ji buvo tokia padori. Arba jos niekas nedomino. Lipant laiptais į pirmą aukštą, po dviejų minučių automatiškai išsijungė šviesa. Marija dukteriškai stvėrė man už rankos.

Mudviejų kambariai buvo greta. Marijos – trečias, mano – ketvirtas. Koridoriuje, kurio gale buvo šito aukšto vonios kambarys ir tualetas, iš viso buvo aštuoni kambariai. Viešpatavo visiška tyla, greičiausiai mes buvome vieninteliai svečiai.

„Na, gerai, – tariau, – dar kartą viską gerai apgalvokime."

Ji atsirakino savo kambario duris, aš – savąsias.

„Labos nakties", – tariau.

„Labos nakties", – atsakė.

Ji uždarė duris, aš padariau tą patį.

Kambarys apstatytas skurdžiai ir pirmiausia šaltas. Po langu buvo matyti vienas radiatorius, bet, regis, jis nešildė. Pasilenkęs virš praustuvės greitai nusiprausiau veidą. Blankiame veidrodyje atrodžiau išvargęs. Marija greta prausėsi ilgiau – nepaisant ūžimo

mano galvoje, kuris sustiprėjo, kol pusiau su drabužiais palindau po dviem per plonom antklodėm, girdėjau, kaip ji vis dar turškiasi.

Vos spėjau, man taip atrodė, užmigti, kai išgirdau beldžiant – iš pradžių nedrąsiai, kaskart vis garsiau. Įjungiau šviesą, paskubomis susisupau į vieną iš antklodžių ir pravėriau duris. Už durų stovėjo Marija. Antklodė, kuria ji buvo apsigaubusi, tokio pat rašto kaip ir manoji. „Man šalta“, – tarė ji. – „Marš į lovą, – tariau. – Tuoj atnešiu paltą iš automobilio.“

Šmurkštelėjau į kelnes ir megztinį, nusileidau laiptais, atsirakinau automobilį, nuo galinės sėdynės paėmiau paltą. Paėmiau ir juodą segtuvą, gulėjusį šalia. Pabeldęs į Marijos duris, skubiai įžengiau ir užklojau ją paltu. „Dabar miegok“, – tariau ir nuėjau į kambarį greta.

Nors tebesijaučiau pavargęs kaip šuva, man nedavė ramybės segtuvas. Pusiau gulomis atsisėdau lovoje ir ėmiau jį vartyti. Kompiuteriu surinkti ir atspausdinti lapai, atskiros vietos pažymėtos spalvingu flomasteriu – akivaizdžiai čia buvo pasirengimo pamokai popieriai. Švarioje užpakalinėje lapo pusėje ir paraštėse – pastabos ir komentarai. Rašysena, kuria jie buvo surašyti, pakrypusi, todėl atrodė neryžtinga. Kai kurios raidės neįprastai ilgos. Pavyzdžiui, *D* žodžio *Dievas* pradžioje ir *pagunda* žodžio gale. *S* raidė – žodyje *prasmė*.

Atsiverčiau skirsnį, kuriame buvo rašoma apie valios laisvę. Valios laisvė – tai pasirinkimas tarp gėrio ir blogio. Rojaus centre – pažinimo medis. Paraštėse nuoroda į biblinę žodžio *pažinimas* reikšmę.

Tiek perskaičius, pasigirdo beldimas į duris. Prie durų vėl stovėjo Marija – kas daugiau. Šįkart be antklodės, liaunas kūnelis tik su siaurikėmis. „Aš bijau, – tarė ji. – Gal galiu pas jus į lovą?“

Ką aš turėjau daryti, komisare? Ką jūs būtumėte mano vietoje daręs?

„Na, eikš“, – nuraminau aš ją.

Ji šmurkštelėjo po antklode.

Dviem lova buvo per siaura. Ar galėjau ją apkabinti?

„Kad žinotumėte, – tarė ji, – aš nėščia.“

8.

Ji gulėjo šalia manęs ir žiūrėjo į plafoną.

Gulėjau šalia jos stengdamasis išlikti diskretiškas.

Nieko geresnio nesugalvojęs, ir aš ėmiau žiūrėti į plafoną. Projekcijos paviršius buvo purvinai baltas, šen ten keletas voratinklių.

„Kurį laiką aš taip kvailai jaučiausi", – pagaliau ji tarė.

Ir anksčiau pasitaikydavę, kad mėnesinės susilaikydavusios. Šįsyk kažkas buvo kitaip. Toks stiprus vidinis jausmas, kurio vyrui neįmanoma paaiškinti.

Ne, labai bloga jai nebuvę. Ir anksčiau, kai jaudindavosi, jai už paširdžių traukdavę. Septintoje klasėje per kvailą matematikos mokytoją ji liko antriems metams. Dabar aštuntoje – tik pradėjus atsigauti – pastoti ir storu pilvu eiti laikyti abitūros egzaminą – tik to jai ir tetrūko.

Vieną dvi savaites ji bandė įveikti tą nerimą. Tada ji pamaniusi, gal išvis būsią geriau nieko nesiryžti daryti. „Arba arba, – tarusi sau, – pagyvensim, pamatysim." Ji nuėjo į vaistinę ir nusipirko nėštumo testą.

Perskaitė naudojimo instrukciją, kurioje buvo rekomenduojama testą geriau atlikti rytą. Taigi gerai, ji pamaniusi, tada rytoj rytą. Tą naktį ji prastai miegojo, rytą atsikėlė truputį anksčiau negu įprastai. Užsidarė vonios kambaryje ir pagal instrukciją panaudojo testo juostelę.

Reikia palaukti dešimt minučių, sakė ji, kol testo juostelė nusidažys. Ji atsuko dušą, kad motina neimtų ko nors įtarinėti. Galimas daiktas, bus tą nėštumą tik įsikalbėjusi. Gal Volfas per tikybos pamoką per daug kalbėjo apie apreiškimą.

Ši tema aptinkama ne tik šventuosiuose raštuose, bet ir pagoniškojo meno istorijoje. Volfas net atsinešė projektorių ir ekraną, kad galėtų viską kuo įtikinamiau pademonstruoti. Naujojo testamento gerosios naujienos pradžia, pažado ištesėjimas. „Per pranašą: štai mergelė nešios įsčiose ir pagimdys sūnų" – na, taip, nereikia suprasti pažodžiui. Izaijo knygoje parašyta „Štai ta mergelė laukiasi – ji pagimdys sūnų." Keista, bet Volfas taip įtaigiai

mokėjo perteikti senąsias istorijas, kad jo mokinės ir mokiniai nenuobodžiaudavo. Bent kai kurie. Protingesni ir jautresni. Prie tokių visai teisėtai priklausė ir Marija.

Jos Volfgangas be abejonės irgi taip manė. Galėjau įsivaizduoti. Mokytojas džiaugiasi savo mokine. Ne tokia, kuriai jo... per vieną ausį įeina, per kitą išeina. Beje, jos ausys buvo gražios, su mažomis siauromis skylutėmis auskarams.

Marija, mokinė, kaip antrametė buvo palikta septintoje cė. Šitoje klasėje Volfas, dar jaunas vyras, dėstė tikybą. Svarsčiau, kokio amžiaus jis turėtų būti. Šiek tiek prisiminiau jo nuotrauką vairuotojo pažymėjime, bet į gimimo datą nebuvau atkreipęs dėmesio.

„Jisai visai kitoks, tarė ji, – negu tas katechetas, kuris dėstė anksčiau." Kol buvo jisai, ji visai nesidomėjusi tikyba. „Absoliučiai", – sakė ji. Kol jis ten priekyje prie katedros šnibždėdavo kažkokius sakinius, sakinius, skambėdavusius taip, tartum jis norėtų ką nors užjausti, ji po suolu ruošdavusi pagrindinių dalykų pamokas.

O Volfas buvo priešingybė, ji net nusprendė laikyti egzaminą iš tikybos. Koks jo žvilgsnis, kokiomis akimis jis į ją žvelgdavęs.

„Giminingi *vibrations*, – tarė ji. – Gera jausti tą patį virpesių dažnį."

Tuo dažniu ji priimdavo ir atgal siųsdavo bangas.

Taip buvo iš pradžių, bet dabar prieš akis – dideli sunkumai. Testo juostelės spalva nekėlė jokių abejonių. Jauna moteris turės gimdyti, jei nieko nesiims. Nuo tų minčių jai pasidarę bloga. Nespėjusi nueiti net iki unitazo. „Vėmiau, kur stovėjau". Po to valandėlę tekę užgaišti, kol išplovusi vonios kambarį. „Na, pakaks, – šaukė motina anapus durų, – kiti taip pat nori po dušu."

„Tai buvo užvakar, – tarė Marija, – bet man atrodo, tartum būtų praėjusi visa amžinybė." Gulėdamas šalia jos iš labai arti mačiau jos veido kontūrus. Nepaklusnios sruogos prie plaukų pašaknų, švelniai gaubta kakta. Juslinga nosis, kuri kalbant krutėdavo, greičiausiai iš šalčio apšašusios lūpos.

„Liaukitės taip į mane žiūrėjęs, – tarė ji. – Man nemalonu."

„Atleiskite", – tariau ir vėl įsistebeilijau į plafoną.

Prie jo kabantys voratinkliai siūbavo. Gal nuo mūsų kūno išspinduliuojamos šilumos, gal nuo subtilaus ultragarso bangų vibravimo.

Ir man užvakar, rodės, buvo prieš amžinybę.

„Užvakar buvo ketvirtadienis", – tarė Marija. Tai buvo diena, kai tikybos pamokos jos tvarkaraštyje nebuvo. Tačiau ji vis vien pasistengė Volfui pasimaišyti po akių. „Turiu su tavimi pasikalbėti", – ėmusi taip paprastai ir pasakiusi. Galbūt šiek tiek uždususi. Širdis taip pat smarkiai daužėsi, bet jis to bus negirdėjęs. Žinoma, buvę per daug neatsargu, taip nei iš šio, nei iš to imti jį ir užkalbinti koridoriuje. Tačiau nereikėję jam iškart pulti į paniką. Nežinant, kas iš tiesų nutikę. Dieve mano, juk ji buvo jo abiturientė, na, taigi! Juk jai galėjo prireikti ko nors skubiai paklausti. Jis labai skubėjęs.

Popiet nesėkmingi bandymai jam prisiskambinti. Skambinant į laidinį telefoną, įsijungia autoatsakiklis, į mobilųjį – balso paštas. „Turiu skubiai su tavimi pasikalbėti", – ji palikusi žinutę. – Tai labai svarbu mums abiem." Gal jos balsas buvęs per aukštas?

Ji bandė sutramdyti baimę. Jei paskambins, ji norėtų išlikti protinga. Deja, atsitiko, kaip atsitiko. Daugiau kaip pusę metų nieko neatsitikdavo, o dabar – še tau. Nūnai jie turi abu kartu apsvarstyti, ką daryti.

Bet jis nepaskambino. Ji bandė klausytis kompaktinės plokštelės, bandė skaityti. Jei kas nors būtų jos paklausęs, ką vos tik girdėjusi ar perskaičiusi, vargiai būtų galėjusi atsakyti. Sunku patikėti, kad jis jai nepaskambino.

Ypač, jei išklausęs jos žinutę. Tačiau gal jis jos visai negirdėjęs. Gal jis sėdi prie savo doktorantūros darbo, kurį nori kuo skubiau baigti. Nuo to laiko, kai dirbo mokykloje, rašydamas disertaciją, nedarė jokios pažangos, todėl dažnai jis imdavo karštligiškai skubėti.

Galimas daiktas. Ji regėjo jį, bandantį susisteminti knygas ir raštus, kurie visur mėtėsi po jo kambarį. Ir ant sofos. Jiedu ant jos gulėjo, kai ji pirmą kartą buvo pas jį. Vėliau jis pasiruošdavo, net šviežių gėlių ant stalo pastatydavo. O po dekoratyvine pagalve, kurią

prieš priguldami ant sofos, numesdavo ant grindų, būdavo pakištas lininis rankšluostis.

Aišku, dėl visko kaltas doktoranto darbas! Kartais jis prieš arba po pasimylėjimo apie jį pasakodavęs. Apie pirminius ir galutinius dalykus, Dievą ir pasaulį. Ji ne viską suprasdavusi, apie ką jis ten norėdavęs rašyti, bet ją žavėdavę. Jis turįs tęsti, nekyla abejonių. Darbas mokykloje jam teikė džiaugsmo, bet taip reikalas negalėjo baigtis. Jis turėjo vėl susikoncentruoti. Iš tiesų, turbūt geriau nesileisti blaškomam telefono skambučių.

O ji skubiai norėdavusi sulaukti jo skambučio. „Paskambink, – mąstė ji. – Paskambink pagaliau. Po velnių, paskambink!" Telepatinių jėgų tarp artimų žmonių veiksmingumas! Ilgą laiką jos veikė.

Vienuoliktą Marija išjungė savo mobilųjį telefoną, nes norėjo miego. Valiumo ji buvo paėmusi iš motinos kosmetinio krepšelio. Išgėrė pusę tabletės – nenorėjo pramiegoti. Penktadienį priešpiet buvo tikybos pamoka.

Vos nenuėjusi per vėlai. Jos motina, kuri vidudienį tiesiai iš biuro norėjo vykti į oro uostą ir skristi pas savo draugą į Hamburgą, paskutinę akimirką pradėjo ją įkalbinėti.

„Visada ji taip elgiasi, – tarė Marija. Ji duoda begalę nereikalingų nurodymų ir patarimų. Seniai atpratau įdėmiai klausytis." Šįsyk šį ritualą motina ypač ištęsė. Arba skubančiai Marijai taip pasirodė. Marijai, kurios nervai buvo labai įtempti. „Klausyk, mama, man aštuoniolika, reikėjo anksčiau galvoti apie motinišką globą, tavo nerami sąžinė mane nervina!"

Volfą ji norėjo užkalbinti dar prieš pamoką, bet pamiršo. Į klasę Marija įžengė keliomis sekundėmis vėliau už jį. Jis visai nekreipė dėmesio į tai, kad ji į savo vietą ėjo pro jį, taip arti jo, kad ją paliesti ir nuraminti jam būtų užtekę ištiesti ranką. Na, gerai. Kad ji truputį pavėlavo, neturi jokios reikšmės.

Ji atsisėdo, pastvėrė sąsiuvinį ir rašiklį. Bandė klausytis jo pamokos, bandė, kaip visada, užsirašinėti. Buvo laikai, kai beveik kiekvienas jo ištartas žodis jai atrodydavęs svarbus. Tuomet ji viską užsirašydavo ir pusę pasibraukdavo.

Dabar negalėjo jo žodžių sekti – trūko reikiamo dėmesio. Apie ką jis išvis kalba? Ji nebūtų galėjusi pasakyti. Ne todėl, kad jo žodžiai pro vieną ausį įeitų, o pro kitą išeitų. Apskritai jo žodžių ji negirdėjo.

O gal jos klausos pojūtis buvo nusilpęs. Ji žiūrėjo išpūtusi akis, bet nieko nepadėjo. Jo žvilgsnis vengė jos akių – neįmanoma suvokti! Taip dar nebuvo, kad jis žvilgsniu neatsakytų į jos žvilgsnį!

Gal jis ką nujautė? Ir todėl *taip* elgėsi? Ji turėjo tai išsiaiškinti. Tuojau pat. Nuskambėjus skambučiui į pertrauką, ji buvo pasirengusi veikti. Tačiau kol ji iš trečios eilės prasiyrė į priekį, mat jai kelyje pasipainiojo Horskis, Ficas ir dvi bendraklasės, jis jau buvo išėjęs pro duris.

Ji bėgo paskui jį. Jai buvo vis vien, ką pamanys klasės draugės. „Pone profesoriau!“ (Koks idiotiškas kreipinys!). Prisivijo jį. Palietė už peties. Kai jis atsisuko, jo veidas degė raudoniu.

„Ar išprotėjai?“

„Ne, bet, – ji gaudė kvapą, – Volfgangai, aš turiu tau kai ką pasakyti!“

Jo akių žvilgsnis tą akimirką!

„Ne čia, – sušnabždėjo jis. – Ne dabar. Būk protinga! Vėliau!“

Beveik taip ji nupasakojo tą sceną. Arba panašiai aš ją įsivaizdavau. Mokykla, koridorius, tikybos mokytojas, mergina. Artumas, kurį jis nori paneigti. Atstumas, kurį ji jaučia.

Ji nenorėjo to pripažinti. Taip paprastai ja neatsikratys. Tikriausiai Volfgangas bus ką nors ne taip supratęs. Ir tik laikąs ją neatsargia ir įkyria. Kaip jis taip gali? Jis juk pažįsta ją! Ir dar kaip jis ją pažįsta. Nėra vietelės, kurios jis nežinotų. O gal vis dėlto ko nors nežino? Gal net ko nors esminio? Ji taip pat manė jį pažįstanti!

Kita pamoka buvo vokiečių, po jos – matematika. Dvi pamokos, kurios jos visai nedomino. Buvo skaitomi tekstai, ant lentos ir sąsiuviniuose rašomos lygtys. Ji sėdėjo klasėje, bet jos ten nebuvo.

Po to fizinio lavinimo pamoka. Tai buvo galimybė. Nuo fizinio pamokos pagal egzistuojančią tvarką buvo galima atsiprašyti. Nekaip jautėsi, svaigo galva. „Gerai“, – tarė mokytoja ir suraitė ant leidimo autografą.

„Iš tiesų aš nieko kita nenorėjau – tik eiti namo, – tarė Marija. – Važiuoti namo, uždaryti duris, atsigulti ir miegoti.“ Eidama į sekretoriatą, kur ant leidimo, tvarkos dėlei, turėjo uždėti spaudą, ji ėjusi pro mokytojų kambarį. Durys buvo praviros.

Ji pamaniusi, kad tai tikriausiai šansas. Kas žino, gal ženklas. Galbūt Volfas turi langą, laisvą pamoką. Jei jis sėdi mokytojų kambaryje ir per durų plyšį mato ją, praeinančią, jis greičiausiai turėtų pas ją išeiti.

Taip ji pamanė, per plyšį apžvelgdama patalpą. Ne, jo paties nematė – tik jo kabantį švarką. Ant fotelio atlošo. Jis turėtų būti kur nors netoliese, tikriausiai tualete. Pirma mintis buvo – laukti. Paskui jai toptelėjo geresnė mintis. Mokytojų kambarys buvo beveik tuščias. Jame sėdėjo tik Brukneris, senasis muzikos profesorius. Jis buvo pensinio amžiaus ir snūduriavo.

Prasmukti pro jį buvo nesunku. Ant Volfo stalo gulėjo bloknotas, ji išplėšė lapelį ir parašė: „Mielasis Volfai, tai iš tiesų labai skubu. M.“ Raštelį įkišo į kairiąją kišenę.

„Na, taip“, – tarė ji, apčiuopusi kišenėje automobilio raktelį.

Apsidairė. Muzikos mokytojas tebesnaudė.

Volfas nepasirodė. Gal taip ir geriau.

Ji paėmė automobilio raktelį ir išėjo.

Užsukti į sekretoriatą ji nepanorėjo. Niekam nebuvo įdomu, ar leidimas bus pažymėtas spaudu, ar ne. Anksčiau mokyklos sargas patikrindavo. Tačiau metų metais vis daugiau mokinių pro jį tiesiog praeidavo ir jis užtat buvo atleistas.

Ji išėjo pro mokyklos vartus, kirto automobilių stovėjimo aikštelę. Atpažinusi Volfo automobilį, atsirakino. Kad raktelį paliko durelėse, nepastebėjo. Atsisėdo ant galinės sėdynės. Čia ji lauksianti Volfo. Šalia gulėjo paltas. Jis ją truputį paguodė. „Tai buvo, – sakė Marija, – jo daiktas. Be to, mašinoje buvo šalta. Buvo visai gera apsikloti“.

„Ir tu užmigai?“

„Ne, ne iškart.“

„Na?“

Ji delsė. Kažkas prieš tai dar buvo.

„Kas gi?“

Ji atsisėdo ir papurtė galvą.

„Prieš užmigdama dar bandžiau prisiskambinti Volfui.“

Marija, atseit, pagalvojusi, kad jis turėtų būti grįžęs į mokytojų kambarį. Ji jam tik paskambins ir pasakys, kad jo laukia. Ir kur. Toks buvo įgeidis. Pagaliau ji nenorėjusi, kad jis nervintųsi dėl automobilio raktelio. Taigi pastvėrė mobilųjį telefoną ir paskambino. Jo telefonas nebuvo išjungtas. „Signalas buvo geras, – tarė ji. – Tikrai.“ Tačiau pamatęs kas skambina, jis staigiai išjungė.

Tada ji išgėrusi valiumo.

Pirma mintis buvo praryti daug tablečių.

Tačiau be skysčių būtų buvę sunku.

Taigi ji paėmusi vieną tabletę, šiaip taip nurijusi ir palindusi po paltu.

Taip pasakojo Marija, komisare. Iškart po to ji nusisuko ant kairiojo šono, taigi nuo manęs, susirietė į kamuolį ir užmigo. Vėliau, kai buvau išjungęs šviesą, bet, nors ir nuvargęs, vis dar gulėjau atmerktomis akimis – plafono projekcijos paviršius virš manęs buvo tamsus, bet ne mažiau dirginantis fantaziją, – ji pasisuko ant kairio šono, grabinėdama kažko paieškojo ir galiausiai padėjo galvą man ant krūtinės. Pamaniau, kad ji bus sumaišiusi mane su kitu.

9.

Atsibusti ryte – ne pats lengviausias procesas. Erdvės ir laiko koordinačių paieška. Saulė švietė pro langą, saulės spinduliai krito ant šviesių, šalia manęs gulinčios merginos, plaukų. Kaip įvyko ta konsteliacija, kur ir kokiame laike mes buvome, o gal pastaruosius dvidešimt metų sapnavau?

Atsisėdau ir stebėjau šalia gulinčią jauną personą. Atsistojau ir pažvelgiau į save veidrodyje – deja, į mane žvelgė senis. Nusiprau-

siau, kad išsilakstytų miegai. Šaltu vandeniu išsiskalavau burną, dantų šepetėlio neturėjau.

Už savęs išgirdau šlamesį, mergina prabudo. Kuo ji vardu, man sukosi ant vis dar sūroko liežuvio galo. Ji atsistojo, pastvėrė antklodę, susisupo į ją, priėjo prie lango ir pažvelgė pro jį. „Kur pusryčiai? – paklausė. – Aš alkana."

Mes buvome toli šiaurėje, komisare, pusryčiai, patiekti ant stalo, buvo stiprūs, kaip įprasta aukštikalnėse. Didelis puodelis pieniškos kavos, lašiniai, kiaušiniai, juoda duona ir sviestas. Šeimininkė, dėl kurios bandžiau susigrabalioti savo italų kalbos žodyno pagrindus, kalbėjo, kaip paaiškėjo, šiek tiek vokiškai, su dialekto anapus sienos atspalviu. Tikriausiai vokiečių kalba ji kalbėdavusi rytais, o italų – vakarais.

„Jos geras apetitas, – pabrėžtinai tarė ji. – Turiu galvoje .... dukrą." Ar iš tiesų padarė pauzę prieš ištardama žodį *dukra*, ar man tik pasigirdo? „Ji valgo už du", – juokėsi šeimininkė. Dabar man toptelėjo tai, kas praėjusią naktį man buvo patikėta." Geroji moteris nežinojo, kokia ji teisi.

Sėdėjau su mergina, tinkančia man į dukras, ir jei viskas normaliai eisis, po aštuonių mėnesių tapsiančia motina. Buvau tas, kuriam privalu užmiršti radijo darbuotojo pareigas, savo ligšiolinės egzistencijos ir identiteto pagrindą. Bet kodėl? Ak, taip, dėl prapuolusios laidos apie Alzheimerio pacientus! Nors verk iš juoko.

„Kas jums?" – paklausė mano stalo ir lovos draugė.

„Nieko, – tariau. – Pateko ne į tą gerklę ir tiek."

Ji atsistojo ir padaužė man per nugarą.

„Ačiū, – tariau. – Jau geriau. Viskas gerai."

Tada atsiskaičiau, iš menkai naktį pasinaudoto kambario atsinešėm mokyklinę kuprinę ir paltą. Įlipom į automobilį ir sėdėjome įjungę variklį.

„Kas dabar?" – paklausiau.

„Grįžti nenoriu", – atsakė ji.

„Na, gerai, – tariau. – Dėl to mes išvien."

10.

Vėl vairavau. Kaip ir anksčiau, stebėjausi, kad man sekėsi ir gerai sekėsi. Vieškeliu važiavau per daug arti vidurio, vos nekliudžiau pro šalį važiuojančio mikroautobuso. Mano bendrakeleivė, daug budresnė negu praėjusią dieną, pirmą kartą padarė pastabą dėl mano važiavimo manieros. Autostradoje vietos buvo gerokai daugiau, trys kelio juostos man suteikė didesnę judėjimo laisvę. Kartkartėmis vairuotojai, nepritardami netikėtam mano šastelėjimui į kitą kelio juostą, piktai perspėdavo sumirksėdami žibintais.

Pamažu lioviausi šokinėjęs po juostas arba į tai kreipiau mažiau dėmesio. O gal dėmesį sutelkdavau į ką nors kitka. Pavyzdžiui, kaip įnyru į tunelį (vamzdį su geltonais refleksiniais žibintais iš kairės ir dešinės, baltomis lempomis palubėse, taip pat su baltomis vidurio punktyrinėmis juostomis ant žemės), pakartotinis įnirimas į tą sferą mane žavėjo. Kartu su išnirusiais prisiminimais apie diapozityvus, kurie mano vaikystės laikais pasirodydavo kino ekranuose jaudinamai naivios reklamos pradžioje ir pabaigoje.

Vartų arka arba tunelis, į kurį įžengia mergina. Jos šešėlis krinta ant ne visiškai tamsios šoninės grotos sienos. Iš šviesos ji įžengs į tamsą ir ten pradings. Kitoje pusėje matyti išėjimas, iš perspektyvos nupieštas mažesnis už įėjimą, bet švytintis.

Panirimas į vieną sapną, išnirimas kitame. Krintantys šviesa, šešėliai – įsivaizdavau, kad jaučiu, kaip mano lėliukės susitraukia ir išsiplečia... Krintantys šešėliai, šviesa – kartais mane apakindavo ir aš žiūrėdavau į šviesą primerkęs akis. Šnairomis žiūrėjau į merginą man prie šono, dabar vėl prisiminiau jos vardą.

„O jūs kuo vardu?“ – paklausė Marija.

„Aš – Džozefas.“

„Ir ką jūs šiaip veikiate, kai nenuvarinėjate automobilių?“

„Dirbau radijuje, – tariau. – Bet tai jau praeitis.“

„O kokie jūsų ateities planai?“ – paklausė ji.

„Dar nežinau.“

Dešinėje autostrados pusėje plačioje vagoje tekėjo siauras upelis. Beveik baltas vanduo dykumų kraštovaizdyje, kupiname

žvirgždukų. Tai šen, tai ten išblukę medžiai, šakos ir kamienai, kaip seniai nugaišusių gyvūnų kaulai. Tarp jų vyras, nešinas sunkiu rąstu ant pečių.

Kaip viskas greitai! Kai kuriuos vaizdus suvokdavau tik tada, kai būdavau juos pravažiavęs.

„Ar mėgsti kiną?“ – paklausiau.

„Taip, – tarė Marija. – Mėgstu.“

„Radijuje, – tariau, – rengiau laidas. O prieš brandos egzaminus – panašaus amžiaus kaip tu dabar – įsivaizdavau suksiąs filmus.“

„Ir? – paklausė ji. – Kodėl to nedarėte?“

„Pas mus nebuvo galimybių, – tariau. – Tam būčiau turėjęs vykti į užsienį.“

„O kodėl neišvykote į užsienį?

„Tikriausiai tam pritrūkau drąsos.“

Tai buvo teisybė. Liūdna mano gyvenimo teisybė iki pat šiolei. Tačiau tai galėjo, turėjo keistis ir tai pasikeis! Tiksliai prisimenu tą vietą, komisare, kur tai suvokiau. Tai buvo važiuojamosios dalies susiaurėjimas, kelio juosta iš dešinės buvo atskirta visa eile raudonai baltai dryžuotų plastikiniu kėglių. Vieną užkliudžiau. Lengvas, juoką keliantis smūgis. Kūgis pargriuvo ir nuriedėjo į šalį. *Udinė*, perskaičiau, *40 kilometrų*. „Užsuksime čionai, – tariau. – Mums abiem reikia kokių nors drabužių.“

11.

Pinigų sąskaitoje turėjau, todėl prie bankomato galėjau eiti visiškai nesivaržydamas. Tai padariau Udinėje. Privažiavau prie pirmo, už akių užkliuvusio, banko. Pavadinimas *Banca di Santo Spirito* man kėlė juoką. Sustojau antroje kelio juostoje, paprašiau Marijos likti sėdėti automobilyje, o prireikus pasakyti, kad vairuotojas tuoj grįš.

Bankomatas buvo portalo dešinėje, iš piniginės išsitraukiau banko kortelę ir įkišau į tam reikalui skirtą plyšį. Surinkau kodą, po to paspaudžiau vidurinę, iš pasirinkti pateiktų, sumą. Pasirodžiusi lentelė prašė mane patvirtinti, ar operacija tikrai turi būti atlikta. Paspaudžiau mygtuką *taip*. Rodės, mašina sukluso, pasvarstė, paskui pasigirdo garsas, tartum mano kortelė būtų pakliuvusi į mėsmalę arba tik dabar būtų pradėti spausdinti pinigai – keista, pamaniau, kad anksčiau man nekildavę tokių minčių, nuo kurių dabar ėmė juokas – kortelė buvo grąžinta sveikutėlė ir banknotai išlindo kaip niekur nieko.

Vėl įsikišau kortelę ir sugrįžau prie automobilio. Pavažiavęs susiradau aikštelę, kur galėčiau plačiai manevruodamas pastatyti mašiną. Į mokėjimo už automobilio stovėjimą aikštelėje automatą įmečiau per daug pinigų, o leidimą, leidžiantį mums stovėti iki vidurnakčio, užkišau už priekinio stiklo. „Taip, – svariai tariau, – dabar eime apsipirkti."

Turgavietėje nupirkau apatinius baltinius, pėdkelnes ir šiltas puskojines Marijai. Puskojinės galėjo ir man praversti, jai ir sau dar nupirkau po storą, simpatišką megztinį. Vitrinoje po arkadomis nužiūrėjome striukę su triušio kailio apykakle. „*Come' e carina*", – tarė pardavėjas. Tai galėjo būti taikoma ir striukei, ir merginai, besimatuojančiai ją prieš veidrodį.

Vyras pakėlė antakius, jo žvilgsnis klaidžiojo nuo Marijos prie manęs ir atgal.

„*Tanti auguri*", – tarė jis. Nežinojau, kaip teisingai reikėjo suprasti šį jo pasveikinimą.

Atsiskaičiau. Mes išėjome. Marija, pakreipusi galvą, glaudėsi skruostu prie kailio. Striukė jai gražiai gulėjo, prie veido labai tiko šiltos žemės spalvos.

„Ačiū", – tarė ji.

„Nėra už ką, – atsakiau. – Tai man teikia džiaugsmo."

Prieš einant pirkti aulinukų, man teko vėl susiieškoti bankomatą.

Auliniai batai buvo su pamušalu, kailio apvadai ant aulų labai derėjo prie striukės.

Sugrįžę į turgavietę aptikome kepuraitę, tinkančią prie aulinukų ir striukės. Mano gerai nusiteikusi bendražygė ėmė spinduliuoti gudrumu. Su ja vaikštinėti po senamiestį buvo nuostabu. Neįsivaizdavau, kad Udinė, kurioje anksčiau nebuvo tekę būti, yra tokia jauki. Gal tai lėmė aplinkybės, bet *centro storico* man patiko iš tiesų. Gatvelių raizginys, arkados, aikštė, kurią pamatęs nuotraukoje, būčiau įtaręs esant daug garsesniame mieste.

Perskaičiau *Piazza della Liberta*. Geras pavadinimas. Matyt, aikštė kažkokiu būdu bus susijusi su Italijos istorija, bet aš ją susiejau su dabartimi. Iš kur pažiūri – veriasi nauji, netikėti vaizdai. Jaučiausi pakiliai ir beveik apgirtęs – nuo putojančio vyno *Prosecco* taurės, kurią sau leidome išgerti mažame bare, bet tai negalėjo būti nuo linksmos minties apie alkoholį – prieš mane vėrėsi laisvės perspektyva, kurios lig šiol man nebuvo tekę patirti.

12.

Taip, komisare, taip buvo: perspektyva. Perspektyva ir su ja susijęs džiaugsmas. Džiaugsmas būti ten, kol kas būti tenai, toje aikštėje, tą akimirką. Ir jausmas, kad esi išsivadavęs iš to, ką iki užvakar laikei savo tikrove, ir kad veriasi naujos galimybės.

Kaip ten buvo? Ar aš iš rimtųjų įsivaizdavau pradedąs sirgti Alzheimerio liga? Kokia nesąmonė! Dėl poros streso sukeltų atminties spragų! Teisingai, leidausi įspraudžiamas į nerimą keliantį kampą. Bet visa tai jau praeitis, prieš mane – laimę žadantys toliai.

Šis jausmas dar labiau sustiprėjo mums įsėdus į automobilį. Jaučiau nenumaldomą norą vairuoti. Žavėjausi, kad automobilį valdau beveik be rūpesčių. Taip pat išgyvenau euforiją ir dėl greičio, kuriuo dabar buvau pajėgus važiuoti.

Kraštovaizdis autostrados pakraščiuose panėšėjo į Pietus. Iš kairės ir dešinės plytėjo vaisių plantacijų gyvasienė, vynuogynai.

Už jų driekėsi miškeliai, tvarkingai susodinti, liekni medeliai, primenantys renesanso laikų paveikslų foną. Kamienai mums užstodavo šviesą, bet tarpuose tarp kamienų ji prasiskverbdavo, todėl greitai pro juos važiuojant susidarydavo gražus efektas.

Greitai slenkančios šviesos ir šešėlių juostos. Ant savo veido aš to nejaučiau, bet užtat mačiau ant Marijos. Ji sėdėjo, apsigaubusi nauja striuke ir šypsojosi. „Filmuojate mane? – paklausė ji." – „Taip, – tariau, – galima ir taip pavadinti.

Kamera mano galvoje. Mano trečioji akis."

„Tačiau su kitomis dviem galėtumėte žiūrėti į kelią."

„Taip ir darau, – tariau. – Aš filmuoju ir kelią, ir automobilius, kuriuos aplenkiame arba kurie mus aplenkia, kelio ženklus, rodykles."

„Tikrai?" – paklausė ji.

„Taip, – atsakiau. – Aš filmuoju viską, – tariau, – Nereikia leisti, kad viskas tik šmėkštelėtų pro šalį, reikia viską suvokti. Pažvelk: paukščiai virš laukų. Jų junginiai, padėčių kaita... kaip dviratininkai per dviračių estafetę."

„Rimtai, – tariau, – taip turėtų būti sukamas filmas."

„Senasis filmas", – tarė ji.

„Taip, – tariau. – Filmo prototipas. Filmas kaip figūros judėjimas erdvėje ir laike, bandymas sulaikyti tą judesį. Sunkiausia būtų sulaikyti visas asociacijas."

„Tikrai, – tarė Marija. – Man toptelėjo mintis, kad senovės romiečiai ateitį išpranašavo stebėdami paukščių skrydį. Tikite, kad įmanoma nuspėti ateitį?"

„Nežinau", – atsakiau.

Paukščiai staiga pakeitė kryptį, jų plunksnos sužėrėjo saulėje. „Paukščiai ir šiandien skraido labai gražiai."

13.

Norėjosi muzikos. Įjungiau radiją. Pora taktų Vivaldžio – būtų tikę, deja, tai buvo tik garsinis reklamos apipavidalinimas. Ieškojau kitos radijo stoties, dainavo *Vasco Rossi* epigonas. O gal čia buvo jis pats, hip hopo grupės nutraukiamas viduryje frazės, viduryje takto. Paskui užgožė kitos bangos. Atplaukdavo tik frazės nuotrupos. *La Casa Bianca, il Presidente del Consiglio, l'economia mondiale*. „Jei norite, galime klausytis kasečių",– tarė ji.

Ji atidarė daiktinę.

„Ak, taip! Volfgango kasetės."

Man pasidarė nedrąsu. „Ko jis klausosi?" – paklausiau.

Ji paminėjo vardus, kurie man nieko nesakė.

Madonos vardas buvo pirmas man žinomas.

„Gerai, – tariau. – Duok šen."

Įdėjau kasetę į grotuvą. Pasigirdo muzika. Turiu pripažinti, ji buvo vykusi.

Ritmas, tikriausiai nesudėtingas, bet raginantis ir dar tas mergiškas balsas.

Dainą, kurią dainavo pirmiausia, jau buvau girdėjęs, bet į tekstą anksčiau nebuvau atkreipęs dėmesio.

Paprastai klausomasi visokių angliškų arba amerikietiškų *song-lyrics* ir tiek, visiškai į juos neįsiklausant, ar ne taip, komisare? Geriausiu atveju įsidėmime priedainį. Tai buvo naujas, dar nepatirtas atidumas, dabar ne tik kitaip mačiau, bet ir girdėjau. Lekiant didesniu kaip šimtas kilometrų per valandą greičiu į Pietus su jauna, paties naujai aprengta persona sau prie šono.

Tie balsai iš stereodėžės! Ji reikalavo švęsti šventes, kai jos ištinka... Aišku, tai buvo per daug laisvas teksto vertimas... Bet ar nesklido iš jos linksmoji naujiena?

Celebrate (Švęsti), įtaigiai kartojo balsas ir *holiday* (atostogos)... *It's time for the good times, forget abaut the bad times...Everybody spread the word, we're gonna have a celebration* (Metas švęsti, užmiršti blogus laikus, visi paleisti įpasaulį, kad mėgautųsi švente)... Prisipažįstu, komisare, tai man patiko.

Be to, tekstų klausiausi, tartum apsėstas santykių manijos. Dauguma jų tiko mudviejų situacijai. Vienoje iš dainų, pavyzdžiui, buvo dainuojama apie sienos kirtimą, apie meilę, dėl kurios dainuojanti mergina jaučiasi verčiama peržengti ribą, *borderline* (ribos liniją). Besiklausydamas *Like a Virgin* jaučiau stiprų dvilypumą.

Įsivaizdavau, kad tikybos mokytojas, miegojęs su savo mokine, važiavo šiuo automobiliu ir klausėsi šių dainų... Dainos, atliekamos dainininkės, kurios sceninis vardas ir įvaizdis iš esmės buvo šventvagystė... Kad šios dainos ritmas jam suteikė sparnus... Šis įsivaizdavimas jam kėlė ir juoką, ir apmaudą.

„Koks vyrukas, – tariau sau. – Prakeiktas vyrukas!..." Madona dainavo apie tai, kaip jautėsi pirmą kartą paliesta skaisti mergelė... O anas tipas po to jautėsi save įtvirtinęs... Kuo konkrečiau įsivaizdavau tikybos mokytoją, tuo labiau mano linksmą nuotaiką ėmė keisti pyktis ir apmaudas.

Linksma buvo tik tai, kad dabar aš sėdėjau jo vietoje. Ant vairuotojo sėdynės, šalia jo nepilnametės mylimosios. Na, taip, pasvarsčius, pagal įstatymą ji jau nebuvo nepilnametė. Tačiau, kai tai prasidėjo tarp dviejų žmonių, kaip sužinojau iš Marijos naktinio pasakojimo, jai iki aštuoniolikos dar trūko poros mėnesių.

Beje... tikriausiai Volfas Marijai buvo ne pirmas. *I made it through the wilderness**, dainavo Madona, koketiška niekšelė. Vaidmeniui, kurį ji įkūnijo šitame hite, ji dar pridėjo žavingą originalią S klaidą... *Somehow I made it through*** – na, čia dainuojama apie jauną moterį su praeitimi.

Įmanoma, kad ir Marija jau turėjo pirmos karčios patirties... Neryškiai įsivaizdavau nerangų bubsėjimą su vienu ar kitu bendraklasiu... spuoguoti tipeliai, norėdami kompensuoti jos netikrumą demonstravo abejotiną savo vyriškumą... Maži nenaudėliai! Nenuostabu, kad paskui ji prastai jautėsi... po viso to ji turėjo jaustis sutepta... Šiaip ar taip ne palaiminga: *sad and blue...**** tada ji susidėjo

* Aš įveikiau... dykumą *(angl.)*.

** Vis dėlto aš tai įveikiau *(angl.)*.

*** Liūdna ir pablyškusi *(angl.)*.

su Volfu ir visiškai juo pasitikėjo... *But YOU made me feel*, – dainavo Madona, – *shiny and new**.

Shiny! Spindintys! Kas žino, ką jis jai pridarė! „Koks niekšas", – tariau sau. Atsiprašau, bet ir ji taip jį vadino... Kad aš pavogiau jo automobilį, dabar jaučiau pasitenkinimą. Taip jam ir reikia, šitam niekšui... Taip, mano nuomonė apie jį nesiskyrė nuo jos.

Pamanykit, jis vaidino atsiskyrėlį. Šis senas triukas su knygomis ant sofos!... Jis dėjosi nevikriu intelektualu... Vilkas avies kailyje, jau pajėgiau įsivaizduoti jo taktiką!...O gal jis net laukė, kol ji žengs pirmą žingsnį.

*You said fine / You are mine***. Jis atsiėmė dovaną... Dieve mano, Madona, ši netikra mergelė!.. *Like a virgin**** – šis gašlus *hey* kartojant priedainį! Nebegalėjau daugiau klausytis. Nuspaudžiau sustabdymo mygtuką.

„Kas yra?" – paklausė Marija. Tarp antakių atsirado maža raukšlelė.

Ištraukiau kasetę iš aparato ir atidaviau jai.

„Ne mano skonio, – tariau. – Ką dar gali pasiūlyti tavo Volfas?"

„Jums turbūt labiau patinka veteranai? – tarė ji. – Ką?"

„Gali būti", – tariau.

„Leonardas Cohenas? – paklausė ji. – Tomas Waitsas?"

„Neblogai", – tariau.

Gal tikybos mokytojas buvo visai nieko vaikis.

„Rollin Stones, Davidas Bowie, Sting&The Police?"

Kaip tik tas, ko reikia atvėsti. Stingas.

Vėl pradėjo lyti, bet tamsių debesų pakraščiai bolavo, todėl šviesa buvo ypatinga – priminė scenos apšvietimą. Virš tilto, kertančio autostradą, atmosferos veiksnių pažeistų pilkų turėklų dviratininko arba mopedo vairuotojo galva, judanti iš dešinės į kairę. Prieš mus automobilis su supakuota ir pririšta valtimi priekaboje.

---

* Bet tu padarei, kad aš pasijusčiau spindinti ir šviežia.

** Tu pasakei, kaip gerai, tu esi mano.

*** Tarsi nekalta mergaitė.

Stingas dainavo dainą *Message in a Bottle**.

Balsas iš visiškos vienatvės, bet žmogus, kuriam jis paskolino savo balsą, turėjo vilties.

„Įtaigi daina“, – tariau.

Marija linktelėjo. „Mes galėtume nuvažiuoti prie jūros ir paleisti butelį su laišku.“

14.

Taip mes ir padarėme. Pasukau į pirmą išvažiavimą. Lėkštu kraštovaizdžiu važiavome į pajūrį. Silosai, kaminai, pagaliau varpinė *campanile*. Maisto produktų parduotuvėje nusipirkome butelį mineralinio vandens.

Tada pagal nuorodų rodykles nusigavome iki paplūdimio. Tos vietovės pavadinimo neprisimenu, tai buvo mažas žinomas kurortas. Vasarą čia turėtų būti šurmulys. Virtinė viešbučių, picerijų, ledainių, du ar trys baseinai su turniketu prie įėjimo.

Dabar tie vasaros gyvenimo pėdsakai darė absurdišką įspūdį. Beveik viskas uždaryta, iš dalies išardyta, apleista. Vis dėlto radome suolą, ant kurios susėdę galėjome išgerti butelį mineralinio vandens. Gėrėme pakaitomis kaip kokie valkatos.

Marija išsiėmė sąsiuvinį iš mokyklinės kuprinės ir išplėšė vieną lapą.

„Ką mes rašysime?“ – paklausiau.

„Kiekvienas sau“, – atsakė ji.

Ji graužė tušinuką. „Nežiūrėkite!“

Tada lapą sulenkė taip, kad nematyčiau, ką parašė.

Priėmiau jos žaidimo taisykles, užsidengęs parašiau ir taip pat sulenkiau popierių. Marija išsitraukė plaukų gumelę, kuria buvo suėmusi plaukus ant sprando.

---

* Žinutė butelyje *(angl.)*.

Vėjas draikė jai plaukus ant veido. Gumele suveržėme popieriaus ritinėlį.

Tada įkišome dvigubą žinią į butelį. Pilku drėgnu smėliu sužirgliavome prie pilkos jūros.

Marija nusiavė batus, nusimovė puskojines, džinsus užsiraitė ligi pakinklių.

Ji paėmė iš mano rankos butelį, paėjėjo gilyn ir sviedė, kiek pajėgė toliau.

Grįždami prie automobilio pamatėme vaivorykštę.

15.

Išvažiavę į autostradą, pasukome į Veneciją.

Dangus buvo apniukęs. Maršų gamtovaizdžio apačioje nebuvo matyti – buvo galima tik nujausti. Gilyn į žemyną plytėjo laukai. Žemė blizgėjo nuo drėgmės. Du vyrai maskuojama apranga kirto lauką.

Vienas iš jų ėjo priekyje ir atsisuko į einantįjį įkandin. Tikriausiai kažką sušuko, bet to, suprantama, mes girdėti negalėjome. Jie ėjo nešini šautuvais. Tolumoje bėgo šunys. O gal tai buvo kiškiai. Iš didelio atstumo nebuvo įmanoma atskirti.

„Mėgsti skaityti?“ – paklausiau.

„Taip, – tarė Marija. – Mėgstu.“

„Ar skaitei ką nors iš Hemingvėjaus?“

„Ne“, – tarė ji.

„Apie jį rengiau laidą, – tariau. – Šimto metų jubiliejaus proga.“

„Štai kaip?“ – atsakė ji mandagiai.

„Tuomet aš buvau šiose apylinkėse, tyrinėjau.“

„Čia? – paklausė ji. – Kodėl ne Amerikoje?“

„Tuokart buvau ir Amerikoje, – tariau. – Net Kuboje...Tačiau čia, šiek tiek aukščiau prie Pjavės upės Hemingvėjus buvo sužeistas

per Pirmąjį pasaulinį karą. O vėliau atvykdavo čionai medžioti laukinių ančių.“

Mariją tai mažai domino. Pabandžiau jai atpasakoti turinį „Atsisveikinimo su ginklais“, bet vienintelis epizodas, kurį ji su tam tikru atidumu sekė, buvo meilės istorija su medicinos sesele. Ir jos ji nepriėmė rimtai. „Deja, tai tik vyriškos fantazijos. Ką toks sukriošęs senis sau įsivaizduoja!“

„Na, taip, – tariau. – Bet tuomet Hemingvėjus dar buvo jaunas. Net ir tada, kai po dešimties metų parašė knygą. O grįžo čia vėliau, po Antrojo pasaulinio karo. Ir parašė dar vieną knygą apie seną pulkininką ir jauną mergaitę...“

Maždaug toje vietoje turėjau nutraukti savo antros knygos turinio atpasakojimą. Užpakalinio vaizdo veidrodėlyje pamačiau automobilį su mirksinčiais mėlynais švyturėliais. Jis greitai artėjo, sirenos vaitojimas darėsi vis sunkiau ištveriamas. Jaučiau širdies tvinksnius kakle ir smilkiniuose. Greitai mūsų kelionė baigsis, pamaniau, gaila. Kai operatyvinė mašina mus lenkė, pastiręs žiūrėjau į priekį. Tartum ant akių, kad nesibaidyčiau, man būtų uždėti skydeliai. Bet ir jie nieko negelbės. Tuoj šalia vairuotojo sėdintysis nuleis langelį ir ranka parodys sustoti. Pažvelgiau į Mariją. Man labai gaila, norėjau pasakyti. Mielai dar būčiau toliau su tavimi važiavęs. Tačiau nepasakiau. Tikriausiai ji ir taip mane suprato. Jos žvilgsnis sakė, nepykite, taip tęstis ilgai negalėjo.

Tačiau automobilis nudūmė pro šalį. Iš paskos dar du. Virš automobilio stogo girdėjome sraigtasparnio keliamą ūžesį, virpinusį orą. Ne, ne dėl mūsų šitos išlaidos. Tikriausiai jie čia buvo dėl kitų.

Iš tiesų: porą kilometrų eismas buvo kreipiamas į kairiąją juostą. Ant dešinės pusės atatvaros buvo matyti juodas furgonas, kaip ant seklumos užplaukęs laivas. Ar kas nors gulėjo ant žemės? Ar stovėjo kas nors iškeltomis rankomis? Iki dantų apsiginklavę uniformuoti vyrai mojavo mums skubiai važiuoti.

Autostrada baigėsi ir mes važiavome žiediniu keliu *tangenziale* tarp pilkų Mestrės namų. Paskui pylimu *Piazzale Roma* kryptimi. Vandenyje plūduriavo atliekos, tarp jų blizgėjo saulės atspindžiai.

Žuvėdros kilo nuo plūdurų ir vėl tūpdavo ant jų. Įvažiavome į vieną didžiausių daugiaaukščių stovėjimo aikštelių ir sraigtu kilome vis aukštyn ir aukštyn. Kai išlipome viršutiniame aukšte ant stogo, buvome šiek tiek apsvaigę. Užrakinau tikybos mokytojo automobilį ir įsikišau raktelį. Liftu leidžiantis žemyn stovėjome taip arti vienas kito, nes nebuvo kaip išsilenkti, kad visa tai mums pasirodė juokinga, ir mes prapliupome juoktis.

16.

Mintis, kad lapkričio pabaigoje Venecijos viešbučiuose rasti laisvų vietų bus lengviau negu kitais mėnesiais, pasirodė iliuzinė. Tokį įspūdį dar daugiaaukštės automobilio stovėjimo aikštelės pirmajame aukšte iškart mums padarė vyras prie informacijos langelio. Pasiteiravau kambario vienai nakčiai. „*Una camera per una notte?* – jo balse nuskambėjo užuojauta ir skeptiškumas. – *Ha prenotato*?“ – paklausė jis.

„Ne“, – tariau. Nieko aš nerezervavau, antraip nebūtų reikėję kreiptis į jį, pridūriau nevykusiai pavartojęs konjunktyvą.

Truputį susierzinęs jis papurtė galvą.

„*E sempre meglio*, – tarė jis, – *prenotare.*“

Na, gerai. Visada esą geriau rezervuoti. Tačiau ką daryti, jei nesi rezervavęs?

„Mano dukra ir aš, – tariau, – mes ką tik atvykome *all'improvviso* į Veneciją.

Sua figlia e Lei? Jis smalsiai žvilgtelėjo į Mariją.

„Gerai“, – tarė jis. Jis padarysiąs viską, ką galįs. Jo žvilgsnis susikoncentravo į ekraną prieš save. Keletą kartų atsiduso. Paskambino. „*E un problema*, – tarė jis. – *Un vero problema.*“

Pagaliau jis kažką rado. Pensioną netoli *Campo San Polo. E piccola ma carina.* Ar jis pasakė *discreta*? Per gryną atsitiktinumą ten yra laisvas kambarys.

Tai vienintelis, kurį jis man galįs pasiūlyti. Pasakė kainą, ji man atrodė per didelė. „*Ma Signore*, – tarė jis. – *Siamo a Venezia*!“ Turėjau apsispręsti, kol ir šio kambario dar niekas neužėmė.

Viskas buvo taip, komisare. Plaukėme garlaiviu San Polo kryptimi. Užgaišome, kol radome reikiamą gatvelę. Vyras prie informacijos langelio draugiškai buvo nubraižęs planą. Tačiau tikrovė pasirodė daug painesnė negu planas. Be to, gatvelė buvo padalyta į dvi atskirtas dalis. Ir numeriai buvo sužymėti ne iš eilės. Pagaliau mes radome namo vartus. Stovėti prie jų buvo rizikinga, nes apačioje ant šaligatvio buvo susidaręs paukščių ekskrementų sluoksnis, o viršuje ant stogvamzdžio tupėjo balandžiai, kurie kartkartėmis pasistengdavo, kad anas sluoksnis apačioje pastorėtų.

Vidus buvo stebėtinai išpuoselėtas. Terakotinės grindys, juodmedžio registracijos stalas. Kambarys buvo pastogėje, todėl atidarius langines pasidarė neįtikėtinai šviesu. Tik va: lova buvo viena.

Lovą, į kurią kviesdamas parodė *padrone*.

„*Un matrimonio*“, – tarė jis.

„Na, gerai, – tariau. – Bet mes dviese. Aš užsakiau kambarį su dviem lovomis.“

Tada, tarė vyras, niekuo negalįs padėti, jis turįs šį ir tik šį kambarį.

Tai buvo mažas žmogelis ironiškomis akimis.

„*Una bella camera per una bella coppia.*“

Gal turite sudedamąją lovą, norėjau pasakyti, bet kaip itališkai sudedamoji lova?

„Nekelkit scenos, – tarė Marija. – Ši lova platesnė už vakarykštę.“

Matote, komisare, koks praktiškas jos protas. Sveikas tikrovės suvokimas, be jokių *kas būtų, jeigu būtų*, prisiderinantis prie esamos situacijos.

Jai patinką, tarė ji, ir atsisėdo ant lovos. Tik paveikslas virš lovos esąs truputį keistas.

Paveikslas buvo Botičelio stiliaus, tik daug vėliau tapytas. Miške pasiklydusi medžiotojų grupė. Nusėdę nuo žirgų, jie stovi proskynoje ir atrodo sutrikę. Iš tankmės į juos dairosi trys nimfos.

„Kas dabar?“ – paklausiau.

„Noriu valgyti“, – tarė Marija.

„Na, gerai, – tariau, – eime pavalgyti.“

Kaip paaiškėjo, tuo laiku mažai kas buvo atidaryta. Viename bare mes suvalgėme keletą riekių *pizza al taglio*.

Tai reiškia, kad aš suvalgiau vieną, o ji visas tris.

Buvo gražu žiūrėti, kaip ji godžiai valgė.

Jos siluetas valgant picą...

Kaip ji sėdėjo prie lango, prieš šviesą...

Ji ir anksčiau yra buvusi Venecijoje. Ketverių ar penkerių metų ji čia su motina praleidusi dvi ar tris dienas. Su savo motina ir vienu iš jos draugų. Galbūt po tėvo tai buvo pirmas rimtas draugas.

Ji gūžtelėjo pečiais. „Na, taip – tarė ji, – o gal ir ne.“ Šiaip ar taip tai buvo pirmas, kurį ji prisimena. „Kas tu toks? – paklausė ji.“ – „Aš esu Rolfas, – atsakęs jis.“

„Tai ne tiesa“, – pasakiusi ji. Rolfas jai buvo šuns vardas.

Gali būti, kad jis atsakė ir juokaudamas sulojo.

„Jis dar mokėjo inkšti ir urgzti“, – pasakojo ji.

Tai nuskambėję taip tikrai, kad ji nežinojusi: juoktis ar verkti.

Jos atsargumas Rolfo atžvilgiu pamažu tirpo. Jisai stengėsi dėl jos, sakė ji, ir tuo ją patraukė. Jos motina laikė ją už dešinės rankos, o jis – už kairės rankos. Po to jis ją pakėlė aukštai ir nešė užsisodinęs ant pečių.

Labai aukštai, sakė ji. Jos prisiminimuose jo ūgis siekė du metrus. Žvalgytis nuo jo pečių buvę įspūdinga. Apačioje išgaubti tilteliai, siauri kanalai. Dar ilgai savo prisiminimuose ji matė konkretų tiltelį per konkretų kanalą.

Ji bandė man aprašyti tuos tiltelius, bet sekėsi sunkiai. Gražiai įtemptos arkos, puošnūs turėklai. Seni žibintai pakrantėje prieš juos ir už jų. Laiptai, vedantys į tuos tiltelius aukštyn ir nuo tų tiltelių žemyn.

Jos neapleido idėja *fix* surasti tą tiltą. Tai jis, ne, kitas, – nė vienas nebuvo tas. Pamažu mes patekome į gatvelių ir vandens kanalų labirintą, kuriame bent jau aš orientuotis neįstengiau. Man atrodė, kad mes einame vis pro tą pačią vietą.

Pavyzdžiui, pro kampą su maža Marijos statula po erkeriu. Ji sėdėjo už stiklo, o po jos kojomis degė rausva šviesa. Temstant šviesa ėmė ryškėti. Kiekvieną kartą, priartėję prie jos, mes ją matydavome vis iš didesnio atstumo.

Pusę penkių arba penktą sutemo. Pasidarė šalta, ir mums reikėjo sušilti. Apvalios aikštės su fontanu viduryje radome vyno rūsį. „Gal galima karšto vyno? – paklausiau vokiškai." – „Taip, – atsakė šeimininkas, – kodėl gi ne?"

Jis buvo draugiškas žmogus. Prie karšto vyno jis mums ant stalo patiekė *cantucci* pyragaitį. Ne tik man, bet ir jam žiūrėti į Mariją buvo malonu. Žiūrėjau įkandin jo. Kokia ji miela! Kaip atsargiai ir susitelkusi ji gėrė, kaip apglėbusi rankomis laikė taurę, kaip jos skruostai įraudo...

Per tris dienas Venecijoje ji pamėgusi Rolfą. Jei mums nusišypsos laimė, sakė jos motina, vakare sėdėdama ant mažosios dukrelės, kurią bandžiau įsivaizduoti – ikimokyklinukė beveik suaugusio žmogaus žvilgsniu – lovos, jis bus tavo naujasis tėtis. Tokia perspektyva jai patiko ne mažiau kaip vaizdas nuo jo pečių. Tačiau joms grįžus namo, dvimetrinis vyras kažkur dingo.

Tylėdama ji žvelgė pro langą. Prie fontano bidzeno gauruotas šuva. Po metų, pasak jos, ir ji turėjusi šunį. Tačiau jis pabėgęs ir niekas nebegrąžinęs, nors ji visur gatvėje buvo priklijavusi lapelius su jo aprašymu ir radybų pažadu.

Toje vietoje, komisare, jaučiau, kaip krūtinėje ima kilti globos instinktas, kuris man pridarys sunkumų artimiausiomis savaitėmis. O gal šis instinktas kilo iš mano intuicijos? Dešinė Marijos ranka gulėjo ant stalo šalia taurės. Ketinau pastverti ranką ir paglostyti, bet dar prieš man paklūstant šiam impulsui, ji pakeitė padėtį. Marija skubiai pastvėrė taurę ir išgėrė. „Einam? – paklausė." – „Na, gerai, – atsakiau. – Eime." Prie bufeto atsiskaičiau. „Kas jai yra?" – paklausė šeimininkas. Ji jau buvo išėjusi. Turėjau skubiai ją vytis.

17.

Vėl ėmė lynoti, tad iš juodaodžio gatvės prekeivio teko pirkti skėtį. Rūpestingai išskėčiau jį virš Marijos ir savęs. Ji tai pastebėjo, bet neištarė nė žodžio. „Na, eikš, – tariau. – Gali drąsiai paimti mane už parankės.“

„Drąsiai?“ – paklausė ji.

„Taip“, – tariau.

„Turite galvoje, kad šitas gestas nieko nereikš.“

„Tikrai ne, – tariau. – Nebus jokių padarinių. Išskyrus tai, kad ir tu, ir aš mažiau sušlapsime.“

„Dabar papasakokite apie save“, – pagaliau tarė ji.

„Aš jau papasakojau, – tariau. – Dirbau radijuje.“

„Daugiau nieko? – paklausė ji. – Juk turėjote dar ir asmeninį gyvenimą.“

„Turbūt, – pasakiau, – bet vargiai jį prisimenu.“

„Netikiu jumis, – tarė ji. – Jūs vedęs?“

„Taip, – tariau. – Bet su žmona išsiskyriau. Arba mano žmona su manimi išsiskyrė. Kaip pažiūrėsi.

„O kodėl?“ – paklausė.

„Nieko tarp mūsų nebebuvo.“

„Ko nebuvo? Jums nebuvo gera kartu?“

„Ne, – tariau. – Ir nebeliko pagarbos vienas kitam.“

„Liūdna“, – tarė ji.

„Tikrai taip, – pritariau, – Manau, dažnai taip nutinka.“

„O ar turite vaikų?“

„Taip, – tariau. – Sūnų.“

„Suaugusį?“

„Ne, – atsakiau. – Jam tik vienuolika. – Suskaičiavęs patikslinau: „Jam jau dvylika.“

„O, – tarė ji susižavėjusi, – pasirodo, jūs neskubėjote.“

Apie dukrą, kurią aš ir Vera galėjome turėti, nieko pasakoti jai nenorėjau. Tai buvo seni laikai. Žaizda buvo užgijusi. Kartais dar suskausdavo, savotiškai. Liūdesys dėl asmens, kurio niekad nepažinojai...

Mes priėjome keltą *zattera*. Priešais *Giudecca* saloje žiburių buvo mažai. Visos krantinės kavinės buvo uždarytos. Sustoję girdėjome, kaip į pamatus pliuškena vanduo.

Staiga man pasirodė, kad mes esame ten pat, kur kadaise buvau su Vera. Tuolaik mudu dar mokėmės universitete. Kelionė su studento bilieto nuolaida per semestro atostogas. Venecija buvo viena pirmųjų aplankytų vietų.

Kuprines padėję į saugojimo kamerą, išėjome pasibastyti po miestą. Užkąsti susėdome ant kažkokios bažnyčios laiptų. Vera turėjo pigų fotoaparatą ir retsykiais fotografavo. Pavyzdžiui, pro šalį plaukiantį laivą ir žvilgantį vandenį. Neryškius pastato kitame krante kontūrus. „Tai bus gražu, – sakė Vera, – pamatysi." Tačiau vėliau, kai turguje pirkome vaisius, fotoaparatas su gražiais vaizdais buvo dingęs.

Ir apie tai Marijai nepasakojau. Keletą šimtų metrų ėjome tylėdami, kol priėjome aklavietę. *Fondo chiuso*. Vėjuje siūbavo blausiai šviečiantis žibintas. „Vaikystėje, – tarė Marija, – aš taip įsivaizdavau pasaulio kraštą."

Mes grįžome atgal – kas mums beliko. Man prireikė laiko, kol suradau medinį akademijos tiltelį, ir mes vėl atsidūrėme judresnėje vietoje. *Campo Santo Stefano, Campo San Maurizio* – čia aš orientavausi geriau. „Netoli nuo čia, – tariau, – turi būti viešbutis *Gritti Palace*."

„Ir?" – paklausė Marija.

„Ten aš ėmiau interviu, kai rengiau laidą apie Hemingvėjų."

„Taip", – tarė Marija.

„Taip, – tariau aš, – jis ten gyveno."

„Kas?" – paklausė ji.

„Na, Hemingvėjus, – tariau, – kai rašė šią knygą."

„Kokią knygą?" – pasiteiravo ji.

„Tą apie pulkininką ir jauną mergaitę."

Tai nesanti geriausioji Hemingvėjaus knyga. Tačiau ji savitai jaudinanti.

Jauna mergaitė, beje, grafaitė. O pulkininkas ne toks jau ir senas, tik nesveikos širdies.

„Skamba prastai", – tarė Marija.

„Na, taip, bet visai blogai tikrai nėra. Pulkininkas bando daryti, kad nebūtų taip prastai... Stipriai geria Hario bare, iš jo pas Grittę jam tik pora žingsnių kelio. Beeidamas susitinka *contessa,* grafienę..."

Mes ėjome neapšviestu perėjimu ir nejučia atsidūrėme Marko aikštėje.

Aikštė buvo beveik tuščia, tokios anksčiau nebuvau matęs. Rūmai ir bazilika, atmintyje išlikę apšviesti švelnios netiesioginės šviesos, švietė tartum iš vidaus. Grindinys nuo lietaus atrodė kaip stiklas, jame atsispindėjo šviesos. Marija paleido mano ranką, spruko iš po mus dengusio skėčio į aikštės vidurį, išskėtė rankas ir keletą kartų apsisuko ratu.

Jos nuotaika užkrėtė ir mane. Šventes reikia švęsti, kai jos ištinka. Čia, tariau sau. Dabar. Ši netikėta konsteliacija. Ši mergina ir aš. Vakar priešpiet mes dar vienas kito nepažinojome. Galbūt rytoj mes vėl išsiskirsime – bet šia diena mes turime mėgautis.

Kavinė *Café Florian* buvo uždaryta. Tačiau *Gran Café Chiogga* prie kampo veikė. Pianistas ir bosistas, abu juodais kostiumais, grojo džiazo klasiką. Marija gėrė punšą, aš – vermutą „Martini extra dry". Aš dar pakartojau tą patį, o Marija gavo flamingo rausvumo kokteilį. Paskui buvome gerai nusiteikę ir vandens taksi nuplaukėme iki *Ca' d' Oro.* Iš ten slampinėjome po *Via Nova,* Marija įsižiūrėjo į mažą mėnulio formos pakabuką. Turkis, labai švelnus. „Turkis – mano mėgstamas akmuo", – tarė ji. Trečią kartą tą dieną teko eiti į bankomatą.

Norėjau nuo sąskaitos nusiimti 200 eurų, tačiau skaitmeniniu būdu buvau informuotas, kad šiandien galiu gauti tik 100. Paėmiau, kiek davė. Pakabukas buvo ne iš brangiųjų. Ir vis dėlto, klausiau savęs, ar likusių grynųjų pinigų užteks vakarienei. O jei ne? Turėčiau išeiti neapmokėjęs sąskaitos ar apmokėti kreditine kortele?

Nei taip, nei ne. Privalėjau saugotis, kad policija nesusektų mūsų pėdsakų... O ar nekelia grėsmės mano naudojimasis bankomato kortele?... Jei kartais esu ieškomas... Nesąmonė, pamaniau, kodėl

kas nors turėtų manęs ieškoti?... Buvau tikras, kad kolei kas manęs niekas nepasiges.

Marijos „popieriai“ buvo kitokie. Nesvarbu, kad ji, kaip ir anksčiau, tvirtino iš patyrimo žinanti, jog jos motina, Hamburgo sugulovo glėbyje patirianti amneziją, ją prisimins ne anksčiau kaip rytoj. O kaip šaunuolis Volfas? Ar švarko kišenėje radęs laiškelį nuo jos, nebandys su ja susisiekti?

„Jokių šansų“, – tarė Marija. Ji išjungusi savo mobilųjį telefoną.

„Gera mintis, – tariau aš. – Tik nesumanyk vėl jo įjungti!“

„Žinoma, – šypsojosi Marija, – jis pasiges savo automobilio. Tačiau nemanau, kad dėl to kreiptųsi į policiją.“

Taip mudu šnekučiavomės per vakarienę. Restoranas, kuriame vakarieniavome, vadinosi *Paradiso perduto*. Jis buvo truputį nuošaly, prie ilgo tiesaus kanalo. Apylinkės labiau priminė Amsterdamą negu Veneciją. *Paradiso perduto*. Pro tokio pavadinimo restoraną paprasčiausiai mes negalėjome praeiti neužsukę. Beje, jis neatrodė labai brangus. Ir personalas, ir svečiai buvo jauni žmonės. Marija puikiai prie jų tiko ir aš pasistengiau neatrodyti per daug senas.

Sėdėjome prie stalo, kurį padavėja, vos tik mums prisėdus, uždengė vyniojamojo popieriaus staltiese. Prieš mus stovėjo didelė lėkštė kriauklių, baltojo vyno ąsotis ir butelis mineralinio vandens. Ore tvyrojo geras keptos žuvies, kurios mes daug valgysime, kvapas. O Marija, kaip sakyta, šypsojosi, įsivaizduodama, kaip Volfas eina į mokyklos automobilių stovėjimo aikštelę ir neranda savo automobilio.

Vėliausiai dabar pasigenda raktelio. Galbūt tą pačią akimirką savo švarko kišenėje randa ir raštelį. Tuos du dalykus: raktelio bei automobilio dingimą ir raštelį, aišku, jis susieja.

Volfas, sakė ji, esąs protingas žmogus. Protingas ir lakios fantazijos. Šitai bus ją patraukę. Protas ir fantazija, jos manymu, ne toks dažnas derinys! Aišku, jis idealiai išsilavinęs. Knygos jo bute! Belieka tik sušukti – vaje! Bet geriausia yra tai, kas jam šauna į galvą. Padrikos sąsajos tarp Senojo ir Naujojo Testamento – bet kai kas, ką jis jai papasakojo, esą iš tiesų įdomu.

„Ne apie rojų, – tarė ji, – prarastą ar neprarastą. Atspėkite, kaip jis vadino senąjį Adomą? Adomas – Dievo klonas. Na, kaip jums tai patinka?“

„Įdomu, – tariau aš. – O Ieva tada būtų Adomo klonas?“

„Taip, – tarė ji, – pasak jo. Apie tai mes juokais pasiginčijome. Moterys iš esmės yra pirmos ar ne? Ir embrionai, – tarė ji, – iš pradžių visi būna moteriškos lyties.“

Jai prireikė pauzės, gurkštelėjo. „Aš esu girdėjusi, – tarė ji, – per biologijos pamoką. Tikriausiai Ieva buvo pirma. Kaip deivės klonas.“ Bet tai jau kita istorija.

Šiaip ar taip, Volfas esąs šviesaus proto. „Jis neis į policiją, – tarė ji. – Jis supras, kad automobilio dingimas yra susijęs su mano dingimu.“

„Kokiu būdu?“ – paklausiau.

„Jis darys prielaidą, – tarė jis, – kad aš esu pagrobta.“

Ji – aštuoniolikos. Prieš du mėnesius išlaikiusi vairavimo egzaminą.

18.

Kaip mes tuomet iš Prarastojo rojaus grįžome į pensioną! Iš pradžių geros nuotaikos, galima sakyti, pakilios. Nebelijo, skėtį nešiau suglaustą, tačiau Marija ir toliau ėjo įsikibusi man į parankę. Leisdamiesi laiptais mes glaudėmės arčiau, negu iš tikrųjų reikėjo. Bet patikėkite, komisare, tai buvo daugiau žaidimas negu rimtai. Mes buvome įkaušę, nusiteikę linksmai. Tikrai nepadauginę. Jūs man pritarsite, kad dviejų puslitrių ąsočių vyno prie geros vakarienės nėra per daug. O Marija, paragavusi pirmą gurkšnį, dar pradėjo savo vyną skiesti vandeniu.

Tai, kad parėjusi į kambarį ji iškart krito į lovą po paveikslu su medžiotojais ir nimfomis, buvo tik pastangos į save patraukti dėmesį. „Opa“, – tarė ji. Sąžiningai pasakius, ji buvusi šiek tiek

apsvaigusi. Kad jai pynėsi liežuvis, ji truputį perdėjo. Ji nežinanti, ar sugebėsianti nusirengti.

„Na, ir?“ – paklausiau. Šiuo klausimu nesiekta jokio aiškaus tikslo.

Tik norėta išsiaiškinti, ar ji norinti likti apsirengusi, ar aš turįs jai padėti.

Buvau įsitikinęs, kad tai ji taip pat suprato.

„Jei malonėtumėte...“ – pasakė užsisvajojusi.

Pirmiausia nuaviau aulinukus. Paskui dailią striukę ir megztinį. Dieve mano, komisare, juk priešpiet aš ją aprengiau! Todėl man atrodė visai teisėta vėlų vakarą vėl ją nurengti.

Beje, ne visiškai, nes kambaryje buvo šalta. Kodėl pamiršau jai ir sau nupirkti po pižamą? „Man šalta“ – tarė ji. Situacija buvo tokia pat kaip ir išvakarėse. Tik dabar ji gulėjo lovoje. „Ateikite, – tarė ji. – Ir prisiglauskite prie manęs.“

Mintyse ketinau vien tik prisiglausti ir sušilti.

O gal vis dėlto? Vieną akimirką dvejojau.

„O, kad dabar mus pamatytų Volfas!“ – tarė ji.

Ar savo tikybos mokytojui ir meilužiui ji buvo sumaniusi iškrėsti šunybę?

Širdis daužėsi. Įsivaizdavau, kad girdžiu ir jos širdies dūžius. Gulėjom susiglaudę po antklode, tik visai kitokios nuotaikos kaip išvakarėse. Galbūt, dingtelėjo man, mes turime nepraleisti geros progos. Tačiau kaip tik tą akimirką, kai norėjau pasiduoti pagundai, Marija pašoko ir nubėgo į vonios kambarį.

Ten ilgai vėmė. Matyt, pakenkė kriauklės. Man nuo jų bloga nepasidarė.

„Gal galiu tau kuo padėti?“ – paklausiau per vonios duris.

„Ne“, – atsakė ji dusliai.

Grįžusi į kambarį, iškart užmigo.

19.

Kitą rytą pusryčių ji atsisakė. Veikiau su ja išvien ir pasitenkinau espreso kava. Kad galėčiau užsimokėti už kambarį, vėl turėjau žygiuoti į bankomatą. Ačiū Dievui, šįsyk jis buvo geranoriškas. Paėmiau 400 eurų, kuriuos jis man davė naujai dienai. Turi, ką turi, tariau sau. Dabar galėjome važiuoti toliau. Jei Marija išvis dar nori. Ji apie tai nieko nekalbėjo, atsargumo dėlei jos ir neklausiau. Gal ją šiek tiek sutrikdė nepavykęs praėjusios nakties artumas. Diena buvo graži, bet šaltoka. Šviesa buvo labai ryški. Veidai žmonių, sutiktų man grįžtant atgal į pensioną, atrodė išblyškę. Ore aidėjo bažnyčios varpų garsai. Buvo sekmadienio priešpietis, mes išvykome penktadienio popietę.

Grįžęs į pensioną, Marijos kambaryje neradau. Tik peržengęs slenkstį pajutau, kad jos nėra. Man reikėjo į vonios kambarį nusiprausti veidą ir sprandą. Geltono dantų šepetėlio, kurį jai nupirkau Udinėje, dantų stiklinaitėje nebuvo. Iš prieškambario spintos buvo dingusi striukė su triušio kailio apykakle. Niekur nesimatė ir mokyklinės kuprinės. Pasileidau laiptais žemyn į registraciją. „*Ha visto ae signorina?*“ – „Taip, – atsakė šeimininkė. – Ji išėjo pro duris maždaug prieš ketvirtį valandos.“

Paprašiau sąskaitos ir ant stalo padėjau banknotą. Nelaukęs nei grąžos, nei sąskaitos patvirtinimo, atsidūriau gatvėje. Siaura, balandžių apdergta gatvelė – ar Marija nuėjo į dešinę, ar į kairę? Ar ji pasuko *Rialto* kryptimi ar *Ferrovia*? Greičiausiai pastarąja. Įsivaizdavau ją, einančią į geležinkelio stotį. Argi neturėjau leisti jai išvykti? Juk pats penktadienio popietę norėjau ją įsodinti į traukinį. Ką galėjau padaryti, jei ji atėjo į protą ir pati nusprendė nutraukti beprotišką nuotykį?

Jei dabar išvažiuotų, namuose atsirastų dar sekmadienį vakare. Pirmadienį anksti eitų į mokyklą. Jos motina, kuri, jei teisingai supratau, iš oro uosto vyks tiesiai į darbą, į kažkokį biurą, kuriame sėdi prie kompiuterio, iš vakaro jos nepasiges. Atrodytų, tartum nieko ir nenutiko.

Suprantama, išskyrus nėštumą, bet tai neturėjo būti mano rūpestis. Aš čia niekuo dėtas, tai visiškai ne mano reikalas. Iki to laiko,

kai nuvariau automobilį, Marija nieko apie mane nežinojo. Kad apie automobilio vagystę informuotų policiją, man atrodė neįtikėtina.

Argi neturėjau jaustis patenkintas, laisvas nuo atsakomybės, man užkrautos per absurdiškų atsitiktinumų virtinę? Argi negalėjau lengvesne širdimi sėsti į tikybos mokytojo automobilį ir paprasčiausiai išvažiuoti, kur akys veda, kad kur nors nuo pasaulio krašto nusiversčiau žemyn? Žmogaus širdis, komisare, yra keistas organas! Maniškė šią akimirką palengvėjimo nejautė – ją paprasčiausiai skaudėjo.

Be to, man dingtelėjo mintis, kad, ko gera, Marijai galėjo trūkti pinigų bilietui nusipirkti. Gal ji bandytų važiuoti zuikiu? O jei ją nutvertų, kokių problemų susilauktų? Vėl jaučiau atsakomybę, kurios taip norėjau atsikratyti.

Ėjau sulėtinęs žingsnius, bet dabar aš vėl juos paspartinau. Galbūt galėčiau pasiekti geležinkelio stotį dar prieš išvykstant kitam traukiniui. Galbūt spėčiau duoti Marijai bent pinigų kelionei. Ir atsisveikindamas ją tėviškai apkabinčiau. Susivokiau einąs per mažą turgaus aikštę. Buvo sekmadienis, kaip sakyta, būdelės uždarytos. Apie konteinerį, kuriame, matyt, buvo maisto likučių, sukinėjosi pulkas kačių. O tarp jų viduryje klūpojo ji.

Iš tiesų, ji klūpojo ir šėrė katytes. Virta dešra iš bandelės, kurią, matyt, bus pirkusi kokiame nors bare. Marija šėrė gyvūnėlius ir kalbėjosi su jais. Nenorėjau jai trukdyti, be to, iškart nebūčiau pajėgęs ištarti nė žodžio. Kažką keista jutau gerklėje. Kaip man čia stovėti, jei norėjosi rėkti? Saulė buvo šiltesnė negu anksčiau. Šią sceną gaubė jos švelni šviesa. Šį vaizdą bandžiau išsaugoti atmintyje, nes neturėjau fotoaparato ir negalėjau jo nufotografuoti.

Netrukus Marija pajautė mano žvilgsnį. Pakėlė akis ir pamatė mane.

„Sveiki!“ – tarė ji.

„Sveika!“ – tariau ir krenkštelėjau.

„Viską sutvarkėte?“

„Taip“, – linktelėjau.

Dešra buvo baigta sušerti. Kačių patiklumas kaip mat dingo pamačius, kad liko tik bandelė. Viena kita dar leidosi paglostomos, bet pamažu visos pasišalino.

„Na, gerai, – tarė Marija ir išsitiesė. – Galime važiuoti toliau.“

20.

Mudviejų bendra kelionė tęsėsi. *Vaporetto* nuplaukėme iki *Piazzale Roma*, liftu pakilome į septintą automobilių stovėjimo aikštelės aukštą. Tikybos mokytojo automobilis dar buvo čia. Iš švarko kišenės išsitraukiau raktelį ir atrakinau.

Vieną akimirką ketinau Marijai pasiūlyti vieną dalyką. Beje, turėjau jai tai pasakyti prieš mums susėdant į automobilį... „Ką tu į tai, jei mes apsikeisime vietomis ir vaidmenimis?... Aš keleivio sėdynėje, tu – prie vairo. Tiesą sakant, tai būtų visai tinkamas dalykas. Tikiuosi, vairuotojo pažymėjimą, apie kurį vakar man pasakojai, turi su savimi." Tačiau per ilgai uždelsiau. Ir Marija padarė savaip, priversdama mane vėl imtis vairuotojo vaidmens.

Atidarė užpakalines automobilio duris ir atsigulė ant užpakalinės sėdynės. Ji jaučiasi, sakė, truputį išsekusi. Jei aš neprieštaraująs, truputį pamiegosianti.

Taip buvo, komisare. Užsisegiau saugos diržą ir pradėjau važiuoti. O ji vėl pasislėpė po tikybos mokytojo paltu. Važiavau, nes kitaip negalėjau. Gal tai likimas. Tiltu *Ponte della Liberta* išvažiavau į žemyną.

Labai greitai vėl atsidūriau autostradoje. Važiavau Pietų kryptimi. Iškart už Padujos pasirodė pirmosios italinės pušys. Dangus buvo kaip iššluotas: balti, vėjo į gabalus sudraskyti debesys. Žemiau jų skraidė būriai varnų ir žuvėdrų.

Per radiją vien reklama. Kelis milimetrus rankenėlę pasukus nuo radijo stoties girdėjosi dainos fragmentai. Balsai išnirdavo ir tuoj vėl dingdavo. Jie man priminė skęstančiųjų balsus.

Pasigirdo balsas iš patalpos, kurioje skambėjo aidas. Buvo kalbama apie tikėjimą. Apie dvasingumą. *La fede aiuta*, tarė balsas, tikėjimas padeda. Matyt, buvo transliuojamos mišios.

Viešpats angelas perdavė Marijai žinią. Ji priėmė. Iš Šventosios Dvasios. Štai aš, Viešpaties tarnaitė ir t.t.

Marija pasikėlė ir tarė: „Gal galite išjungti šitą programą?"

„Atsiprašau, – tariau. – Maniau, tu miegi."

„Ir aš taip maniau", – tarė Marija ir vėl pasislėpė.

Tai buvo ant Euganėjaus kalvos. Tarp Adidžės ir Po nusileido rūkas.

Occhio ai segni, perskaičiau: sekite skaičius. Kitą akimirką į priekinį stiklą sparnais atsitrenkė paukštis. Mažytės gyvybės smūgis ir viskas baigta. Marija miegojo kietai arba buvo tvirtai nusprendusi nereaguoti į trukdymus.

Iškart už Feraros stovėjo kelių eismo kontrolė. Policininkas motociklu mus aplenkė ir sustabdė. Juoda odine uniforma ir šalmu jis atrodė kaip riteris iš fantastinio filmo. Pakėlė šalmo antveidį ir paprašė dokumentų.

Automobilio dokumentų. Mano automobilio dokumentų. Akimirką svyravau, gal laikas baigti žaidimą. Paskui staiga suvokiau, kad jis tik prasideda. „Jumis dėta, – tarė Marija, – aną išsiimčiau iš daiktinės." Gerai, rizikuodami žaidėme žaidimą. Kas nerizikuoja, tas negeria šampano. Neturiu ko prarasti, pamaniau. Pastvėriau tikybos mokytojo dokumentus ir abejingiausia išraiška ištiesiau juos policininkui.

Jis paėmė juos ir ėmė nagrinėti. „Šioje nuotraukoje... – tarė jis. *Žaidimą būsiu pralaimėjęs*, pamaniau. – Šioje nuotraukoje jūs daug jaunesnis. Pasitaikius progai turėtumėte pasidaryti naują."

21.

Tai buvo pirmas kartas, kai pajutau psichinį artumą su tikybos mokytoju. Suprantama, paso nuotrauka, daryta skubioje fotoateljė, ne daug tepasako apie žmogaus esmę. Kad policininkas dėl tam tikro panašumo mus palaikė vienu ir tuo pačiu asmeniu, tik skirtingais gyvenimo tarpsniais, gerai, bet tai, kad nesuabejojo mudviejų tapatybe, vertė mane susimąstyti. Mano mintys dar neįgavo konkrečios formos, jas sudarė fantazijų seka, bet jose tūnojo galimybių gausa.

Už lango rūkas, retsykiais iš jo išnirdavo signalai ir nuorodų skydai. Vietovardžiai: *Altedas, Bentivoglio,* apylankos nuoroda į Bolonijos oro

uostą. Kupolas ant kalvos virš Bolonijos atrodė kaip neatpažintas skraidantis objektas. Kylant į Apeninus, matomumas dar pablogėjo.

Marija už manęs ant užpakalinės sėdynės, regis, vėl buvo užmigusi. Nuo tos akimirkos, kai tikybos mokytojas išeina per mokyklos vartus, mano galvoje ėmė suktis filmas. Realinės gimnazijos automobilių stovėjimo aikštelė, iš lauko, diena. Volfas skubiais žingsniais artėja prie vietos, kur prieš puspenktos valandos paliko stovėti savo folksvageną. Trys greitai sekantys vaizdiniai. Ranka, kišama į kišenę. Tuščia vieta, kur turėjo stovėti automobilis. Apstulbęs Barbacho žvilgsnis. Visa tai kėlė juoką. Kita vertus, į visa tai pažiūrėjus jo akimis... Jo juokas neėmė.

Gal jis turėjo panašių baimių kaip ir aš? Gal kartais suabejodavo atminties galia? Ne, jis dar per jaunas. Alzheimerio ligos tikimybė buvo menka. Nors gal kartais jausdavosi išsekęs.

Po ilgo naktinio darbo prie kompiuterio. Po ne ilgesnio kaip dviejų trijų valandų miego.

Išėjęs į gatvę, įsėsdavo į savo automobilį, įprastu keliu važiuodavo per eismo spūstis, laiku atvažiavęs pastatydavo automobilį stovėjimo aikštelėje. Visa tai jis darė, įsivaizdavau, beveik automatiškai kaip koks nakviša, bent jau tikrai nevisiškai sąmoningos būsenos.

Galimas daiktas, kad jis dar kartą apsidairė po automobilių stovėjimo aikštelę. Gal šįkart kur kitur bus pastatęs mašiną. Jokių abejonių: jo automobilis buvo dingęs. Taip pat ir raktelio nebuvo nei dešinėje, nei kairėje švarko kišenėje. Bet užtat raštelis. Marijos mokyklinis braižas. Radikali priešingybė – vaizdinys iš paukščio skrydžio. Kamera mano galvoje matė tikybos mokytoją iš aukštai. Toks mažiukas, koks jis atrodė automobilių stovėjimo aikštelėje apačioje, man šiek tiek kėlė gailestį.

Nors šiaip buvo niekšas. O gal ne? „Papasakok apie savo Volfą“, – tariau Marijai. Tai buvo poilsio aikštelėje prie *Roncobilacio*. Rūkas buvo toks tirštas, kad derėjo padaryti pertrauką. Marija buvo išsimiegojusi ir vėl norėjo valgyti. Ji mėgstanti *tortellini*. Leido man suprasti, kad mielai sušveisianti dvi porcijas. Jos netrikdė, kad tai buvo greitai paruošiami makaronai. „Jis – ne mano Volfas, – tarė ji. – Kad būtų aišku.“

„Ką turėčiau jums papasakoti apie Volfą? – paklausė. – Ir kam? Norite paskelbti jo paiešką? Turite pieštuką ar tušinuką?“

„Čia“, – tariau.

Ant popierinės servetėlės iš brūkšnelių ji ėmė piešti žmogeliuką.

Jis esąs maždaug tokio ūgio kaip aš, panašaus kūno sudėjimo. Tik truputį lieknesnis už mane ir mažiau nukarusiais pečiais. Pavieniai brūkšneliai ant galvos reiškė plaukus. Jie esą truputį tamsesni ir, be abejonės, tankesni už mano.

„Tačiau akys, – tarė ji, mėnulio veide padėdama du taškus, – kai kurių žmonių akys apvalios kaip sagos, ar aš neteisi?“

„Taip“, – tariau ir pasistengiau atlaikyti jos žvilgsnį, tyrinėjantį mano akis.

„Volfo – ne“. Ji nupiešė spinduliukus apie akis.

Jo akys esančios gilios. Servetėlėje pieštuku ji išgremžė mažas skylutes. Per jas buvo matyti staltiesės audinys. Tikriausiai išties ji buvo įklimpusi.

Rankas nupiešė ne taip charakteringai. Jo rankos, ji turinti pripažinti, esančios drovios. Tokios rankos per mažos vyrui. Beje, tai švelnios rankos.

„Ko dar trūksta? – paklausė ji. – Ak, taip!“ – tarė ji ir brūkšniniam žmogeliukui nupiešė uodegą. Ji žvelgė į mane ir laukė, ką pasakysiu. Aš susitvardžiau nieko nesakęs. Po valandėlės ji stipriu mostu kryžium perbraukė žmogeliuko simbolį.

Antra dalis

1.

Įsivaizdavau Volfgangą Barbachą, tikybos mokytoją, stovintį po dušu. Praėjus maždaug pusvalandžiui po to, kai buvo nuvarytas jo automobilis. Žvelgdamas tarsi iš jo perspektyvos mačiau, kaip jo kūnu srūva vanduo ir pilvu nutekėjęs į gaktos plaukus šlykščiai varva.

Apie ką jis mąstė? Kokios mintys, susiklosčius tokiai kritinei situacijai, sukosi jo galvoje? Greičiausiai jis galvojo apie savo automobilį, dar gal ir apie Mariją. Automobilis buvo dingęs, Marija, kurios mobiliojo telefono numerį, vos tik radęs raštelį švarko kišenėje, rinko daug kartų, neatsiliepė. Jokios abejonės, tuos dalykus jis susiejo.

Taigi tokie reikalai. Nereikėjo leisti, kad viskas taip toli nueitų. Kaip toli, jis tikriausiai tiksliai nežinojo, bet buvau tikras, kad nujautė. Ar jo išsisukinėjimai nėra įkaltis? Taip, jis kažką nujautė, bet to žinoti nenorėjo, jis galėjo šį tą įsivaizduoti, bet nesiteikė to net pripažinti.

Dieve mano, Marija! Jis seniai turėjęs baigti istoriją, į kurią su ja buvo įsivėlęs. Iki pat galo užsukęs karšto vandens čiaupą palindo po šalto vandens srove. Istoriją, į kurią jis neturėjo teisės veltis, keletą kartų norėjo užbaigti. Tačiau nepajėgė.

Istoriją, į kurią ir aš buvau įpainiotas. O gal Marija ir jis pakliuvo į mano istoriją? Marija, sėdinti šalia manęs jo automobilyje (buvome įveikę kilimą į Apeninus ir dabar leidomės nuo kalno Florencijos kryptimi). Volfas, nors jo fizinio kūno šalia nebuvo, taip pat važiavo kartu.

Iš šitos istorijos jam bemaž pasisekė dingti. Prie to tikriausiai bus prisidėjęs Marijos elgesys pastarąją savaitę. Jos balse, paliktame

autoatsakiklyje, buvo girdėti gaidelė, kurią jis įvardijo kaip isterišką. Bandymai mokykloje užkirsti kelią, tikrąja to žodžio prasme, kai jis norėjo praeiti pro ją, jam atrodė kaip neatsakingas atstumo nesilaikymas. Tai paskatino jį – anksčiau tai jam nepavykdavę – nesileisti į familiarius santykius.

Ištisus mėnesius tarp jų nieko nebuvo – vien artumas. Pavojingas artumas, dar prieš jiems iš tiesų suartėjant. Jis jautėsi esąs jos liečiamas dar prieš jam fiziškai ją paliečiant.

Ji kalbėjo apie giminingus virpesius. Apie dažnius, kuriais buvo siunčiama ir priimama. Apie dvasinių signalų mainus. Gali būti, kad iš pradžių jis tai vertino kažkaip vienpusiškiau.

Jis mėgo dėstyti gimnazijoje. Nors į mokytojo darbą žiūrėjo kaip į kompromisą. Arba kaip į pereinamojo laikotarpio sprendimą. Po šitiek metų kunigų seminarijoje! Kas jam beliko daryti, kai taip netikėtai buvo išspirtas į neišmanėlių pasaulį? Jis bandęs šį tą perteikti apie vis dar gyvą savo domėjimąsi dvasiniais dalykais. Apie aistringai iš vidaus kylantį tikėjimą, nepaisant visų jo galvoje tūnančių abejonių. Teisingai, tam išreikšti jis neradęs geresnio žodžio. Apie savo tikėjimą, kad viešpataujant pasaulį užkariauti nusprendusiai ekonomikai, pasipiktinimą kelianti nemokšiška tikrovė paprasčiausiai būtų netiesa, kad būtų pasipriešinta šitai skubaus vartojimo prekių perpildytai tuštumai, pasauliui, kurį apleido Dievas.

Ak, taip, kartais jis jausdavo tam tikrą per jį veikiančią jėgą. Kai kibirkštis dvasios, kurią jis, kaip ir anksčiau, laikė kažkuo šventu, nuo jo peršokdavo ant kito ar kitų mokinių, jį apimdavo palaima. Ačiū Dievui, kad tai vis pasikartodavo. Taip tegul ir lieka. Ši mergaitė buvo labai užsideganti. Jos artumoje jis negalėjo darbuotis atvira ugnimi. Tačiau jis buvo tuščiagarbis. Jis mėgavosi daromu poveikiu jai. Ugnelės, kurias joje įžiebdavo, šildydavo jam sielą.

Jis privalėjo išvengti jos žvilgsnio, tuomet jos ugnelės būtų užgesusios. Jis privalėjo jos išsilenkti, bet nepajėgė. Tai priklausė ne tik nuo jo – pagaliau jis tai suvokė, – ir per ją veikė jėga. Ir kokia! Šitos jėgos jis neįvertino!

Ar taip buvo? Galėjo būti kažkas panašaus. Kai aš jį trumpai, bet visokeriopai pažinau, tą ilgą naktį, kai mums prapuolė Marija,

manau, kai kurie mano įsivaizdavimai pasitvirtino. Kai ką, žinoma, buvau sudėliojęs iš to, ką Marija man buvo pasakojusi kelionės metu. Be to, epizodus iš jo gyvenimo priėmiau savaip, bet kodėl, kaip ir anksčiau, niekaip negaliu paaiškinti.

Tai, kad jos vardas Marija, jį apstulbino iš pat pradžių. Pagaliau išgyvenimas, kurį kitados laikė savo pašaukimu, buvo susijęs su Marija. Suprantama, su ta kita. Su mergele Dievo Motina. Tuomet jis buvo tikras, kad ją matė.

Kaip ji pleveno šviesos spindulyje, krintančiame pro siaurą neogotikinį langą! Bažnyčia, kurioje jis patyrė apreiškimą, buvo netoli nuo geležinkelio stoties, rajone, kuris traukė jį visai dėl kitokių moterų. Į jas žiūrėdavo akies krašteliu, bet niekada nedrįsdavo jų užkalbinti. Jei jos pakalbindavo jį, jis išsigąsdavo ir pabėgdavo.

Jį, sprunkantį galvotrūkčiais, ilgai dar lydėdavo jų juokas.

Jis buvo drovus vaikėzas. Tik prieš metus su tėvais atsikėlęs iš kaimo.

Miestas jam buvo svetimas. Žavintis ir keliantis baimę.

Kartą taip bėgdamas jis pateko ant geležinkelio bėgių.

Vieną dieną vis dėlto jis pakliuvo į bažnyčią.

Tikriausiai ne visai atsitiktinai. Savo gimtinės bendruomenėje jis buvo ministrantas.

Jis gaudė kvapą. Širdis jam stipriai daužėsi. Jis sunėrė rankas.

Ir tada pasirodė ji. Marija. Ji nesijuokė, tik šypsojosi.

Tikra mergelė. Nesuteptos sielos palaimingai švytintis kūnas.

Po mėlyna, stebėtinai trumpa suknele kojos su patraukliomis pėdomis.

Kaip jis, *vis-à-vis* prieš ją stovintis, ne, klūpantis, vieną akimirką, vieną mažytę amžinybės dalį, pasijautė irgi plevenąs.

„Taip taip, – vėliau sakė tėvas Švarcas, jo nuodėmklausys ir dvasios vadovas kunigų seminarijoje. – Pamačius tokį švytintį reginį, galima pasijausti pakylėtam.“

Į detalių – trumpa suknelė, grandinėlė ant kairios šios žavios būtybės kojos čiurnos – aiškinimą leistis jis nenorėjęs. Svarbiausias dalykas, kad jaunasis žmogus, kurio vaizduotė buvo pajėgi tokiems polėkiams, dabar buvo jo globoje. Jauni vyrai, norintys tapti kuni-

gais, mūsų laikais yra retenybė, todėl juos reikia puoselėti ir prižiūrėti, negalima leisti, jeigu tik įmanoma, kad jie išsilakstytų. Dieve mano, šis daug žadantis internato auklėtinis su šefu Romoje turėjo bendrą polinkį į perdėtą Marijos garbinimą.

Taigi Marija. Kaip vieną dieną ją pavėžėjęs automobiliu. Ji sakiusi pražiopsojusi autobusą. Ar tai tiesa, jis nebuvo tikras, tačiau šitaip palikti jos stovėti lauke jis negalėjęs. Lietuje. Taip, rodės, lijo. Klasikinis vaizdelis. Permirkę trikotažiniai drabužiai. Ne, gryna vyrų fantazija! Taigi jokio lietaus. Jis negalėjo pravažiuoti pro ją. „Sėsk, – tarė jis." Aplinkui nė dvasios, kas būtų galėjęs juodu matyti. Gal ir pašaliečiai nebūtų sulaikę jį nuo paslaugumo. Tačiau. Deja, buvo tam tikrų išankstinių nuostatų. Matyt, jam bus palengvėję, kad, be jos, nieko daugiau nesimatė.

Atsisėdo ji šalia jo ant keleivio sėdynės. Panašiai taip, kaip dabar, ji sėdėjo šalia manęs, tik apsirengusi vasariškiau. Bent jau pavasariškiau. Už jo akių užkliuvo jos keliai. Dešinė ranka, įjungdama pavarą, paglostė jai koją.

Ne, tai nieko nereiškia, o gal vis dėlto? Jis greitai atitraukė savo žvilgsnį ir ranką. Reikia pripažinti, tarp jų kažkas buvo. Tačiau apie kažką daugiau tą akimirką jis dar nenorėjo galvoti.

„Kur tave nuvežti? – paklausė jis, stengdamasis išlaikyti dalykiškumą.

„Į greitųjų traukinių stotį, – tarė ji, – jei jau toks malonus."

Jos šypsena. Jos žvilgsnis. Kaip ji nupūtė sau plaukus nuo kaktos.

„Karšta, – tarė ji, – ar ne?"

„Taip, – tarė jis. – Ne prošal būtų suvalgyti ledų."

Kas tai buvo? Tokia konstatacija visai netiko prie jo dalykinės laikysenos. Ji buvo ištarta be didžiųjų smegenų cenzūros. Tai nebuvo paprasta konstatacija, greičiau tai buvo kvietimas.

Marija taip ir supratusi: ledai būtų puiku.

Viskas vyko būtent taip. Vis dar nekaltai, beveik juokingai. Buvo karšta, ir jis pakvietė ją ledų, kas čia blogo? Tiesa, jis mielai pasirinko ledainę, kur nebuvo galima sutikti kitų mokinių. Geriau vengti paskalų.

Kaip tada jie sėdėjo mėlynomis plastikinėmis virvelėmis įtemptuose foteliuose ir iš sidabrinių indelių šaukštu kabino ledus. Tiesiog įsijaučiau į šitą idilišką sceną. Ledainė miesto pakraštyje. Sodelis su baltai ir rausvai žydinčiais kaštonais. Paukščių čiulbesys, nepaisant gatvės triukšmo. Ledų vaflių kvapas, sumišęs su Marijos odos, įšilusios nuo saulės, kvapu. Ant fotelio atkaltės ji užsikabino lengvą liemenę ir sėdėjo vien pastelinių spalvų palaidinuke su petnešėlėmis. Į gilias pažastų iškirptes ir švelnias jos rankas Volfas stengėsi nežiūrėti.

Apie ką jie kalbėjosi? Ak, taip, jie kalbėjo apie meilę. Bet ne paprastai. To nebūtų leidusios susiklosčiusios aplinkybės, į kurias jie buvo patekę. Jie kalbėjo apie dieviškąją ir žmogiškąją meilę. Marija norėjo žinoti, koks jų tarpusavio santykis. Tai ją iš tikrųjų domino. Nors apie tai jie kalbėjosi pokštaudami. Ji buvo jautri ir protinga mergaitė. O gal čia buvo šiek tiek išskaičiavimo? Taigi ją domino, kaip meilę supranta jis, tikybos mokytojas.

Jis krenkštelėjo. Pabandė nusukti akis nuo jos mažų krūtų, išryškėjančių po liemenėle. Taigi dieviškoji ir žmogiškoji meilė. Į pastarąją galima žiūrėti kaip į pirmosios atspindį. Arba kaip į jos gražų atsiskleidimą.

Taip filosofiškai jis formulavo. Paskui, kaip ir planuota, nuvežė ją į greitųjų traukinių stotį. Pasirodo, meilės atsiskleidimą ji suvokė kaip ateities perspektyvą. Po poros dienų ji paskambino į jo duris.

Kas dabar? Ar jis turėjo neįsileisti jos į savo butą? „Ką tu būtum daręs mano vietoje?“ To jis manęs klausė aną ilgą naktį. Marija buvo dingusi, tačiau tą valandą to mes dar nesupratome.

Gėrėme butelį po butelio. Susibroliavome.

„Ar man reikėjo ją išvaryti, – klausė jis, – ar ką?“

„Ką aš žinau“, – tariau.

„Ar man su ja reikėjo kalbėtis tarpduryje?“

Juk geriau buvo ją įsileisti į butą, kol kaimynai nepamatė.

Ji norėjo tęsti pokalbį, juk tai nieko bloga! Ji kažką buvo net parašiusi, ką norėjo jam perskaityti. Apie meilę. Na, žinoma. Tai buvo pagrindinė mintis. Ji buvo parašiusi eilėraštį. Juk negalėjo jos išvaryti neišklausęs.

Ji perskaitė. Jis išklausė. Jie sėdėjo ant jo minkšto komplekto. Vieno kambario skandinaviški baldai, spinduliuojantys blaivų protą. Tai padėjo išlaikyti dalykiškumą. „Neblogai", – tarė jis. Pasirodo, ji turėjo ir tam tikrą poetinį talentą. Eilėraštis buvo literatūrinis koliažas arba montažas iš susitinkančių, susikertančių, persipinančių balsų. Citatos apie meilę. Kai kurios paimtos iš literatūros, kitos iš pop ir roko muzikos. Kai kurias jis žinojo, kitų kilmę galėjęs tik spėti, bet jis nenorėjęs susikompromituoti.

Dabar mergina sėdėjo, šiek tiek uždususi nuo teksto, kuris ją akivaizdžiai jaudino, skaitymo. Jos krūtinė, kuri šiandien jam atrodė labiau išsivysčiusi negu tąkart ledainėje, kilnojosi aukštyn žemyn. „Ar galiu tau pasiūlyti ko nors išgerti? – paklausė mandagiai. – Apelsinų sulčių?" Tiek, kiek jis turėjo šaldytuve, dviem stiklinėms nepakako. Jis atsispyrė pagundai į savo stiklą įsipilti degtinės – kartais, kai dirbdavo iki išnaktų jis taip pasistiprindavo, – bet dabar įsipylė vandentiekio vandens.

Atsispirti kitai pagundai jis ilgai netvėrė. Ar iš tiesų įsivaizdavo tai padaryti? Jis turėjęs tai geriau žinoti. „*Occasio proxima*", – tarė jis. Nuo to kunigų seminarijoje internato auklėtiniai buvo aiškiai įspėti. *Occasio remota* – tai buvo tolimesnė proga. Vedanti į nuodėmę. Kažkokia miglota galimybė paklysti. O *occasio proxima* priešingai – buvo artima proga. Pastarajai jis pažodžiui atvėrė duris.

Pirmiau automobilio duris, tada – buto duris.

Tiesa, kol buvo taip toli nueita, Marija jį aplankiusi dar du kartus.

Tarp jų augo įtampa.

Elektromagnetinis reiškinys. Susilietus pirštų ar nosies galiukais juos nukrėsdavo elektra.

„Tai aura, – visai rimtai tarė Marija. – Tavo aura liečia mano aurą." Jis jai neprieštaravo. Galbūt ji teisi. Kai kuriose knygose, kurias jie kartu vartė, aura buvo pavaizduota kaip aureolė.

Jie vartė meno albumus, filosofinius ir literatūrinius veikalus. „Ji buvo tokia uoli", – sakė Volfgangas. Tai buvo tikras džiaugsmas! Pedagoginis erosas. Ak, taip, tai pažįstama. Jie skaitė bibliją, bet nieko nepadėjo.

Žinomiausias laiško korintiečiams vietas. „Tu žinai, ką aš turiu galvoje? Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis."

„Taip", – atsakiau.

„Bet neturėčiau meilės", – tarė jis.

„Tai tiesa", – tariau aš.

„Žvangantis varis, – pasakė, – skambantys cimbolai."

Ne, nieko negelbėjo ir biblijos skaitymas. Taip pat kaip ir Saliamono Giesmių giesmė. *Tu, mano meile,... žavūs tavo skruostai...* Galėjo man nepasakoti, kad to teksto erotiškumas jam buvo nežinomas.

Ir nenorėjo. Žinoma, jis tai žinojo. Bet jis manė, galįs subtiliai su tuo apsieiti. Savo mokinei ir sau jis norėjo parodyti, kaip puikiai sugeba susivaldyti. Teksto ir savo paties elgesio sublimacija.

„Tu, mano meile", – skaitė jis jai toliau. *Žavūs tavo skruostai* – deja, negaliu pažodžiui pacituoti. Tavo akys, tavo plaukai, tavo dantys, tavo lūpos ir t. t. Viskas joje gražu ir tuo žavimasi. Jos draugas ateina šokinėdamas per kalvas. *Kelkis, mano meile, mano gražioji, eikš! Tavo krūtys kaip dvi gazelės dvynės* – o gal stirniukai? Jei į celę, komisare, atneštumėte bibliją, aš tą vietą pasitikslinčiau.

Tuomet pasigirdo pokštelėjimas ir įtampa tarp jų atslūgo. Magnetizmas, kuriuo jie manė žaidžią ir galėsią toliau žaisti, pasireiškė mažu kamuoliniu žaibu. Jie išsigando, pašoko ir stipriai apsikabino. Pašoko, kad vėl parkristų. Ant kilimo? Ne. Tikybos mokytojas jo neturėjo. Ant kušetės. Nors nelengva buvo ją pasiekti. Ir nors ant jos gulėjo knygos, jei teisingai prisimenu Marijos pasakojimą, jis jas nušlavė į šoną, kaip ir paskutinę išlygą.

Taigi viskas buvo taip. „Ir po perkūnais, tai buvo gražu, – sakė tikybos mokytojas. – Buvo taip gražu, kad mes panūdome pakartoti. Po poros minučių ir keleto dienų. Tada vėl, netrukus po to, per didelių intervalų mes nedarėme."

Jis galėjo mėgautis. Miela mergina keletą kartų per savaitę ateidavo pas jį, jie grožėdavosi vienas kitu visais atžvilgiais. Ją, gulinčią greta jo, jis suvokdavo kaip dangaus dovaną. Tik jai išėjus jis išsigąsdavo savęs. Dėl Dievo meilės! Į ką jis įsivėlė?

Tai nebuvo paprastas ryšys! Ryšių jis buvo keletą turėjęs. Ne per daug, jei sąžiningai, metai kunigų seminarijoje buvo savo padarę.

Laikui bėgant, pasitaikė keli atvejai. Pavyzdžiui, su kolegėmis iš universiteto. Retsykiais suguldavo ir su mokytoja. Katalikų tikybos mokytojas, jei jis nėra kunigas, turi teisę į lytinį gyvenimą! Vyskupija susitaiko su tuo, kai apie tai neskambinama varpais.

Gerai, tikriausiai jis turėjo vesti, kad pakreiptų geidulį, kaip bažnyčia įsivaizduoja, teisinga linkme. Išsinuomoti didesnį butą, įsitaisyti dvigulę lovą ir su žmona tapti prijaukintais gyvūnėliais. Pajamos, kurias pagal konkordatą jis gaudavo iš valstybės, buvo menkos. Be to, jis norėjo baigti rašyti disertaciją.

Apie pirmuosius ir paskutinius dalykus. Jis tikėjosi išleisti užbaigto darbo knygą. Septynerius metus jis dirbo prie jo, tiesiog privalu buvo neužmesti, bet užbaigti. Tačiau pamokos ir pasirengimas joms iš jo pareikalaudavo daugiau energijos, negu jis manė.

Ir dar šitai. Šis ryšys taip pat iš jo reikalavo energijos. Seksualinės energijos jam netrūko, jis teikė didelę vertę šiai nuostatai. Neabejoju, kad, nepaisant jo ir mylimosios amžiaus skirtumo, jis buvo pavydą keliantis jaunas vyras. Jo energiją siurbė nuolatinė gynyba. Gynyba nuo minties, kad tai, ką jis daro, yra draudžiama. Ir kad tame draudime dar kažkas tūnojo. Dėkui Dievui, kad jis tapo ne kunigu, bet mokytoju. Tačiau ir neišmanėlių visuomenėje, kurioje jis gyveno, į tokius dalykus buvo žiūrima skersokai. Tokie dalykai buvo mažai suprantami. Seksualinis ryšys su mažamete baudžiamas įstatymo! Ir dar su savo mokine! Kaip tai trakuoti teisiškai. Santykiavimas su priklausomu asmeniu? Kol neiškilo aikštėn, jis turėjo tuos santykius nutraukti.

Jai išėjus, jis vis dažniau apie tai pagalvodavo. Tačiau kai ji grįždavo, jis apkabindavo ją, tarsi norėtų jos niekada nepaleisti. Uždraustas vaisius jį nuolat jaudino iš naujo. Išgirdęs, kad čia pat jos aštuonioliktasis gimtadienis, jis lengviau atsikvėpė.

Bent jau nebedarys nusižengimo, pagalvojo. Šį įstatymą jis laikė abejotinu, bet daug geriau su juo nekonfliktuoti. Šio gimtadienio proga jis padovanojo jai grandinėlę ant kojos. Ji užsisegė ant kairės kojos čiurnos ir niekada nebenusegė, net kai visiškai nusirengdavo.

O Dieve! – pagalvojo tikybos mokytojas, kurį vis dar įsivaizdavau stovintį po dušu. Dieve mano, Marija! Tai negalėjo būti tiesa!

Absurdas, po visko, kas dabar buvo atsitikę. Net šaltas vanduo nieko negelbėjo! Žinoma, jis turėjo likti šalto proto. Jis užsuko vandenį ir pastvėrė rankšluostį. Nusišluostė. Šmurkštelėjo į apatinius baltinius, įsispyrė į šlepetes ir nušlepsėjo prie telefono.

Ne, į policiją jis negalėjo skambinti. Gal Marija nuvažiavo jo automobiliu? Jos žinutės mobiliojo telefono pašto dėžutėje, raštelis švarko kišenėje... Aiškėjo išvada, kad būtent ji nudžiovė jo automobilio raktelį. Taip, taip ir bus. Ji sukinėjosi kur nors aplinkui. Pamišimas! Demonstratyvus veiksmas! Radikali protesto forma. Ji norėjo jam parodyti, kurlink veda jo elgesys.

Ji buvo teisi: jo elgesys buvo labai blogas. Jo bandymas, nors ir pavėluotai, bet vis dėlto trauktis. Kol nieko neatsitiko. Kol neatsitiko nepataisomų dalykų. Jei dar neatsitiko.

Viešpatie, kokia ji jautri būtybė! Žinoma, ji jautė jo norą trauktis. „Laikyk mane", – sakydavo ji, bet visų pirma ji laikė jį. Į jo ketinimą ištrūkti iš jos glėbio ji visada reaguodavo stipriai įsitverdama.

Ne, mąstydavo jis, būnant su ja neįmanoma būti protingam. Taigi turėjo pabandyti veikti prieš ją. „Kaip tu manai, ar man lengva buvo taip padaryti?" – būtų paklausęs, jei būtų ją pasiekęs. Tačiau jam nesisekė jos pasiekti. Jos mobilusis telefonas, kaip ir anksčiau, buvo išjungtas.

Jis surinko jos fiksuoto ryšio telefono numerį – paprastai to nedarydavo. Jei pakeltų jos motina, turėtų rasti pretekstą, kodėl ieško jos dukters. Jis būtų surastas. Marija norėjo laikyti tikybos egzaminą. Ilgai klausėsi sujungimo signalo, bet niekas ragelio nekėlė.

Iš to tiek naudos. Dabar jis paliko ją nežinioje. O ką jis galėjo daryti? Jis galėjo tik laukti, kol ji paskambins. Jis vaikščiojo po kambarį, vis pažvelgdamas pro langą į gatvę. Tarp ketvirtos ir penktos lauke sutemo. Ankstyvos sutemos sustiprino jo nerimą. Viešpatie mano!

Reikia tikėtis, kad jai nieko neatsitiko.

Per televizorių jis pažiūrėjo aštuntos ir dešimtos valandos žinias. Tarp jų dar pasiklausė radijo žinių. Ačiū Dievui, apie jokius skaudesnius eismo įvykius nebuvo pranešta. O apie menkesnius – niekada nebūna skelbiama. Jis nuėjo į virtuvę ir iš šaldytuvo išsitraukė

sušaldytą pakuotę. Pastatė keptuvę ant viryklės, išlydė margarino gabaliuką ir išvertė į ledo gabalą sušalusias daržoves. Paskui sėdėjo prieš lėkštę, nurijo pora kąsnių ir daugiau maisto nelietė.

Vėliau su drabužiais atsigulė ant kušetės, ant kurios mielai su Marija raitydavosi nuogi. Jis norėjo būti pasirengęs tam atvejui, jei ji vis dėlto paskambins. Jis gurkšnojo degtinę iš butelio ir spoksojo į lubas. Galimas daiktas, kad tuo metu meldėsi. Paryčiais užmigo. Per miegus vartėsi nuo šono ant šono. Jo būklė neleido jam rasti tinkamą padėtį. Žinoma, jis sapnavo Mariją. Tačiau tai, ką sapnavo, buvo sunkiai suprantama.

Rytą vėl jį pamačiau prie telefono. Suglamžyto veido. Vis dar nebuvo ryšio. Vėliau mačiau jį mokyklos automobilio aikštelėje. Matyt, jam toptelėjo mintis, kad Marija jo automobilį galėjo vėl pastatyti atgal.

Klaidinga mintis. Tuo laiku jo automobilis stovėjo Udinės automobilių stovėjimo aikštelėje. Ar mes jau buvome pakeliui į Veneciją? Marija ir aš. To Volfas negalėjo nujausti.

„Kodėl juokiatės?“ – paklausė Marija.

„Man toptelėjo juokinga mintis“, – atsakiau.

„Kokia?“ – paklausė ji.

Į tai atsakyti neturėjau jokio noro.

„Kur mes esame? – paklausiau. – Ar mes tikrai jau netoli Florencijos?“

„*Sesto Fiorentino*,– skaitė ji. – *Firenze Nord*...“

„Kaip tu manai, – tariau, – gal mums pasibastyti po Florenciją?“

Ji gūžtelėjo pečiais. „Jei tai jums teiks džiaugsmo...“

„Taip, – tariau. – Manau, tai man teiks džiaugsmo.“

„Na, tada, – tarė ji, – aš neprieštarauju.“

„Gerai, – tariau. – *Florence is waiting for you.**“

Pasirinkau kitą išvažiavimą. Galbūt per greitai. Todėl kaipmat pasiklydau. Iš kairės ir dešinės plytėjo sandėliai, driekėsi gamybą

* Florencija tavęs laukia *(angl.)*.

nutraukusios pramonės rajonas. Periferija. Neturėjau jokio supratimo, kaip pasukti į miesto centrą.

Grafitai: *Contro la globalizzazione del profitto*. Kažkas panašaus: *Prieš koncernų jėgą*. Rėksmingomis spalvomis ant pilko mūro parašyta: *Tegyvuoja trečiasis pasaulis. Mes – jo dalis.*

Ant STOP ženklo toks užrašas:

Dio c'e.

„Ką tai reiškia?" – paklausė Marija.

Dievas egzistuoja. Juodai ant balto. Parašyta flomasteriu.

Mums reikėjo laukti. Prieš mus geležinkelio pervaža. Užkarda buvo nuleista.

2.

Kol pasiekėme centrą ir pastatėme automobilį į stovėjimo aikštelę netoli geležinkelio stoties, beveik sutemo. Mažame viešbutyje, kuriame apsistojome, teko išmėginti testą. Pareikalavus pateikti dokumentą dėl įregistravimo į registracijos knygą, iš viršutinės kišenės ištraukiau Volfo vairuotojo pažymėjimą, kurį po kontrolės prie Feraros ten buvau įsikišęs. „*Grazie, Signore Barbach*", – tarė perdėm šviesių plaukų registratorė, grąžindama jį man atgal ir net nesudvejodama, kad gal jis ne mano. Pavardę ji ištarė savotiškai prie vokiškos tarties pripratusiai ausiai.

Beje, senjoras Barbachas ir jo palydovė šiame pensione vėl apsigyveno dviejuose kambariuose. Jų santykiai nebuvo aptarinėjami. Lifte – kaip iš 1940 metų filmų – jie stovėjo labai arti, tačiau liesti vienas kitą vengė. Grindų vašku ir vabzdžių naikinimo priemonėmis kvepiančiame koridoriuje prie savo kambarių jie linktelėjo vienas kitam ir nuėjo kas sau.

Mes atsigaivinsime ir po pusvalandžio vėl susitiksime – taip buvo sutarta. Nusimečiau baltinius ir palindau po dušu. Mano panašumas su tikruoju ponu Barbachu. Lytis: vyras. Estetika abejotina.

3.

Dovydo Mikelandželo, prie kurio po valandos mes stovėjome, tas daikčiukas atrodė kur kas geriau. Tikriau sakant, čia buvo tik kopija. Prieš *Palazzo vecchio*. Atraminė koja, laisva koja.

„Na, kaip tau patinka?“ – paklausiau.

„Šiaip sau”, – tarė Marija.

Ji labiau domėjosi – bent man taip atrodė – jaunu vyru iš kūno ir kraujo. Jis stovėjo šiek tiek toliau į kairę, arčiau Neptūno fontano ir ketino ryti ugnį. Nepaisydamas šalto drėgnoko oro, jis – vyras stipriais žastais ir siaurais klubais – nusivilko megztinį ir liko vien su trikotažo marškinėliais ir džinsais.

Retokas jaunų žmonių ir vaikų ratas staiga sutankėjo, mes priėjome artyn, kol jie mums dar neužstojo vaizdo.

Jis gurkštelėjo spirito iš butelio, ant kurio buvo susidariusi patina, tarytum būtų iš labai senų vynų rūsio. Skaisčiai suliepsnojo deglas, kurį jis laikė kitoje rankoje. Retkarčiais jis kalbėjo, juokavo, ir itališkai, ir angliškai, nors pastarąja kalba jam truputį pynėsi liežuvis.

Marija iškart pradėjo gaudyti kiekvieną jo žodį. Tai man atrodė – kaip čia pasakius? – truputį pavojinga. Jauno žmogaus žavesys ir man krito į akį, jo žodžiai, kaip pajėgiau juos suprasti, patiko ir man. Tačiau ar dėl to ji turėjo taip atsidavusi į jį žiūrėti?

Po įspūdingo prologo su ugnimi, kuri priviliojo dar daugiau žmonių, vaikinas iš dėžės ištraukė porą lėlių. Tampydamas už siūlų atliko vingrius judesius. Be to, jis kalbėjo, jei neklystu, apie globalinius koncernus ir nuo jų priklausančius politikus. Paskui padėjo lėles į šalį ir kalbėjo apie tai, kad yra žmonių, kurie įsivaizduoja kitokį pasaulį negu anie.

Viena vertus, ši kalba man patiko. Antra vertus, ji man kėlė nepasitenkinimą. Kad pasaulis vis dar, vėl, galbūt tik dabar buvo toks... Nors tai buvo absurdas, jaustis asmeniškai atsakingam už jį – aš miglotai, bet vis dėlto priėmiau kaip priekaištą.

My generation – ar išties šis jaunas žmogus vartojo šį devizą? Aišku, jis turėjo galvoje savo kartą, bet jis man priminė mano kartą.

Argi nebuvo roko numerio, kieno jis, *Pink Floyd*? Ne – *Who*! Pora gitaros refrenų dar skambėjo man ausyse, bet teksto nebeprisiminiau.

Šis kartai būdingas nepasitenkinimas tikriausiai ir buvo priežastis, kodėl šią akimirką aš norėjau dingti iš *Piazza della Signoria*. Dar viena, ir greičiausiai svarbesnė, priežastis buvo ta, kad Marijos dėmesį norėjau nukreipti nuo jauno vyro, kuris vaidino ir agitavo. Motyvuodamas norįs jai parodyti kitas įvairias įžymybes, stengiausi ją nuvilioti nuo jo. Galima sakyti, kad veikiau grynai instinktyviai.

Instinktyviai nuošalyje nuo šitos istorijos bandžiau laikyti ir tą, kuris netikėtai išdygo mūsų istorijos paraštėse. Tai buvo, taip aš suvokiau, meilės trikampis. Marijos, Volfo ir mano istorija, nors mano keblaus vaidmens apibrėžimą šitame trikampyje buvo sunku nusakyti. Padėtis buvo ganėtinai sudėtinga. Jei atsirastų dar vienas asmuo, papraščiau nepasidarytų.

Todėl kaip įstengdamas bandžiau nukreipti Marijos mintis. Tačiau šį, vis labiau vėstantį, vakarą nei menu, nei kultūra, nei parduotuvėmis ar restoranais jos sudominti nesisekė. Restoranėlyje netoli San Lorenco aikštės ji nekreipė jokio dėmesio į mano mielą užkandžių ir pagrindinių patiekalų pasiūlymą. Įtariau, kad mintimis ji yra su sutaršytų plaukų *ragazzo*, bet gal taip spėliodamas aš klydau.

Užsisakiau dar vieną *dolce*, kurį padavėjas labai gyrė, o ji, išbalusi, kaip man atrodė, staiga pašoko ir dingo tualeto kryptimi. Jos nebuvo gerą valandėlę, aš sėdėjau prie lėkščių su desertu, padavėjas, vyras, kuris man, nors ir menkos ševeliūros, labiau priminė kirpėją, visaip stengėsi palaikyti kompaniją. Ironiškai mane guosdamas jis vis kartojo žodį *nonno*, man buvo neaišku, ar jis pats buvo senelis ar mane laikė būsimu seneliu. Tik kai atsiskaičiau ir pats trumpam užsukau į tualetą, priešais esančiame koridoriuje pastebėjau telefoną-automatą.

4.

„Taip, – vėliau tvirtino tikybos mokytojas, – pirmą kartą ji paskambinusi sekmadienio vakarą.“ Popiet jis bandęs susisiekti su tėvu Švarcu, dvasios vadovu iš kunigų seminarijos, bet ten kaip ir kitose įstaigose sekmadieniais būnąs įjungtas autoatsakiklis. Jis prašęs jam paskambinti, jam reikią patarimo ir pagalbos – šitaip perteikti savo prašymo skubumą jam nebuvę lengva. Be to, galėjo būti, kad tėvas, jei išvis dar gyvas, po šitiek metų, per kuriuos jo buvęs globotinis nieko apie save nepranešęs, paprasčiausiai bus įsižeidęs.

Ir vis dėlto, pasakojo Volfas, kai apie dešimtą suskambėjo telefonas, jis pirmiausia pamanęs, kad tai Švarcas. Galbūt jis, grįžęs iš sekmadieninės ekskursijos į prieglaudą ar vienuolyną, sužinojęs, kad ir vėlai, apie jo skambutį ir, vedinas dvasingo rūpinimosi, intuityviai pajutęs, kokia didelė jo buvusio globotinio bėda. Sumišusiais jausmais, viena vertus, nujausdamas galimą palengvėjimą, antra vertus, jausdamas prislėgtumą, kurį anksčiau išgyvendavo eidamas prie klausyklos, jis pakėlė ragelį.

„Alio.“

Iš karto niekas neatsiliepė.

Galbūt Marija, pripratusi prie mobiliojo telefono, nesusitvarkė su telefonu-automatu. Galbūt ji užmiršo paspausti mygtuką. O gal ji neatpažino Volfo, seminaristo, balso. Atsiliepusiojo balsas buvo aukštesnis negu jos mylimojo.

„Alio“, – pagaliau tarė ji.

„Dėl Dievo meilės, Marija, – tarė jis. – Kur tu?“

„Italijoje“, – atsakiusi.

Galiu įsivaizduoti, kaip jam užkando žadą.

„Italijoje? – pagaliau šiaip taip jis pralemenęs. – Tu rimtai?“

„Taip“, – bus ji atsakiusi. Beje, jei sąžiningai, man tai atrodė juokinga.

Ne, tai neįtikėtina. Jos nuotaika tą vakarą juokams netiko.

Pokalbis bus buvęs kitoks.

„Kur tu?“

Tyla.

„Marija, prašau tavęs pasakyti, kur tu?“

„Be panikos, – tarė ji. – Aš saugi.“

Pagrindinė informacija – ji esanti saugi. Taip. Nepaisant visko. Gal net jo pykčiui. Tada ji vėl nutyla, bet ragelio nepadeda. Jam susidarė įspūdis, kad ji norėjusi jam dar kažką pasakyti.

„Marija, – tarė jis. – Tu dar girdi? Ar tau viskas gerai?“

„Be abejo“, – tarė ji. Jai sekasi pagal aplinkybes.

Ar ji kaip nors ypatingai pabrėžė žodį aplinkybės?

Dėl savo automobilio jam nereikią jaudintis, šiuo metu jis stovi garaže.

Ir taip toliau. Galiausiai ji jam pasakiusi esanti Italijoje. Kur tiksliai, kol kas nepasakė. Dabar negalinti daug kalbėti, baigiasi monetų atsargos. Maždaug taip. Taip pirmasis pokalbis ir baigėsi.

5.

„Antrą kartą skambinusi pirmadienio rytą“, – pasakojo Volfas. Ji norėjusi prisiskambinti dar prieš jam išeinant į mokyklą. Keletą minučių prieš septynias. Tą valandą aš dar miegojau savo Florencijos viešbučio lovoje. Viengulėje lovoje, kurioje ilgai varčiausi. Ar ką nors girdėjau iš gretimo kambario? Kaip ji tyliai atidarė ir uždarė duris? Netikiu. Šiaip ar taip, negaliu prisiminti.

Maždaug taip viskas turėjo būti. Iš mobiliojo telefono Volfui ji dar nebuvo skambinusi. Taigi ji nusileido žemyn į registraciją. Galbūt ji skambino iš artimiausio telefono-automato gatvėje.

„Marija! – tarė jis. Šįsyk jo balsas nuskambėjo per žemai. Kol užmigo, jis išlenkė keletą taurelių degtinės. – Gal malonėtum man dabar pasakyti, kur tu esi?“

„Galbūt vėliau, – tarė ji. – Pirmiausia noriu tavęs paprašyti vieno dalyko.“

„Ko?“ – paklausė jis.

„Turi pabandyti pakalbėti su mano motina.“

Viešpatie aukščiausias, pagalvojo jis pirmą akimirką, kokia beprotiška mintis!

„Kaip tu tai įsivaizduoji? Ką turėčiau jai sakyti?"

„Kaip ką? – tarė. – Ką nors sugalvosi."

Ji paaiškino aplinkybes. Motinos meilužis Hamburge. Tad ji rytoj tiesiai iš oro uosto važiuosianti į biurą. Gali būti, kad bandys Marijai, kurią, priešpiet, manys, esant mokykloje, paskambinti popiet. Tačiau dukters dingimas visiškai jai paaiškės tik vakare.

Tada Volfas turįs būti aktyvus. Pirmiausia reikia nuraminti mamą. Visų pirma, ji neturi skelbti paieškos. Ir jam turį rūpėti, kad policija neįsikištų.

Toks sausas ir išblaivinantis buvo jos pranešimas tą rytą. Aš jau minėjau, kad ji sugebėdavo būti visiška realistė. Volfui nieko kita neliko, kaip tik tai įsidėmėti.

„Gerai, – atsiduso jis. – Aš pabandysiu jai tai paaiškinti."

6.

Klausimas, kaip jis tai turėtų padaryti, nedavė jam ramybės du trečdalius dienos. Net autobuse, kuriuo – jam tai buvo neįprasta – važiavo į mokyklą, privalėdamas klasėse vesti pamokas. Autobuse jį užkalbino kolega, biologijos mokytojas, visuomeniniu transportu važinėjantis iš įsitikinimų. Jis apsidžiaugė, kad Barbachas, regis, bus taip pat apsigalvojęs ir, užuot gaišęs laiką automobilių spūstyje ir išmetamosiomis dujomis prisidėjęs prie klimato taršos, savąjį automobilį bus palikęs stovėti.

Per pamokas jam sunkiai sekėsi susikaupti. Nebaigęs sakinio, keletą kartų pametė minties giją. Paprastai Marijos klasėje pirmadieniais pamokos jis neturėdavo, bet ar atsitiktinumas, ar Dievo pirštas lėmė, kad jis turėjo pavaduoti susirgusį filosofijos mokytoją. Kai jo žvilgsnis užkliuvo už tuščio Marijos suolo, jis turėjo suimti save į rankas, kad visiškai nesusipainiotų.

Visą tą laiką jis mąstė. Tikriau: galva virė nuo minčių, o išorė stengėsi neišsiduoti. Mokiniams pasakojo kažką, ką pats sunkiai suvokė. Ką jis turėtų Marijos motinai pasakyti?

Ar ir Marija nagrinėjo tą pačią problemą? Ar mąstė, kokių būtų nebūtų dalykų jos motinai prikalbės Volfas? Aš nieko nepastebėjau. Palyginti su vakarykščiu vakaru, ji man atrodė atsipalaidavusi.

Mes papusryčiavome mažame bare netoli *Casa di Dante*. Viešbutyje mums buvo per tamsu. O čia per langus veržėsi saulės spinduliai. Jie nutvieskė į langą atgręžtą Marijos skruostą.

Kad ji galėjo nubusti anksčiau už mane, ši mintis niekada man neatėjo į galvą. Ir dabar ji atrodė gerokai mieguista. Tačiau gerai nusiteikusi ir vėl norinti valgyti. Nors toks jos apetitas atrodė šiek tiek juokingas.

Prie kapučino paėmėme sklindžių su vanilinio kremo įdaru. Tada vitrinoje ji pamatė ančiuvius. Jos įnoris ir jai pačiai kėlė juoką, juoktis jai labai tiko. Ji negalėjo atsilaikyti ir saldžiarūgščiams konservuotiems svogūnėliams.

Paskui geranoriškai leidosi vedžiojama po Florenciją. Kai ant *Ponte Vecchio* pakliuvome į turistų grupę, ji pastvėrė mane už rankos. Taip ėjome valandėlę, nors iš sambrūzdžio seniai buvome išsiveržę. Tik susitikusi Frančeską, ji paleido man ranką.

„Juk tai ugnies rijikas! – tarė Marija. – Vakarykštis ugnies rijikas, lėlininkas!“

„Taip, – tariau. – Atrodo, tai – jis.“

Jis mus atpažino ir linktelėjo.

Aišku, tą akimirką mes dar nežinojome, kad jo vardas Frančeskas. Neilgai trukus sužinojome. Užeigoje, į kurią užsukome pietų, jis priėjo prie mūsų staliuko. „*Posso*? – paklausė jis. – Galima?“ Aš negalėjau jam uždrausti.

Ar jis ėjo įkandin mūsų, ar ir be mūsų būtų užėjęs į šitą smuklę? Jis tvirtino, dažnai čia užeinąs. Panašu į tiesą: jis labai tiko šiai užeigai. Spalvotai dažytas fasadas, interjeras, o šviežios medienos kvapas greičiau priminė staliaus dirbtuves, sienų tapyba tikriausiai įkvėpta Lotynų Amerikos menininkų manieros, nors vaizdavo italų kasdienio gyvenimo scenas.

Šeimininkas, sunkiasvoris vyras gyslotomis rankomis, pažinojo mūsų nekviestąjį stalo svečią. „*Ciao Francesco*, – tarė jis paplodamas jam per petį. – *Amici?*“ – paklausė, galva linktelėdamas į mūsų pusę. Nepravėrę nė burnos, buvome paskelbti Frančesko draugais.

Šis restoranas, sakė jis, esąs geras pasirinkimas. Tai restoranas, kuriame renkasi geros valios žmonės. *La gente di buona volonta. The people of good will.*

Marija žiūrėjo į jį spindinčiomis akimis. Aš juo buvau susižavėjęs mažiau.

Man jis atrodė familiarus ir perdėm plepus. Nors jis pasakojo įdomius dalykus. Itališkai, įterpdamas angliškų žodžių. Mes atrodą taip, sakė jis, tartum mus tai domintų.

„Ypač sinjoriną“, – pabrėžė jis... Aišku, tai, ką jis pasakojąs, pirmiausia jaudiną jaunus žmones...

Jie turėtų rūpintis tuo, koks bus pasaulis... Tačiau man, kaip tėvui, tai taip pat turėtų būti labai svarbu.

Aš nesu jos tėvas, norėjau surikti. Bet turbūt buvo geriau ir toliau leisti jam taip manyti. Ir Marija manė, kad taip geriau. Jei išvis ji teisingai suprato jo žodžius.

Aš supratau tik maždaug. Kažką apie *incontro*, susitikimą, kuris neseniai čia įvykęs. „*Ragazzi e ragazze*, – tarė jis, – *di tutta l'Europa... Young people from all Europe, from all over the world.*“*

E possibile un mondo diverso. „Taip, – tarė jis laužyta vokiečių kalba, – pakeisti pasaulį įmanoma. Šiuo šūkiu čia, Florencijoje, susirinko dešimtys tūkstančių mitinguotojų.“

„Na, gerai“, – tariau. Sunkiai pajėgiau tai prisiminti. Tai buvo prieš mėnesį ar prieš metus, o gal dar seniau? Ar šis neaiškumas buvo susijęs su mano atmintimi, kuri nepajėgė spėti su greitu istorijos tempu, mus užliejančios informacijos srautu, ar su mūsų žiniasklaida? Frančeskui šis susitikimas, kaip ir anksčiau, buvo dabartis, atverianti ateities perspektyvą.

Prisiminiau tik kažkokius pranešimus apie chaoso kėlėjus, grasinusius nusiaubti Florenciją.

---

* Jaunimas iš visos Europos, iš viso pasaulio (*angl.*).

„Suprantama, – tarė Frančekas. – Ir dalis italų žiniasklaidos taip bandė pavaizduoti susitikimą. Ministras pirmininkas ir vidaus reikalų ministras mėgino uždrausti. Jie prisiekė, kad bus nuniokotas istorinis Florencijos centras.

Tikrai, – jis juokėsi, – *McDonaldo* restoranai liko uždaryti. Įžūliai brangių madų ir papuošalų parduotuvės užsibarikadavo savo vitrinas. Tačiau viskas praėjo taikiai. Susitikimas baigėsi didele demonstracija prieš būsimą karą ir švente, kurioje dainavo šimtai tūkstančių renginio dalyvių."

Prieš kokį karą? – mąsčiau. Koks karas tada turėjo prasidėti? Ar tada būsimas karas per tą laiką pasibaigė, ar tęsėsi, ar mes įsipainiojome į nuolatinį karą, net patys to kaip reikiant nesuvokę? Kaip aš to nežinojau, kas su manimi dėjosi, kas dėjosi su pasauliu? *E possible un mondo diverso*. Tavo žodis, jaunasis žmogau, tiesiai Dievui į ausį!

Supraskite mane teisingai, komisare, tas tipas mane nervino. Jis sužadino mano – taip, aš įvardiju jausmus, – jis sužadino mano pavydą. Jo plaukai, kurie dar augo, jo akys, kurios dar nebuvo pavargusios, jo įtaigus poveikis Marijai. Jei linkėjimas (ir prakeikimas) būtų padėjęs, tai jis būtų iškart dingęs nuo mūsų stalo.

Kita vertus, man norėjosi jį apkabinti. Jis man priminė kažką, kas mano gyvenime buvo labai nutolę. Studijuojant tai buvo arti, pradėjus profesinį gyvenimą, tai pradėjo pamažu atsitraukti. Tikybos mokytojas tikriausiai būtų kalbėjęs apie Šventosios dvasios veikimą.

Vis dėlto (galbūt kaip tik dėl to), kai jis pakilo, atsikvėpiau. Galbūt veikė, nors ir vėluodamas, mano linkėjimas. Jis turįs, atsiprašė, kitą susitikimą. Tačiau jis tikisi (arba esąs tikras), kad mūsų keliai dar susikirs.

7.

Gražu Florencijoje! Šiais žodžiais Marija pradėjo telefoninį pokalbį su Volfu.

Dangau aukščiausias! Ką ji veikianti Florencijoje?

„Buvo pirmadienio popietė. Maždaug trečia", – prisiminė Volfas.

Jis rengė strategiją, kaip pasielgti su Marijos motina.

Trečia valanda, – svarsčiau, ką mes veikėme. Iš užeigos grįžome į viešbutį. Taip norėjo Marija... Ji norinti truputį pasnausti. Matyt, tik ir laukė, kol *aš* užmigsiu. Tada ji išėjo iš viešbučio. Žinoma! Telefono budelę, iš kurios ji skambino, aiškiausiai matau prieš akis. Dvi šalutinės gatvelės atsiremia į gatvę, einančią palei Arną, susidaro maža, beveik trikampė aikštė. Telefono būdelė stovi kampe tarp spaudos kiosko su tamsiai žaliu, galbūt mažu bokšteliu užsibaigiančiu stogu ir maisto produktų parduotuvės, kurios vitrinose kabo įspūdingi *Prosciuto* kumpio gabalai.

Taigi telefono būdelėje Marija. Galva su rageliu prie ausies pakreipta, ji šypsosi. Kitame laido gale Volfas savo kambaryje, taip pat su rageliu prie ausies. Jo veide, priešingai nei jos, matyti įtampa.

Jis dabar turįs, pamanęs, veikti kaip sumanus psichologas. Ji turinti nepastebėti jo įtampos. Tegul ji plepa, gal taip paaiškėsiančios jos viešnagės smulkmenos. Gal pavyks ją paveikti, kad jam duotų telefono numerį, kuriuo jis galėtų jai paskambinti.

Tai turėtų būti ir jai naudinga, pamanė jis, turbūt su savimi ji turi nedaug pinigų. Gal greitai jie baigsis. Jis jai paskambintų ir daugiau skirtų laiko jai nuraminti ir įkalbėti. Tvarka, Marija, sakytų jis, tu man parodei, tą demonstratyvų aktą originaliai susiedama su savaitgalio išvyka į Florenciją, bet dabar būk protinga ir paklausyk mano patarimo.

Kol jis leido jai kalbėti, sugalvojo, ką sakys. „Tu lieki ten, kur esi, o aš dar šiandien vakare, pakalbėjęs su tavo motina, sėdu į traukinį. Rytoj anksti ryte aš būsiu pas tave, mes pasiimsim mano automobilį ir važiuosime namo. Tai svarbiausia. Kaip nors rasime ir kokius nors visų kitų problemų sprendimus."

Taip jis pats sau galvojo. Bet taip toli reikalai nenuėjo. Staiga jis atkreipė dėmesį, kad ji kalba daugiskaita. Mes bastėmės po miestą. Mes skaniai pavalgėme.

„Kas mes?“ – paklausė jis.

„Mano kelionės palydovas ir aš.“

Tai buvo pirmas kartas, kai ji paminėjo mane.

„Tavo kelionės palydovas?! Marija! Ką visa tai reiškia?“

„Nesikarščiuok, – tarė ji. – Jis manęs neliečia arba tik truputį. Jis truputėlį pakvaišęs, bet visa kita – tvarka.“

8.

Prieš penkias, kai aš vėl prabudau, Marija seniai buvo grįžusi į savo kambarį. Pasiūliau dar pasibastyti po miestą. *Via Cavour* ėjome pro knygyną *Feltrinelli*. Marija pasiūlė nusipirkti italų kalbos vadovą. Įsigijau knygą su dviem kompaktinėmis plokštelėmis. „Galėsime, – pasakiau, – klausytis automobilyje. Kaip tu manai, rytoj išvykstame anksti?“ Ji gūžtelėjo pečiais ir nieko neatsakė.

„Na, gerai, – tariau, – nebūtina dabar mums nuspręsti, matysim.“ Aš nupirkau Italijos kelių žemėlapį. Be to, nupirkau žodyną. Ir Patricijos Highsmith romanų rinkinį anglų kalba.

Šiek tiek paėjėjome *porta rossa* kryptimi. Dar ten mus užklupo lietus. Lietų pakeitė kruša. Ledai, atsitrenkę į grindinį, pašokdavo pora centimetrų į viršų. Gelbėjomės sprukdami į kiną. Žiūrėjome japonų filmą su subtitrais italų kalba. Mums įžengiant filmas buvo prasidėjęs. Bandėme suvokti apie ką jis. Du vyrai rengėsi kautis, jie supo vienas kitą ritualiniais judesiais. Kitas gulėjo su grakščia jauna moterimi sodo paviljone ir ėmė ją glamonėti. Gal tai buvo vienas kuris nors iš kovotojų prieš kovą arba po kovos, per kurią kalaviju vienas kitą bus sutvarkęs – jie spoksojo vienas į kitą per surauktus antakius ir atrodė labai panašūs.

Kol sėdėjau kine, retsykiais iš šalies stebėjau Mariją. Tai, kas vyko ekrane, atsispindėjo jos veide. Volfas bus baigęs vizitą pas jos motiną.

Taip, sakė jis vėliau, jis susikaupęs ir nuėjęs pas ją. Mažą kotedžą, kuriame ji gyveno su savo dukterimi, jis žinojęs per deramą atstumą. Kartais, kai jie mylėdavosi ilgiau, negu numatyta jos pamokų tvarkaraštyje, jis parveždavo ją automobiliu iki kampo už šimto metrų. Dabar važiavo autobusu ir porą žingsnių iki kotedžų ėjo pėsčiomis. Ir ten pradėjo lyti, prisiminė, tik be krušos. Vis tiek buvo nemalonu, su savimi neturėjo skėčio, jautė, kaip per plaukus ir apykaklę bėga vanduo. Prieš paspausdamas durų skambutį, po kuriuo buvo Marijos šeimos pavardė, jis nosine nusišluostė plaukus, sprandą ir veidą.

Kai Marijos motina atidarė duris, jis išsigando – ji buvo panaši į savo dukterį daugiau, negu tikėjosi. Moterį jis buvo matęs vieną kartą mokykloje, bet tik iš tolo, koridoriuje, kai buvo atėjusi į priėmimą pas kažkurį kolegą. Pas jį ji atėjusi nebuvo. „Mano specialybės mokytojai, – sakė jai, – retai kada turi priėmimo valandas." Dabar jis matė ją iš arti – jei nežinotų, kad ji turi būti Marijos motina, būtų palaikęs vyresniąja seserimi.

Ji atrodė susinervinusi. Gal ji laikė jį atstovu.

„Garbė Dievui," – tarė jis, stovėdamas ant durų kilimėlio. Jis esąs Marijos tikybos mokytojas.

„Štai kaip, – tarė ji. Rodės, ji nežinojo, kaip su juo pradėti pokalbį. – Ar dėl abitūros temų? Mano dukters dar nėra namuose. Aš pati ką tik grįžau namo.

Na, užeikite." Ji negalėjo jo laikyti lietuje. Prieškambaryje stovėjo mažas raudonas lagaminas. Svetainėje gėlių rašto minkšti baldai. Gal tai buvo saulėgrąžos. „Taip, – tarė Volfas, – iš kur tu žinai?"

„Sėskite", – tarė Marijos motina, staiga pastverdama, matyt, Marijos paliktas pėdkelnes.

„Ką jums pasiūlyti? – paklausė ji. – Gal *campari*?"

Volfas linktelėjo. Jo burna buvo išdžiūvusi.

Marijos motina paėmė butelį ir dvi taures iš namų baro, kol kas įpylė tik jam. „Gerkite, – tarė ji. – Aš tuoj grįšiu. Man reikia atsigaivinti."

Paėmusi pėdkelnes ji dingo vonios kambaryje. Volfas sėdėjo ir gėrė. Apžiūrėjo lentynas, kuriomis buvo apstatytos sienos. Žiūrėjau jo akimis: pora knygų, kompaktinės plokštelės, stereogrotuvas, tele-

vizorius, gėlės, kurias Marija buvo užmiršusi palaistyti. Nuotraukos rėmeliuose, tarp jų keletas – vaiko, kuriuo neseniai buvo Marija.

Grįžo jos motina. Ji buvo apsivilkusi naminę suknelę, išryškinančią figūrą. Jos klubai buvo platesni negu dukters. Įsipylė. „Marija man sakė, kad jūs labai rimtai žiūrite į jos pasirengimą abitūros egzaminams. Turbūt nedažnai pasitaiko, kad kas pasirinktų tikybą?"

Ji gėrė. „Atsiprašau, – tarė ji, – supraskite mane teisingai. Tačiau kad Marija domisi tokiais dalykais, tai mane, turiu prisipažinti, truputį nustebino. Ji tuoj turėtų grįžti. Bandžiau jai prisiskambinti, bet jos telefonas išjungtas. Tikriausiai nuėjo paplaukyti, pastaruoju metu gana dažnai eina į baseiną."

Ji atsisėdo į laisvą fotelį ir sukryžiavo kojas: „Dieve mano, mergaičiukė! Tartum jos amžiaus įmanoma turėti figūros problemų! Plaukymas akivaizdžiai jai teikia naudos. Ji visada grįžta įraudusiais skruostais..."

Volfas išgėrė tikėdamasis, kad jam bus įpilta. Turįs kai ką paaiškinti, taręs jis. Atėjęs ne dėl abitūros egzaminų. Dėl jų jis nejaučiąs jokio nerimo.

Išgirdusi žodį *nerimas* jauna, prieš jį sėdinti moteris akimirką atrodė daug vyresnė.

„Neišsigąskite, – tarė Volfas. – Nėra taip blogai."

„Ką? – paklausė ji. – Kas Marijai? Ar jai kas atsitiko?"

„Ne, ne, – atsakė jis. – Dėkui Dievui, nieko, jūsų dukra sveika gyva. Tik šiandien vakare ji negrįš namo."

Negalėjo pats atsistebėti savimi, kaip jis įveikė tą situaciją – vėliau pasakos Volfas. Jūs jau žinote. Aną naktį. Kaip jis, jo žodžiais tariant, padarė delikatų posūkį. Ir kaip įtikinamai jis mokėjo meluoti.

Tikybos mokytojas – pasitikėjimo vertas žmogus. Pastaraisiais mėnesiais turėjęs, pasak jo, progą gerai pažinti Mariją. Intensyviai kalbąs apie Dievą ir pasaulį. Palengva prieita ir prie asmeninių pokalbių. Todėl ji juo pasitikėjusi ir prašiusi pakalbėti su jos motina. „Matote, – tarė jis, – be jokios abejonės, ji išgyvena krizę, bet jei mes atsargiai elgsimės, tai padėsime jai tą krizę įveikti."

Tada jis pasakojo jai apie tam tikras grėsmes, kurios tyko šiuolaikinio jaunimo. Užsiminė apie narkotikus, be kurių čia, matyt, taip

pat neapsieita. Ir apie pokštą, kurį Marija sau leidusi iškrėsti kartu su vaikinu. Vienu žodžiu, abu nuvarė automobilį ir dabar esą Italijoje, Florencijoje, iš kur šiandien popiet – jam pasidarė nejauku – Marija jam paskambinusi.

Nė žodžio apie tai, kad tai jo automobilis. Ir aišku, nė žodžio apie tai, kad jis su Marija intymiai bendravo. Jis buvo tikybos mokytojas. Ne kunigas, bet vis tiek šiek tiek į jį panašus. Abiturientė kreipėsi į jį su viltimi, kad jis jai padėsiąs išsikapstyti iš tų nemalonumų, į kuriuos buvo įsivėlusi.

Ir tai jis tikrai padarysiąs. Į Italiją nuvažiuos, mergaitę paims, vaikiną į namus išsiųs, pasirūpins tuo, kad automobilis be triukšmo būtų grąžintas jo savininkui, kurį jis atsitiktinai pažįstąs.

Nevarginant policijos. Jis norėtų, kad ji nepatirtų jokių teisinių padarinių.

Moteris, kuriai jis pasakojo, atrodė netvirta. Marijos motina. Ar ji buvo naivi? Tikriausiai taip ir buvo. Kita vertus, kokia moteris norėtų, kad jos dukra dėl kvailos išdaigos pakliūtų į konfliktą su teisėsauga? Jei galima išvengti, jei tikybos mokytojas, akivaizdžiai geras psichologas, tam gali sutrukdyti, tai jai taip pat priimtina.

Be to, ją graužė nešvari sąžinė. Pastaruoju metu ji per mažai rūpinosi savo dukterimi. Mergaitė, jos nuomone, buvo suaugusi! O ji, motina, dar norėjo pagyventi ir sau! Ji, kaip vieniša motina, ir taip ganėtinai daug paaukojo. Kiek jai galėjo būti metų? Tikriausiai buvo įpusėjusi ketvirtą dešimtį. Šiais laikais tai ne riba, ji turėjo teisę jaustis jauna! Ji norėjusi kai ką prisivyti. Ir ypač tada, kai Marija išlaikys abitūros egzaminus.

Tuo nebuvo galima rizikuoti, tikybos mokytojas buvo teisus. Ak, taip, šis vyras kėlė pasitikėjimą. Ne iš pirmo žvilgsnio, bet kai kalbėjo. Nevalingai ji pastvėrė jo ranką ir keletą akimirkų laikė ją suspaudusi.

Jos krūtys po namine suknele: nebe dvynės gazelės, bet dailios. Volfas krenkštelėjo. Jis išvažiuojąs dar šiandien. Adreso Florencijoje jis dar neturįs, bet gausiąs. „Aš rasiu jūsų dukterį, prižadu jums, aš jums pranešiu paskutines naujienas.“

Jis jau buvo prie durų. „Ak taip, dar“, – tarė jis. Ji turinti paskambinti į mokyklą ir pasakyti, kad Marija, kurios šiandien nebuvo pamokose, serga. Gripas tokiu metų laiku labai įtikinamas. Jis taip pat pranešiąs susirgęs. Priimtinas priverstinis melas.

9.

Maždaug po dviejų valandų jis jau sėdėjo traukinyje. Iškart ketino išsinuomoti automobilį, bet vėliau jam toptelėjo: vairuotojo pažymėjimas liko nuvarytoje mašinoje. Jis keikė įprotį dokumentus laikyti daiktinėje. Daugiau taip nebedarys. Bet pirmiausia jam reikia atgauti savo automobilį.

Traukinys pajudėjo. Palengvėjo pamačius, kad kupė jis vienas. Lapkričio galas, ne šventinės dienos – tuo laiku keliaujančiųjų nedaug. Jis atsigulė ne iškart, atsilenkė staliuką prie lango ir bandė tęsti dar namuose tėvui Švarcui pradėtą rašyti laišką. Vėliau tą neišsiųstą laišką radau jo kelioniniame krepšyje – aš jį moku beveik atmintinai.

„Mielasis tėve Švarcai... Tikiuosi, jūsų sveikata, kaip ir anksčiau, yra gera. Kad visus tuos metus apie save nedaviau jokios žinios, susiję su vienu kliuviniu. Ilgą laiką jaučiau jūsų nusivylimą, kad paskutinę akimirką atsisakiau užsakyto skrydžio aeroplanu.

Aš sakiau, kad bijau nukristi.

Galbūt – jūsų žodžius dar puikiai prisimenu – Dievui padedant būtum įveikęs skrydžio baimę. Taigi tu mus palieki. Tai tavo sprendimas... Nepaisant to, jūs pasakėte, kad aš bet kada galiu į jus kreiptis, kai tik mano sielą, kurią jūs ilgą laiką ganėte, užgrius sunkumai.

Taigi. Aš kreipiuosi į jus, mano nuodėmklausy ir dvasios vadove, mano – ar galiu, kaip anksčiau, jus taip vadinti? – tėviškasis drauge! Be mano motinos, jūs turbūt esate tas vienintelis žmogus, kuris mane geriausiai pažinojote. Nuolatiniai pokalbiai su jumis buvo geriausia, ką man teko patirti seminarijoje.

Kodėl jis asmeniškai neatvyksta, klausite savęs. Ar jis nepasitiki pasirodyti man akyse? Ne, tėve, ne dėl to, ne vien dėl to. Tenkindamas poreikį Jums atverti savo širdį, bent jau netiesiogiai, sėdžiu greitajame traukinyje ir važiuoju į Pietus, bet ne atostogauti, o vykstu į kelionę, į kurią susiklosčius tam tikroms aplinkybėms esu priverstas leistis..."

Galbūt vienas ar kitas žodis ne visiškai toks, bet balso tonas tikrai atitinka. Įsivaizduoju, kaip naktį, ištrūkęs paskutinę akimirką, važiuoja seminaristas Volfas Barbachas. Lauke tik retsykiais nušvinta žibintai, šiaip viską gaubia tamsa. Kaip jo veidas neryškiai atsispindi lango stikle. Tas keistas reiškinys, kai kontūras padvigubėja. Galimas daiktas, kad tai priklauso nuo lango stiklo konsistencijos. Įvažiuoja traukinys į stotį – tada veidrodžio atspindys dingsta. Kai fonas pasidaro juodas, jis vėl išnyra.

10.

Tą naktį Marija vėl atėjo pas mane. Tai buvo prieš antrą valandą, tuo laiku Volfo traukinys stovėjo prie sienos. Kelias dvi valandas buvo uždarytas. Tikriausiai šiame ruože buvo padėta bomba. Marija pabeldė į duris. Ji bijanti, pasakiusi. Aš turįs patikrinti pulsą, kaip stipriai daužosi jai širdis.

Atsargiai patikrinau. Jaučiau, kad ji sakė teisybę. Ji šmurkštelėjo į kairę lovos pusę, atsiguliau šalia jos iš dešinės. Tačiau išlaikyti atstumą dėl traukos jėgos buvo neįmanoma. Mes abu nuriedėjome į lovos vidurį ir tenkinomės tuo, kas yra.

„Blogą sapną sapnavai?" – paklausiau. Ji bandė prisiminti. „Kažką apie šunį, – tarė. – Važiavome per rūką. Staiga prieš mus į kelią išbėgo šuo..." Toliau pasakoti nenorėjo. „Apkabinkite mane stipriai", – tarė ji.

11.

Traukinys į Florenciją atvyko vėluodamas tris valandas. Taigi antradienis, priešpietis, maždaug 10 valanda. Tuo laiku mes buvome nuėję į aikštelę automobilio. Volfas išlipo, apsidairė ir nuėjo aikšte *Piazza della stazione*. Mes įlipome, nuvažiavome iki išėjimo, palaukėme, kol pakėlė užtvarą. Automobilių stovėjimo aikštelė buvo įstrižai priešais geležinkelio stotį. Į Volfo regėjimo lauką ji turėjo patekti. Tik į ją nekreipė jokio dėmesio. Jo akys ieškojo gatvelės, kuri, kiek jis prisiminė, vedė į rotušę. Jis įsivaizdavo Mariją galįs sutikti *centro storico*. Gatvė. Diena. Geležinkelio stoties aikštė iš aukštai. Volfas – mažutis taškelis, jo automobilis, kuriuo mes atvažiavome, irgi ne ką didesnis. Jis mūsų nemato. Aš turiu sutelkti dėmesį į eismą, o Marija nagrinėja žemėlapį.

12.

Iš Florencijos išvažiavome greičiau, negu į ją įvažiavome. Marija pasirodė esanti puiki šturmanė. Oras vėl pasitaisė, buvo šaltoka, bet saulėta. Nors ir nežinodamas, kad mes pasprukome nuo savo persekiotojo, jaučiau palengvėjimą. Prieš posūkį į autostradą prie gatvės stovėjo autostopininkas. Norėjau pravažiuoti, bet Marija paskutinę akimirką pakėlė akis. „Tai juk, – sušuko ji, – Frančeskas!“ Kas man beliko daryti? Teko stabdyti ir galiuką kelio pavažiuoti atbulam.

Kaip paaiškėjo, tai vis dar nebuvo mano stiprioji pusė. Galbūt nelauktai grįžęs netikrumas buvo susijęs su situacija. Iš tiesų, čia stovėjo tas gauruotas vaikinas ir šypsojosi! Jam tai atrodė savaime suprantamas dalykas, kad mes važiavome pro šalį. Su savimi jis turėjo didžiulę kuprinę. Viršuje kyšojo keli deglai. Marija išlipo atidaryti bagažinės. Paskui, užuot grįžusi į savo vietą, ji atsisėdo šalia jo ant užpakalinės sėdynės.

„*Ciao*“, – tarė jis man paprastai. Savęs klausiau, nuo kada mudu tujinomės. Reikėjo jo paklausti, bet nežinojau, kaip tai formuluoti.

Todėl tik kažką sumurmėjau sau po nosimi. O jis, nepaisydamas į mano sugedusios nuotaikos arba ją pastebėjęs, žvaliai plepėjo toliau.

Itališkai ir angliškai, kaip ir iki šiol. Anglų kalboje nėra skirtumo tarp *jūs* ir *tu*. Tujinimas mane erzino. Nors negalėjau to priimti asmeniškai kaip atstumo nesilaikymo. Ko gi aš norėjau? Frančeskas niekaip negalėjo man įtikti.

Kreipdavosi į mane kaip į bičiulį – vertinau kaip nepagarbumą. Jei retkarčiais jam šaudavo mintis, kad aš esąs Marijos tėvas, tai man taip pat sukeldavo nepasitenkinimą. Nors aš pats vis iš naujo panirdavau į tėvo vaidmenį. Iš tos partijos, reikia pripažinti, šį tą išlošdavau.

Ką visa tai reiškia? Juk aš buvau tėvas! Deja, ne dukters tėvas. Iš tiesų, komisare, pirmą kartą po keturių dienų prisiminiau savo sūnų. Man jo netrūko. Ir manęs jam netrūks.

Saulė už lango šildė vis labiau, vilos Florencijos pietuose ir *Chianti* vynuogynų kalvos buvo gražiai apšviestos. Bandžiau visą dėmesį sutelkti į vairavimą, atgauti jo teikiamą malonumą, patirtą vairuojant iki Florencijos. Tačiau kol kas man nesisekė. Jaučiausi degradavęs iki vairuotojo dviem, sėdintiems už manęs, ir, nepaisant kalbos barjero, vis arčiau suartėjantiems.

Marija smagiai juokėsi. Ji atsivertė italų kalbos vadovėlį. *Ecco la casa di Carlo e piccola ma comoda*, bandė skaityti atskiras frazes, jis taisė jos tarimą. Jie skaitė pasikeisdami vaidmenimis – būtent tai aš ketinau daryti su Marija, kai tik sustosime kur nors pailsėti.

Aš – priešingai nei jie – buvau labai rimtas ir nekalbus. Demonstratyviai. Tačiau tai jiems nekrito į akis. Taip važiuoti nusiteikiau keletą šimtų kilometrų. Paaiškėjo, kad Frančeskui taip toli nereikia.

Jo pasakymas, kad jis norįs išlipti, buvo toks pats netikėtas kaip ir jo priešpietinis pasirodymas užeigoje.

Tai buvo prieš pat išvažiavimą Areco kryptimi. Jis vykstąs, tarė jis, į savo gimtinę. Dvidešimt kilometrų nuo greitkelio: *Un piccolo paese*.

„Nedidelė gyvenvietė?“ – paklausė Marija.

„Taip, – tarė jis, – tu greitai darai pažangą.“

„Ar ten gražu?“ – paklausė Marija.

„Na, nebjauru, – tarė jis. – Mažas upelis, nelabai aukšta kalva, viršuje vis dar siena apjuostas centras. Aplinkui laukai ir kalvos. Tiesą sakant, nieko ypatinga."

Beje, sakė jis, Monterkis turįs didelę įžymybę: *„Un affreco molto, molto famoso."*

„Labai, labai įžymią?"

*„Yes. Very famous indeed**. Didelę Pjero dela Frančeskos freską. *La Madonna del Parto* – tikriausiai esate ką nors apie ją girdėję?"

„Ar mes?" Pavadinimas man nieko nesakė.

„Del Parto? – tarė Marija. – Ką tai reiškia?"

„E gravida, – tarė jis. – *Within a few months she will have a baby...*"**

„O", – tarė Marija.

„Ecco, – tarė Frančeskas. – *E si vede la sua gravidanza.*"

Tai matyti. Jis juokėsi. Jos storas pilvas. Žiūrėjau į atbulinio vaizdo veidrodėlį, kaip jis gestikuliavo.

Bet tai esąs, visai rimtai, labai garsus paveikslas. „Kadangi šita Madona, kaip čia pasakius? *She shows it****, – tarė jis. – Jos suknelė priekyje atvira. *You know what I mean? This woman is proud of her body.* ****"

Mes turį būtinai užsukti pasižiūrėti freskos.

„Ačiū už patarimą, – tariau aš. – Gal kitą kartą."

Šie žodžiai man išsprūdo. Žodžiai, kuriais parodžiau priėmęs ne tik savo, bet ir Marijos sprendimą.

Pats nustebau tapęs autoritariniu tėvu. Tačiau aš nenorėjau, kad man būtų kas nors įsiūlyta. Net jei tai – garsi Madonos freska. Dėl to juk nepulsiu keisti savo kelionės maršruto!

Išsukau iš autostrados ir už šimto metrų nuo mokėjimo už kelius punkto sustojau šalikelėje.

---

* Taip, iš tikro, labai įžymią (*angl.*).

** Dar keli mėnesiai – ir ji turės kūdikį (*angl.*).

*** Ji tai demonstruoja.

**** Suprantat, ką turiu galvoje? Ši moteris didžiuojasi savo kūnu.

„*Grazie*, – tarė Frančeskas. – *Arrivederci*." Jei laiku atvyktume į Monterkį, tikriausiai dar jį sutiktume. O jei užgaišime, gali būti, kad jis jau būsiąs Pietų Amerikoje.

„Pietų Amerikoje?" – skubiai paklausė Marija.

„Taip, – tarė jis. – Amazonės aukštupyje. Pagalbos projektas ten gyvenantiems indėnams." Reikią ne vien kalbėti, bet ir veikti.

Marija susimąstė. Tikriausiai ją šokiravo mano šiurkštus būdas. Ak, pamaniau, Frančeskas sakė, kad jis norįs išlipti. Jei jis turėjo galvoje, kad mes jį nuvešime iki namų durų, tada taip ir reikėjo sakyti.

13.

Autostrada vėl važiavau greitai. Norėjau nuvažiuoti toli, o kur – pats nežinojau. Marija, vis dar ant užpakalinės sėdynės, ilgą laiką tylėjo. Bet prie kito nedidelio restorano turistams ji pasakė, kad jai esą bloga.

Privažiavau ir sustojau. Ji dingo tualete. Nuėjau į barą ir užsisakiau espreso. Vienu mauku išgėręs kavą, užsisakiau dar vieną, šisyk *caffe corretto*. Marijos teko laukti.

Pamažu man darėsi neramu. O jei jai apsvaigo galva? O jei ji pargriuvo ir prarado sąmonę? Gal, nekreipdamas dėmesio į lyčių atskirtį, vis dėlto turėčiau žvilgtelėti į tualetą? Buvau pasirengęs veikti. Tačiau paskutinę akimirką Marija pasirodė duryse.

Mane nustebino: ji atrodė visiškai sveika ir labai linksma.

„Na, – paklausiau, – viskas gerai?"

„Taip, – tarė ji, – tvarka."

Ji užsisakė mineralinio ir gėrė jį iš butelio.

„Galima važiuoti toliau?"

„Na, taip, – tarė ji. – Kodėl gi ne?"

Automobilyje atsisėdo ant keleivio sėdynės. Prieš prisisegdama saugos diržą, ji pasiraivė kaip katė. Šypsojosi. „Klausykit, – tarė, – kaip čia gražu. Gal galėtume galą kelio pavažiuoti vieškeliu?"

Taip ir padarėme. Apylinkės išties buvo labai gražios. Kalvos visais metų laikais plynos, bet žemė neregėtų ochros ir rudos atspalvių. Vėliau kraštovaizdis pasidarė skurdesnis, ilgą laiką važiavome serpentinu per keistai suplokštėjusį kalnagūbrį, ant kurio stovėjo pilis, nors iš tiesų prie jos nepriartėjome. Laimė, kad tai įvyko ne ten. Avariją, nutraukusią mūsų kelionę, patyrėme prie Bolsenos ežero.

14.

Mums leidžiantis nuo *San Lorenzo Nuovo* žemyn mane privertė suklusti silpnas variklio trūkčiojimas. Bet visą mano dėmesį buvo užvaldęs ežeras, tysantis prieš mus ir raibuliuojantis savotiška, nuo juodų debesų, dengiančių tik pusę dangaus, atsispindinčia šviesa. „*Che luce strana*", – pasakytų Karlas, fotografas, bet jį mes sutiksime kitą dieną. Variklis sutrūkčiojo. Nors leidomės nuo kalno, variklis dirbo netolygiai.

Antrą kartą stiprų trūktelėjimą pajaučiau važiuojant iš Bolsenos miestelio pro nuorodą į anglų kareivių kapines.

British war cemetery – Marija pasiteiravo, kurio karo tie kareiviai?

„Žinoma, Antrojo pasaulinio."

„Kodėl *žinoma*?" – paklausė ji. Pagrįstas klausimas.

Norėjau dar kažką pasakyti ta pačia tema, tačiau automobilis sugergždė tartum sena kavamalė.

„Ar tu girdi?" – paklausiau.

„Palaukite..." – tarė Marija.

Virš ežero nugriaudėjo du NATO lėktuvai.

Automobilis negailestingai ir nuosekliai ėmė prarasti greitį. Spidometro rodyklė virpėdama pakrypo atgal. Aštuoniasdešimt kilometrų per valandą, septyniasdešimt, po to šešiasdešimt, keturiasdešimt, dvidešimt...

„Ką čia darote?" – paklausė Marija.

Aš nieko nedaręs, atsakiau jai.

Prie įvažiavimo į Montefjaskonę automobilis šoktelėjo ir mes sustojome.

Tai įvyko viduryje posūkio, gatvė toje vietoje buvo siaura ir perpildyta triukšmingo vietinio eismo. Du vyrai, stovėję prie žuvies parduotuvės, man padėjo automobilį nustumti į pakraštį, o paskui ir į degalinę, kuri, ačiū Dievui, buvo arčiau kaip už šimto metrų. Marija pirmą kartą sėdėjo prie vairo. Ji sėdėjo labai tiesi, beveik išdidi, jos laikysena, regis, man patiko ir kartu mane erzino.

Jos dienoraštyje, kurį vėliau turėjau progos ir laiko skaityti (susiklostė situacija, kurią, deja, dar turėsiu išsamiau panagrinėti), tame dienoraštyje ji rašė variklio užstrigimą sukėlusi dvasinėmis galiomis. Negaliu to atmesti, patyriau, kaip ji priversdavo sproginėti lemputes, tačiau man norisi manyti, kad gedimas galėjo būti grynai mechaninio pobūdžio. Dievas žino, kada Volfas paskutinį kartą tikrino alyvos lygį. Mechanikai iš dirbtuvių, praktiškumo sumetimais įsikūrusių greta degalinės, lingavo galvas.

15.

Montefjaskonė – tikriausiai ir Jums, komisare, yra tekę ten būti – mažas miestas ant pietinio Bolsenos ežero kranto. Iš toli įspūdingas katedros kupolas, iš arti paliekantis menkesnį įspūdį. Tai buvo vieta, kurioje buvome apsistoję tik probėgom. Kaip ilgai? „*Dipende*“, – sakė mechanikai. Tai priklausys nuo to. Nuo ko? Nuo mano apsisprendimo ir tam tikrų aplinkybių. Arba jie galį taisyti stūmoklius ir cilindrus, o tam, jei teisingai supratau, jiems reikėtų atsarginių dalių, kurias turėtų užsakyti, arba jie turėtų paieškoti tinkamo variklio ir jį įstatyti vietoj prastai prižiūrėto.

Jie sakė pasiteirausią.Paskambinsią į Orvjetą ir Romą, užsuksią pas keletą draugų. Jie šypsojosi man ir ypač Marijai. Tikriausiai jie galėsią rytoj ką daugiau pasakyti ir tada bus matyti, ką toliau daryti.

Viskas buvo taip. *Pazienza*. Jie juokėsi. Jokios skubos. Montefjaskonė – graži vietovė. O artimiausias *Albergo* čia pat už kampo. „*Tre stelle*, – tarė jie. – Geras viešbutis."

Galimas dalykas, kad taip būdavo vasarą. Gruodžio pradžioje gerasis viešbutis akivaizdžiai nesitikėjo užsienio turistų. Teko palaukti, kol nuspaudus žalvarinį skambutį prie registracijos pulto pasirodė pats šeimininkas. Jis judėjo lėtai, taupydamas energiją, regis, jau buvo paniręs į žiemos ramybę.

„*Due camere*?"Tai jam atrodė perdėtas išlaidumas. „*Due camere*." Na, gerai, mes galį kambarių išsinuomoti tiek, kiek tik norime. Jis atsiduso. Nuo raktų lentos nukabino du raktus. Kol pradės šildyti ir veikti vandentiekis, šiek tiek teksią palaukti.

Jis nuėjo į kambarius nustatyti termostatų. Ta pačia proga iš sanitarinių patalpų pašalino keletą sudžiūvusių vorų. Mes atidarėme langines. Langai išėjo į užpakalinį kiemą. Marija vis vien atrodė ganėtinai patenkinta.

16.

Tuo laiku Volfas klaidžiojo po Florenciją. Iliuzija, kad Marija už kito arba na, dar už kito, kampo būtinai paklius jam tiesiai į glėbį, išgaravo dar iki pietų meto. Iliuzija, kilusi iš tikėjimo savotišku magnetizmu, turėjusiu veikti tarp jo ir jos. Magiškai veikiantis priklausomumo santykis, už kurį jis jokiu būdu nenorėjo jaustis atsakingas, dabar tam tikra prasme jam būtų priimtinas.

Bet tai akivaizdžiai neveikė. Jis nebuvo stipresnis magnetas, nors sukaupė visas dvasines jėgas. Greičiau – taip jis filosofavo vėliau – buvo atvirkščiai. Argi ne jis buvo tas, kuris ją persekiojo, tas, kuris jos vedžiojamas už rankelės ateidavo į vietas, kuriose iš tiesų galėdavęs ją sutikti, tik truputį pavėluodavęs?

Kad jis ėjo į tas Florencijos vietas, aišku, nebuvo joks stebuklas. Beveik neįmanoma išvengti pėsčiųjų takų iš geležinkelio stoties iki ka-

tedros, iš ten iki *Piazza della Signoria* ir nuo *Uffizi* galerijos iki *Ponte Vecchio*. Jis taip pat tvirtino ėjęs pro užkandinę, kurioje mes buvome sutikę Frančeską. Buvęs ir kine, kuriame buvo rodomas japonų filmas.

Jis lakstė po miestą, išmaišė jį skersai išilgai. Retkarčiais užsukdavo į pensionų ir viešbučių, kurių čia buvo neregėta gausybė, vestibiulius. Ne, jis nenorėjęs išsinuomoti kambario, tik norėjęs paklausti. Regis, atsakinėdavę jam nelabai paslaugiai. Apie svečius teikti informacijos nenorėta. Tik jau ne šiaip sau. Ne šiaip sau, be arbatpinigių. Vargšui Volfui teko gerokai pasipurtyti. O kai pagaliau atsirado kas jį išklausė, jis pats susidūrė su problema, nes aprašyti sinjoriną, kurios ieškojo, jis galėjo, o sinjorą, kuris ją neva lydi, – ne.

Jis spėjo tarp jo ir jos esant gerą amžiaus skirtumą, bet iš kur galėjo žinoti, ar vaikinui dvidešimt penkeri, trisdešimt, trisdešimt penkeri ar, Dievas žino, kiek? Ar jis buvo aukštas ar žemas, storas ar laibas, tamsiaplaukis ar šviesiaplaukis, elegantiškas ar priešingos mados gerbėjas? Jeigu misteris X apskritai nebuvo Marijos fantazijos vaisius arba sadistinis pokštas. Vienu žodžiu: jis niekaip negalėjo manęs įsivaizduoti.

Nepraėjęs net ir pro tą viešbutį, kuriame mes buvome apsistoję. Jis tykojo daugiau kaip valandą prieš *albergo*, viešbutį, pavadinimu *Inferno*, kuriame, pasak durininko, gyvena pora, kalbanti ne tik vokiškai, bet traukianti dėmesį nervingu elgesiu. Volfui apibūdinant sinjoritą, vyras linkčiojo galvą, jam atrodė visai įtikėtina, kad tai ir esanti ieškoma persona. Tačiau, kai aniedu pagaliau nulipo siaurais laiptais, raudonveidis ponas ir jaunėlesnė dama, ji nė iš tolo nebuvo panaši į Mariją.

Suirzęs ir išsekęs Volfas galų gale pasistiprino skrebučiu. Bare netoli *Casa di Dante*. Tai buvę apie pirmą valandą, gal pusę antros. Jo mobilusis telefonas pranešė, kad gauta žinutė.

Tai buvo Marijos žinutė, iš tiesų! „Florencija graži, ar ne? Gėrėkis!“ Ji rašė, kad pati iš jos jau išvykusi. Sekė šypsenėlė ir sunkiai iššifruojamom santrumpom suspausta žinutė, kad ji greitai vėl duosianti žinią.

Šįsyk ji nesilaikė atsargumo priemonių jam skambinti tik iš telefono-automato, o ne mobiliuoju. Paskui, kai jis nuramino

jos motiną ir sekė mūsų pėdsakais, tai jai nebeatrodė reikalinga. Tartum mūsų pabėgimą, mūsų kelionę į nežinią, būtų suvokusi kaip žaidimą. Žaidimas, į kurį galiausiai įsijungė ir Volfas. Naudos iš to jis turėjo tik tiek, kad suvokė esąs kvailio vietoje, o ji vienu ėjimu vis buvo priekyje.

Šią pirmą žinutę ji bus atsiuntusi iš restorano turistams prie autostrados. Kita atėjo iš viešbučio kambario Montefjaskonėje. Nors vanduo dar nebuvo kaip reikiant sušilęs ir kambario temperatūra buvusi žemoka, ji pareiškė norinti išsimaudyti. Išprašė mane iš savo kambario, į kurį buvau užsukęs surinkti sudžiūvusių vorų, nepastebėtų šeimininko.

Ji pasinaudojo proga ir Volfui išsiuntė antrą žinutę. Buvo rašoma apie ežerą, kurį galima pasiekti nuo Florencijos šiek tiek pavažiavus į Pietus. Dar tą patį priešpietį traukiniu Volfas nuvyko į Kjuzį ir iš ten autobusu prie Trazimeno ežero. Šniukštinėdamas vietoves jis užgaišo porą dienų.

17.

Nors jau buvo vėlyvas popietis, Marija panoro prie ežero. Be automobilio jį pasiekti nėra visai paprasta. Montefjaskonis įsikūręs ant kalvos. Panoraminis kelias *strada panoramica* serpentinais veda žemyn į maršas ir prie kranto.

Vos tik išsukome iš paskutinio posūkio tarp namų, prieš mus atsivėrė nuostabus vaizdas. Gyvsidabrio spalvos ežeras ir dangus virš jo. Dvi salos: ta, kuri toliau, dar apšviesta saulės, ta, kuri arčiau, jau dengiama šešėlio, bet dar išsiskirianti tankių italinių pušų ir kiparisų eskadrile, atrodė kaip dekoracija nerealiai arti. „Ar ten namas?“ – paklausė Marija.

„Ne, – atsakiau, – manau, kad ne.“

Jei būtume visą kelią turėję sukarti pėsčiomis, krantą būtume pasiekę pradėjus temti. Tačiau mums pasisekė – buvome nukulniavę

maždaug pusę kelio, kai šalia mūsų sustojo automobilis. Vairuotojas persilenkė per tuščią keleivio sėdynę, kad atidarytų dešiniąsias automobilio dureles, nusišypsojo, mirktelėjo ir pakvietė mus lipti. Tai buvo vienas iš mechanikų, kuriam buvome patikėję Volfo automobilį.

Aš atsisėdau ant galinės sėdynės, Marija – šalia jo.

„*Mi chiamo Gianpiero*, – tarė jis. – O koks sinjoritos vardas?“

Marija! Kaip gražu! Jo *mamma* taip pat Marija.

Iš mandagumo jis pasiteiravo ir mano vardo.

Džozefas? Džiuzepė? Tai jį pralinksmino.

Ar mes esą vedę?

„Ne“, – atsakiau.

„Taigi susižadėję.“ Ar jis norėjo mane paerzinti, ar iš tiesų manė, kad tai gali būti įmanoma?

Nebuvau linkęs toliau nagrinėti mūsų santykių.

Tai jo nesutrikdė. Jis vėl kreipėsi į Mariją. Nepatikliai stebėjau kirptą galvą. Jis buvo dar jaunas vyras, šiek tiek daugiau kaip trisdešimties. Jo plaukai pagal menkus pėdsakus ant blizgančios plikės turėjo būti retoki.

Jis važiuojąs į kempingą, nors tuo metų laiku šis esąs uždarytas. Tačiau jam baras visada atidarytas. Jei·norėtume, galėtume abu kartu su juo...

„Gal vėliau“, – tariau. Mes norį dar pasivaikščioti.

„Na, tada, – tarė jis, – *Buon divertimento*.“

Jis apėjo automobilį, atidarė Marijai dureles ir ištiesė jai ranką. Norėjo padėti ir man išlipti.

„*Grazie*, – tariau nepriimdamas pagalbos. – Viskas gerai.“

Jis vėl įlipo, pamojavo ir nuvažiavo į kairę, todėl aš pasirinkau sukteleti į dešinę.

„Einant šia kryptimi vaizdas veriasi gražesnis.“

„Jūs taip manote?“ Ji atrodė suirzusi.

Marija sustojo. Ji žvelgė į vandenį. Vanduo gynė bangas, jų keteros šaltai žvilgėjo. Saulė anapus kalvų virtinės buvo arti laidos.

„Žiūrėk, žuvėdros!“ – sušukau.

„Na, ir? Ir namuose tokių pilna.“

„Na, eikš, – tariau, – dar paėjėkime!“ Pasiūliau parankę, bet ji nekreipė į tai dėmesio. Kurį laiką ji net vengė eiti greta. Arba ji ėjo pirma, arba šiek tiek atsilikusi. Tik pamačiusi fotografą, ji prigludo prie manęs.

„Žiūrėk, – ji sušnibždėjo, – koks juokingas paukštis!“

Iš tiesų. Jis toks atrodė. Bent jau iš pirmo žvilgsnio. Prieš šviesą jis atrodė kaip iškirptas žirklėmis.

Sulysęs, sukumpęs vyras už stovo. Dešinioji akis ant fotoaparato vaizdo ieškiklio. Fotoaparatas – kaip buvo galima įžiūrėti per mus skyrusį atstumą, *Leica,* – nukreiptas į saulę, nusileidusią dar žemiau. Rodės, ji pasirengusi paliesti kalnų viršūnes vakariniame krante – tuoj tuoj. Dabar! Vyro ranka paspaudė paleidimo mygtuką. Jo plonus baltus plaukus sušiaušė šalto vėjo gūsis. Marija žvarbo ir stipriau glaudėsi prie manęs. Praradę linksmumą apsidžiaugėme likę nepastebėti fotografo, greitai apsisukome ir grįžome kryptimi, iš kurios buvome atėję.

18.

Netoli nuo tos vietos, kur mus išsodino Žanas Pjeras, būta mažos užeigos, greičiau kiosko su priestatu. Ten buvo, prisimenu, bandelių ir picos. Galbūt ten buvo ir *Gelati*, bet dėl prasto oro jie mūsų nedomino. Pūtė ledinis vėjas. Marija, ieškodama užuovėjos, šmurkštelėjo man po paltu.

„Na, tikėkimės, – tariau, – bent jis veikia.“ Eidami artyn tuo tikri nebuvome. Ant kiosko lango buvo nuleistos žaliuzės. Priestate, tarsi panėšėjančiame į žiemos sodą arba terariumą, degė šviesa.

Priėjome ir pažvelgėme pro langą. Iš dviejų neoninių lempų, kabančių palubėje, įjungta tebuvo tik viena, bet vis dėlto ji degė. Pora fotelių ir stalai buvo tušti, tačiau užkulisiuose kažkas judėjo. Ne, tikriausiai tai būta atspindžio, šviesos ir šešėlių kaitos – matyt, čia veikė televizorius.

Pabandėme atidaryti duris, jos buvo užstrigusios; pagaliau pasirodė mažas žilaplaukis vyras. Truktelėjęs atidarė ir įleido mus vidun. Į akis iškart krito jo žvalios akys. „*Entrate pure*, – tarė jis, – užeikite! Durys visada stringa orams keičiantis.“

„*Accomadatevi*, – tarė jis, – įsitaisykite kaip jums patogiau!“ Jis įjungė dujinį šildytuvą, sumontuotą ant sienos tarp lakuotų jūros pabaisų iškamšų. „*Coraggio*! – tarė jis, – tuoj bus šilta.“ Dėl picos, tai krosnis neužkurta, bet *minestra* jis mielai paruoštų.

Naminę sriubą *una minestra speciale*. Jis trumpam dingo ir vėl grįžo su sriubos pakeliu. „*Cottura*, – skaitė jis, – *solo cinque minuti*.“ Šypsodamasis vėl pasišalino į virtuvę.

Mes apsidairėme. Nišoje, kurios anksčiau nepastebėjome, kabėjo keletas paveikslų. Pasportuose įrėmintos fotografijos – iš pirmo žvilgsnio atrodė, kad visuose tas pat. Saulėlydis šalia saulėlydžio – tik atidžiau pažiūrėjus galėjai įžvelgti skirtumus.

„Ak, taip, – tarė šeimininkas, atnešęs gėrimus, – šitos nuotraukos! Jas padarė sinjoras iš Romos. *Il fotografo dei tramonti*, saulėlydžių fotografas. Jis nieko kita nefotografuoja – vien saulėlydžius. Kiekvieną vakarą. Nepraleidžia nė vieno. Jis gyvenąs viloje, ten viršuje, alyvmedžių kalne. *Vecchia famiglia*. Pavadinimas skambėjo kilmingai. *E ricci ma un po pazzo*. Jis esąs turtingas, tik truputį pamišęs.

„*E pazzo anche lui*, tas irgi yra pamišęs“, – tarė šeimininkas, galva linktelėjęs į televizorių. Ekrane mostigavo šou vedėjas – o gal tai buvo politikas? *Pazzo, ma in un modo piu pericoloso*. Pavojingiausiu būdu. Jis priėjo ir išjungė garsą.

Ivaldas, toks buvo šeimininko vardas, vėliau mums iškvietė taksi. Teko lukteléti, kol automobilis įveikė *strada panoramica*. Mielai ten pasėdėjome, jis pavaišino grapa (vynuogių degtine) ir citrinų likeriu. Mes turį vėl užsukti, sakė jis, *siete sempre benventuri*. Taksi kainavo daugiau, negu būčiau norėjęs. Jei teisingai supratau, vairuotojas priskaičiavo kelionę pirmyn ir atgal. Grįžęs į viešbutį, bandžiau susumuoti kiek pastarosiomis dienomis išleidau, tačiau, pirma, negalėjau tiksliai prisiminti, antra, juk nieko nebepakeisi.

19.

Ilgai negalėjau užmigti, kamavo blogi sapnai. Paryčiais girdėjau balandžių burkavimą, žmonių balsus, bažnyčios varpus, atitraukiamas žaliuzes, užtrenkiamas automobilio dureles, niršau, bet pradėti naujos dienos nenorėjau. Nakčiai buvau sandariai uždaręs langines, tad dabar, kai pagaliau sutelkęs jėgas pakirdau, mano galvoje buvo taip pat tvanku kaip ir kambaryje. Laikrodis ant naktinio stalelio rodė beveik pusę vienuoliktos.

Atsikėliau, atidariau langą, įleidau pilko, drėgno oro. Grįždamas iš dušo, ant grindų pamačiau raštelį, įkištą pro durų apačią. Nuo Marijos. *„Išėjau į automobilių remonto dirbtuves."*

Nors buvo suprantama, kad ji, seniai pabudusi, nenorėjo visą amžinybę manęs laukti, vis tiek tai mane supykdė. Galbūt ji pabeldė į duris, o kad neišgirdau, jai to ir tereikėjo. Kad ji viena išėjo į dirbtuves, aš tai laikiau savivale. Už automobilio remontą buvau atsakingas aš! Iš dalies tai buvo absurdiška, juk automobilis – ne mano. Iš mudviejų Marija į jį galėjo turėti didesnių pretenzijų. Juk tai buvo jos draugo mašina, vyro, nuo kurio ji laukiasi kūdikio. Be to, turbūt ji geriau negu aš nutuokė apie automobilius.

Bet reikalas buvo ne tas. Tai suvokiau, kol skubiai rengiausi, kol leidausi laiptais ir bėgau į gatvę. Suvokiau nenoromis – tikriausiai ne taip labai pykau dėl Marijos savivalės, kiek dėl to supratimo. Jau norėjau duoti keistų savininkiškumo jausmų ataskaitą, tačiau jų turėjau mažiau dėl nuvaryto automobilio, negu dėl jos.

Po velnių, juk ji man nei draugė, nei dukra! Bet juk savininkiškumo pretenzijų neturėtų kilti nei dėl draugės, nei dėl dukters. Tačiau keistos pretenzijos radosi iš keistų jausmų, ak, komisare, sunku apibūdinti, ką aš jaučiau tai merginai, kurią pažinojau tik penkias dienas. Kokią turėjau teisę arba dėl kokio įsivaizduojamo įsipareigojimo. Iš kokio sentimentalaus palankumo ar kokio giliai paslėpto troškimo. Pavydas vaidino svarbų vaidmenį. O ar galėtų? Atsakomybės jausmas turbūt buvo ne vien iš racionalumo.

Galva yra vienas dalykas, komisare, o jausmai – visai kas kita. Kaip elgiausi atėjęs į dirbtuves šalia degalinės? Kaip išprotėjęs mei-

lužis ar nerimo kankinamas tėvas? Tikriausiai aš elgiausi kaip paprasčiausias avigalvis.

Įsivaizduokite sceną: dirbtuvės, įprastinė pašiūrė. Stogas iš banguotųjų lakštų, sienos tapetuotos žvaigždžių plakatais. Centre ant kėlimo platformos automobilis (ne mūsų VW), šone, atgręžti atvirais priekiais tamsiai blizgantys motociklai. Tranki muzika (sunkusis rokas), gumos ir benzino kvapas.

Aš įsiveržiu, uždusęs, dairausi aplinkui. Centre po automobiliu meistrauja mechanikas. Malkų ilgio plaukais, mėlynu kombinezonu, panašus į ežį. Regis, šią akimirką jis vienintelis asmuo dirbtuvėse.

„Sveiki", – tariau. Visai nenuostabu, kad normaliu garsu ištarto mano žodžio jis neišgirdo. „Sveiki!!!" – šaukiu. Jis visas panįręs į automobilio vidurius. „Sveiki!!!" Paliečiu jam petį. Į mane jis atsisuka nenoromis. „*Madona di cane*! – taria. – *Cosa vuole*?"

Pasiteirauju Marijos.

„*Ma quale* Maria?"

Kokia Marija? Aš sureaguoju stipriau. Vaikinas mano galįs apsimesti kvailu.

„A, ta, – sako jis. – *La ragazza.*"

„*Ma certo la ragazza!*

„*E sua?* – nusivaipo jis šelmiškai. – Ar ji jūsų?"

Tokia formuluotė, nors nebuvo galima tai laikyti formuluote, mane galutinai įsiutino.

Stengiausi rasti tinkamų žodžių, kurie jam paaiškintų, kad mūsų santykiai neturėtų jo dominti. Laimė, tuomet mano italų kalbos žinios buvo daug prastesnės, kad sugebėčiau visa tai išsakyti stipriai. Tačiau kad ieškau *ragazza*, visiškai nesvarbu, koks jos santykis su manimi, ir kad aš akivaizdžiai dėl jos nerimauju, ežiui buvo aišku.

„*Piano, piano,* – tarė jis, – Nėra taip jau viskas blogai. Mergina išvažiavo pasivažinėti su Žanu Pjeru.

„Ką? Gal blogai nugirdau?"

„Ne, – taria jis. – *Un piccolo giro di motocicletta.* Pasivažinėti *Suzuki.*"

„Ant galinės sėdynės?!“

„*Gia*“, – taria jis. Tai sinjoritai, matyt, labai patinką. Prieš tai jiedu pasivažinėję *Kawasaki* ir *Honda*. „Nusiraminkite, – sako jis, – jie tuoj grįš.“

Jūs teisus įsivaizduodamas, kad tai manęs nenuramino. Priešingai – susijaudinau iki isterijos. Vidine akimi matau, kaip abu lekia į prarają. Arba motociklą atrėmę į medį, guli žydinčioje pievoje. Pastaroji mintis, tariu sau, yra gryna nesąmonė. Dabar gruodžio pradžia. Na ir kas? Ogi tas, kad nėra jokių pievų. Vietos tam galima rasti trobelėje.

Keblu, komisare, kai pats save įsivaizduoju tokioje situacijoje. Stoviu toks keistas svetimkūnis mechanikų dirbtuvėje ir kramtau nagus. Atrodau sau apgailėtinai apmautas ir dėl Volfo automobilio, kurį jie taip toli nugrūdo į šalį, kad iškart jo net nepamačiau. Ne, neatrodo, kad jo remontas mechanikams būtų skubus reikalas. Galbūt, svarstau, visa tai – slapta susitartas žaidimas. Galbūt vaikinai nori mus, tai yra Mariją, kuo ilgiau čia užlaikyti. Ir galbūt – ši mintis yra niekšiškiausia – Marija guli su jais lovoje. Bent jau su tuo Žanu Pjeru, su kuriuo dabar lekia su vėjeliu arba – blogas oras būtų geras pasiteisinimas – rado kur prieglobstį po stogu. Vaikinu iš pat pradžių nepasitikėjau, jis būtinai nepraleis progos.

Ir vėl vaizdiniai! Pornografinio komikso kadrai. Tarp jų įsimaišiusios nelaimingo atsitikimo nuotraukos. Marijos kūnas juokingai nepadoria poza ant lovos blogos reputacijos viešbutyje. Arba siaubingai sudarkytas ant šlapios gatvės.

Pora minučių, iki jiems grįžtant, man siaubingai prailgsta. Ežys, kurį mano nagų kramtymas akivaizdžiai nervina, man pasiūlo cigaretę. Nuo rūkymo atpratau prieš kelerius metus, bet dabar, jaučiu, atkrisiu. Man nesvarbu ir tai, kad rūkyti dirbtuvėse pavojinga – dėl manęs viskas gali išlėkti į orą.

Pagaliau pasigirsta artėjantis motociklo garsas. Liuksusinis galingos mašinos riaumojimas. Metu cigaretę žemyn ir sutrinu koja. Užuot džiaugęsis matydamas juos grįžtančius, dėl jų sugrįžimo kaip reikiant susijaudinu. Kaip tas Žanas Pjeras dar du tris kartus priverčia užriaumoti variklį! Ir kaip Marija per ilgai laiko jį apglėbusi

per liemenį! Kaip ji nusiima šalmą ir papurto plaukus! Kaip pirmiau nusišypso Žanui Pjerui ir tik paskui man.

Ji sėdi. Vis dar virpanti. Ant galinės sėdynės.

„Ar tu išprotėjai?“ – aprėkiu ją.

„Ką sakote?“ – klausia ji. Jos lėliukės susiaurėjusios.

„Ar tu išprotėjai? Dieve mano, juk tu nėščia!“

„Na ir? Kas atsitiks? Ar dėl to vertėtų piktintis?“

Nieko gera, komisare. Privalėjau apie tai pagalvoti. Slogi tyla. Tada Marija nulipa nuo *Suzuki*, begėdiškai raudonai lakuoto plieninio žirgo, nepatenkinta, tarsi įsižeidusi, mosteli galva ir nubėga.

Kas sekė po to, ligi šios dienos grįžta į mano košmariškus sapnus. Kaip ji bėga per gatvę – vikriai, bet kartu ir pavojingai irdamasi tarp automobilių. Kaip ją vejuosi, kiek pajėgdamas, pypsint visiems įmanomiems ir neįmanomiems kledarams, vos manęs nepartrenkia sunkvežimis. Ir kaip dar kurį laiką prieš save matau Mariją, bet atstumas tarp mūsų vis didėja ir didėja. Ir netikėtai atsiduriu vietovėje, kuri, regis, daug žemesnio lygio, negu mano ligi šiol matytos. Susiraizgiusių gatvelių tinklas žemyn vedančiais laiptais. Kartais man atrodo, kad aš vis dar girdžiu jos žingsnius. Tačiau tylu, aš stoviu apvalioje aikštėje lietuje ir sukuosi aplink save.

Sapnas ties ta vieta nutrūksta. Realybėje Mariją suradau po valandos. Mažoje romantiškoje bažnyčioje. Koplyčia su žmogaus ūgio statulomis. Piemenys, gyvuliai, išminčiai iš Rytų šalies, angelas. Madona, jauna mergaitė, susimąsčiusi žvelgia į savo vaiką. Juozapas, senyvas vyras, stovi nuošalyje. Marija sėdėjo priekyje sukryžiavusi kojas, iš pirmo žvilgsnio ji niekuo nesiskyrė nuo skulptūrų. „Sveika, – tariau tyliai. – Nesušalk.“

Ji atsigręžo. Jos žvilgsnis nebebuvo priešiškas. „Gerai, gerai, – tarė ji, – jūs turbūt teisus.“ Prieš išeidama iš bažnyčios, ji persižegnojo. „Žinot, ką? – tarė ji tiesmukai. – Aš noriu valgyti!

20.

Labai originalu, pamaniau. Kita vertus, džiaugiausi, kad buvo grįžta prie normalių dalykų. Sekdami iškaba, kurioje puikavosi sukryžiuotas peilis ir šakutė, nuėjome į restoraną. Mes čia buvome buvę. Restoranas atrodė kukliai, bet ne pigiai, patina papuoštos patalpos rodė, kad kainos čia bus aukštos. O ką daryti, tariau sau, juk turime valgyti ir gerti, kol dar galime.

Paskui nors ir tvanas, pamaniau. Tikriausiai jis jau prasideda. Lietus pylė kaip iš kibiro, rodės, dangus praplyšo. Galėjome džiaugtis būdami po stogu. „*Un aperityvo*? – paklausė padavėjas." – „Na, suprantama, – tariau aš."

Mes valgėme vieną patiekalą po kito, nė vieno nepraleisdami. *Antipasto di Mare* rankų darbo makaronai su vietinio sluoksniuoto kumpio padažu sužadino apetitą, tada mums buvo parodyta žuvis, neatsisakėme ir jos. Žuvis buvo apibūdinta kaip pavyzdinė savo šeimos atstovė, aukso vidurys. Kai buvo padengtas stalas ir patiekta filė, už poros stalų nuo mūsų atsisėdo svečias, kurio mes, ėmę valgyti ir girti paprastą ir įtikinamą paruošimą (truputis rozmarino, truputis česnako, keli lašai citrinos) iškart nepastebėjome. Tik per pertrauką tarp žuvies ir sūrio su medumi, kurį pasirinkome prieš tiramisu, pakėlėme akis. Lauke pasidarė šviesiau, anapus pieno baltumo stiklų buvo galima nujausti šviečiant saulę. Mes jį matėme prieš šviesą. „Tai, – sušnibždėjo Marija, – vakarykštis juokingasis paukštis."

Iš tiesų, tai buvo jis. Mes matėme jo profilį. Jis atrodė susilenkęs, tik šį kartą ne prie fotoaparato, o prie maisto. Po valandžiukės pastebėjo, kad mes į jį žiūrime. Pasuko galvą į mus ir linktelėjo. Gal tai tebuvo atsitiktinis judesys.

Buvo netikėta, kad jis staiga atsistojo, priėjo prie mūsų staliuko ir mus užkalbino. Atrodė baikštus arba nekalbus – gal kartu ir toks, ir anoks. Tikriausiai viena buvo susiję su kitu. Jis tikrai nedarė įspūdžio žmogaus, lengvai užmezgančio pažintis.

Atrodė kaip turįs šį tą įveikti. Įveikti traukos jėgą (jis svėrė ne daugiau kaip šešiasdešimt kilogramų, bet jo nugaros liga trukdė jam, ypač atsistojant), įveikti atstumą, nors tai tebuvo keletas žingsnių.

„Tačiau, – sakė jis vėliau, – aš kitaip negalėjau.“ Marija kažkaip jį paveikusi ir tai buvo stipriau negu ilgus metus jo puoselėtas santūrumas.

„Kad nebūtų jokių nesusipratimų, iš anksto sakau – nieko seksualaus. Kažkas erotiška, taip, bet irgi ne visai tai, nes šiais laikais žmonės nebemoka to skirti“, – sakė Karlas, vyras, kurio moterys seksualiai netraukė, jei išvis jis turėjo kokių nors seksualinių potraukių.

Pamažu padoriai – toks jis buvo – leido tai suprasti. Aš būsiu supratęs, dar prieš jam tai pasakant. Ne, komisare, jis elgėsi visai ne stereotipiškai. Faktas tas, kad aš į jį reagavau kitaip negu į Frančeską arba Žaną Pjerą.

O Marija? Jei jūs suprantate, ką turiu galvoje. Niekad nejaučiau, kad turėčiau ją saugoti nuo jo. Nors jis akivaizdžiai kažko norėjo iš jos – ją fotografuoti. Mes turėjome tai visai kitaip suvokti.

Aš pasakiau *mes*. Iš tiesų jis į mus kreipdavosi bendrai. Jei tiksliau, jis kalbino tik ją, apeidamas mane. Jis džiaugtųsi, jei galėtų nufotografuoti jauną damą. Iš pradžių, matyt, ir jis mane laikė jos tėvu.

Ji gana greitai paaiškino, kad nuspręs ji pati.

Taigi jis norėjo ją fotografuoti. O kodėl?

Dėl jos išvaizdos.

Ji juokėsi. Pirmiausia tokie žodžiai pasirodė perdėti.

Tik vėliau mes suvokėme, ką jis norėjo pasakyti. Vokiečių kalba, kuria jis netikėtai prakalbo, buvo beveik nepriekaištinga, tik labai nutolusi nuo įprasto žargono.

Taigi čia stovėjo jis, saulėlydžių fotografas. „Mieloji panele, – tarė, – jūs storėjate.“

Nuo tokių žodžių ji sutriko.

„Ar jau matyti?“ – sušnibždėjo ji.

„Nesąmonė“, – sušnibždėjau aš.

Tokioje stadijoje dar nieko neįmanoma matyti.

Tačiau Karlo žvilgsnis buvo ypatingas.

Taigi jis stovėjo prieš mus, kaip pajėgė tiesesnis. Atrodė, kad tai jį vargino.

Taip leisti jam stovėti buvo neįmanoma.

„Kokios tai bus nuotraukos?“ – pagaliau paklausė Marija.

Manau, Karlas jai kėlė šiurpą. Gal prabudo kažkas panašaus į moterišką tuštybę, be to, dar jai buvo smalsu.

Ji neturinti abejoti. *Niente di male. Niente di brutto. Niente di sporco.* „Aš įsivaizduoju seriją nuotraukų iš profilio... Bet gal galėčiau tai jums paaiškinti savo kukliame name. Ar tiktų šį vakarą? Jei suteiktumėte man garbę... kviečiu kuklios vakarienės su stikline vyno...“

Jis nusilenkė, buvo matyti, kad jam nelengva.

„Atsiųsiu į viešbutį ką nors, kas jus palydėtų pas mane.“

21.

Keletą minučių po pusės aštuonių mūsų atvyko paimti. Visureigis. Tai derėjo. Trumpai stabtelėjo kelyje *strada panoramica.* Greitai buvo atverta tvora ir mes nuvažiavome nuotykius žadančiu smėlio keliuku. Labiau jautėme ir girdėjome, negu matėme. Mėnulį dengė debesys. Žibintų šviesoje pasirodydavo vynuogynai, alyvmedžiai ir vėl panirdavo į tamsą. Pakilo didelis paukštis, per kelią šmėkštelėjo kresnas žvėris. Staiga mes įvažiavome į apšviestą alėją. Taurūs augalai, dideli kiparisai ir plačios italinės pušys. Gilumoje mūsų laukė vila. „*Ecco*“, – tarė vairuotojas. Kalbėtis nebuvo jo stiprioji pusė.

„*Grazie*, Rinai“, – tarė Karlas, išnirdamas iš šešėlio.

Vairuotojas dingo. Karlas, mus pasitikdamas, žengė keletą žingsnių.

Jis bandė pabučiuoti Marijai ranką, bet nepavyko. Ji paprasčiausiai patraukė ranką ir jo bučinys nuskriejo į orą.

„Aš nieko pikta nenorėjau, – tarė ji vėliau, – aš tik nesupratau. O gal man buvo nejauku, ką aš žinau. Pamaniau, sapnuoju, pagalvojau, kažin kokiam aš filme?“

Karlas bandė nuslėpti netaktą. „*Faccio strada*“, – tarė jis nueidamas pirma mūsų.

Namas iš vidaus atrodė daug didesnis negu iš išorės. Mes daugiau jį jautėme negu matėme. Anfiladose, kuriomis pirmiausia žingsniavome, šviesos nedegė. Vos tik mums įžengus, Karlas pastvėrė karbidinę lempą ir pašvietė kelią.

Buvau linkęs tai laikyti romantiška inscenizacija. Tačiau jis sausai paaiškino. Jau daug metų kivirčijasi su elektros bendrove. Keičiant pastoviąją srovę į kintamąją, buvo užmirštas pastato fligelis.

Efektas, nepaisant to, nebuvo menkesnis. Smulki Karlo figūra baltu kostiumu. Mūsų šešėliai ant aukštų sienų. Netikėtos patalpos. Pro atviras duris šaltas dvelksmas.

Kambaryje, kuriame gyveno Karlas, degė sietynas ir žybsėjo židinys. Mūsų laukė aukštos gotikinės kėdės. Marija sėdėjo sustingusi ir, kaip man atrodė, jautėsi nejaukiai. Karlas tai išsiaiškino savaip: jauna moteris tarp mūsų sėdi soste kaip karalienė.

Stipriai pasakyta. Manau, ji truputį nuraudo. O gal ant jos veido atsispindėjo ugnis. Arba prisidėjo gurkšnis vyno, kuriuo mėgavomės susidaužę. Karlas šypsojosi. Malkos spragsėjo.

Jis klausė, iš kur mes. Atsakėme nesileisdami į smulkmenas.

Jis savo ruožtu pasakė kelerius metus gyvenęs Vokietijoje. Pirmiausia ten studijavęs, vėliau – fotografavęs. Bet tai buvę kitame gyvenime.

Tas jo gyvenimas mums ryškėjo palengva. Per artimiausias dienas, artimiausias savaites. Kiekvieną rytą jis pasirodydavo saloje, kad nufotografuotų Mariją. Kartais likdavo valandėlei, bet niekada neužsibūdavo per ilgai – jis buvo taktiškiausias žmogus, kokį tik galima įsivaizduoti.

„Matote, – sakė, – anksčiau ši sala priklausė mano šeimai. Dabar ji – vienos *agenzia* nuosavybė, bet lankytis joje galiu, nes aš paveldėjau šią vilą. Namą ir porą hektarų aplinkui. Jei norite, galite čia gyventi.“

„Pasidairykite, – tarė jis. – Pamatysite, kaip čia gražu. Ir klimatas čia malonus.“ Fenomenalu, sakė, yra tai, kad čia esą keliais laipsniais šilčiau negu žemyne. „Jei norite, rytoj pat liepsiu jus ten nugabenti.“

Gal geriau poryt, sakėme mes, tą vakarą mes dar nebuvome tikri, ar norime. Pasiūlymas buvo toks netikėtas, reikėjo dar kartą viską

gerai apgalvoti. Ar už tai jis nieko daugiau nenorėjo, vien tik, kad Marija būtų jo modelis? O kokioms nuotraukoms? Gal jo galvoje sukosi juodų minčių?

Prašau, sakė jis. Jis nieko kita nenorįs, tik fotografuoti Marijos profilį. Tik dvi nuotraukos per dieną. Vienoje ji žiūri į kairę, o kitoje – į dešinę.

„Jei jis nufotografuos mane dar ir iš priekio, – tarė Marija, – tada turės visą nusikaltėlių paieškos nuotraukų komplektą."

Tai ji pasakė kitą dieną. O tą vakarą jos sąmojingumas buvo apmalšęs. Ji atrodė susimąsčiusi. Gal net įbauginta. Savotiški Karlo jai sakomi komplimentai, užuominos apie, Dievas žino, kažkokias prasmių sąsajas, darė poveikį.

Ir Karlas išlaikė tą toną. Po įvadinio pokalbio prie židinio jis mus nusivedė į tamsų kambarėlį, kad išryškintų nuotraukas. Reikią suvokti, sakė jis, kad fotografija – tai virsmo menas. Tam tikru požiūriu fotografija yra alchemijos tęsėja. Mes turį suvokti, kokį procesą fotografas paleidžia veikti. Pirmiau šviesa paverčiama šešėliais, o po to šešėliai vėl paverčiami šviesa. Nufotografuotas vaizdas sulaiko tą kažką, ko prieš brolių Lumierų išradimą nebuvo įmanoma sulaikyti. Šiandien per daug tokių, šmižinėjančių aplinkui nukreipus savo kvailus dūzgiančius aparatus, užfiksuotus vaizdus atiduodančių išryškinti prekybos centrų tinklui ir apie tai neturinčių jokio supratimo.

Jis dirbąs senuoju *Leica M 6* – nesą nieko paprastesnio ir geresnio. Maža tamsi dėžutė su anga šviesai. Daugiau nereikią, visa kita nukreipią nuo esmės. Kalbama apie šviesą, sklindančią iš Saulės. Šviesa, per kurią pasireiškia pasaulis. Tebūnie šviesa! Taip buvo iš pradžių. Prisimenate? Sąmoningai fotografuoti, vadinasi, sekti Kūrėjo paslaptimi.

Bibliotekoje, per kurią tuomet mes ėjome, tuo pačiu tonu jis tęsė toliau. Literatūra nėra kažkas, kuo jis verstųsi rašinėdamas, bet kai kas, kuo jis nuo studijų laikų užsiimąs skaitydamas. Ir italų literatūra, ir vokiečių literatūra, sakė, jam esančios kaip didelė nelaiminga meilė. Arba, sakė jis, vokiečių literatūra esanti susijusi su didele nelaiminga meile. Į tą kontekstą, ką jis vėliau papasakojo,

puikiai įsipina abu dalykai. Tą vakarą iš lentynų jis ištraukė pora senų gražių tomų ir juos atvertė. Žiūrėkite: Getė. Žiūrėkite: Helderlynas. Žiūrėkite: Novalis.

Viskas vokiškai. „Dieviškoji komedija", savaime suprantama, itališkai. Biblija – lotynų ir italų kalbomis. Jį visada domina chaotiškos sąsajos. Pavyzdžiui, tarp Getės Gretchen ir Dantės Beatričės. Taip pat tarp anksti mirusios Novalio Sofijos ir Petrarkos Lauros. Kiekviena šių figūrų vis kitokia. Tada, tai aš prisimenu puikiai, Marija stipriai papurtė galvą. Man atrodė, kad ne tiek norėdama paneigti, kiek kažko nusikratyti.

Pagaliau liūdnai pagarsėjęs kambarys. Jį pavadinti *camera* reikštų jo neįvertinti. Tai buvo salė. Beveik kvadratinė patalpa, 10 x 12 metrų. Visos keturios sienos apmuštos saulėlydžio vaizdais, kuriuos buvome matę vakar pas Ivaldą. Tik jų buvo daug, daug daugiau. Daugelio metų darbas. Negrįžtamai praėjusios dienos, viena po kitos. Priėjus arčiau pasporte buvo galima įskaityti datą. Karlo braižas iš pradžių pasviręs į kairę, paskui – į dešinę. Lyg būtų jis ilgą laiką priešinęsis krypčiai, kurlink viskas krypo, bet pamažu susitaikęs su neišvengiamumu.

Turėjome prieiti arčiau. Tai esąs jo projektas. Fotografuoti visus saulėlydžius iki paskutinio.

Nuotraukos kabėjo beveik be jokio tarpelio. Tik toliausiai nuo mūsų nutolęs vienas kampas buvo laisvas.

„Ir ką jūs darysite, – paklausė Marija, – kai šitą vietą užpildysite?"

„Atvirai pasakius, tam, kad kada nors tai nutiks, aš dar nepasirengęs."

Jis tikėjęs, kad įvykis, kurio jis laukiąs, ateisiąs anksčiau. Pagal tam tikras prognozes tai turėję seniai įvykti. Jei ne didysis saulėlydis, tai bent mažasis. Faktas, kad jis vis dar gyvenąs, tiek pat kelia nuostabą, kaip ir tai, kad pasaulis dar egzistuoja.

Liga, apie kurią jis kalbėjo, Marijai pasirodė neaiški. *Morbus*. O gal kažkas panašaus? Siaubo filmo pavadinimas. Tai buvo vėliau, viešbutyje, mes sėdėjome jos kambaryje ir gėrėme kolą iš lauke prie įėjimo stovinči automato. Iki paryčių bandėme suvirškinti vakaro įspūdžius.

Reta stuburo liga, progresuojantis kaulėjimas. Karlas tai pavaizdavo drastiškai ir sarkastiškai. „Kaulėjama, – sakė jis, – slankstelis po slankstelio. Pradedama nuo pasturgalio ir baigiama sprandu."

Mirštama trisdešimt trimis etapais. Galiausiai kaulų spaudimas į nervus būna per didelis. Specialistas, kurį Karlas susiieškojo grįžęs iš Vokietijos, davė jam septynerius metus. „Nenoriu jūsų klaidinti, – sakęs tas profesorius, – jei įvyks stebuklas, išgyvensit dešimt."

Jei ta prognozė būtų pasitvirtinusi, Karlas būtų miręs 1999 metais.

„Taigi, – tarė Marija, – kas žino, ar išvis yra tokia liga."

Kaip ji tada sėdėjo ant lovos, su pižama, sukryžiavusi kojas, su kolos taure rankoje... Būčiau turėjęs fotoaparatą, būčiau ją nufotografavęs.

22.

Kitą dieną miegojome iki priešpiečių. Paskui panoraminiu keliu nusileidome žemyn. Nors buvo ūkanota, salą galėjai matyti. Pietauti apsistojome ant ežero kranto pas Ivaldą.

„*Salve ragazza*, – tarė jis familiariai. Tai, kad jis mane ir Mariją pasveikino jaunatviškai, man pataisė nuotaiką. Žinoma, aš supratau to kreipinio ironiją. Tačiau ši ironija leido man manyti, kad jis mus laikė pora.

Jo žmona švelniai mums linktelėjo. Tuo laiku buvo galima užsakyti picą. Marija išsirinko picą su ančiuviais ir alyvuogėmis. Tada ji nesivaržydama teiravosi ko nors saldaus.

Aš mieliau gėriau grapą.

„Jūs čia užtruksite?" – paklausė Ivaldas.

„Tai ne nuo mūsų priklauso", – tariau. Mūsų automobilis remontuojamas.

„Mūsų automobilis?" – paklausė Marija įžūliai.

„Užsičiaupk, – pasakiau. – Juk neimsiu dabar visos mūsų istorijos pasakoti."

„Mūsų istorijos?“ – paklausė Marija.

„Dabar nutilk“, – tariau.

„*Come?* – tarė Ivaldas, – *Di che storia si tratta?*“

„*Non si sa*“, – tariau. Tai esanti istorija be pabaigos.

Pabandžiau tai išversti, bet nepavyko.

„*Una storia d'amore?* – paklausė Ivaldas. – *O un giallo*? Matyt, vokiškai jis suprato daugiau, negu mes to būtume norėję.

„Kas yra *giallo*?“ – paklausė Marija.

„Detektyvas“, – atsakiau.

„*E un scrittore, lei?*“

„Ne, – tariau aš. – Tai nesusipratimas.“

Atsistojau ir nusisukau į nišą su Karlo nuotraukomis. Mums vakar, tariau, nutikę šis tas ypatinga. Mes susipažinę su fotografu. Jis mus pakvietęs keletą dienų pagyventi saloje.

„*Bravo*, – tarė Ivaldas, – tada likite ilgiau.“

„Ar turėtume? – paklausiau. – Ar šį kvietimą galima priimti?“

„*Ma certo*, – tarė Ivaldas. – Sala graži. Karlas išprotėjęs, bet džentelmenas.“

Jo tėvas buvęs visai kitokio kirpimo. Salos šeimininkas. *Conte* seno raugo grafas. Jo turtai driekėsi aplink ežerą: vynuogynai ir alyvmedžiai. O kur dar rūmai Romoje ir Viterbe! Sūnus viską prarado. Tikras vargas. Mat jis mažai tuo domėjosi. Žinoma, laikai pasikeitė, kas gali išlaikyti tokius dvarus? Bet iššvaistyti tokio palikimo nederėjo.

„*E un peccato*“, – tarė Ivaldo žmona. Esą ne tik gaila, bet ir nuodėmė. Tarė ir persižegnojo.

„*Gia*, – tarė Ivaldas. – Pakalbėkim apie ką kita“

Ar Karlas mums papasakojęs salos istoriją. Ne? Taigi salos pavadinimas Isola Martana. Pagal nerijoje esančią vietovę Martą. O žmonės ją vadina Amalasunta.

Jis pažiūrėjo į mus, tartum norėtų kažką pasakyti.

„Žinote, kas yra Amalasunta?“

Marija gūžtelėjo pečiais. Aš taip pat nežinojau. „Princesė, – tarė jis. – Trumpai buvusi net karalienė.“

Amalasunta, ostgotų, įsikūrusių prie Bolsenos ežero, karalienė. Iki to laiko jie buvo užkariavę pusę Europos. Čia prie ežero jie apsistojo.

Tai įvyko mirus Teodorikui Didžiajam.

„Ak, taip, – tariau aš, – Teodorikas."

„*D'appunto*", – tarė Ivaldas.

„Viduramžiai, – pasakiau Marijai. – Didysis tautų kraustymasis."

„Gerai, jau gerai, – atsakė ji, – esu stipriai sujaudinta."

Taigi Amalasunta buvo Teodoriko dukra. Ir Teodorikas neturėjo sūnaus...

„Ne, – pasakė Ivaldo žmona, – sūnus dar buvo mažas."

„Aš manau, tu klysti, – tarė Ivaldas. – *Bambino* buvo anūkas."

Šiaip ar taip, Amalasunta buvusi savo tėvo įpėdinė. Sako, ji buvo graži.

„Visų pirma ji buvo protinga", – tarė jo žmona.

Gotai, pasakojo Ivaldas, buvo kariai.

„Vadinasi, – vėl įsiterpė jo žmona, – jie buvo seni kvailiai."

Tie gotai sutriuškino visą Šiaurės Italiją ir netikėtai turėjo sustoti. Būtų mielai nusiaubę Romą, bet patirti to svaiginamo malonumo jiems nebuvo lemta. Teodorikas ilgai užsibuvo Ravenoje. Jam mirus ir į sostą įžengus jo dukrai, viskas pasikeitė. To reikėjo ir tikėtis, kad moters vadovavimas seniems kariams bus nepriimtinas. Karalienė – kur tai girdėta. Be to, ji susidėjo su Romos aukštuomene, daug artimiau negu jos tėvas. Tam turėjo ateiti galas – taigi jai buvo suvaržyta laisvė saloje ir vėliau, kad negalėtų pakenkti gotams, ji buvo paskandinta.

Kartu su mylimaisiais ar be jų? Dėl to Ivaldas ir jo žmona nesutarė. Kaip ir dėl to, ar *amante* buvęs advokatas ar notaras. Ir ar karalienė buvusi nužudyta vonioje ar paplūdimyje. O gal ją visai ne paskandino, o nudūrė arba pasmaugė.

Trečia dalis

1.

Žvejys Paolas, kitą dieną mus atvežęs į salą, papasakojo šiek tiek kitokią istoriją. Pasak jo, karalienės mylimasis buvo žvejys. Etruskų žvejys. Etruskai čia gyvenę prieš romėnus. Jie žinoję, kas yra gerai ir gražu. Ir būtų žinoję iki šios dienos. Pažvelkite į mane, sakė jis. Vienus metus jis praleidęs Brazilijoje, bet grįžęs čionai. Jam nieko kito nereikią – tik šio ežero, kalbėjo jis. Žuvų – *corregone* ir *anquilla* – kaip ir anksčiau, gausu, o vanduo... nors gerk.

Jis pasilenkė per valties kraštą, pasėmė vandens ir siurbtelėjo. „Vietos administracija už didelius pinigus norėjo įrengti vandens valymo įrenginius, bet tai – verslas." Jis dar pasisėmė vandens ir ištiesė Marijai savo didelę ranką. „Norite paragauti?" Marija išsilenkė. Paolas juokėsi.

Jo didelės rankos ir kojos. Batų dydis 44 arba 45. Kol pasiekėme salą, jis nusiavė guminius batus. Jis tai darąs visada, sakė, į šią žemę jis išlipąs basomis kojomis.

Buvo gruodžio pradžia, bet saloje išties buvo šilčiau negu žemyne. Rūkas, nusidriekęs virš vandens, išsisklaidė, šviesa, krintanti per plačius kedrų vainikus atrodė kaip kovo mėnesį. „Tai – rojus, – sakė Paolas, – arba kažkada toks buvo." Jis užaugęs saloje, iki šeštojo gimtadienio jo kojos nebuvo lietusios žemyno.

Mes supratome, kad jo tėvas greičiausiai bus buvęs Karlo tėvo dvaro prižiūrėtojas. „Senjoras savaitgalius praleisdavo saloje, atplaukdavo su dviem kilmingais medžiokliniais šunimis. Mes taip pat turėjome šunį, – pasakojo Paolas, – jis buvo didelis ir gauruotas, beveik kaip lokys. Atvykus laibiems ponų šunims, jį turėdavome pririšti prie grandinės."

Senjoro šeima saloje leisdavo atostogas. Senjora buvo *bella donna*, bet jos būdavo mažai matyti. Ilgos suknelės, didelės skrybėlės. Ant veido nuleisti tinklelių šydai. Jaunasis ponas buvęs šviesių plaukų. Anot Paolo motinos, jis atrodęs kaip angelas.

„Ak, – sakęs Paolo tėvas, – jis atrodė išblyškęs." Jo tėvas taip pat nebuvęs juo patenkintas. Romoje jis lankė gerą internatą, taip reikėjo. Bet, pakviestas į medžioklę, prašaudavo pro šalį.

2.

Nuo siauros įlankos, kurioje išsilaipinome – greičiau tai panėšėjo į kanalą, kuriame statomos varžos – lauko su sudžiūvusiomis kukurūzų burbuolėmis pakraštyje buvo matyti tik kumetynas. Senjorų namas slėpėsi ir atsidengdavo giraitėje, kurioje vešėjo įspūdingiausi augalai. Čia augo kiparisai, italinės pušys, kedrai ir net palmės. Kairėje ir dešinėje vėjuje siūbavo oleandrai. Pavasarį čia turėjo būti puiku. Viena vertus, švelnus klimatas, kita vertus, egzotika. Gilumoje ant šlaito neapsakomai aukštos agavos ir vešlūs kaktusai.

O kur dar alyvmedžiai ir altanos, apsiviję vynuogynų ūsais? Airiškų arba ispaniškų samanų audeklu uždengti, bet iš tam tikro nuotolio netikėtai atsiveriantys vaizdai. Akmeniniai suolai ir vazos, kolonos ir statulos. Kai kurios jų pasislėpusios dagių ir dygliakrūmių tankmėje, todėl mes jas pamatėme tik po keleto viešnagės dienų.

Ir, suprantama, namas, vila, išvaizdi ponų rezidencija. Lubas siekiantys piliastrai, laiptai tarp dviejų pusapvalių atramų iš travertino. Nors tinkas atsisluoksniavęs, nors durys ir langai nesivarsto ir girgžda, nors palangės sutrūnijusios, tačiau vaizdas į ežerą, į raibuliuojantį vandenį, kalvas ant kranto priešais, žuvėdras, dangų...

Paolas vargiai ar buvo kada įžengęs į vilą. Nebent į prieškambarį. Bet ponų kambariuose jis niekada nebuvo. Ir dabar jautė tam tikrą baimę. Nors senjoras Paolui buvo liepęs mus atvesti, bet name jis

nenorėjo pernelyg ilgai užsibūti. Jis man padavė raktų nuo išorinių ir vidinių durų ryšulėlį. Palinkėjęs mums sėkmės, pasakė artimiausiu metu vėl pasirodysiąs. „*Solo per un salto*“, – sakė jis. Jis nenorįs trukdyti. Senjoras, kaip sutarta, atvyksiąs rytoj anksti rytą.

Jis vėl grįžo prie savo valties. Dar kartelį atsisuko, įjungė variklį ir nuplerpė. Mes likome stovėti. Staiga suvokiau, kad, be pašalinės pagalbos, išvykti iš salos mes negalėsime. Tačiau tą mintį greitai nuvijau šalin. Staigus šio žmogaus dingimas, tariau sau, turi ir gerų pusių. Tiesa, maniau, kad jis mums padės apsiprasti name, bent jau su pagrindiniais dalykais – bet tai pasirodė esanti iliuzija. Tačiau jo akys, kaip jis kartais pažvelgdavo į Mariją... Matyt, taip geriau, tariau sau. Mudu apsiprasime dviese.

3.

Ir iš tiesų: mudu tuoj stvėrėmės darbo. Pagauti širdį gaivinančio uolumo. Prieš mus vėrėsi trumputė bendra ateitis. Buvome nusprendę įsikurti kuo jaukiau.

Pasirodė, kad apsigyventi įmanoma dviejuose kambariuose. Marija užėmė didesnįjį, man liko mažesnysis.

Kaip Marija šlavė raganų šluota, o aš tvirtinau išklerusias palanges...

Kaip senoviniam židiniui kartu įpūtėme gyvybę...

Kosulio ir juoko priepuoliai, suodini veidai.

Kaip mes vienas kitą apžiūrinėjome vonios kambario veidrodyje...

„Mes atrodome kaip du kaminkrėčiai“, – sakė Marija.

„Taip, – sakiau, – mes vienas kitam atnešim laimę.“

Kaip virš veidrodžio pamatėme tūnantį gyvūną.

„Ar tai skorpionas?“ – paklausė Marija.

„Atrodo, taip“, – atsakiau.

„Ar jis pavojingas?“ – paklausė ji.

„Ne, – atsakiau, – nemanau.“ Pavojingi skorpionai būną juodi, o medaus spalvos esą nekenksmingi.

„Anas ten , – sakė Marija, – tamsiai rudas.“

Ji buvo teisi. Gal jis buvo per tamsus.

„Atnešk stiklainį iš virtuvės“, – tariau.

Ji dingo. Tuo metu aš akylai stebėjau gyvūną.

Jis judėjo tingiai. Tikriausiai mes jį būsim pažadinę iš žiemos miego.

Marija nervinosi, iš rankų išsprūdęs stiklainis subarškėjo ant grindų.

„Paskubėk!“ – šūktelėjau. Skorpionas mūro plyšio link judėjo lėtai, bet atkakliai.

Pagaliau ji atnešė stiklainį. Skorpioną pagauti buvo stebėtinai lengva.

Mums reikėjo ko nors, ką galėtume prakišti tarp sienos ir stiklainio. Marija paieškojo ir rado seną atviruką. Ant jo puikavosi Musolinis, visas pageltęs. Atviruko storis tiko.

Kadangi mes mylėjome gyvūnus, skorpioną išnešėme į lauką. Kad jis nesumanytų grįžti, turėjome nunešti tolėliau nuo namų. Išleidome jį ant sugriuvusio mūro. Grįžtant namo, Marija apglėbė mane per klubus ir padėjo ant peties galvą.

Virtuvėje suvalgėme pirmą bendrą vakarienę. Sardinių konservai. Duonos lazdelės „Grissini“. Baltojo vyno butelis. Mūsų rastos atsargos. Kitą dieną, sakė Karlas, mums bus atvežta šviežių maisto produktų.

Tačiau aną vakarą. Aną skurdų vakarą.

Kaip, komisare, tai aprašyti. Šį buvimo dviese jausmą.

Aišku, ir anksčiau mes tai buvome patyrę. Tačiau tą vakarą įvyko kokybinis šuolis.

Tikrai, visą tą laiką mes buvome dviese. Nuo tos dienos, kai kirtome sieną, buvo praėjusi savaitė. Dviese automobilyje, dviese gamtoje ir miestuose, per kuriuos keliavome, dviese užkandinėse ir kambariuose. Tačiau dviese saloje – tai buvo visai kitas jausmas.

All' isola. Saloje. Atskirti dviese. Vaizduotė piešė idilišką vaizdą, bet ji galėjo ir baimės įvaryti. Į kažką veliamasi. Palikti vienas kito

valiai. Mūsų būgštavimas iškart priimti Karlo pasiūlymą veikiausiai irgi buvo su tuo susiję̨s.

Tačiau mes jį galiausiai priėmėme. Tai reiškia, kad Marija jį priėmė. Po apsilankymo pas Ivaldą ir jo žmoną. „Juk girdėjote, ką jie sakė, – priminė Marija, – vyras pakvaišęs, bet ne piktavalis."

„Tegul jis mane fotografuoja, dėl Dievo meilės." Kad būtent ją jis pasirinko kaip alternatyvų motyvą po metų metus fotografuotų saulėlydžių, jai atrodė neįprasta. Tikriausiai jis jau sveikstąs. Jei jos išvaizda, kaip jis tai vadino, vėl įkvėpė jam, kaip fotografui, norą gyventi ir išlikti gyvam, tai ji sutinkanti.

„Mes jam pažadėsime, – sakė ji, – taip pat ir iš ekonominių paskatų. Manote, aš nematau, kad jūs baigiat išleisti pinigus? Na, taigi. Duokite telefono numerį."

Ji paskambino. Iš automato prie Ivaldo užeigos. „Gerai, – tarė ji, – mes mielai priimame jūsų pasiūlymą pagyventi saloje." Dabar mudu sėdėjome *vis-à-vis*. Mūsų žvilgsniai galėjo išsilenkti tik nuleidus vokus, bet tai buvo kvaila, atrodė kaip prisipažinimas.

Gelsvai žalias vynas buvo žemės, lapų ir šaknų skonio.

„Žinai, ką, – tariau, – galėtume išgerti bruderšaftą."

„Kaip tai bruderšaftą? – paklausė Marija. – Tai gal geriau bruder ir švesteršaftą!

„Na, gerai, – nusileidau, – išgerkime gešvesteršaftą."

Daug vyresnis brolis ir labai jauna sesuo. Ar iš tiesų būtent taip galėjome traktuoti savo santykius? Tai buvo bandymas. Mes sukryžiavome rankas su vyno taurėmis, išgėrėme ir pasibučiavome. Marijos lūpos kvepėjo ne tik vynu, bet ir sardinėmis, mano tikriausiai taip pat.

„Gardu", – pasakiau juokdamasis.

„Na, taip, – tarė ji, – truputį alyvuota."

Dar išgėrė vyno.

„Dabar gali į mane kreiptis *tu*." Tai pasakiau ne aš, o ji. Mes abu juokėmės. Aš ir taip visą laiką į ją kreipdavausi *tu*.

„Be autorystės", – tarė ji. Su prielaida, kad autoritetas savaime suprantamas. Abejotinas suaugusiojo autoritetas mokinės atžvilgiu. Tačiau ji į tai nežiūrėjo rimtai. „Dabar, – sakė ji, – dabar tu turi visas teises į mane kreiptis *tu*."

4.

Naktis buvo pilna neaiškių garsų. Pastogėje krebždėjo pelės arba kiaunės. Ūbavo pelėdos arba apuokai. Tolumoje, greičiausiai žemyne, kaukė šunys. Mes bandėme garsus aiškintis racionaliai, bet kai kurie buvo neišaiškinami.

Taigi garsai. Ypač pirmą naktį jie buvo nejaukūs, svetimi. Sėdėjau ant Marijos lovos ir bandžiau neleisti kilti baimei. Nei man, nei jai. Kol ji užmigo, laikiau ją už rankos. Naktinės lempos – ji įsakmiai kartojo, kad neišjungčiau, – šviesoje dar kurį laiką stebėjau ją, miegančią.

5.

Kitą rytą maža balta jachta atplaukė Karlas. Su savimi buvo pasiėmęs nekalbųjį Riną. Sutempė į namus dėžes su maisto produktais. Karlas viename iš kambarių, kurie mums pasirodė negyvenami, pastatė stovą. Ant grindų mėtėsi statybinis laužas. Vienas iš langų išėjo į rytus, todėl į kambarį patenkantys ankstyvi saulės spinduliai buvo subtiliai filtruojami užuolaidos.

„*Si*, – tarė Karlas, kalbėdamas pats su savimi, – *proprio qui. E assolutamente in questa luce*. Būtent čia, – jis atsisuko į mus, – ir būtent šis apšvietimas." Savo dvasine akimi jis čia matęs Mariją.

Proprio all'alba. Jis suprantąs, kad reikalaująs atsikelti anksčiau negu įprastai. Tačiau šiuo metų laiku saulė tekanti vėlai. Pamažu, sakė jis, mes prie to priprasiantys.

Mes prie to pripratę, sakė Marija. Dar visai neseniai ji kasdien keldavusis pusę septynių.

„Tuo geriau, – tarė Karlas. – Ar galėčiau dabar jūsų paprašyti persirengti?"

Aš jau anksčiau savęs klausiau, kažin ką jis turi pakete, kurį, be fotoaparato ir stovo, nešiojosi su savimi. Dabar Karlas jį atrišo.

Mudviejų su Marija žvilgsniai susitiko už jo palinkusios nugaros. Gal jis atsigabeno erotiškų apatinių baltinių?

Paaiškėjo, kad tai suknelė. Plono audinio, ilga, gražiai krintanti, prie iškirptės paprasti ir labai gražūs ornamentai. Su rūpestingu švelnumu Karlas ją išlankstė. „Būkite maloni, – pasakė, – apsivilkite."

Marijos akyse klausimas. Aš gūžtelėjau pečiais.

„Na, gerai, – tarė, – bet ne čia. Aš tuoj grįšiu."

Ji paėmė suknelę ir išėjo į kitą kambarį.

Ar jai tiks?

„Taip", – tarė Karlas. Jis tuo neabejojąs.

Svarsčiau, kaip reikėtų deramai pasiteirauti, kokia tai suknelė. Kol ieškojau tinkamų žodžių, grįžo Marija. Lydima tylaus šiugždesio, keliamo jos judesių. Man atėmė žadą.

Ji priėjo prie lango ir atsistojo priešais rytmetinę šviesą.

„Pažiūrėkite!" – tarė Karlas. Jis pakvietė mane pažvelgti per objektyvą.

Kaip švelniai po audiniu išryškėjo jos kūno linijos!

Dabar galėjau su juo sutikti – iš jos tikrai sklido kažkoks apsireiškimas.

Kažkas anapus – dėl abejotinų priežasčių ir atsitiktinumų iš savo mokyklos ir laisvalaikio išplėštos mokinės – subjektyvaus egzistavimo. Jei viskas būtų ėjęsi įprastine vaga, ji būtų laikiusi brandos egzaminą. Žodžiais sunkiai nusakoma, to negalima paaiškinti žaviai apvaliu jos pilvu, kurį dabar ir aš tariausi matąs. „Epifanija, kas tai?" – klausė ji manęs vėliau.

Karlas tą žodį pavartojo pora kartų. Po fotosesijos jis valandėlę užsiliko. Atkimšo atsivežtą šampano butelį. Jis norįs išreikšti džiaugsmą, kad dar galįs tai patirti.

„Ką?" – paklausė Marija.

„Bet juk jūs tai žinote", – tarė jis.

„Ką aš žinau?" – paklausė Marija purtydama galvą.

Tik šįsyk ne stipriai, tarsi norėtų ko nors nusikratyti, bet su šypsena lūpose, linksmai mąsli.

6.

Įsigalėjo dienos režimas. Vos tik Karlas išvyko, išėjome pasivaikščioti. Iškart už vilos į viršų kilo kalva. Žolėmis ir usnimis apaugę laiptai, kairėje ir dešinėje kaktusai. Marija ėjo pirma manęs – ji buvo fiziškai pajėgi. Iki pastarojo meto sportuodavo du kartus per savaitę. Nukrypau į palyginimą. Įpusėjęs ketvirtą dešimtį ir aš buvau sportiškas. Tačiau metams bėgant apsileidau. Bent jau mano žmonai taip atrodė. „Tu turi ką nors dėl savęs daryti, – sakė ji, – arba dėl manęs. Kodėl tu nebėgioji? Kodėl nesilankai sveikatingumo centre?“ – „Kadangi man, – atsakiau, – vien žodžiai *bėgiojimas ristele* ir *sveikatingumas* gadina nervus.“

Ėmiau stipriai prakaituoti – toks buvo efektas. Marija tikriausiai buvo nėščia, bet jos kūnas dar nejautė krūvio. Ankšti džinsai jos nevaržė. Ji buvo ganėtinai judri ir lipo šokčiodama per du laiptelius.

Taigi tokią ją mačiau prieš save. Žvelgiau vyro žvilgsniu. Kodėl turėčiau teigti, kad žiūrėjau kažkaip kitaip. Malonumas truko trumpai, kol lipome laiptais ir ėjome stačiu keliu per brūzgynus. Greitai Marija taip nutolo priekyje, kad aš jos daugiau nebemačiau.

Kartais sunerimdavau. Nuo šito tako galima ir nuriedėti. Mažai tikėtina, bet įmanoma. Ji mėgo pasislėpti tankmėje. Kai žirgliodavau pro šalį, suprakaitavęs ir uždusęs, šmėkštelėdavo už manęs kaip įgudusi nimfa ir užspaudavo man kvailas akis.

Aukščiausioje salos vietoje riogsojo pilies likučiai. Tikriau pasakius, bokštas ir dalis sienos. Pastatytas Amalasuntos žudikų arba jų palikuonių. Vieno mano prisiminimų filme pasikartojančio filmavimo vieta. Ežero paviršius, anoje pusėje vietovės: Marta ir Kapodimonta. Valtis vandenyje – joje tikriausiai Paolas, o gal kitas žvejys. Marijos plaukai plaikstosi, žuvėdros klykia. Marija juokdamasi kažką sako, bet vėjas jos žodžius nunešа tolyn.

7.

Grįžę traukėme spyglius. Tikriau pasakius, dyglius. Kaktusų. Jie smigo ne tik per puskojinių medžiagą, bet ir per džinsus. Palikus juos ramybėje, tikriausiai smigtų vis gilyn. Paskui tos vietos supūliuotų. Nieko kita neliko, kaip tik juos ištraukti. Marija ne tik atsikratė dalies savo drabužių, bet ir liovėsi varžytis.

Persirengdama fotografijai ji visad dingdavo į gretimą kambarį. Apimta kas rytą pasikartojančios baimės arba gėdos. Ir taip kiekvieną, saloje praleistą, dieną. O susiklosčius šitai kasdieniškai situacijai ji elgėsi visai kitaip.

Jos komikės talentas. Striptizo šokėjos parodijos numeris. Kaip ji ant klubų nusmaukė džinsus ir leido jiems nusmukti iki kelių! Pirmiausia išlaisvino kairę koją, tada, stipriai purtydama dešinę, šoko ratu ant vienos kojos. Pagaliau visiškai į išvirkščiąją pusę išverstas kelnes beveik idealiu puslankiu jai pavyko nusviesti į kampą.

Stovėjo apnuogintomis blauzdomis, keliais, šlaunimis. Ji stovėjo su siaurikėmis ir liemenėle ir vaipėsi kaip kokia komiksų striptizo šokėja.

Pakėlė pečius, į šonus išskėtė rankas ir vėl jas nuleido. Taip būną tik kartą arba tokia ji būnanti tik kartelį – maždaug taip supratau jos gestą.

Tam tikrų kūno dalių ir sielos kampelių atidengimas turėjo tik praktinės prasmės. Ji prisiminė ir pakvietė mane jai padėti išsivaduoti iš dygių kankintojų.

„Pažiūrėk čia, – sakė ji, – ir čia. Čia visai mažas, jauti?"

Stengiausi rankas ir akis laikyti pažabotas.

Žodžiu, išlikti mediciniškai dalykiškas. Pagaliau juk tai buvo mažos operacijos, patikėtos man atlikti. Visame name nebuvo pinceto. Kai spygliai būdavo įsmigę labai giliai, tada į pagalbą pasitelkdavau ugnyje įkaitintą adatą.

Pabaigus tą procedūrą ji palindo po dušu. O aš spyglius iš savo odos geriau traukiau pats. Kartais, Marijai šaižiai suspigus, įsidurdavau. Tai priklausė nuo hidraulinių sąlygų – gan dažnai dingdavo vanduo ir vėl staiga pliupteldavo, temperatūros sureguliuoti buvo neįmanoma.

8.

Aš ruošdavau pietus. Nuo to laiko, kai gyvenau išsituokęs, noromis nenoromis *volens nolens* buvau įgijęs šiokios tokios maisto gaminimo praktikos. Kurį laiką virimas man net teikė malonumo. Pati mintis, kad ir aš galiu tai, ką ligi to laiko buvau perleidęs savo žmonai – gal iš vyriško patogumo, gal iš pagarbos jos moteriškai kompetencijai (kuria ji, turėdama polinkį pulti pasenusį vaidmenų pasiskirstymą, širdies gilumoje pati tikėjo) – garantavo sėkmę.

Ilgainiui man pabodo gaminti tik sau. Ėmiau kviesti koleges iš radijo, bet jos dėl man neaiškios priežasties vis pasirinkdavo praleisti vakarą restorane. Taip pamažu mano noras gaminti vėl išgaravo. Dabar turėjau progą jį vėl patirti.

Pradėjau išgyventi ne tik virimo džiaugsmą, bet ir globos instinktą. Kai virdamas pagalvodavau apie Mariją, mane užliedavo švelnūs jausmai. Ji retai gamindavo kartu, nors pasitaikydavo, kad man padėdavo. Tačiau dažniausiai eidavo į savo kambarį.

Mus skyrė uždarytos durys, bet ji buvo labai arti manęs. Galvodavau apie ją, pakylėtas vadinamosios kulinarinės erotikos. Rinas mums atgabeno makaronų, mėsos ir daržovių, Paolas – žuvies. Turėjau puikių produktų, stengiausi iš jų pagaminti ką nors skanaus ir naudingo organizmui.

Maistą lėkštėje išdėliodavau su meile. Jai atėjus iš kambario, valgis jau iš pirmo žvilgsnio turėjo vilioti. Aš nežinau, ką ji ten veikdavo, gal rašė dienoraštį. O gal laiškus? Nenorėjau būti netaktiškas, todėl neklausiau. Juk saloje nebuvo pašto dėžučių. Ji valgydavo kaip ir picerijose bei restoranuose su dideliu apetitu. Kai jai pasidarydavo bloga, iš to ji nedarydavo didelio įvykio, tik dingdavo trumpam, o grįžusi sakydavo, kad jai vėl viskas gerai.

Pavalgiusi ji pasijusdavo pavargusi. Tai esą visiškai normalu, sakydavau aš jai. Man taip pat būna, nors aš nesu jos būklės. Pavalgę guldavome pogulio. Eidavome popietės poilsio, tai mums abiem tiko. Nežinau, ar tai buvo matyti pažiūrėjus į mane, bet ji paskui grįždavo visa švytinti: šiek tiek užmiegotos akys, bet veidas – kaip iš pieno plaukęs.

9.

Po pietų – antras pasivaikščiojimas. Ilgėlesnis negu priešpiet. Pavyzdžiui, kukurūzų laukais, nusidriekusiais už kumetyno ir pamažu pereinančiais į meldų juostą.

Pjautuvo formos lėkštos užliejamos pievos. Minkšta, bet negrimztanti žemė ir platus dangus virš jos. Nendrinukių giesmės, vandens teliūskavimas. Geras maršrutas paprasčiausiai eiti sau ir kalbėti, kas į galvą ateina.

„Tiki, kad galima prisiminti ankstesnius gyvenimus? – klausė Marija. – Arba bent buvimą motinos įsčiose?" Kartais, sakė ji, sapnuojanti labai keistus sapnus. Gėrėdamasi kraštovaizdžiais keliaujanti po žeme arba žeme. Kalvos. Slėniai. Olos. Požeminių upių vagos. Kartais ji bėganti, kartais, atrodo, plaukianti. Arba skrendanti. Tie sapnai gražūs. Bet, nepaisant to, ji džiaugiasi prabudusi.

„Koks tavo, – paklausiau, – pirmas prisiminimas iš šito gyvenimo?"

„Aš dar visai maža, – tarė ji, – stoviu ant kupranugario vilnos spalvos kiliminės dangos. Mažomis rankytėmis laikausi įsikibusi į mamos pirštus. Tada juos paleidžiu ir žengiu keletą žingsnių prie vyriškio, laukiančio manęs išskėstomis rankomis."

10.

Įlankoje aptikome valtį su dviem irklais. Ji buvo aptręšusi, bet nekiaura. Valtyje buvo šiek tiek vandens, tikriausiai lietaus. Skardine, rasta meldyne, išsėmėme vandenį iš valties, pririštos prie kuolo. Atpainioti mazgus nebuvo lengva, bet Marija juos įveikė. Irklavau valtį palei krantą. Pabaidytos kilo laukinės antys. Šoktelėjo didelė žuvis.

„Kiek užtruktų, – paklausė Marija, – nuirkluoti iki žemyno?"

„Maždaug dvi tris valandas“, – tariau. Dar reikią įvertinti vėją ir srovę. Tokiame dideliame ežere reikia juos tinkamai įvertinti.

„Aš nemėginčiau, – tariau. – Tikiuosi, tu šito nelauki iš manęs.“

„Ak, – tarė Marija, – nereikia visko taikyti sau. Tai buvo grynai dalykiškas klausimas.“

11.

Popiečio pasivaikščiojimai turėjo žavesio. Plaukiojimas, pokalbiai, pamąstymai dviese. Buvo patartina per ilgai jų neužtęsti – geriau dar prieš pradedant temti atsirasti namuose.

Šviesus metas buvo trumpas, juk adventas. Kartais saloje mes tai pamiršdavome. Temti imdavo dar prieš ketvirtą. Užtat vakarai buvo ilgi, palengva pereinantys į naktį.

Ką mes veikdavome tais ilgais vakarais? Na, pirmiausia mokėmės italų kalbos. Iš kursų knygos, pirktos dar Florencijoje. Tik, deja, negalėjome klausytis kompaktinės plokštelės, pridėtos prie jos, bet knyga puikiausiai galėjome naudotis.

Esercizio. Completate le seguenti frasi! Rispondete secondo il modello! Kiekvieną dieną išeidavome dvi tris pamokas. Man tai nebuvo nauja, aš tik atnaujinau ankstesnes žinias. Man teikė džiaugsmo vaidinti mokytoją ir stebėti, kaip mokinė žvitriai daro pažangą.

Ji puikiai mokėjo sutelkti dėmesį. Pirmosiose pamokose buvo pateikiama vokiškai kalbančios poros, keliaujančios į Italiją, istorija. Ponai Šulcai atvyksta į Veneciją, tada į Florenciją, o iš ten keliauja autostopu. Man istorija atrodė kvailoka, bet Mariją ji linksmino.

Paskui žaidėme šachmatais – ant lentos, rastos viename stalčiuje. Figūrų teko ilgiau ieškoti, jos buvo sukištos į seną nutrintą odinį maišelį, kvepiantį pypkių tabaku. Figūros buvo gražios, nors

kai kurioms trūko galvų. Marija žaidė neblogai. Ji darė netikėtus ėjimus.

Žaisti ji, sakė, išmokusi iš draudimo agento. Brandaus amžiaus pono, konsultavusio jos motiną. Ta konsultacija prasidėjo po jos tėvo mirties. Tačiau tą metą ji miglotai prisimena.

Žilstelėjęs ponas Ebermanas buvo užsispyręs žmogus. Ištisus metus jis reguliariai pasirodydavo. Marija lankė vaikų darželį, paskui liaudies mokyklą. Ji vadino jį dėde, o jos motina jį vadino tekio pilvu.

„Tikrai, – sakė ji, – jis buvęs apkūnokas.“ Bet jis atrodęs neblogai. Žvitrios akys, raukšlelės akių kertelėse, ūsiukai aukščiau lūpų – kaip žavingas širdžių ėdikas iš senųjų filmų, kuriuos ji kartais iš nuobodulio popiečio valandomis žiūrėdavusi per televizorių. Ar jos motina draugavusi rimčiau su tuo gerbėju? Galbūt retsykiais. Nors dažniausiai jį tik išnaudodavusi.

Pavyzdžiui, kai dukrelė dar buvo maža, jam tekdavo pabūti auklė. „Gerai, kad tu esi, man trumpai reikia išeiti.“ O vėliau, kai dukra jau paaugusi, jis buvo korepetitorius. „Aš jau grįžtu, bet jei tu netikėtai užsuktum, būtų labai gerai – Marija kitą savaitę rašo matematikos kontrolinį.“

Jis dovanodavo jai gėlių, o joms pamerkti pats turėdavo susiieškoti vazą. Šitokį vaizdą Marija prisiminė besikartojant visus tuos metus. Iš pradžių jiedu žaisdavę su kaladėlėmis: statydavo didelius miestus ir vaizduodavo bombardavimą arba žemės drebėjimą. Dar mėgdavę žaisti stalo žaidimą su kauliukais, vilką ir avis, „Halma“, „Backgammon“, šaškėmis ir galiausiai šachmatais.

„Daugiau nieko?“ – paklausiau.

„Ne, – atsakė, – daugiau nieko. Jis mielai sodindavosi ant kelių, bet nečiupinėdavo manęs, jei į tą pusę paleidai savo fantazijas. Beje, matas. Matai, tai susiję su tuo, kad tavo galva visą laiką užimta kuo kitu.“

12.

Nuo trečio ar ketvirto vakaro turėjome ir muzikos.

„Pažvelk, – sušuko Marija, – ką aš radau!“

Jos balsas sklido iš nepritaikytų gyventi kambarių zonos. Į ją Marija retsykiais surengdavo tikras atakas.

Iš pradžių ta zona jai kėlė siaubą. Gal už uždarų durų, kurias patys įžvalgiai laikėme uždarytas, knibždėjo neįtikėtinų vabzdžių ir graužikų? Tačiau jos smalsumas pasirodė esąs stipresnis. Jau antrą dieną ji rado apdulkėjusių popierinių gėlių, sulaužytų porcelianinių lėlių ir surūdijusį paukščių narvelį.

Dabar ji buvo iškrapščiusi didelę dėžę su storu dulkių sluoksniu nuklotu dangčiu. Bet tai, kas viduje, buvo išsilaikę gerai. Plokštelių diskas, ruporas kaip ant *His Master Voice* etikečių, dėžutė su garso ėmiklio adatomis.

Kitoje dėžutėje buvo šelakas. Abu vienbalsiai sutarėme – tai tikras lobis.

„Kaip manai, – paklausė ji, – šis daiktas dar veikia?“

„Bus geriau, – tariau, – jei išbandysime.“

Daiktas veikė. Muzika skambėjo taip, tartum ji grotų mašinoje, važiuojančioje žvyru nubarstyta gatve. Tačiau ji skambėjo. Kad plokštelėse buvo vien operinė muzika, iškart Mariją nuvylė. Bet pamažu, sakė ji, iš tų dejonių ji šio to gaunanti.

Galbūt dėl to, kad aš jai papasakojau operų siužetus. Nebuvau operų gerbėjas, bet apie viduriniuosius mūsų santuokos metus mano žmona ėmė domėtis opera. Tikriausiai ne pačiomis operomis, o jų lankymu. Tuomet mums sekėsi neblogai, bendravome su žmonėmis, puoselėjančiais miesčioniškas poilsio formas, susidraugavusios poros turėjo abonementus. „Ko dirbi tame radijuje, – sakė mano žmona, – jei negali nė tinkamo abonemento gauti?“ Kodėl, klausė ji retoriškai, kodėl niekada nepagalvoji apie ką nors panašaus? Aš iš tiesų apie nieką panašaus nepagalvojau. Bet kad ji apie tai pagalvojo, man buvo naudinga.

„Sevilijos kirpėjo“, „Rigoleto“ ir „Pajacų“ siužetus galėjau atpasakoti nesunkiai. O „Lučijos di Lamermur“, „Trubadūrų“ ir „Kaimo

garbės" – sekėsi sunkiau. Negalėjau prisiminti, apie ką buvo „Le Comte Ory" ir „Don Paskualė". Tačiau atminties arba išsilavinimo spragas, su kuriomis netikėtai susidūriau, paslėpiau improvizuodamas.

Marija sėdėjo ir klausėsi. Mes klausėmės Enriko Karūzo, Žeraldinos Fararos ir kitų garsenybių balsų, iš nugrimzdusių laikų atsklindančių iki mūsų. Tačiau tai jai darė mažą įspūdį – ją jaudino istorijos. Ypač ją paveikė Pučinio operų atpasakojimai.

„Tai siaubingai įdomu", – sakė ji apie „Toską". „Bohema" jai pasirodė kičinė, bet pati istorija ją sujaudino iki ašarų. Po valandėlės savo vidinius išgyvenimus ji pradėjo reikšti šokiu. Marija turėjo parodijuotojos talentą. Kai ji, vaidindama Čio Čio San iš Madam Baterflai, rankas su įsivaizduojamu durklu prispaudusi prie pilvo, atliko charakirį, nejuokais dėl jos išsigandau.

„Liaukis", – tariau.

Ji sureagavo ne iškart.

Pirmiausia turėjo grįžti iš Pučinio Japonijos.

Norėdamas sutrumpinti jos grįžimo kelią, išjungiau gramofoną.

„Ei, – sušuko ji, – ką čia sugalvojai? Tu – senas šlykštuoli!"

13.

Po vakarienės paprastai mes dar paėjėdavome keletą žingsnių per sodą. Žvaigždės švietė ryškiai, mėnulis su kiekviena diena vis augo. Kiparisai ir kedrai buvo apšviesti melsvos šviesos. Mes pamatėme neįtikėtinai švytinčią žvaigždę, bet, pasirodo, ten buvo satelitas.

14.

Vieną rytą vėl pasirodė skorpionas. Mums taip atrodė, kad tai tas pats, kurį mes jau pažinojome: maždaug dešimties centimetrų ilgio nuo žnyplių iki uodegos, valgomojo kaštono spalvos. Šįsyk jis tupėjo ne virš veidrodžio vonios kambaryje, bet virš kriauklės virtuvėje.

„Tikriausiai jam naktį lauke buvo per šalta“, – spėjo Marija.

„Gali būti, – pritariau, – bet prie to jis turės priprasti.“

Vėl atsinešėme stiklainį ir atviruką su Musolinio atvaizdu. Tačiau grįžę iš lauko, kur ant mūro sienelės palikome skorpioną, pamatėme antrą.

„Na, taip, – juokavau, – čia turbūt jo žmonelė.“

Ji (tai tikrai buvo ji) pasirodė mažiau tingi kaip jos vyras. Ji vikriai išsisuko nuo stiklainio, kurį norėjau ant jos užvožti. Šiaip taip man pavyko ją pagauti.

Kadangi buvome gebantys užjausti, išnešėme ją į lauką pas jos sutuoktinį.

Bet, matyt, šeima buvo didesnė.

Tą pačią dieną sugavau dar tris skorpionus.

O kitą dieną po priešpietinio pasivaikščiojimo dar vienas tupėjo dušo nišoje.

Riksmas, išsiveržęs iš Marijos krūtinės, buvo šaižus, kaip niekada anksčiau.

„Dėl Dievo meilės! – šaukiau. – Ar jis tau įkando?“

„Ne, – tarė ji, – bet bus geriau, jei tu jį pagausi, kol man dar neįkando!... Ko taip žiūri? Ar nesi matęs nuogos merginos?“

Ką turėjau į tai atsakyti? Kad jau valandėlę taip stoviu ir žiūriu? Verčiau nieko nesakęs nusukau akis. Dėmesį turėjau sutelkti į skorpioną. Širdyje išsaugojau matytą vaizdą.

15.

Dėl skorpionų reikėjo susiimti iš esmės. Marija, kurios galva dar prieš keletą savaičių buvo prigrūsta matematikos, tvirtino, kad jų pasirodymas auga geometrine progresija. Mes kūrenome ir gaminome maistą. Name akivaizdžiai pasidarė šilčiau. Matyt, žvalėjantys gyventojai manė prasidėjus vasarai.

Mes kreipėmės į Paolą. Tai nebuvo lengva. Nujautėme, kad jo intervencija nederės su mūsų gyvūnų meile. „*Ma cosi e la vita*“, – sakė jis. Tokį pasaulį sukūręs Dievas.

Jis rado drėgną vietą po kriaukle. „*Ecco*, – tarė jis, – *Dietro sara il nido.*“ Ten ir būsiąs lizdas. Jis buvo teisus. Kai jis su šluotos kotu nudaužė tinką, kūlvirsčiais į šviesą pasipylė nepageidaujami namiškiai.

Visokių atspalvių: nuo labai šviesių iki visiškai tamsių. Visokių dydžių: nuo labai didelių iki mažyčių. Buvo graudu žiūrėti į mažutėlius, riečiančius savo uodegytes su geluonimi. Tačiau ir tai jiems nieko negelbėjo, jie buvo sumindžioti.

Mes nenorėjome to matyti. Išbėgome į lauką. Grįžę ore jautėme stiprų kvapą. Pačius didžiausius, pasakojo Paolas, sutvarkęs tradiciniu būdu. Turėtume įsidėmėti: ant akmeninių grindų aplink juos pakanka užpilti naftos ir uždegti.

„Prašau, nereikia“, – tarė Marija. Taip detaliai žinoti ji nenorėjo.

„*Ma*, – tarė Paolas, – *e molto interessante.*“ Skorpionai, sakė jis, esą senų papročių *nobili*. Pajutę savo padėties beviltiškumą, jie susileidžią nuodų.

16.

Paolas pasakojo apie Vokietijoje praleistus metus. Viena vertus, jis ten pakliuvęs dėl literatūros. Antra vertus, dėl realios personos. Jo išpuoselėtas ir modernioje šnekamojoje kalboje, komisare, vargiai bevartojamas genityvas!

„*Una persona*", – tarė jis ir itališkai. Persona, kurios lytis iš pradžių jam kėlė neaiškumų. Beprotiška meilė, *un amore pazzo*. Dėl jos arba dėl jo jis išsiruošė į Frankfurtą.

Tai buvęs žmogus, pakeitęs jo gyvenimą. Aistra vokiečių kalbai ir kultūrai buvusi iš karto, bet vėliau prie šios grynai akademinės aistros dar prisidėjęs fiziškai geidžiamo asmens žavesys. „Jei jūs suprantate, ką aš turiu omeny", – kalbėjo Karlas. Jo motina, būdama paauglė keletą mėnesių praleidusi Zalcburge, bus turėjusi įtakos jo simpatijoms vokiečių klasicizmui ir romantizmui.

Zalcburge arba netoli Zalcburgo. Tuokart tai buvo Austrija, nors nebe ilgai. Austrų kalba palyginti su vokiečių: *piu dolce. Ma tutavia tedesco.* O argi ne?

Mama nesidomėjo politika – tik muzika. Kai Karlas dar buvo mažas, kartais ji deklamuodavusi jam vokiškus eilėraščius. Pavyzdžiui, *Wanderers Nachtlied* ir *Ein Gleiches*. Gražūs, egzotiški tonai, palikę neišdildomą įspūdį.

Su tuo aiškiai buvo susijęs jo pasirinkimas studijuoti germanistiką, iš pradžių Romoje, vėliau Sienoje. Ten susipažino ir su savo meile. *Lei* arba *Lui* viename Italijos universitete studijavo du semestrus. Paskui įsimylėjėlis patraukė paskui ją arba jį.

Tarp žmonių veikiantis magnetizmas. „Dieve mano, – sakė Karlas, – juk neįmanoma tam atsispirti!" Ta persona buvo graži arba žavi. Vokišką žodį Karlas pavaizdavo itališkais gestais, kurie priminė kažką šokėjiška.

Skaitėte „Apie žavesį ir orumą?" Ten parašyta, kad žavesys yra kintamas grožis. O kad būtent dėl to mes jį vejamės, ten neparašyta. Bet taip yra. Tokie, kaip jūs, turi tai žinoti.

Aš nusigręžiau, kad nematyčiau jo žvilgsnio ir šypsenos.

„*Comunque*, – tarė jis, – *Qualche volta la vita e strana.*" Knygų, kurias jis skaitė, herojai jo sielą traukė į Pietus. O jį, Karlą, traukė priešinga pasaulio kryptimi.

17.

Frankfurtas, Tiubingenas ir pagaliau Berlynas. Persona, kuriuo jis sekė iš paskos, buvo labai judrus. Jo šeima buvo turtinga. Viešnagės Vokietijoje finansavimas iš pradžių nekėlė jokių problemų, bet pamažu tėvas ir motina pasidarė nekantrūs.

Ir nepasitikintys. Kol jis gyveno Romoje, pastebėti keisto jo potraukio jie nenorėjo. Ilgainiui jiems prašviesėjo, kuo jis Berlyne mėgavosi. Jiems nerimą kėlė ir politiniai jo polinkiai. Italijoje jaunas vyras kai kurias brandos tendencijas bus pramiegojęs, bet čia, šiaurėje, jis tikriausiai prabudo.

Tai reikėjo išsiaiškinti. Tėvas atvyko į Berlyną aplankyti sūnaus. Kroicbergas. Nedidelė užkandinė netoli mūrinės sienos. *Wurstel con crauti.* Silkės užkandis su karštomis bulvėmis, alus arba sausas vynas. „Tu mane skaudini“, – pasakė markizas.

Vis dėlto įkišęs savo sūnui pinigų. Kai šis, nuosekliai tęsdamas pradėtą saviraišką, vedėsi jį į savo laikiną butą, jis gailėjosi suteikęs paramą. Čiužiniai ant plikų grindų, žvaigždžių plakatai ir nuotraukos ant sienų.

„Ar jos tavo?“

„Taip“, – atsakė Karlas. Tuo daug kas buvo pasakyta.

Tėvas sakęs nesąs pasirengęs toliau finansuoti tokį gyvenimo būdą.

Ir nebūtina, atsakęs sūnus, jis turįs darbą pas fotografą. Jis pats galįs užsimokėti už savo mokslą.

„Tada taip ir daryk“, – pasakė tėvas ir išskrido atgal į Italiją.

Maždaug taip kalbėjo Karlas. Kartais nevalingai prasiveržsaid jo poreikis išsikalbėti, tada jis vėl jį pažabodavo, tarsi būtų per daug apie save prasitaręs. „Atsiprašau, – sakė tada jis, – aš nenorėjau jūsų varginti savo asmeninėmis istorijomis.“ Esą daug įdomesnių istorijų.

„Pavyzdžiui, – tarė jis, – istorija apie Amalasuntą. – Kiek teko girdėti, jūs domitės ja.“ Jo tėvas, tęsė jis, yra turėjęs knygą apie šitą seną damą. Labai seną knygą. Jis spėjąs, kad knyga vis dar palėpėje.

Ten viršuje, sakė, turėtų gulėti šis tas, likę po jo tėvo. „*Un saco di roba*“, – sakė jis. Daug senų daiktų. Sudėtų į dėžes. Jei neturite alergijos dulkėms, galite pasirausti po tas dėžės. *Non importa*. Nieko svarbaus.

18.

Lig tol į pastogę mes nekreipėme jokio dėmesio. Laiptų, vedančių į ją, paprasčiausiai nepastebėjome. Jie buvo paslėpti nišoje. Metaliniai sukti laiptai su turėklais iš kaltinės geležies.

Užlipęs į viršų atsiduri mažame apvaliame bokšte, o pro siauras duris patenki tiesiai į šelmenį. Saulės spinduliuose, krintančiuose per žalsvą viršutinio langelio stiklą, šoko dulkės. Balandžiai burkavo ir per sudaužytą lango stiklą išplasnojo lauk.

Tą dieną, kai Karlas mums atskleidė šitą perspektyvą, apniuko dangus. Vos tik įžengėme į palėpę, į stogą pradėjo barbenti lietus. Įprastinio pasivaikščiojimo teko atsisakyti. Atidarinėti dėžes ir raustis po jas mums pasirodė puiki alternatyva.

Pirmose trijose dėžėse buvo laikraščiai. Seniausi iš jų su 1930 metų data. Žinios iš užmarštin nugrimzdusio pasaulio. Laikraščiai pilni žodžių: *la virtu, la volonta, la patria, il popolo, la fede.*

Straipsnis apie kompaniją gamybai išplėsti ir bendros pastangos derliui nuimti. Ir apie Pontinijos pelkių nusausinimą. Dučės nuotrauka, kaip jis kiša ranką į marškinių rankovę. „Nuožmus tipas, – sakė Marija. – Sprandas su lašinių raukšle!“

„Taip, – tariau, – bet, regis, tas tipas buvo mylimas. Dučė su į sunkius kūjus atsirėmusiais gatvių statytojais. Dučė su neapsakomai vaikų gausia žemdirbių šeima. Kokios trys kartos su viltimi žvelgia į šviesią ateitį.

Dučė su jį garbinančiais pramonininkais. Maži ir dideli žmonės, suvokę, nuo ko tai priklauso. Būti ten ir nugalėti – tai buvo taip

paprasta. Dučė su Italijos olimpiniais čempionais: dviratininkais, fechtuotojais ir gimnastais.

Dučė su aktore Eleonora Duzė. Dučė su skulptoriais futuristais. Dučė su grafu Ciano, žinojusiu savo vietą. Visą erdvę užpildantis Dučė, į nuotraukos pakraštį nustumiantis karalių ir popiežių.

Dučė vėl ir vėl balkone. Apačioje minia, galvos neryškios, o rankos ištiestos romėniškajam pasveikinimui. *La soria, la memoria, l'onore, l'orgoglio, la gloria.* „Tas pakeltas smakras, – tarė Marija. – Ar išties į visa tai buvo žiūrima rimtai?“

„Regis, taip“, – tariau. Dučė su austrų bundeskancleriu Dolfusu, kuris šalia jo atrodė kaip kankinamas vaikas. Ir Dučė su Hitleriu, kuris šioje nuotraukoje atrodo dar ne visai subrendęs. Dar Dučė su daliniu, siunčiamu į Etiopiją. Ir Dučė su italų futbolo rinktine, kuri 1938 metais antrą kartą tapo pasaulio čempionais.

Kai kurių leidimo metų akivaizdžiai trūko. Kiti laikraščiai skelbė apie maisto produktų kortelių dalijimą. Apie Romos griuvėsių tvarkymą po bombardavimo. Ir apie sąjungininkų kontrolės komisijos paleidimą. Pagaliau apie referendumą, kuris paskelbė Italiją respublika. Karaliaus Umberto, priverstinai emigravusio, nuotrauka. Jis atrodė, tartum nesuvokiąs, kas vyksta. Kažkas (tikriausiai Karlo tėvas) tai šen, tai ten paraštėse buvo prikeverzojęs komentarų.

Matyt, žemės reforma buvo ypač jį sunervinusi. Prisibraukęs raudonu pieštuku. Pavingiavęs, pabraukęs, prirašęs klaustukų ir šauktukų. Po nuotrauka, kurioje *De Gasperi* spaudžia ranką *Togliatti*, buvo parašęs žodį *vergogna*.

„Ką tai reiškia?“ – paklausė Marija.

„*Vergogna*, – atsakiau, – reiškia *gėdą*.

„Kas čia tokie?“ – paklausė ji.

„Jų vardai tau nieko nepasakys.“

Vienoje iš nuotraukų buvo aktoriai Fernandelis ir Gino Cervis.

„Aš juos pažįstu, – tarė Marija. – Tai – Don Camillo ir Peponė.“

19.

Kol prisirausėme iki knygų, praėjo nemažai valandų. Bet kadangi lauke vis dar lijo, rausėmės toliau. Atidarinėjome dėžę po dėžės, ėmėme sluoksnį po sluoksnio. Mes kosėjome ir čiaudėjome, bet niekas mūsų nepajėgė įbauginti. Radome dvidešimt keturis tomus istorijos apie pontifikatą, taip pat Gabrielės d'Annuncijo rinktinius raštus. Marijos pilvas urzgė girdimai, bet ji buvo įsitikinusi, kad mes turime tęsti. Pietus didvyriškai atidėjome vėlesniam laikui.

Apie ketvirtą radome tai, ko ieškojome.

Ta Karlo labai sena pavadinta knyga buvo išleista 1549 metais. *De Vitae et Mortem Reginae Amalasuntae.* Miela, paranki knygelė, mažas lobis.

„Moki lotyniškai?" – pasiteiravo Marija.

„Mokiausi, – atsakiau. – Tačiau kai ką primiršau."

Supratau, kad Amalasunta buvo ne karalienė, o regentė ir valdė už savo mažametį sūnų. Kaip dažnai gyvenime nutinka, jis mirė tokio amžiaus, kai greitai būtų galėjęs imti valdyti pats. Tada jo motina vedė pusbrolį, kad išlaikytų regentės poziciją. Galimas daiktas, kad tas mielas žmogus buvo jos nužudymo užsakovas.

„Šunsnukis, – tarė Marija. – O kas nutiko žvejui?"

„Apie jį nieko nerašoma, – tariau. – Tik apie romėnų senatorių, vardu Kasiodoras."

Vario raižinyje antroje vidinėje knygos pusėje buvo pavaizduota Amalasunta. Ji stovėjo ant kranto ir melancholiškai žvelgė į vandenį.

20.

Marija padarė tą patį. Vėlyvą popietę lietus liovėsi ir mes išėjome paklampoti pakrante. Žemė buvo įmirkusi ir batai klimpo į purvą. Aplink lašus, vis dar retsykiais krintančius į ežerą, susidarydavo koncentriški apskritimai.

Ji įsikalė sau į galvą rasti tą vietą, kur stovėjo Amalasunta. Bent jau galėjo stovėti. Pagal iliustraciją knygoje.

„Kaip manai, – paklausė ji, – gal čia? O gal čia?"

Ji atsistojo taip, kad jos poza būtų panaši į tą, kuri knygoje.

21.

„Kaip manai, – paklausė, – kas bus po mirties? Ar mes išnyksime, ar kas nors iš mūsų liks? Turiu omenyje, kaip bus su energija, kuri negali dingti? Ar ji pasklis po visatą, ar bus surinkta kažkur, ar vėl materializuosis?"

Bandžiau juokauti: ar šis klausimas pakurstytas tikybos ar fizikos pamokos?

Į tai ji reagavo aštriai: „Tu nežiūri į mane rimtai!"

„Atsiprašau, – tariau. – Nieko bloga nenorėjau. Aš, kaip ir visi kiti, bejėgis atsakyti į tokius klausimus."

„Kaip visi?" – paklausė ji.

„Na, taip, – tariau. – Kaip dauguma. Argi ne? Ką Volfas tau apie tai sakydavo?"

Jau keletą dienų apie jį nebuvo kalbama. Vos tik ištariau jo vardą, supratau, padaręs lemtingą klaidą.

Na, aš ir avigalvis, pamaniau. Vėl sugrąžinau Volfą į žaidimą.

Tačiau pervertinau savo įtaką. Kaip vėliau suvokiau, tai buvo visiškai ne mano reikalas. Volfas visą tą laiką dalyvavo žaidime, nors Marija jį laikė per tam tikrą atstumą.

22.

Naktį staiga mano kambaryje atsirado Marija.

„Kas atsitiko?“ – paklausiau ir uždegiau lemputę.

Lauke už lango, sakė ji, ten sode... praėjusi moteris, ji dainavusi.

„Taip“, – tariau aš.

„Taip, – atsakė Marija. – Tai gryna tiesa!“ Ta daina ją pažadinusi. Dainos garsai keistai pleveno...

Aukščiau bambos jos pižama buvo neužsegta.

Atsistojau, nuo kėdės paėmiau savo švarką ir juo apgaubiau jai pečius.

Nuo jos dvelkė šalčiu, jos plaukuose kabėjo maži vandens lašeliai.

„Ei, – tariau, – ar tu kartais nebuvai lauke?“

Ji gūžtelėjo pečiais. Ją sušildyti turėjęs švarkas ėmė slysti.

Aš nebuvau tikras, ar ji buvo visiškai prabudusi. Akys plačiai atmerktos, tik man atrodė, kad jos žiūri, bet manęs nemato.

Ji žengė du žingsnius ir susmuko. Dabar švarkas gulėjo ant grindų, o ji – mano lovoje.

Ką turėjau daryti? Atsargiai atsiguliau šalia. Tai nebuvo paprasta. Ji gulėjo sulenktomis kojomis. Aš draudžiau sau ją liesti, bet leidau sau glostyti jai plaukus.

23.

Prašvitus ji atsisėdo taip staiga, kad net prabudau, ir pasižiūrėjo į mane išpūstomis akimis. Atsikėlė, pasitaisė šiek tiek per žemai nusmukusią pižamą. Žengė keletą žingsnių durų link, dar kartą žvilgtelėjo į mane per petį. Ar tai buvo netikras, nepatiklus, ar pasipiktinęs žvilgsnis? Kol aiškinausi, ji jau buvo anapus durų. Jas uždarė pabrėžtinai.

24.

Nežinau, ar ypač pakitęs klimatas lėmė tomis dienomis susiklosčiusių mūsų santykių pokyčio priežastis. Kaip prisimenu, jis prasidėjo kartu su bendru klimato pokyčiu. Per naktį stipriai atvėso. Žolė, augusi aplink namą, pasidengė šerkšnu, ir taip būdavo kiekvieną rytą.

Saulės matydavome mažai, fotografuojant dieną Karlui reikėdavo didesnės diafragmos ir ilgesnio išlaikymo negu anksčiau. O laikas, kai Marija galėjo jam būti modelis, sutrumpėjo. Ji šalo plona suknele, kurios permatomumas dabar mažiau buvo matomas. Vos tik išgirdusi mygtuko garsą pasitraukdavo, kad vėl šmurkštelėtų į džinsus ir megztinį.

Karlas tęsė savo istoriją, bet mano mintys klaidžiojo kitur. Kol jis pasakodavo, kaip jo studijų reikalai įstrigę, kaip jis Vokietijoje padaręs fotografo karjerą, spėliodavau, kur Marija. Marija būdavo nuėjusi persirengti ir nusprendusi nebesirodyti.

Kaip metai prabėgę. Kaip jis fotografavęs didiesiems žurnalams. Gal tai buvo *Stern*, o gal *Spiegel*? Jis fotografavęs didelės reikšmės įvykius ir asmenis. Iš laiko nuotolio, kurį buvome įveikę, daugelis jų vėl atrodė maži.

Jis fotografavo ir gražius žmones. Retsykiais jis turėdavo intymių santykių, bet nieko rimta. Jo draugas buvo dingęs. Kai atsitiktinai per iškilmingą parodos atidarymą susidūręs su juo, sunkiai jį bepažinęs. Afroditės diržas, praeinantis grožis, išnuomojamas daiktas.

Ilgą laiką jis gyvenęs Hamburge, paskui Miunchene. Ten jis fotografavęs, jei teisingai supratau, daugiausia madų žurnalams, turėjęs ateljė, pro kurio langą matydavo Alpių viršūnę. Tačiau niekada nevažiavęs per Alpes į Pietus.

Kartą nuvyko į Zalcburgą susitikti su motina. Ji norėjo į festivalį, būtų buvusi gera proga. *Tomaselli* kavinėje – o gal tai buvo *Café Bazar*? – jis laukęs pustrečios valandos. Tačiau jo motina, pasak Karlo, nepasirodžiusi.

Susitikimo vietą jie buvo sutarę telefonu. Galimas daiktas, kad motina supainiojo kavines. O galbūt Karlas pats sumaišė. Nors stengiausi sekti jo mintimis, suprasti nepajėgiau.

Marijos nebuvimas mane nervino. Ne tik dėl to, kad jos elgesys Karlo atžvilgiu man atrodė nemandagus, apskritai jos nebuvimas man kėlė nerimą. Juk negalėjo ji mus taip imti ir palikti sėdėti!

„Atsiprašau, – tariau, – bet aš turiu pažiūrėti, kur ji."

25.

Ji sėdėjo prie židinio ir spoksojo į ugnį. Man įžengus iš karto net neatsigręžė.

„Marija!" – pašaukiau.

Ji nereagavo.

„Kas yra?" – paklausiau.

Ji nieko neatsakė.

Atsisėdau greta jos. „Klausyk, – tariau, – tu negali taip elgtis! Imti ir išgaruoti! Karlas čia šeimininkas... Be to, jis apie tave geros nuomonės.

„Kurgi ne, – tarė ji, – jis mane su kažkuo painioja."

„Šis maskaradas! – sakė ji. – Šis teatras! Kaip jums abiem atrodo, kiek ilgai aš čia kartu vaidinsiu?"

„Kaip tai mums abiem?" – paklausiau.

Į kalbas ji daugiau nebesileido.

„Ir dar turiu klausytis viso jo gyvenimo istorijos!"

Ji staiga pašoko ir ėmė vaikščioti pirmyn atgal. Nuo vienos sienos prie kitos ir vėl atgal.

„Kas per nesąmonės? Po velnių, aš nenoriu tų jūsų keistų fantazijų!"

Ji išbėgo laukan. Ne iš fantazijų, bet iš namo.

26.

Netikras mūsų santykių pavasaris buvo pasibaigęs. Tos užburtos dienos, kai galėjau džiaugtis Marijos artumu, mėgautis jos skleidžiama šiluma. Dabar ji ėmė rodyti man nugarą. Ką aš jai padariau, kuo tai užsitarnavau?

Gerai, prisipažįstu, aš ją sapnuodavau. Galbūt regėdavau sapnuose jau tada, kai dar jos nepažinojau. Tačiau labai neryškiai. Dabar sapnuodavau tikrai. Sapne mačiau sceną su skorpionu duše.

Skorpionas liko antrame plane. Jis buvo tik prielaida, kodėl Marija mane šaukė. Daug mažiau kreipiau į jį dėmesio negu tikrovėje. Juo turėjo pasirūpinti Paolas. Bet vėliau.

Sceną mačiau kaip sulėtintame filme. Mano vidinė kamera filmavo nuo viršaus žemyn. Koks kaklas, krūtinė, speneliai, bamba, gaktos plaukai! Viskas labai šviesu, gal net šiek tiek pereksponuota.

Ką apie mano sapnus žinojo Marija? Ar ją tuo varginau? Ne. Savo sapnus laikiau sau. Kodėl ji taip elgėsi su manimi? Tai buvo neteisinga.

27.

„Jūs turite su ja būti kantrus, – kalbėjo Karlas. – Jūs visada turite apgalvoti, apie ką kalbama."

„Ak, taip, – tariau. Ir aš užsikrėčiau sudirgusia Marijos nuotaika. – Ir apie ką kalbama, jei malonėsite pasakyti?" – pasiteiravau Karlo.

„Manyčiau, ne vien apie jus ir Mariją, bet ir apie pasaulį."

„Dieve švenčiausias!"

„Netūžkite, – šypsojosi Karlas. – Susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, kartais kalbama apie viską.

Nepaisant patoso arba dėl patoso, kuriuo jis kartais kalbėdavo, man niekada nebūdavo aišku, ar jis kalba rimtai.

28.

„Jūs savęs klausiate, – sakė Karlas. – Matau į jus pažiūrėjęs, kad jūs klausiate savęs... kaip turėtumėte suprasti mano kalbas..." Jis mane suprantąs, sakė jis, anksčiau ir jis neskirdavęs laiko ezoterikai. Viskas pasikeitę paskui, kai jis grįžęs į Italiją.

Po šiek tiek daugiau negu dvidešimties metų, praleistų Vokietijoje. Šalyje, į kurią jis pateko per nesusipratimą ir, užuot taisęs tą nesusipratimą, jį priėmęs kaip likimą. Berlyne, Hamburge, Miunchene, galiausiai Leipcige arba Drezdene. Regis, kurį laiką ir ten jam tekę lankytis.

Prieš persilaužimą. Ganėtinai savitai. Išsamiau aplinkybės man ne visiškai buvo aiškios. Matyt, savaitgalio priedui arba iliustruotam žurnalui prie laikraščio – gal *Süddeutsche*, gal *Zeit*? – jis turėjo parengti reportažą apie VDR atmosferos pokyčius. Ar jis ten tikrai liko? Ar dažniau ten nuvažiuodavo?

Į Italiją Karlas grįžo įpusėjęs penktą dešimtį. Tėvo mirties dieną, kai jį fazanų medžioklėje ištiko smūgis. Jis nuolatos kartodavo, kad iš savo sūnaus atimsiąs paveldėjimo teises, bet dabar buvo per vėlu.

Taigi Karlas nuskridęs į Romą. Vairuotojas, laukęs jo oro uosto salėje, pirmas pareiškė jam užuojautą. Kukliai nusilenkdamas, juodą pirštinę pakeldamas prie kepurės snapelio. Dėkui, atsakęs Karlas, bet jis nejaučiąs jokio skausmo.

Motina sėdėjo automobilyje ant užpakalinės sėdynės. Prisidengusi šydu. Karlas jos nebuvo matęs dvidešimt metų. Jos rankos buvo mažos, siauros, bet tokios smulkios jis jos neprisiminė. Prisilietęs prie jos iškart pamanęs, kad ji greičiausiai bus susitraukusi.

Kažkada ji buvo gražuolė, *la mamma.* Prisimena vėsią, kvepalais dvelkiančią, lygią jos odą, kai dar būdamas vaikas bučiuodavo

jai į skruostą. Suaugęs dažnai tai sapnuodavo. Dabar šių skruostų raukšles dengė storas pudros sluoksnis.

Po vakarienės, per kurią jie beveik nepratarė nė žodžio, ji dar kartą jam padeklamavusi Gėtės eilėraštį. *Ein Gleiches*, jau žinote, tarė Karlas. Jos balsas kažkada buvo sodrus, dabar silpnas, jos itališkas akcentas, tariant vokiškus žodžius, anksčiau nebuvo patraukęs dėmesio: lukterėk, tuojau. Tai skambėjo kaip pranašystė arba grasinimas.

29.

Savo vyrą ji pergyveno tik keliomis savaitėmis, sakė Karlas. Taip buvo. Jam grįžus iškart dvejos laidotuvės. Iš pradžių tėvo, paskui ir motinos. Jis buvo vienintelis sūnus. Per vieną naktį jis liko su dviem dvarais, keliomis dešimtimis hektarų žemės ir išbarstytu nekilnojamuoju turtu.

Dar nepradėjęs svarstyti, ką jis su visu tuo veiks, kreipėsi į gydytoją.

Dar Vokietijoje jį vargino nugaros skausmai, bet įvykių sūkuryje jis nekreipė į juos dėmesio. Bandė išlaikyti tiesią laikyseną, galvą laikyti aukštai iškeltą, nors tai kėlė jam skausmą. Mėnesiais jis gėrė skausmą malšinančias tabletes.

Daktaras jį nusiuntė pas specialistą. Specialistas jį nusiuntė į privačią kliniką Tesine. Ten jam buvo atlikta daugybė tyrimų. Klinikos vadovas gerai išmanė savo dalyką.

Rūpestingas vyras, sakė Karlas. Jis gilinosi į visus tyrimų rezultatus. Jo akiniai buvo storais stiklais, todėl jo akys atrodė labai mažos. Kai nusiimdavo akinius, akys pasidarydavo didelės ir mėlynos. Jis nustatė diagnozę, kurią mes jau žinome: septyneri metai, na, geriausiu atveju dešimt, bet 1999-ieji metai – galutinis terminas.

Karlas susitaikė su tokia perspektyva. 1999-ieji – graži data. Įtaigi data, sakė jis, tiesa? Ji randama daugelyje knygų. Pa-

saulio pabaigos data. Taip, skaičiai esą žavingi. 1999-ieji metai, septintas mėnuo. Danguje turėtų pasirodyti... Kad jo paties išnykimas, nusišypsojus laimei arba pasireiškus išgyvenimo galiai, gali sutapti su pasaulio baigtimi, su tokia perspektyva jis pamažu apsipratęs.

Karlas šypsojosi. Tikriausiai laikote mane ciniku. Matote, tam tikru požiūriu čia yra šis tas paguodžiančio. Suvokimas, kad be tavęs niekas nesitęs. Ar jums taip neatrodo? Na, taip, tai galima ir atvirkščiai interpretuoti. *Meno male* arba *piu grave*, tai klausimas. Esama poreikio interpretuoti. Filosofai paaiškino pasaulį, dabar reikia jį keisti. Tačiau jei negalima panaikinti mirties, tada visa kita neturi prasmės. Argi ne? Yra gyvenimas prieš mirtį, taip, žinoma. Tačiau kas bus, jei sąmonės nebus atsikratyta, jei ji paspruks? Didėjančiu tempu. Kaip visą aną tūkstantmetį. Kuriame pasaulio pakeitimo projektas taip pasigailėtinai žlugo.

Užšifruoti pranešimai, slapti religijotyrininkai. Į daugumą dalykų, kuriuos jis ligi šiol suvokė, jis nežiūrėjęs rimtai. Dabar buvo kitaip. Dėl jo specifinės padėties. Jis gilinosi į knygas, kurių anksčiau niekada nebūtų skaitęs. *Va bene*, sakė jis. Jei jau taip... Jei laikas, kuriame jis gyveno, jam kužda apie jo asmeninę baigtį.... tada jis norėtų jį bent sąmoningai išgyventi. Ir dokumentuoti. Tada jam į galvą atėjo mintis apie saulėlydžius.

Jis pardavė rūmus Romoje ir žemės valdas Kampanijoje. Ir išvyko atgal prie Bolsenos ežero. Ši vieta jam labiausiai tiko šitam projektui. Ežeras su labai įspūdingais saulėlydžiais.

Pirmajame plane ežeras, antrajame – *Monti Volsinii*. Antrasis planas esąs svarbus. Prie jūros trūkstą tų ribų. Kalvų virtinė, nei per aukštų, nei per žemų kalvų. Juodas kraštas, už kurio pasislepia saulė.

Jis fotografavęs visus tuos metus. Atlikdamas meninius ir chronologinius įsipareigojimus. Ištverti iki galo. Būti savo vietoje. Jis tam pasiryžo ir tai ištvėrė.

Jis, sakė Karlas, įvykdęs planinę užduotį. Net viršijęs. Kai pagalvoji, kad pasaulio žlugimo plano nebuvo laikomasi. Tai tikriausiai

susiję su skaičiavimo klaida. Pagal naujausius tyrinėjimus Kristus, nuo kurio gimimo pradėti skaičiuoti mūsų kalendoriniai metai, esąs gimęs penktaisiais šeštaisiais metais prieš mūsų erą.

Ecco, pasak Karlo. Tai paaiškintų vėlavimą. O gal vis dėlto tai malonės aktas. Mūsų pasirodymas – tikriausiai dangaus ženklas. Jei mes supranta, šypsojosi jis, ką jis turįs galvoje.

30.

„Ne, – atsakė Marija. – Aš nesuprantu."

„Kodėl tu tokia šiurkšti su juo?" – paklausiau.

„Kadangi negaliu jo pakęsti", – tarė ji.

Ji nenorinti su tomis nesąmonėmis, į kurias jis bando ją įpainioti, daugiau turėti reikalų.

„Iš pradžių, – tariau aš, – tu buvai daug tolerantiškesnė."

„Iš pradžių, – tarė ji, – viskas buvo visai kitaip. Po velnių, aš daugiau nebegaliu..."

„Na, eikš", – tariau.

„Ak, palik mane ramybėje", – tarė ji.

31.

Ta tendencija atsitraukti! Tas atsisakymas bendrauti! Tas niekinimas per trumpą laiką pamėgtų įpročių! Pavyzdžiui, mes kartu beveik nebeidavome pasivaikščioti. Nors Rinas mums buvo atgabenęs lietsargį, nuo lietaus galintį saugoti mus abu.

Marija plumpindavo viena. Lietsargį ji ignoravo arba perleisdavo man.

Jei užsimanyčiau ir aš šiek tiek paėjėti. Ji einanti savais keliais, aš galįs eiti savaisiais.

Žinoma, aš to nedariau. Aš laukiau jos.

Dažnai ji grįždavo permirkusiais plaukais.

„Tu persišaldysi", – sakydavau.

„Taip, – sakė ji, – bet tai mano reikalas."

„Leisk, nušluostysiu tave kilpiniu rankšluosčiu", – sakiau.

„Neliesk manęs", – atrėždavo ji.

Nusipraususi po dušu ji man pasirodydavo apsimuturiavusi nuo galvos iki kojų. Kaip spyglių ištraukėjas daugiau jai buvau nereikalingas.

Pagamindavau valgyti – dažniausiai vienas ir valgydavau.

„Neturiu apetito, – sakė ji. – Aš vėliau ką nors užkąsiu."

Anksčiau ji mėgo užsidaryti savo kambaryje, dabar mieliau eidavo į pastogę. Girdėdavau jos žingsnius, kaip ji lipdavo laiptais aukštyn, paskui – mirtina tyla. Kartą nusekiau paskui ją, nes tyla man kėlė nerimą. „Marija!" – sušukau. Ji nepratarė nė žodelio.

Pastogė buvo erdvi. Užgaišau, kol ją aptikau. Pagaliau ją radau tolimiausiame kampe. Ji sėdėjo ant žygio lovos, paliktos čia rūdyti, ir skaitė knygą. Prisėdau šalia. Ji demonstratyviai pasitraukė į šalį.

Pirmą akimirką pamaniau: knyga apie Amalasuntą. Tačiau pastebėjau, kad čia visai kita knyga.

„Radai dar ką nors įdomaus?"

Ji užvertė knygelę ir pakišo man po nosimi.

„Tik pažiūrėk! – tariau. – „Mažosios Šv. Pranciškaus gėlelės". *In primo, e da considerare, che il glorioso messere santo Francesco...* Išversti?"

Ji papurtė galvą. „Išsiverčiu, – tarė ji, – su žodynu."

„Ar tu tikra?" – paklausiau.

„Visiškai."

„Aš tau mielai pagelbėčiau. Būtų greičiau."

„Po velnių, tu nervini, – tarė ji. – Ar tau neatrodo, kad nervini?"

32.

Tas jausmas, kad kažkas tvyro. Tas jausmas, kad ji buvo sumaniusi kažką negera. Tas jausmas, kad ji mane laikė kvailu. Tas jausmas, kad kažkas vyko man už nugaros.

Pavyzdžiui, mačiau ją, kalbančią su Paolu. Stovėjau prie viryklės ir vėl tuščiai viriau. Mačiau per langą. Abu lauke sode. Kaip ji gestikuliuodama jį įtikinėjo.

Itališkai – ji darė pažangą. Be mano pagalbos. Tai mane, prisipažinsiu, skaudino. Taip būtų miela tęsti mūsų pamokas. Tačiau ji leido man pajusti, kad aš jai nereikalingas.

Ji puikiai galėjo susikalbėti. Įkalbinėjo Paolą. Kalbėjo visas jos kūnas. Jis juokėsi ir linksėjo. Tada ji kažką jam padavė ir jis nuėjo link tiltelio.

Žinoma, būtų buvę išmintingiau tylėti. Tačiau ar turėjau viską savyje užgniaužti? Karčiai atsirūgau. Matyt, ne iš sveikatos. Kai Marija ėjo per virtuvę ir iškart panūdo į savo kambarį, aš pareikalavau ją pasiaiškinti.

Apie ką ji kalbėjusi su Paolu?

Ji stovėjo prieš mane, vieną ranką įsisprendusi į klubą, lūpų kamputį patempusi žemyn.

„Tu nepatikėsi, – tarė ji, – mes kalbėjome apie orą." – „Oras pasitaisys, sakė jis, – vėjas pasisuko."

O ką ji jam įkišusi, norėjau žinoti.

„Įkišusi? – tarė ji. – Nesuprantu, apie ką tu!"

Padėjau jai prisiminti. Buvo panašu į voką. Gal net mažas paketas...

„Ak, štai kas! – tarė ji. – Popierinių nosinaičių pakelis! Taip, aš jam padaviau popierinių nosinaičių pakelį. *Oh, it's a Feh!* Tai buvo geras poelgis. Jį vargina baisi sloga, vargšas snarglius!"

Beje, ji galinti kalbėtis su kuo tik širdis geidžia. Na, paaiškėjo. Ji esanti laisva, pilnametė persona. Turėčiau malonėti tai įsidėmėti.

Taip tarusi ji išėjo su trenksmu paskui save uždarydama duris.

33.

Kitą vakarą sprogo pirmosios dvi lemputės. Tiesiog taip, komisare. Jos ne šiaip perdegė, jos sprogo. Pirmoji – sprogo virtuvėje, antroji – mano kambaryje. Abu kartus šviesa dingo visame name, turėjau keisti saugiklius.

Marijai teko laikyti žvakę, kurią radome kartu su degtukais virtuvėje stalčiuje. Jos akys, apšviestos liepsnos šviesos, žvilgėjo, tartum juoktųsi. Džiaugiausi, kad ji nebijojo arba nepyko, o buvo gerai nusiteikusi.

Tik vėliau suvokiau, kad lempučių sproginėjimą ji priėmė kaip sėkmę.

Kruopštus darbas. Iš lempučių buvo likę tik sriegiai ir kaitinimo siūlai. Stiklas buvo sueižėjęs į begalybę mažyčių šukių. Jais buvo padengtas virtuvės stalas ir mano lova.

Kitą vakarą fenomenas pasikartojo, stipresnis. Pokšt! Ir mes sėdime tamsoje. Gerai, kad Rinas mums buvo atgabenęs dėžę su atsarginėmis lemputėmis. Tačiau paaiškėjo, kad jis neįvertino ore tvyrojusios įtampos.

Ačiū Dievui, radome pakankamai žvakių, kad galėtume nors šiek tiek pasipriešinti tamsai. Marija išdėliojo jas ant puodelių lėkštučių ir išnešiojo po visą namą. Aš, atvirai pasakius, truputį baiminausi gaisro. O Marija toje šviesoje tiesiog sužydėjo. Labai tiesi ir išdidi ji vaikščiojo po kambarius, primenančius užkulisius.

34.

Džiugu buvo tai, kad jai grįžo apetitas. Keletą dienų aš kaip reikiant nerimavau. Ji išblyško, išryškėjo skruostikauliai. Matyt, sublogo.

Dabar ji vėl valgė. Man atrodė, kad taip elgėsi sąmoningai. Tačiau ir pietaudama liko nekalbi. Ji buvo susitelkusi į valgymą.

Žinoma, aš bandžiau vėl atkurti bendravimą. Bet mano pastangos geriausiu atveju buvo tik dalinės. Tačiau pasiekiau, kad ji vėl eitų su manimi pasivaikščioti. Ji eidavo pirma manęs, tik dabar daug greičiau negu anksčiau ir ne tik nuo kalno, bet ir pakrante, kur mes anksčiau taip gyvai plepėdavome ir filosofuodavome.

Mokydavomės itališkų pokalbių, ji kritikuodavo mano klaidas. Mano polinkis reiškiant praeitį vartoti perfektą esąs visiškai nebūdingas italų kalbai. Šachmatais ji taip pat žaidė su blaiviu ir mane prablaivinančiu tikslo siekimu. Kartą ji mane nugalėjo trimis ėjimais.

35.

Leidome paskutines dienas saloje. Mes dar nežinojome, kad jos buvo paskutinės, bent jau aš to nežinojau. Aišku buvo, kad amžinai tai nesitęs. Tačiau kaip kitaip galėjo viskas vykti: anapus – daugeliu požiūrių izoliuota egzistencija, o žemyne, – kur dirbtuvėse laukė Volfo automobilis, tuolaik tikriausiai jau su pakeistu varikliu, turinčiu savo kainą, o kur dar sugaištas laikas, kurį tie sukčiai mechanikai bus man dvigubai priskaičiavę – kiek turėčiau sumokėti už tą remontą ir kur mes turėtume kreiptis – visa tai buvo neaišku.

Tačiau paaiškėjo, kad mūsų istorija tęsėsi. Man to nežinant. Įvykiai įsibėgėjo. Niekas manęs neklausė, ar staiga pagreitėjusi jų dinamika man patiko, ar ne.

Saloje gyvenome neskaičiuodami laiko. Tačiau įsiminiau datą, kai Karlas mums pasakė artimiausias porą dienų nepasirodysiąs fotografuoti. Jis vykstąs į Romą, sakė, tyrimams. Tačiau manąs, kad mes apsieisią ir be jo. Ir jam nebūnant mes galime jaustis jo svečiai. Kaip ir anksčiau, mus aprūpins Rinas ir Paolas. Šiandien, sakė jis, gruodžio 12-oji. Jei viskas gerai seksis, jis sugrįšiąs iki gruodžio 15-osios.

Šį tyrimą, sakė, jis turįs atlikti kasmet. Deja, pastaraisiais metais jis juos apleido. Nenorėdamas nutraukti saulėlydžių fotografavimo. Kad dabar tenka pertraukti saulėlydžių fotografavimą, labai apgailestaująs.

Jis šypsojosi. *Gia. E cosi.* Jis tiki, kad Dievas dar kartą jam rūstybę pakeisiąs į malonę. Ir nenorįs per greitai atsisakyti vilties. „Saugokite save", – sakė jam Marija. „O jūs, – jis kreipėsi į mane, – kaip tik įstengiate, padėkite jai ginti savo interesus."

Taip viskas buvo, komisare. Tai buvo vaidmuo, kurį ir jis man priskyrė. Nežinau, kaip jis prie to priėjo. Ir pirmiausia nežinau, kaip aš pats prie to priėjau. Aš nepasirinkau šio vaidmens. Kad ir kaip ten būtų, tai labai nedėkingas vaidmuo.

Tai nelabai įdomu. Grįžkime prie Karlo ir jo atsisveikinimo. Jis dar kartą nufotografavo Mariją. Paskui supakavo *Leica* ir stovą. Rūpestingai, kaip visada. Gal net rūpestingiau. Mes stovėjome ir žiūrėjome jam įkandin, kaip jis nušlubavo žemyn prie tiltelio. Kaip Rinas jam padėjo įlipti į laivelį. Beje, diena buvo saulėta. Dangus ir ežeras atrodė šalti, bet užtat labai mėlyni. Plaukdama jachta paliko baltą pėdsaką.

36.

Praėjo trys dienos. Karlas negrįžo. Iš Rino, užsukančio kasdien, nieko konkretaus nebuvo galima sužinoti. „*Si deve aspettare*, – sakė jis. Tikriausiai mes turį laukti. Po dienos dingo Marija.

Išgaravo ir mano polinkis į pagarbumą. Apie Karlą ėmiau galvoti daug vėliau. Mano protas, mano jausmai buvo užblokuoti rūpesčio dėl Marijos. Jos nepagarba buvo dar didesnė, bet apie tai vėliau.

Jos dingimas Venecijoje, jos dingimas Montefjaskonėje ir dabar šitas! Vis pasikartojančio košmaro versija – tik šįsyk baisesnė. Įvyko tai, dėl ko visą laiką būgštavau! Kad ši mergina, ši jauna moteris,

patikėta man per juokingų atsitiktinumų virtinę arba kažkam iškrėtus dieviškąjį humorą, galėtų dingti!

Tą dieną prabudau apie dešimtą. Nuo to laiko, kai Karlas rytais nebeatvykdavo, galėjome pamiegoti ilgiau. Buvo dešimta valanda, bet, rodės, buvo gerokai vėlesnis metas negu prieš dvi dienas. Be fotografavimo, mes neturėjome jokių kitų įsipareigojimų. Regis, viskas buvo gerai. Tačiau aš jaučiau spaudimą kaktoje. Gal dieną prieš tai padauginau išgerti. Marija, draugiška, kaip senais laikais, po vakarienės keletą kartų man įpylė.

Konjako iš butelio, kurį mums paliko Karlas, ir kurį turėjome gerti į jo sveikatą. Iškart po atsisveikinimo nebuvo jokio noro. Tačiau kadangi taip norėjo Karlas, vakar Marija pamaniusi, kad vertėtų į tai atsižvelgti, pagerbti jo valią ir nesugadinti gero gėrimo.

Na, gerai, mes atkimšome butelį. Vynas buvo skanus. Ji pati gurkštelėjo tik šlakelį. Taip elgtis jos būklės buvo protinga, be to, ji kur kas mažiau, negu aš, pakeldavo.

Bent taip aš maniau. Regis, tai pasitvirtino. Kadangi šį priešpietį ji nepaprastai gerai miegojo. Pakvipo mano užplikyta rytmetinė kava, tarškinau indus, bet Marijos nei girdėti, nei regėti.

Pirmą kavos puodelį išgėriau vienas. Paskui pabeldžiau į jos kambario duris. Iš pradžių švelniai. Jokio garso. Pabeldžiau stipriau. „Marija! – pašaukiau. – Prabusk!" Ji neatsiliepė. Pabeldžiau dar stipriau. Ir vėl nieko. „Marija, išeik. Marija, kas nutiko?" Ar galėjo ji taip giliai ir kietai miegoti? Nuspaudžiau rankeną žemyn ir įžengiau į jos kambarį.

Tikėjausi, kad ji nesupyks. Malonėk, ji sakė visai neseniai, gerbti mano privačią zoną! Tačiau juk turėjau pažiūrėti, kas jai nutiko. Gal jai negera, gal ji per staiga kėlėsi iš lovos ir ją ištiko kolapsas – juk visko galėjo nutikti.

Pirmosios pagalbos kursai sukosi galvoje. Kai juos baigiau, buvau maždaug Marijos amžiaus. Prisiminiau bendraklasę, kuriai reikėjo suteikti pagalbą. Mergaitė sportiniu kostiumu, apsimetusi, kad prarado sąmonę, guli prieš mane ir šelmiškai žvilgčioja į mane per nestipriai užmerktas blakstienas.

Paskutinė vilties kibirkštėlė. Gal Marija juokus krėtė? Antklodė buvo aukštai suversta. Gal ji slėpėsi po ja? Atsargiai nutraukiau. Bijodamas būti nesuprastas. Tačiau po ja nieko nebuvo – vien antklodė ir lininė paklodė. Ant jos tikriausiai likę jos kūno antspaudai. Čia lietėsi jos galva, čia – jos kūnas. Pečiai, klubai sulenktos kojos. Bet tai buvo prieš keletą valandų, dabar jos šilumos nebesijautė.

37.

Įsijauskite į mano padėtį, komisare. Kaip aš lakstau po visą namą ir jos ieškau. Pastogėje, kambariuose, prikrautuose sendaikčių. Pargriaudamas po kojomis pasimaišiusius daiktus ir išbaidydamas dar nepastebėtus gyvius. Kaip atakuoju sodą, ypač tankiai sužėlusią jo dalį. Visai nekreipdamas dėmesio į patiriamas drėskimo žaizdas. Man atrodė, kad aš ją matau (Marija, niekše, kur tu!?). Tačiau tai būdavo tik *Fata morgana*, mano vaizduotės reiškinys, miražas, kaip mat išsisklaidydavęs ore.

Užlekiu ant kalvos. Po pertraukėlės, atgavęs kvapą, šaukiu ją vardu, bet mano balsas silpnas. Vėjas nuo lūpų pastveria mano riksmą ir nupučia. Žuvėdros, ciniški padarai, iš to tik kvatojasi.

Žemai pakrantėje savimi patenkintų meldų šnibždesys. Ir mano nuojauta, o Dieve, mano bloga nuojauta! Kuo arčiau įlankos, tuo labiau tą nuojautą keičia įsitikinimas. Belieka tik vizualiai patvirtinti būgštavimą: valties išties nėra.

38.

Ligi šios dienos negaliu patikėti, kad Marija, be niekieno pagalbos, pati irkluodama valtį perplaukė ežerą. Tiesa, ji buvo geros formos, bet jos žastai buvo švelnūs. Kita vertus, kas jai padėjo? Rinas? Paolas? Abu vargiai ar būtų ėmė valtį.

Jei būtų paėmę, tai kur būtų padėję tą valtį, kuria buvo atplaukę? Ir kaip galėjo nutikti, kad nepastebėjau, kaip jie atvyko? Tą rytą jokio variklio ūžesio. Aišku, galėjo būti ir taip, kad Marijos gelbėtojas laiku bus išjungęs variklį, o tada, po velnių, kas tada?

Ar jis Marijos valtį tempė buksyru? Neįjungęs variklio? Irkluodamas tol, kol nesigirdės veikiančio variklio gausmo. Toks komplikuotas manevras man atrodė menkai įtikėtinas.

Kas turėjo irkluoti Marijai? Salos gyventojas, kurio egzistavimo buvau nepastebėjęs? Iš dangaus nukritęs vyras, gal ateivis, o gal angelas? O gal iš vandens išniręs tipas, neįtikėtinai užsigrūdinęs plaukikas, fantomas nardymo kostiumu?

Atmetus tokias fantasmagorijas, belieka spėti, kad tai ji bus padariusi viena. Su nuostabą keliančia drąsa ir įstabia energija. Įsivaizdavau, kaip ji užgula irklus, kaip sala už jos tolsta greitai, o krantas, į kurį ji plaukia, artėja iš lėto. Virš jos dangus, apačioje vanduo, viršuje galva, apačioje pilvas.

39.

Kaip pasiekiau žemyną, nieko konkretaus neprisimenu. Vaizdinių seka saloje iki tos vietos, kurioje nerandu valties. Paskui juodas kadras filme. Atpažįstamos sekvencijos prasideda tik Montefjaskonėje.

Kaip Rinas man padeda ant tiltelio, kaip jis laiko mane už alkūnės, žengiant pirmuosius žingsnius krante. Matyt, netvirtai stoviu

ant kojų. „*Tutto a posto?* – klausia jis. – Taip, sakau aš, – jau geriau." Tačiau statyti vieną koją po kitos reikia pastangų.

Rinas, kaip įprasta, buvo atvykęs aprūpinti mus maisto produktais. Prieš pat dvylika, kai tebebuvo fotografuojama ir jam šiek tiek buvo pasislinkusi dienotvarkė. Matyt, jis mane aptiko beviltiškos būklės. Antraip nebūtų jam šovusi mintis gabenti mane į ligoninę.

Rodos, praėjo nemažai laiko, kol aš tai suvokiau. Tai scena, kai aš sėdžiu šalia jo landroveryje. *Strada panoramica* kylame į kalną. Aš klausiu: „Kur važiuojame?" Iškart jis nieko neatsako, vėliau sumurma kažką panašaus į *pronto soccorso*.

Jis buvo užrakinęs centrinį užraktą, kad važiuojant negalėčiau išlipti. Pabandęs keletą kartų, nugrimzdau į letargą. Automobilių stovėjimo aikštelėje priešais ligoninę jis vėl man padeda atsiremti kaip kretančiam senoliui, akivaizdžiai ketindamas kaip nors mane įtempti pro ambulatorinio skyriaus duris... Aš ištrūkstu ir bėgu neatsigręždamas.

Bėgu palei pilką sieną. Man susidaro įspūdis, tartum apibėgčiau pusę senamiesčio. Garsai neištveriamai garsūs. Tartum mano smegenyse būtų įrengti garažai, leidžiantys manyti, kad gatvės judėjimas vyksta viduje. *Penki taškas vienas.* Ko verta daugiakanalė technika? Prisimenu kvietimą į seminarą, kuriame nedalyvavau. „Garsų užvaldyta aplinka, – sakė Jėgeris. – Turite pasiklausyti!" Dabar galiu įsivaizduoti.

Pamažu tai praeina. Dirbtuvių garsai man per stiprūs. Ką įsivaizdavau, kai dar ganėtinai sutrikęs tenai pasirodžiau, atsakyti negaliu. Žinau tik tiek, kad už remontą susimokėti negalėjau. Tačiau dėl to, pasirodo, problemų nekilo.

40.

„*Salve*, – tarė Žanas Pjeras, – ar sutikote *ragazza*?“

Jis kažką virino, todėl kalbėdamas su manimi juodus apsauginius akinius pakėlė virš antakių. Su dviem tamsiais gumbais ant aukštos kaktos jis atrodė šiek tiek panašus į nežemiškąją būtybę. Vabzdžio veidas, neperregimas, su šypsena dėl žemiečių rūpesčių.

„*Ma che*, – tariau. – Kur ir kada galėjau ją sutikti?“

„*Fuori*, – tarė jis. – Pakeliui į čia.“ Ji ką tik iš čia išvykusi.

„*Tutto okay*, – tarė jis. – Variklis įstatytas. *Una vera occasione*.“

Jiedu pabandę pavažiuoti, tada ji užsimokėjusi ir išvažiavusi.

Užsimokėjusi? Kuo? Ir išvažiavusi? Kurlink?

Sunku įsivaizduoti. Aš stveriu Žaną Pjerą už kombinezono petnešų.

Nesustoju. „*Non toccare*“, – sako jis.

Aš ir vėl nugrimztu į juodą skylę.

Ketvirta dalis

1.

Sąmonę atgaunu tik stovėdamas šalia kelio į Bolseną. Tai turėtų būti už kelių kilometrų į šiaurę, maždaug ties anglų kareivių kapinėmis. Tas, kuris mane pavėžėjo, greičiausiai bus pasukęs į vieną iš dvarų prie ežero. Matyt, iki čia ėjau pėsčias, nes mano kelnių atvartai šlapi. Lyja, o aš stoviu po prakiurusiu dangumi, virš debesų griaudžiant reaktyviniams lėktuvams.

Vėl. Ir dar. Kas per pasaulis? *Dio c'e.* Šis lozungas – taip pat dalis paveikslo. Ant medžio parašyta *Dievas egzistuoja.* Na, ir puiku. Ir jis taip manęs.

Žiūriu, atvažiuoja automobilis – tokį pat maždaug prieš dvi savaites nuvariau iš mokyklos automobilių stovėjimo aikštelės. Netikiu savo akimis, bet, regis, tai ne haliucinacija. Žalias folksvagenas golfas, kurio numerius įsidėmėjau atmintinai. Prie vairo sėdi Marija, jokios abejonės, tai ji, tačiau nepanašu, kad dėl manęs ji ketintų sustoti.

Tik pro mane pravažiavusi apie penkiasdešimt metrų, ji sulėtina greitį, atseit, buvo susimąsčiusi. Pora sekundžių pastovi, tada žiūrėdama per petį važiuoja atbuline eiga. Šį manevrą, priešingai nei aš, ji puikiai įvaldžiusi. Privažiavusi prie manęs atidaro keleivio dureles. „Na, lipk, – taria, – skubinkis, kad neprilytų."

2.

Keletą minučių važiavome tylėdami, žvelgiau į ją iš šono, į jos profilį kairėje nuo mūsų plytėjusio ežero fone. Į grotuvą įdėjo juostelę. Grupė, kurios aš nežinojau. Įtaigiai prastas garsas, dainininkas dainavo repą tai kaip savimi patenkintas išpuikėlis, tai vėl kaip ciniškas sufleris. Kad tekstai vokiečių kalba, suvokiau ne iškart. Visus savo sapnus – maždaug taip buvo dainuojama – išsaugojau kompaktiniame diske, – o vėliau – mano visas gyvenimas vaizdo juostoje – arba atvirkščiai.

„Ar žinai šį filmą? – paklausė Marija, – kur žmonės ant galvų užsimauna plaukų tinklelį ir gali matyti vieni kitų sapnus? Arba, ne, tai ne sapnai, tai tikrovė. Bet tikrovė kaip sapnai, filmo veiksmas vyksta ateityje, sekso ir smurto vizijos, persekiojimo medžioklė gatvių pakraštyje. Visur aplinkui liepsnoja ugnis, ugnis iš dervos statinių, ugnis iš benzino butelių. Išsekę, per apdergtą miestą keliaujantys tipai. Vieni jų nori tik sušilti, kiti – pasaulį padegti. Kamera juda pro šalį, kai kuriose scenose įvažiuoja į vidų.

Vilnija žmonės, vakarėliai daugiabučiuose namuose, kurie atrodo kaip daugiaaukščiai garažai. Žmonių masės aikštėse, plakatai, vaizdai ant sienų. Masės kažko laukia, manau, Naujojo tūkstantmečio. „Tiksliai, – tarė Marija. – Per tą laiką ateitis tapo praeitimi.“

Plaukų tinklelį apsigimėliai nešiojo po peruku. Rodės, kad jų galvos labai plaukuotos, nors iš tiesų po perukais jie buvo pliki. Taigi to filmo herojus buvo prekeivis, pardavinėjęs tokias sapnų programas. Suprantama, jį užgriūva beprotiški sunkumai, o jo draugė, stangri juodaodė, stipri moteris.

„Ne, – atsakiau, – tokio filmo nemačiau... O gal? Šį tą jau pradedu miglotai prisiminti... nežinau... gal panašų filmą... Dieve mano, Marija, ką visa tai reiškia? Kur tu buvai?“

Į tai Marija sureagavo labai karingai:

„Aš neprivalau tau atsiskaitinėti, *capito*. Turėtum tai įsikalti sau į galvą, jei nori su manimi važiuoti toliau. Savo noru galiu tau pasakyti, kur aš buvau.

„Gerai, – tariau, – pasakyk."

„Šiandien priešpiet buvau Viterbe."

„Viterbe? – tariau. – Taigi. Ir ką tu ten veikei?"

„Variau biznį, – tarė ji. – Biznį antikvariate."

„Bet tu juk ne...

Taip, – tarė ji. – Pusvelčiui pardaviau knygą."

„Kokią knygą?"

„Liaukis, – tarė ji, – dėtis naiviu. Aišku, knygiūkštę apie Amalasuntą."

„Marija, – tariau, – tai yra..."

„Taip, – tarė ji, – aš žinau. Tačiau Karlas vargiai jos pasiges."

Pauzė. Lietaus šniokštimas. Veikiantys valytuvai.

„Ir kiek, – pagaliau paklausiau, – tu už ją gavai?"

„Pirmiausia, – tarė ji, – užteko užmokėti už variklį. Likusių turėtų pakakti dviem trim dienoms, bet paskui turėsime ką nors vėl sugalvoti."

Apie paskutinio sakinio matmenis iškart nesusimąsčiau. Mat, dar keletas klausimų nedavė man ramybės. Pavyzdžiui, ar Marija viena buvo Viterbe. Ar jai neprireikė kieno nors, kas gerai pažinotų miestą, pagalbos?

Žinoma! Žanas Pjeras! Tikriausiai jis jai ir pataręs. Iš kur ji galėjo žinoti, kur rasti tinkamą antikvariatą? Žanas Pjeras, sumanus knygų pardavimų patarėjas. Gal tai ir buvo tas pats bandomasis važiavimas, apie kurį jis kalbėjo.

Tikriausiai jis gavo savo procentus. Ar reikalas tuo ir baigėsi? Ar už savo paslaugą nesitikėjo jis ko nors daugiau? Mano vaizduotė vėl ėmė kurti daugybę nešvankių vaizdinių.

Kur, klausiau savęs, Marija buvo paskui, kai automobiliu išvažiavo iš dirbtuvių? Jei būtų iškart pasukusi Bolsenos kryptimi, tai tuo laiku, kai aš pusiaukelėje stovėjau kelkraštyje, ji jau seniai būtų pravažiavusi pro tą vietą.

Tikriausiai šį klausimą reikėjo ne užgniaužti savyje, o ištarti balsu. Bet tada Marija gal būtų sustojusi ir paprašiusi manęs išlipti.

3.

To aš nenorėjau. Norėjau likti šalia jos. Kad ir kur ji važiuotų. Tikriausiai tai buvo beprotiška. Beje, ji vairavo elegantiškiau negu aš. Aukščiau Bolsenos, posūkiuose, pro senovės romėnų įtvirtinimą ir etruskų kasinėjimo vietas vedančiuose į plokščiakalnį, man pasidarė labai negera.

Viršuje, kur kelias ėjo tiesiau, prieš mus, keldami nerimą, ėmė bėgti medžiai.

„Liaukis, – tariau, – važiuok lėčiau. Dėl savo kūdikio..."

Žvilgsnis, kurio sulaukiau po pastabos, vertė mane susimąstyti.

„Ir dėl savęs, – skubiai pridūriau. – Galbūt ir dėl manęs."

Iš šalutinės gatvės išvažiavo katafalkas. Gal mano reakcija buvo ir absurdiška, bet aš džiaugiausi jo pasirodymu. Marija pora kartų pabandė aplenkti limuziną. Tačiau matomumo iš priekio nepakako ir mes dabar važiavome gerokai lėčiau.

Automobilis pasuko prieš pat Orvjetą. Anas kelias vedė į kapines. „Pagaliau!" – sušuko Marija. Prieš mus – miestas ant tufo uolų, didingas reginys. Miestą gaubė pilki debesys, saulės apšviestais pakraščiais.

4.

Taigi Orvjetas. Marija pasiūlė pailsėti. Atsikvėpiau, nes šleikštulį, kilusį posūkiuose aukščiau Bolsenos ir norėjusį išsiveržti iš skrandžio, buvau tik šiek tiek apmalšinęs. Dar turėjau ištverti posūkius, vedančius į senamiestį. O kur dar dardėjimas siauromis gatvelėmis iki *Piazza del Duomo*.

Laimė, automobilių stovėjimo aikštelėje buvo tualetas. Pajėgiau iki jo nueiti porą žingsnių. Ačiū Dievui, prie įėjimo nereikėjo įmesti monetų. Man išėjus Marija stovėjo atokiai, jau kitoje automobilių stovėjimo aikštelės užtvaro pusėje.

Ji stovėjo pusiau nuo manęs nusigręžusi. Kaip pajėgiau įžiūrėti, jos dėmesį buvo prikaustęs mobilusis telefonas. Marija mikliai spaudinėjo mažyčius mygtukus. Tuo miklumu jos karta tokiems senyviems žmonėms, kaip aš, parodo, kokia ši veikla jiems esanti svetima. Marija atrodė pernelyg panirusi į save, kad pastebėtų, kaip aš priėjau. Kai buvau ganėtinai arti, kad girdėčiau pypsėjimo garsus – privalomą bet kokios funkcijos akompanimentą šiame gražiame naujajame pasaulyje, – pakėlė akis. Sekundės dalį ji man pasirodė susinervinusi, paskui įžūliai nusišypsojo (tai mane žeidė) ir išjungė aparatą.

Ji, tarė Marija, leidusi laiką žaisdama.

„Ak, štai kaip?“ – pasakiau. – Aš juk tavęs neklausiau“.

Kaip galėjau įsivaizduoti, kad ji visą tą laiką nesinaudos mobiliuoju telefonu? Bent jau dabar man atrodė kitaip.

Su kuo ji bendravo, tuo metu man dar buvo neaišku. Apie tuos dalykus turėjau klaidingą supratimą. Aš juk nežinojau, kad Volfas Italijoje. Bet nujaučiau, kad kažkas vyksta man už nugaros – keistas pavyduoliškai saugomos jaunos moters elgesys su kitais asmenimis – šis įtarimas beveik virto įsitikinimu.

Aikštę kirtome tylėdami, net nepasigrožėję garsios katedros fasadu. Užėjome į barą suvalgyti sumuštinių. Marija kimšo su įkarščiu, man pakako dviejų kąsnių. „Klausyk, – tariau, – nelaikyk manęs avigalviu.“

„Argi laikau?“ – paklausė ji.

„Pati pagalvok, – tariau. – Ir išvis turėtum šį tą permąstyti.“

„Nagi? Pavyzdžiui?“

„Ko tu nori? – tariau. – Gal tu pirmiau nuspręsk, kur tu nori.“

„Ak, – tarė ji, – tu pats nežinai, kur tu nori?“

„Man viskas kitaip, – tariau. – Man viskas baigiasi, tau tik prasideda.“

„Kaip tai tau baigiasi?“

„*Rien ne va plus*“, – tariau.

„Nesąmonė“, – tarė ji.

„Bet tai tiesa, – tariau, – Jei tavęs būtų nebuvę automobilyje arba būtum iš geležinkelio stoties nuvažiavusi namo, kai norėjau tavimi atsikratyti...“

„Taip, – tarė ji. – Aš žinau. Tada tu būtum patyręs avariją. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl aš vėl įlipau pas tave."

„Pas mane?" – paklausiau.

„Na, taip – tarė ji. – Į Volfo automobilį."

Krenkštelėjau. Kažkas užspaudė man gerklę.

„Na, gerai, – pasakiau, – tokiu būdu apsaugojai Volfą nuo nuostolių."

Ji meiliai paplekšnojo man per ranką. „Bent kol kas", – tarė ji.

5.

Mes vėl susėdome į automobilį. Pozicijos buvo tos pačios. Ji – vairuotojo sėdynėje, aš – keleivio. Vėl mačiau ją iš šono. Mariją, jei ji sako teisybę, pailginusią mano gyvenimą. Pasijaučiau užlietas nesavanaudiškumo ir atsakomybės jausmo bangos.

Važiavome per Orvjeto prieplauką, matėme nuorodą į autostradą. „Matai, – tariau, – iki autostrados dar du kilometrai. Galėsi pasukti arba į Pietus, arba į Šiaurę. Arba arba. Gera proga apsispręsti."

Dariau viską, kas man atrodė geriausia, komisare, kad kaip nors paveikčiau šį sprendimą. Kad atvesčiau Mariją į protą. Kaip sakoma. Geriau vėliau, negu niekad. „Pamatysi, – tariau, – kai grįši namo, vėl viskas bus gerai."

Jos motinai nuo širdies nukrisiąs akmuo ir mokykloje neturėtų būti jokių didesnių problemų. Dieve mano, jos nebuvo keturiolika dienų! Bus sugalvotas paaiškinimas, praleistas pamokas prisivys. O gegužę, kaip ir numatyta, ji laikys abitūros egzaminus.

Taip, kodėl gi ne? Viskas dar įmanoma. „Pasuksi į Šiaurę, – tariau, – viskas žlugę. Savo Volfui atiduosi automobilį, net su nauju varikliu. O dėl kūdikio..."

„Ak, užsičiaupk", – tarė ji.

„Dėl manęs, – tariau, – nesirūpink. Aš nieko nebepradedu. Su tavimi praleistos dienos man buvo naudingos. Nežinau, ką da-

rysiu, bet ko nors imsiuosi. Gal kur netoliese yra vienuolynas, kuris priimtų mane kaip neprofesionalų brolį."

„Žinoma, – sakiau aš, – tu gali važiuoti ir į Pietus." Esančios dvi galimybės, tvirtinau.

Kaip paaiškėjo, aš klydau.

Kai privažiavome autostradą, toliau einančią per estakadą, Marija pasuko žemyn.

6.

Iš pradžių į Rytus Ternio kryptimi. Palei dirbtinę jūrą. Ar ji vadinama *Lago di Corbara?* Tada į slėnį su tamsiomis uolienomis. Apačioje, giliai įsigraužęs į uolas, tekėjo Tibras. Mes vėl įjungėme radiją. Darydami posūkį po posūkio klausėmės valso. Marija vairavo greičiau su polėkiu negu rizikingai. Bet jei būtų buvusi mano valia, geriau tą akimirką mano gyvenimas būtų pasibaigęs.

7.

Po valandėlės buvome Todyje. Užvažiavome ant kalvos ir pastatėme automobilį *Piazza Garibaldi.* Vakarėjo, nuo terasos atsiveriantį kraštovaizdį buvo galima tik nuspėti – tvyrojo rūkas. Kai atsigręžėme į miestą su siauromis gatvelėmis, pamatėme adventinį apšvietimą iš daugybės mažų spalvingų lempučių.

Be jokios abejonės, tai buvo mielas priėmimas. Ir Marija, šitaip apšviesta, atrodė labai miela. Prisiminiau, kaip mes stovėjome prie vitrinos su marionetėmis. Kaip blizgėjo jai akys! Buvo džiugu į ją žiūrėti.

Sutinku, komisare, buvau naivus, nesugebėjau perprasti paprasčiausių dalykų. Buvo gera būti šalia jos. Marija švytėjo, o nuo jos atsispindėję spinduliai krito ant manęs.

Argi mes, nepaisant visko, nebuvome geras tandemas? Net jei mūsų buvimą kartu jai patiko suvokti kaip laikiną, kaip tarpinį sprendimą? Elgeta, kuris nepaisydamas blogo oro klūpojo prie katedros vartų, mus palaikė gražia pora. „*Che coppia bella*“, – tarė jis. Tai buvo verta dviejų eurų, rastų už suplyšusios palto kišenės pamušalo. Beje, vyras, jei neapsimetinėjo, buvo aklas.

8.

Sėdėjome *Grand Café* ir gėrėme karštą limonadą. Pro aukštus, iš kairės ir dešinės aksomu drapiruotus langus žiūrėjome į aikštę, kuri prieš mus atrodė kaip scena. Kairėje, jei teisingai prisimenu, katedra *Santa Maria Annunciata*, dešinėje treji rūmai, visi žmoniškų matmenų. Tarp jų pora krautuvėlių, kiek gi galima, ir net keturi bankai.

Ši *Piazza del Popolo* ten, Todyje. Vien tik į ją pažiūrėjus, galėjo kilti sumanymų. Teatro sumanymas, performanso sumanymas, filmo sumanymas. Tikrai, sakė padavėja, čia, pavyzdžiui, buvo filmuojamos „Kleopatros“ scenos.

Liza Teilor, krintanti nuo didingų *Palazzo del Popolo* laiptų. Idealu filmui. Roma, keturiasdešimtieji metai prieš Kristų, fone neturėjo matytis gotikinių fasadų ir varpinės. Pirmajame plane – Ričardas Bertonas išpūstomis šnervėmis.

Filmas, kurį mes čia įsivaizdavome, nebuvo istorinis filmas. Greičiau filmas apie gangsterius. Filmas apie bankų plėšikus. Panašus į filmą „Boni ir Klaidas“, tik mažiau kraujo. Esant tokiai didelei bankų pasiūlai, kurią fiksavome fotoaparatu, visai nekeista, kad kilo tokių asociacijų.

„Juozapas ir Marija“. Būtų geras pavadinimas. Gal toks jau yra? Bet tai nieko nereiškia. O gal jis vadinosi „Marija ir Juozapas“?

Marija, degalinės nuomininko dukra, Juozapas – taksistas. Ar buvo apiplėštas bankas? Ne, tai buvo filme „Vardas: Karmen“. Sveikinu tave, Godarai. Mūsų filmas būtų kitoks. Kaip abu įžengia į vieną iš gausios pasiūlos bankų. Kaip jie ištraukia kioske nusipirktą žaislinį pistoletą.

„Kas traukia pistoletą, – paklausė Marija, – tu ar aš?“

„Tu, – sakau aš. – Šiuo metu puikiai tam pasirengusi.“

„Bet tu – vyras“, – tarė ji.

Šiek tiek nustebino toks prieštaravimas.

„Na, gerai, – tariau, – tada paimkime du pistoletus.“

Aš grasinsiu banko tarnautojui, o ji tuo metu turėsianti grasinti klientams.

Gal geriau atvirkščiai.

„Gerai, – tarė ji. – Tai vadinsis: užpuolimas?“

„Lukterėk, – tariau, – pažiūrėsime žodyne.“

„Užpildas, užpūdymis, užpuolimas – tai assalto.

„*E un assalto*, – sakysi tu. – Bet įsakmiai.“

Taip viskas paprasta. Grynas fantazijos vaisius.

Kaip kasininkas arba kasininkė kemša pinigus į plastikinį maišelį, kaip pora banko klientų užpuolimo akivaizdoje paralyžiuoti iš baimės, paprasčiausiai stovi šalia ir nesiima jokių veiksmų.

Aišku, būtų geriau, jei pagrindiniai veikėjai veiktų apsimuturiavę. Stebėjimo kameros neišvengiamai nufilmuos. Tačiau tai ne problema. Pakako ant veidų užsitraukti savo šalikus. Metų laikų sąlygos projektui, be jokios abejonės, bus palankios.

Per tą laiką rūkas pasiekė aikštę. Puiku. Plėšikų pora sėkmingai paspruks, už keleto metrų galės pasislėpti. Laiptais į viršų ir į bažnyčią. O viduje geriausia iškart į klausyklą.

Matote, šis minčių žaismas nebuvo nieko rimta. Veikimo būdas gal ir būtų tikęs komedijai. Bet ne kaip realizuojamas planas! Ne, komisare, apie tai negali būti nė kalbos!

Ir mūsų svarstymai dėl bankomatų buvo gryni juokai. Neapiplėšę banko, turėtume pabandyti bankomatą. Kaip tai įvyko? Pionierių laikais, matyt, būdavo darbuojamasi dulkių siurbliais. Ta-

čiau šių dienų bankomatų modeliai geriau apsaugoti. Profesionalai atakuoja džipais arba landroveriais. Jie pririša aparatus ir išplėšia juos iš sienos. Ne, Volfo folksvagenu to padaryti neįmanoma. Be to, tokie šiurkštūs metodai mums netiko.

Turėjome sugalvoti ką nors subtilesnio. Ką nors, anot Marijos, kas atitiktų mūsų polinkius ir gebėjimus.

„Taip, – tariau. – Ir kas tai turėtų būti?“

„Mes gudrūs, – tarė Marija. – Mes palauksime kliento ir jį apgausime.“

„Skamba neblogai“, – tariau. Tam reikėjo apšilti. Dar reikėjo išsiaiškinti detales.

„Geriausia, – tarė Marija, – būtų eiti prie bankomato. Ten aš tau parodysiu, kaip mudu veiksime.“

„Gerai“, – tariau. Pakviečiau padavėją atsiskaityti. Limonadas buvo brangus. Marija turėjo man pagelbėti pinigais.

9.

Eiti prie bankomato man buvo priimtina. Manęs neapleido mažytė viltis. Bankomatas Montefjaskonėje, kur paskutinį kartą bandžiau savo laimę, signalizavo, kad mano sąskaita tuščia. Gal kol buvome saloje, man buvo pervesta nors mažytė suma. Juk galėjo taip būti. Galiausiai kuri nors mano ankstesnių radijo laidų galėjo būti pakartota. Argi prieš daugelį metų neparengiau citatų iš alternatyvių kalėdinių istorijų? Tai, kas tuokart buvo alternatyvu, dabar atrodė juokinga. Tačiau galbūt būtent dėl tos priežasties ta laida ir galėjo būti iškapstyta.

Mes ėjome ūkanota aikšte. Keturi bankai, kaip sakyta, stovėjo pasirinktinai. Mes pasirinkome, jei teisingai prisimenu, *Banca di Umbria*. Šalia banko buvo *Benetton* parduotuvė. Ši kaimynystė, anot lakios Marijos fantazijos, strategiškai buvo naudinga.

„Būk atidus, – tarė ji. – Aš lauksiu čia prie vitrinos. Tarsi apžiūrinėčiau puošnų megztinį. O tu stovėsi po arkadomis. Vyras tamsoje. Įsikišantis reikiamu momentu.

„Štai kaip“, – tariau. Aš nevisiškai buvau įsigilinęs į jos sumanymą. Norėjau savo laimę pabandyti įprastu būdu. *Insere la carta,* skaičiau, *insert your card. Digitare il codice segreto, įveskite kodą.*

„Na, gerai, – tarė Marija, – tu dabar klientas. Atlieki bankinius veiksmus. Aš prieinu tau iš nugaros. Senjore! Gal malonėtumėte man padėti? Regis, aš tuoj nualpsiu... Kaip tai bus itališkai?

„*Mi sento male*“, – atsakiau šiek tiek išsiblaškęs.

„*Anullare o eseguire*, – skaičiau. – *Stop or go on.*“

„Tiksliai, – tarė Marija. – Tipas nurodo sumą, kokią nori nuimti nuo sąskaitos. Ir tada, akimirka, prieš aparatui atiduodant pinigus, smunku ant žemės.“

Jis apsisuka ir stveria mane. „Na, eikš, – sakė ji, – veik! Jis greičiausiai niekšas, bet kilnumo likučių dar likę. Taigi jis pagauna mane, neleidžia nukristi. Tai yra ta akimirka, kai tu turi veikti aktyviai.“

„Laikas – pinigai, – sako ji. – Tu iššoki iš po arkadų, čiumpi pinigus, kurie per tą laiką būna išduoti, ir bėgi. O aš elgiuosi taip, tarsi tas tipas būtų pasinaudojęs proga mane pagriebti. Visai realus manymas.“

Aš susijaudinu, vaidinu seksualinį priekabiavimą. „Ką sau leidžiate? Patraukite letenas! *Vaffanculo stronzo*! Bet tu manimi nesirūpink. Pati juo atsikratysiu, keliu smūgiuoju į tarpušakį, atleisk, ar skaudžiai?“

„Dar ne, – sakau. – Bet gal savo moterišką gynybinį pajėgumą galėtum taip šiurkščiai nedemonstruoti.“

„Na, taip, – tarė Marija. – Iš tiesų, tu ne anas, bet tas kitas. Tas, kuris bėga. *Just take the money and run.** Tu bėgi į dešinę, aš į kairę, arba atvirkščiai, susitinkam prie automobilio.“

* Vos tik pasiėmęs pinigus, bėk *(angl.)*.

10.

Ji viską taip įsivaizdavo. O aš į tai rimtai nežiūrėjau. Ne, komisare, man neatrodė, kad tai galėtų būti rimtai. Nors... kas žino..., kai po dviejų trijų dienų būtų pasibaigę pinigai... Ką gali žinoti. Bet dar prieš jiems išsenkant, įvyko stebuklas.

Kaip viskas buvo? Noriu pabandyti atkurti įvykių seką. Po mažos scenos, kuria Marija buvo mane atitraukusi nuo rimtos operacijos, aš vėl atsigręžiau į bankomatą. Kokį mygtuką spausti? Galbūt aparatas bus draugiškesnis, jei pasitenkinčiau mažesne suma? Norėjau pabandyti išsiimti 100 eurų.

Tačiau įsiterpė Marija. „Iš kur tas kuklumas?" – taip tarusi ji nuspaudė 250. Mygtuką paliesti truko tik akimirką. Ir tada, po sekundės, dviejų, taip sakant, pamąstęs, aparatas pradėjo dirbti. Tačiau kaip, komisare, kaip jis dirbo! Jis išdavinėjo banknotą po banknoto. Jau ir tai, kad jis išdavė du banknotus po šimtą ir vieną penkiasdešimties, buvo ganėtinai gerai. Bet jis nesiliovė. Bankomatas, matyt, paliestas Marijos pasirodė besąs daug dosnesnis.

Jis plušėjo toliau. O ką mes veikėme? Mes stovėjome ir spoksojome į jį. Kad ir kokia graži buvo ši akimirka, pasaulis mums suktis nesiliovė. *Take the money and run* – paskui, kai suglumę susižvalgėme, – nuostaba buvo sumišusi su smagumu – taip ir padarėme.

Kiek buvo įmanoma, paskubomis nuo žemės susirinkome banknotus. Ačiū Dievui, buvo nevėjuota, todėl jie nebuvo toli pasklidę. Banknotai buvo prilipę prie šlapio grindinio. Kai kuriuos teko ten palikti, – netikėtas pinigų lietus ir taip buvo gausus.

Sunkiai suvokiama, tiesiog per skubą keletą jų dar praradome. Marija didžiąją dalį laimikio susigrūdo po striuke, todėl dabar ji iš tiesų atrodė nėščia. Tarsi būtų ne antrojo arba trečiojo nėštumo mėnesio, o šeštojo arba septintojo. Ji, kaip viduriniojo nėštumo trimestro nėščioji, bėgo perdėm vikriai, aš turėjau stengtis nuo jos neatsilikti.

Rūmai dešiniajame aikštės kampe. *Palazzo del Capitano, Palazzo del Popolo*, velnias žino, kokie dar rūmai. Ant sienos kabėjo kažkoks herbas, o gal tai buvo erelis? Nieko kito – tik pro šalį. Jau

buvo vakaras, įstaigos seniai uždarytos, bet kažkur čia turėjo būti ir policijos skyrius.

Įveikę kelio galą, atsidūrėme aikštėje *Piazza Garibaldi*. Ten stovėjo paminklas išvaduotojui, reikia tikėtis, ir automobilis buvo dar ten. Iš tiesų, jis stovėjo. Nors uždusęs, lengviau atsikvėpiau. Kol atsirakinome ir įlipome, vėl praradome keletą banknotų, bet jais pasirūpinti nebespėjome.

Pagaliau aš sėdau prie vairo. Taip išėjo. „Na, važiuok!“ – sušnibždėjo Marija. Naujas variklis šoktelėjo nepriekaištingai. Važiavau. Krypties rodyklės mums leido sukti tik į dešinę per *Piazza del Popolo*, todėl apsukome garbės ratą. Tada mus nukreipė į siaurą skardžią gatvelę, dardėjome per viduramžių miestą, nepritaikytą šiuolaikiniam transporto eismui, pakliuvome į stalių ir dailidžių gildijų kvartalą, kairėje ir dešinėje, nepaisant drėgno oro, prieš vitrinas stovėjo baldai ir skulptūros – lig šios dienos nežinau, kaip man pasisekė nieko neužkliudyti.

Mes juokėmės. Kokia beprotiška situacija!

Marija varė savo. Jos juokas užkrečiamas.

„Kaip tu tai padarei?“ – klausiu. Ji juokėsi apžiūrinėdama savo rankas.

Pagaliau išvažiavimo nuoroda. *Tutte le direzioni.*

Tiksliai. Tai buvo tai, ko mums reikėjo, visomis kryptimis.

Juokėmės į valias. Kaip galima viena kryptimi nuvažiuoti visomis kryptimis?

Tai buvo kaip kojos pakišimas, komisare. Mes negalėjome liautis juokęsi.

11.

Patekome į greitkelį, valandėlę nesusigaudėme kokia kryptimi važiuojame: ar į Perudžą, taigi į Šiaurę, ar į Ternį, taigi į Pietus? Užpakaliniai automobilio žibintai prieš mus, priešais mus atvažiuojančių automobilių žibintai. Svaigulį keliantis įspūdis suptis tarp

šių žibintų. Tachometro rodyklė virpėjo ties 140 ir 150. Įjungiau radiją. Grojo vargonų muzika. Kažkokia Bacho fuga, o gal ji buvo Hendelio? „Gerai transliuoja, – tarė Marija. – Jauti virpesius?"

Taip mes važiavome keletą kilometrų. Nežinau, toli ar arti, ilgai ar trumpai. Mūsų judėjimas buvo santykinis kito automobilio atžvilgiu, jų abiejų judėjimai buvo santykiniai žemės sukimosi apie savo ašį atžvilgiu. Visa tai kartu reliatyvu Saulės sistemos planetų orbitos atžvilgiu.

Šis kosminių jausenų antplūdis staiga buvo nutrauktas baisių sirenos garsų. Pasirodo, mes juos suvokėme ne iškart. Tuo grėsmingiau atrodė jų vaitojantis ir pliekiantis prisistatymas.

Išgelbėjo refleksas – pamačius juos užpakalinio vaizdo veidrodėlyje, vos neišvažiavau į priešingą kelio juostą.

Na, viskas, tariau sau. Kitą akimirką policijos mašina mus stabdys ir lieps sustoti kelkraštyje.

Tačiau vaiduoklis jau pramovė pro mus. Dar keletą sekundžių isteriškai blyksintys mėlyni švyturėliai žybsėjo prieš mus, netrukus juos prarijo naktis.

Uniformuotieji: karabinieriai, policininkai arba žmonės iš *Guardia Finanza* į mus nekreipė jokio dėmesio.

„Jie turi kitų rūpesčių, – tarė Marija. – Gal jie vaikosi mafijos bosą arba Al Kaidos teroristus."

„Gal vis dėlto bus geriau, jei pasitaikius kitai progai mes išsuksime."

Šalikėlio krašteliu ji nušluostė prakaitą man nuo kaktos.

„Nusiramink, – tarė ji. – Ką mentai galėtų mums prikišti? Ar mes kalti, kad bankomatui pasimaišė? Ar pinigų, pasklidusių visomis kryptimis, rinkimas yra nusikaltimas?"

Kaip ji juokėsi! Šelmiškas sfinksas.

„O kad aš vairuoju pavogtą automobilį, – tariau, – tu pamiršai?"

„Ak, tai, – tarė ji. – Volfas nepadavė pareiškimo. Kiek aš jį pažįstu", – pridūrė.

Klausimas knietėjo ant liežuvio, bet kaip tik tuo metu mes ėmėme artėti prie išvažiavimo.

„Ten, – tarė Marija, – už 500 metrų, kelias į Spoletą. Tu juk norėjai išsukti, taip? Ko taip spoksai? Nesnausk, nepražiopsok tinkamai persirikiuoti.“

Atkarpa pasitaikė nuotykinga. Posūkiai žemyn, aukštyn ir vėl žemyn. Jokio mėnulio, jokių žvaigždžių, tik kelio ženklai, kartais išnyrantys iš tamsos. Prasta kelio danga, kelio susiaurėjimas, slidu, akmenų griūties pavojus...... Kol įveikiau šią atkarpą, prireikė viso mano dėmesio koncentracijos... Nebuvo kada užduoti klausimą, kuris prieš pat keliui išsišakojant kirbėjo ant liežuvio galo. Nebuvo nei laiko, nei energijos – spoksojau priešais save į kelią. Kartais nepajėgdavau išskirti, kur baigiasi kelio danga ir prasideda miškas arba bedugnė.

12.

Įveikdamas paskutinius posūkius, patyriau kažką panašaus į transą, bet įveikiau.

„Tu turi paslėptų gabumų“, – tarė Marija vėliau.

„Tu taip pat! – tariau aš.

Tai buvo viešbutyje Spolete.

Mes negalėjome neapsikabinti.

Mažyčiame kambarėlyje su labai dideliu raktų ryšulėliu. Tai buvo vienintelis laisvas kambarys. Viešbutis vadinosi *Aurora*, jis buvo arčiausiai automobilių stovėjimo aikštelės, kurią radome ganėtinai sunkiai. Po įtemptos kelionės ir sunkaus automobilio pastatymo manevro, nebenorėjome daugiau ieškoti.

„Tiek daug svečių, – tariau aš, – dabar, žiemą?“

„Taip“, – tarė vasariškai dekoltuota senjora registratūroje. Valandą prieš mus atvykusi lenkų dvasininkų grupė. Jie visada atvykstą tokiu laiku. Dėl relikvijų, kurios savaitgalį bus pagerbtos katedroje.

Mes nesupratome, apie kokias relikvijas čia kalbama. Argi mus domina kažkokie seni kaulai? Mus domino kambarys. Jis esąs nelabai didelis, tarė dama, tačiau ji įsitikinusi, kad jis mums patiksiąs.

Iš tiesų kambarys turėjo specifinio žavesio. Viskas *nano* formatu: drabužių spinta, naktinis stalelis, stalelis prie veidrodžio. Panašu į lėlių namą. Buvo neįmanoma apsisukti vienas kito nepalietus.

Tai, kad pagaliau puolėme į glėbį, taip pat buvo padarinys to negalėjimo vienas kito išvengti. Jau prieš tai mes buvome tokios būsenos, kuriai apibūdinti man į galvą ateina tik viena – džiugus susijaudinimas. Pinigus, atsineštus į kambarį plastikiniame maišelyje, iškratėme ant lovos. Jų buvo ne tiek jau daug, kaip mums, patiriantiems euforiją, pasirodė (dėl Marijos sutrikęs bankomatas daugiau išdavė smulkesnių, o ne stambesnių banknotų), bet iš viso vaizdelis buvo džiuginantis, nėr ko sakyti.

Apsikabinimas buvo nuoširdus ir krypo į tam tikrų ribų, kurių peržengti lig šiol nedrįsome, nepaisymą. Mudviejų džiugus susijaudinimas buvo jaučiamas fiziškai. Rašau *mudviejų*, komisare. Nemanau, kad suklydau. Ir nepaisant to, dar buvo likę netikrumo, kuris mane varžė.

Susijusio su išlygomis, kurių neatsikračiau. Marija negalėjo... O gal vis dėlto?... Mes neturėjome teisės... Šitas nepaprastas artumas. Užuot jautęsis dėkingas ir jį priėmęs, pabandžiau tarp mūsų vėl išlaikyti atstumą.

Pabučiavau į kaktą, į skruostus, tada vėl į kaktą. Troškau pažvelgti jai į akis. Ne, komisare, ne iš sentimentalumo. Norėjau pažiūrėti, ar jai tai buvo iš rimtųjų.

Dieve mano, koks buvau kvailys! Mes buvome pasirengę gražiausiai parkristi, bet aš sulaikiau mus to nepadarius. Mes būtume suvirtę ant lovos, banknotai, vis dar pasklidę ant jos, būtų mums nemaišę. Pasinaudok manimi, aiškiai šnibždėjo akimirka, bet aš leidau jai praeiti.

13.

Marija vėl prisiminė kitus savo poreikius. „Kaip manai, – tarė ji, – ar mes čia gausime ko nors užvalgyti?“ Dar taip neseniai buvome plevenančios būsenos, todėl apie tai visai negalvojome. Dabar mes vėl nusileidome ant žemės.

Buvo vėlu, po pusės vienuoliktos, o juk buvo gruodis. Tikriausiai nebuvo jokios prasmės ieškoti veikiančio restorano. „Gal, – tariau, – apačioje bare gausime makaronų.“ – „Gerai, – tarė ji, – eik žemyn ir atnešk ko nors, man pakaks poros prancūziškų ragelių.“

Kaip paaiškėjo, tai nebuvo taip paprasta. Rageliai vitrinoje buvo vakarykščiai, taigi ne patys šviežiausi. Buvo paaiškinta, kad man gali iškepti šviežių. Tai užtruktų valandėlę, bet per tą laiką galėčiau ko nors išgerti.

Dvasiškis, iki tol jautęsis vienišas, nudžiugo. Jis turįs, pasak jo, išgerti vodkos. Jo kolegos esą pavargę po kelionės. O jis esąs ištvermingas žmogus.

Dvidešimt keturias valandas autobuse, na, ir kas. Jis kalbėjo ne tik angliškai, bet ir šiek tiek vokiškai. Ne, ne, jie atvykę ne iš Lenkijos, bet iš Lietuvos. Ilga kelionė, tikrai, bet vardan tokio tikslo verta pavargti.

Jis pakėlė taurelę į mano sveikatą. „Ar jūs čia irgi dėl Šventojo klubų raiščio?“

„Kaip sakote?“ – paklausiau.

„*The holy napkin*, – tarė jis. – Dėl garbinamos relikvijos katedroje. Na, kaip ji ten vadinama. Šventoji drobelė?“

Drobelė? Drobelė? Galiausiai jis turėjo omenyje drobulę.

„Taip, – tarė jis švytėdamas. – Drobulė. Audeklas, į kurį mūsų Išganytojas...“

„Dieve mano“, – tariau.

„Taip, – tarė jis. – Su Dievo malone.“

Ji laikoma sidabrinėje skrynioje, kuri atidaroma kartą per metus.

„Kalėdoms?“

„Tiksliai, – tarė jis. – Per vidurnakčio mišias.

„Ir jūs jų laukiate?“

„Taip, – atsakė jis, – mes jų laukiame.“

Iki to laiko per porą dienų jis ir jo žemiečiai aplankysią keletą vienuolynų netoliese, o tada...

Didžioji akimirka.

„Taip, – tarė jis, – gradacija, aukščiausias taškas.“

Įsivaizdavau, kaip kunigas kelia monstranciją ir tada drobulę. O gal atvirkščiai? Ar tikintiesiems jis pirmiau parodo drobulę, o tada monstranciją? Lifte, kur netrukus su lėkšte ragelių ir buteliu *Montefalco* kilau į trečią aukštą, svarsčiau, ar pasakoti Marijai apie drobulę, ar ne. Ir istorija netiko prie maisto, ir nebuvau tikras, ar jos nuotaika tam buvo tinkama.

14.

Jos nuotaika niekam nebebuvo tinkama – ji miegojo. Gulėjo ant lovos kaip Snieguolė, banknotus prieš tai vėl sugrūdusi į plastikinį maišelį. Lova buvo dvigulė, bet tiko prie nykštukų baldų. Priešingai jos įpročiui, Marija gulėjo išsidrėbusi, kojos nukarusios per pietinį lovagalį, rankos išskėstos į Vakarus ir Rytus.

Dama registratūroje buvo minėjusi apie sudedamąją lovelę, kurią prireikus galėsime rasti spintoje. Taip, ji ten buvo. Tačiau aš niekaip negalėjau rasti vietos jai išskleisti. Kampe stovėjo fotelis. Matyt, ir jis buvo specialiai pagamintas mažaūgiams žmogeliukams, geriau ar blogiau, bet turėjau juo tenkintis. Sėdėjau, klausiausi ramaus Marijos alsavimo ir gėriau vyną iš butelio. Ragelių nebenorėjau. Virš lovos kabėjo paveikslas – kubizmo stiliumi išdarkytas miestas prie jūros, kurios buvo matyti tik mažytis mėlynas lopinėlis. Išjungęs šviesą, dar ilgai kopiją mačiau prieš akis. Miestas, mąsčiau pusiau sapnuodamas, yra kur nors Šiaurės Afrikoje, tikriausiai turime laiku tenai išsilaipinti.

15.

Rytą jaučiausi kaip sumuštas. Mano miegas buvo negilus, o dabar buvo sunku galutinai prabusti. Pusiaumiegomis girdėjau susierzinusių pypsėjimų seką, kurie vertė mane nujausti kažką bloga. Atmerkęs akis supratau, kad jie sklinda iš televizoriaus, prieš kurį sėdi Marija.

Ji sėdėjo ant grindų, pečius apsigaubusi antklode. Šią akimirką ji man atrodė panaši į indėnę, nors jos plaukų spalva tokios asociacijos ir nekėlė. Per televizorių buvo rodoma vaikų programa – linksmas pingvinų šeimos gyvenimas. Suaugę pingvinai kvaksėjo, jaunikliai pypsėjo. Tarp jų buvo mažytis pingviniukas, kuris, kai tik negaudavo buteliuko, imdavo terkšti. Marijai visa tai pabodo ir ji išjungė.

„Labas“, – tarė, tartum tik dabar mane pamačiusi.

„Labas, – atsakiau, – kaip miegojai?“

„Gerai“, – atsakė ji ir su antklode ant pečių vėl nuėjo į lovą. Nusimesdama antklodę, ji kažką pasikišo po pagalve.

„Ir? – paklausiau. – Ką veiksime daug žadančią dieną?“

Keletas saulės spindulių švystelėjo pro langą.

„Ką tu į tai, jei eitume prie jūros, o paskui važiuotume į Pietus? Apulijoje šiuo metų laiku turėtų būti labai gražu.

„Tikrai?“ – paklausė ji.

„Taip, – atsakiau, – ten šilta. O jei mums pasirodys nepakankamai šilta ir gražu, važiuosime toliau į Siciliją. Na, ką apie tai manai? Pinigų šiek tiek turime...“

„Na, taip, – atsakė ji, – bet pirmiau einu į dušą.“

Taip viskas buvo, komisare. Taip atsirado proga. Duris į vonios kambarį Marija paliko praviras (ši patalpėlė atitiko kambario dydį). Norėjau viską išsiaiškinti. Vos tik išgirdęs ją pliuškenantis, grybštelėjau po pagalve.

Kaip ir spėjau, ten gulėjo mobilusis telefonas. Violetinis daikčiukas su žaliais ir raudonais mygtukais. Beveik per mažas mano rankoms. Pabandžiau susigaudyti klaviatūroje. Tokiems reikalams buvau negabus, bet šiuo atveju man padėjo mano instinktai. Stebėtinai greitai suvokiau jo funkcijas. Kaip ekrane pamatyti išsiųstas žinutes ir kaip –

gautas. Kiekvieną mano žingsnį lydėjo pyptelėjimas – to išvengti negalėjau. Bet kol Marija prausis po dušu, vargiai ar ji tai išgirs.

Buvo daugybė neištrintų trumpų žinučių. Tikriausiai dėl to, kad apie tai ji nepagalvojo. O gal ir dėl to, kad jai jos buvo mielos ir vertingos. Arba dėl to, kad ji laikė mane per kvailu, kad sugebėčiau jas rasti.

Skaičiau maždaug tokį tekstą:

– hi francesco. Hope the number is right. Not easy 2 read it. Really sorry 4 the sudden good bye. I'd like to see you again. W.b. maria. *

– ciao bella, sono contento 2 hear of you. Quess the man who drives did not like me so much. Your father, your uncle, your teacher or just santa claus? Where are you going? Tell me. Bacio francesco. **

– no father, no uncle, not even the owner of the car. Too complicated to x-plain it this way. Were we a going? Wait until I can tell you. Let's keep in touch to each other. Kisses mary. ***

Tarp jų žinutė nuo Volfo:

„Sveika, Marija, parašyk pagaliau, kur tu esi! Lakstau paskui tave kaip koks avigalvis. Tai visai nejuokinga."

Tada vėl laiškelis nuo Frančesko:

– ciao principessa! Hope the man with the beard is not your lover (gulp). no, scusi. Sorry for the bad joke. if he is santa claus, he should better drive a reindeersleigh. ****

Perskaičiau kažką panašaus. Įsiminiau. Bandžiau išversti. Tikriausiai mane laikote mazochistu. Gerai, jau gerai, komisare, gal jūs ir teisus. Tačiau aš norėčiau, kad suprastumėte mano jausmus.

Sėdėjau spaudinėdamas tarp išsiųstų ir gautų žinučių. Ir jaučiau, kaip man į galvą plūsta kraujas. Kol įsibėgėjau, toli nenukeliavau. Toje vietoje, kur Frančeskas man siūlo, užuot važiavus automobiliu, geriau sėsti į kinkomąsias roges, Marija atėjo iš vonios kambario. Susisupusi

---

* Sveikas, Frančeskai. Tikiuos, numeris teisingas. Nelengva jį perskaityti. Tikrai atsiprašau už skubų atsisveikinimą. Norėčiau dar pasimatyti. Marija.

** Sveika, gražuole... Kas tas vyras, taip nenoriai vežęs mane? Tavo tėtis, tavo dėdė, tavo mokytojas ar tiesiog Kalėdų senelis? Kur jūs vykstate? Pasakyk. Frančeskas.

*** ne tėtis, ne dėdė, netgi ne mašinos savininkas. Per daug sudėtinga tai paaiškinti. Kur mudu vykstam? Palauk, kol galėsiu paaiškinti. Leisk tave apkabinti. Bučiuoju.

**** Labas, princese! Tikiuos, vyras su barzda – tau ne meilužis. Atsiprašau. Jeigu jis Kalėdų senelis, geriau nešdintųsi...

į akivaizdžiai tam reikalui per mažą rankšluostį. Anksčiau toks reginys mane būtų smagiai nudžiuginęs. Dabar jis sukėlė dvilypius jausmus. Dar prieš pažvelgiant jai į mane, pakišau mobilųjį telefoną po pagalve.

„Na, – tarė ji. – Atrodai taip, tarsi tu būtum buvęs po dušu."

„Taip, – tariau, – tai dėl garų." Skubiai pakilau ir atvėriau langą.

„Ei, – tarė Marija, – aš dar neapsirengusi!"

„Atsiprašau, – tariau. – Bet man trūksta oro."

16.

Kitų dienų, komisare, kažkodėl prisiminti nepavyksta. Dingsta iš mano prisiminimų ir tiek. Kiek jų iš viso buvo? Negaliu tiksliai pasakyti. Greičiausiai kokios trys ar keturios. Tačiau tai buvo dienos, per kurias mes sukorėme daugybę kilometrų.

Tuščių kilometrų. Tai buvo dienos be turinio. Didžiąją prisiminimų dalį užima tunelis, į kurį įnėrėme iškart už Spoleto. Per jį pervažiuoti užgaištama ne ilgiau kaip penkiolika minučių. Tačiau kuo dažniau įsivaizduodavau tą kelionę per betoninį vamzdį, tuo ji man atrodė ilgesnė.

Bandžiau prisiminti, kaip mes vienoje pusėje įnėrėme į jį, o kitoje iš jo išnėrėme. Teoriškai tai turėtų būti kažkur ties Valnerina. Neros slėnyje. Tačiau mano vidinis kompiuteris apie tai visiškai nieko neišsaugojo.

Miglotai prisimenu tik pavadinimus, perskaitytus kažkur ant iškabų. *Sant Anatolia, Monti Sibillini, Madona delle Neve.* Vaizdas į skurdžius, sniegu apklotus kalnus. O kas toliau? Man atrodė, tartum tunelis tęstųsi.

Mes turėjome pravažiuoti pro Askolį ir atsidurti prie jūros. Ji driekėsi mūsų kairėje. Tarp autostrados ir plokščio jūros kranto buvo mažai vietos. Nieko kita negaliu prisiminti – vien pramoniniais kompleksais ir viešbučiais užstatytą pakrantę. Aplinkui pilkuma, mes važiuojame per rūką ar lietų, tunelis, iš kurio išnėrėme iškart už Spoleto, tęsiasi iki Fodžos.

Kai pagalvoju: kaip menkai aš suvokiau, kas vyksta išorėje. Visas buvau paskendęs į niūrias mintis. Sėdėjau šalia Marijos, tai vairuotojo sėdynėje, tai keleivio. Fiziškai labai arti jos, bet psichiškai jaučiau atstumą, kuris mane skaudino.

Galbūt tą atstumą kurstė tik mano nepasitikėjimas. Prieš tai buvau naivus, o dabar į kiekvieną Marijos pasisakymą, veiksmą buvau linkęs žiūrėti kaip į įkaltį, kad ji mane apgaudinėja. Žinoma, tai skambūs žodžiai, tik klausimas, ar jie išvis man dera. Ar jie atitinka mūsų santykių esmę. Kas aš toks, kas aš jai?

Tačiau jausmo aiškinimas yra visai kas kita negu pats jausmas. Jausmas buvo ir tiek, aš negalėjau jo atsikratyti vien dėl to, kad taip būtų buvę racionaliau. Jausmas, kad esi mulkinamas žmogaus, kuris – nors tai prieštarauja sveikam protui – tau patinka. Įtūžis ir pyktis liejosi per kraštus.

Pavyzdžiui, restorane turistams, prie kurio buvome sustoję ne tik degalų įsipilti, bet ir maisto produktų nusipirkti. Tai buvo kažkur prie Peskaros. Gal jau buvome pakilę į Frankavilą. Beje, degalus pylė ir apsipirko Marija. Ji išlipo, juokavo su degalinės operatoriumi, pareikalavo, kad anas patikrintų tepalų lygį ir padangų slėgį, sumokėjo, davė arbatpinigių ir buvo beeinanti į prie degalinės prisišliejusią *minimercato*, prekyvietę, o aš, niekam nereikalingas, buvau paniręs į letargo miegą keleivio sėdynėje.

Laikas, kai jos nebuvo, man siaubingai prailgo. Jau norėjau iššokti pažiūrėti, kur ji esanti, kai pastebėjau, kad ji pasiėmusi automobilio raktelį. Taigi išlipau, bet nerizikavau nueiti toliau kaip per porą žingsnių. Aš pats tą automobilį buvau nuvaręs, bet įsivaizduoti, kad kažkas viduryje kelio galėtų jį pavogti, buvo labai nemalonu.

Įsitempęs spoksojau į parduotuves, konteinerius iš aliuminio ir organinio stiklo. Ten visai nebuvo spūsčių. Aišku, aš nežiūrėjau tarp visų lentynų ir kiekviename kampe. Tačiau aš niekaip nepajėgiau atsikratyti jausmo, kad Marijos ten apskritai nėra.

Susigėdau dėl jos įžūlumo. Ji net nedėjo pastangų, kad mane apgautų. Ji tai darė, kai tik pasitaikydavo proga. Kaip ir dabar. Senas bukagalvis, greičiausiai taip ji galvojusi, sėdi automobilyje ir snaudžia. Todėl ji ramiai galėjo siuntinėti savo žinutes.

Volfui ar Frančeskui? Tikriausiai vienam, o paskui ir kitam. Taip, nuo minčių apie tai man virė kraujas iš pykčio. Kaip ji stovi koridoriuje pakeliui į tualetą, rankoje pypsintis aparatas, kurio pagrįstai nekenčiau. O gal kur nors flirtuoja su degalinės prižiūrėtoju, kuriuo taip pat nebuvo galima pasikliauti (iš mano regėjimo lauko jis dingo iškart po jos).

Ar tokios mintys buvo artimos realybei? Vėl pasirodžiusi Marija (iš kur, aš nežinau, nes tuo metu spoksojau visai į kitą pusę) atrodė linksma. O tai dar labiau sustiprino mano įtarinėjimus. Net nepaklausta, ji pateikė paaiškinimą kur buvusi.

Ji pirkusi ne tik maistą.

„Taip, – tariau, – ir ką gi?"

Šį tą pasiklausyti.

„Čia, – tarė ji ir pastatė popierinį maišelį ant radiatoriaus šiltinimo gaubto. – Kas yra? Ko taip žiūri į mane? Geriau pažiūrėk, kas viduje!"

Krepšyje buvo daugybė kasečių: grupės ir atlikėjai, kurių aš nežinojau.

„Stebėtinai didelė kompaktinių plokštelių ir kasečių pasiūla, – ji galva atsainiai mostelėjo į mažą prekybos centrą. – Aišku, norint rasti ką nors įdomaus, reikia ilgai užgaišti."

„Na? – tarė ji. – Ką pasakysi? Juk šaunu! O gal ne? Kaip tik tai, ko reikia ilgoms kelionėms."

„Ar ne aš vairuosiu?" – paklausiau.

„Ne, liaukis", – tarė ji atsisėsdama prie vairo.

Atsikando bandelės, gurkštelėjo kolos iš skardinės, įdėjo kasetę į grotuvą ir nuvažiavo, tartum norėtų laimėti ralio varžybas. Pasigirdo muzika, hip hopas su priedainiu, lydimu mušamųjų instrumentų išgaunamų garsų. Marija atsuko garsiau, pažvelgė į mane, nusišypsojo, kažką pasakė, bet aš nieko nesupratau.

„Ką sakai?"

„Mes turėtume pasistengti..." – sakinio galą vėl prarijo triukšmas.

„Ką?"

„... kuo toliau šiandien nuvažiuoti", – rėkė ji.

Mano idėja važiuoti į Pietus iš pradžių jos visai nesužavėjo. Dabar ji elgėsi taip, tarsi tai būtų jos mintis.

Ji vairavo, aš sėdėjau šalia. Taip ir jaučiausi – šalia. Ritmas, mano supratimu, erzinamai nenusakomas, vienareikšmiškai buvo ne mano skonio. Negalėjau sekti žodžių, kurie buvo girdėti tai pirmajame, tai antrajame repo plane. Priedainio, kartojamo iki įgrisimo, kodas man sunkiai davėsi iššifruojamas arba liko išvis nesuprastas.

Marija vairavo sėdėdama labai tiesiai. Man rodės, kad pamažu grimztu. Retsykiais pajausdavau, kaip mano galva nusvyra į priekį. Nepaisant triukšmo, aš miegojau, sapnavau slogų sapną, kažką apie Volfą, sekantį paskui mus kabrioletu, ir apie Frančeską, važiuojantį motoroleriu ir mįslingai atsiradusį prieš mus. Retkarčiais prabusdavau ir atbula ranka skubiai perbraukdavau per lūpas, nes man rodės, kad iš burnos teka seilės.

17.

Nuo Fodžos, kurioje aš prabudau, iki Manfredonijos važiavome santykinai greitai. Paskui – vis lėčiau palei jūros krantą, kuris dabar kažkodėl mums buvo iš dešinės. Aš nebesiorientavau, mano nuomone, mes važiavome ne ta kryptimi. Be to, man nerimą kėlė daugybė posūkių ir nuojauta, kad nuo uolų galime nusiristi į jūrą.

Tačiau Marija tvirtino žinanti, kur veda kelias. „Gargano pusiasalio pakrante, – sakė ji, – iki tolimiausio rago." Kai buvom sustoję, ji išstudijavusi žemėlapį. Ji juokėsi. Aš miegojęs kaip užmuštas.

Dėl nakvynės buvau skeptiškas. Vietovės, pro kurias važiavome, atrodė visiškai apleistos. Gatvėse nė žmogaus, visos užkandinės uždarytos. Tamsu. Man atrodė, kad jau vidurnaktis.

Pagaliau radome viešbutį pavadinimu *Il Faro*. Ir iš tiesų statinys priminė švyturį. O gal tas bokštelis buvo minaretas? Visas kompleksas turėjo kažką pseudoorientalistiška.

Pagaliau suvokiau kiek valandų – buvo tik šiek tiek po septynių. Marija po vakarienės norėjo paplaukyti. Sužinojusi, kad ten yra baseinas, Marija nudžiugo kaip vaikas. Ji nenorėjo paklusti prieštaravimui, kad mes neturį maudymosi kostiumėlių.

Jei jau taip, tarė ji, ji liksianti su kelnaitėmis ir liemenėle. Vis tiek, be mūsų, čia kitų svečių nesą.

Perspektyva pamatyti Mariją nuo drėgmės permatomais apatiniais baltiniais iki tos dienos ryto mane būtų viliojusi. Dabar apžavai neatrodė tokie jau dideli, o dar kai įsivaizdavau save su trumpikėmis – ne kas.

„Eik viena, – tariau. – Man nebūtina eiti kartu. Aš verčiau tuo laiku išsitiesiu ant lovos."

Ar mano balsas tai tariant drebėjo? Jei Marija ką nors ir pastebėjo, tai greičiau palaikė išsekimu negu susijaudinimu.

Nors tai, ką aš jaučiau, iš tiesų buvo susijaudinimas. Beje, iškrypėliškas susijaudinimas, nes atsivėrusi galimybė žadėjo, jei išvis žadėjo, vien kankinamą malonumą. Jei Marija eis paplaukyti, tada mažiausiai pusę valandos jos nebus kambaryje. Tą progą norėjau išnaudoti ir dar kartą prilįsti prie jos trumpųjų žinučių.

Maždaug praėjus penkioms minutėms po to, kai ji įlipo į liftą ir nusileido į pusrūsį, įžengiau į balkoną, kuris greta esančių mūsų kambarių buvo bendras. Įveikti groteles, skiriančias mano teritoriją nuo josios, buvo sportinis išbandymas, kurį aš vis dėlto įveikiau. Turint omenyje mano ketinimus, buvo džiugu, kad Marija savo duris į balkoną buvo palikusi praviras. Nors kita vertus, tai buvo baustinas lengvabūdiškumas – pagaliau juk ji saugojo plastikinį maišelį su pinigais, kuriuos išspjovė bankomatas Todyje.

Plastikinį maišelį ji laikė pakišusi po lova. Bet tai manęs nejaudino, giliai širdyje pinigams buvau abejingas. Ieškojau mobiliojo telefono. Iš pradžių veltui. Nejau pasiėmė jį su savimi į baseiną? Jau atrodė, kad turėsiu susitaikyti su nusivylimu, kai žvilgtelėjęs į vonios kambarį išvydau lemtingą išdavystės instrumentą, kurio spalva (tarp violetinės ir skaisčiai rožinės) man pasirodė provokuojanti.

Telefonas buvo prijungtas prie kroviklio, kurį ji bus pirkusi slapčia nuo manęs. Tas akumuliatorius buvo įkištas į lizdą skutimosi mašinėlei įjungti trijų durelių spintelėje su veidrodžiais. Priėjau arčiau, abi altorėlio sąvaros buvo pusiau praviros. Veidrodžiuose iš trijų pozicijų mačiau savo pilką galvą.

Manęs nenustebino per aukšta kakta. Plaukai ant pakaušio buvo retesni, negu maniau. Mane išgąsdino mano akys. Žvilgsnyje buvo kažko, panašaus į sustingusią saviironiją, o kiaurai persišvietė visiškas nuolankumas.

Taigi, aš atrodžiau kaip žmogus, seniai susitaikęs su pralaimėjimu. Bet pralaimėta kam arba kas? Laikui? Su laiku susijusiai mirčiai? Dievui? Tikriausiai visiems kartu.

Truktelėjau, iš lizdo ištraukiau akumuliatorių su mobiliuoju telefonu ir užvėriau spintelės sąvaras. Buvo gana matyti savo atspindį veidrodyje. Nusigręžiau. Atsisėdau ant vonios krašto ir įsigilinau į Marijos laiškelius.

Arba kaip tai vadinama? Bendravimas *sms*? Jos mobiliojo ryšio su dviem vyriškiais pėdsakai, kuriuos kiekvieną savaip laikiau varžovu. Suvokiau, kad tai visiškas absurdas. Bet tai nieko nekeitė, aš taip jaučiausi ir viskas.

Kai kurių trumpųjų žinučių formuluotės mane tiesiog siutino. Bendravimas visiškai nepaisant gramatikos, kurią mano amžiaus žmonės dar nuo mokyklos laikų laikė privalomu dalyku! Užtat daugybė dirbtinių žodelių ir santrumpų, kurių reikšmes ne visada įspėdavau. Žinučių turinys siejosi ir su manimi.

Iš jų sužinojau, kad Marija su Volfu tokį ryšį užmezgė jau Florencijoje, su Frančesku vėliausiai – Montefjaskonėje. Ryšys akivaizdžiai buvo nutrūkęs, kol mes viešėjome saloje. Gal dėl to, kad buvome ne ryšio zonoje, gal mobilusis telefonas buvo išsikrovęs.

Grįžusi į žemyną, Marija iškart susisiekė su abiem. Pirmiausia su Volfu. Pasirodo, pačiu laiku. Du kartus apvažiavęs aplink Trazimeno ežerą ir nors, kaip jis vėliau pasakojo, Kastiljone del Lage išsinuomotu dviračiu apdardėjęs visus tuo metų laiku atidarytus viešbučius, pensionus ir užkandines, vis klausinėdamas apie jaunutę moterį linų spalvos plaukais ir jos palydovą, kurio niekaip negalėjo tiksliai apibūdinti, jis buvo labai susirūpinęs. Buvęs tokios nuotaikos, kuri galėjusi paskatinti mūsų istoriją greičiau ir kitaip baigtis.

Bent jau jam būtų geresnė pabaiga. Jei Marija būtų viena valanda vėliau pasprukusi iš salos, viskas būtų buvę kitaip. „Marija! – rašė

jis, – aš rimtai nerimauju dėl tavęs! Jei tu nesijudinsi, nieko kita man neliks, kaip tik pranešti policijai."

Jis buvo pasirengęs skambinti. Įsivaizduoju – iš taksofono. Tačiau kaip tik tada supypsėjęs mobilusis telefonas, jis padėjęs ragelį ir perskaitęs nebelauktą žinutę nuo Marijos.

Trumpa žinutė, kuri, viena vertus, man kėlė juoką, antra vertus, mane nervino. Bent jau tada, kai įsijausdavau į Volfo kailį. Nežinau kodėl, bet man vėl taip nutiko. „Labuks, Volfiuk, kur tu? Maniau, kad tu jau atsiradai?"

Kitoje, dar tą pačią dieną išsiųstoje, *sms* žinutėje ji nurodė, kad mes esame ne prie Trazimeno, bet prie Bolsenos ežero. Nors iš tikrųjų nuo jo mes jau buvome gerokai nutolę. Greičiausiai žinutė buvo siunčiama iš automobilių stovėjimo aikštelės Orvjete. Su Volfgangu ji žaidė žiaurius žaidimus.

Su Frančesku ji elgėsi visiškai kitaip.

Ir jis stebėjosi, kodėl ji taip ilgai neatsakanti, bet be panikos.

„Sveika, princese! *What's the matter with you? Would be un po triste not 2 hear anything from you anymore.*"* – „*Caro amico*, – atsakiusi jam, – *so sorry I had to leave you without message. Strange things were happening.did not know if I should laugh or cry. Anyway I'm alive + would like 2 hold contact.w.b.* **

w.b. write back: *** šį reikalavimą jis įvykdė labai ambicingai. Marijos mobilusis telefonas išsaugojo visą seriją jo laiškelių. Ar ji, princesė, kartais nesanti užkerėta burtininko, teiravosi jis, ir dabar saugoma drakono. Ir ar jis, būtinybei prispyrus, riteris, turįs balnoti žirgą ir iš draugo pasiskolinta *Vespa* lėkti jos vaduoti iš pabaisos nagų.

---

* Kas tau nutiko? Ar nori nuliūdinti daugiau nieko apie save nepranešdama?

** Brangusis drauge, labai atsiprašau – buvau priversta išvykti nieko nepranešusi. Buvo nutikę keistų dalykų. Nežinojau, juoktis ar verkti. Šiaip ar taip, aš gyva, norėčiau palaikyti ryšį.

*** Atrašyk *(angl.)*.

18.

Visa tai perskaitęs, komisare, nebūčiau nustebęs, jei artimiausiomis dienomis kelyje būtų pasimaišęs Frančeskas. Taip, formaliai aš to laukiau, emociškai tam buvau nusiteikęs. Anksčiau ar vėliau Marija neatsilaikys jo romantiškai ironiškam žavesiui ir nurodys jam vietą, kur mes esame. Ir jis atvyks, gal *Vespa*, gal kita susisiekimo priemone, kad ją išsivežtų. Kada? Kada nors.

Aš nusiteikiau tam psichologiškai – ar tai reiškė, kad su tuo susitaikiau? Nežinau, komisare, mano nuotaika buvo labai savotiška. Iš tiesų kartais prieš miegą arba prabudęs viešbučio lovoje arba temstant keleivio sėdynėje automobilyje, įsivaizdavau, kaip viskas vyks. Pavyzdžiui, pokalbį kavinėje, kai sąmoningai pareiškiu, kad taip tikriausiai bus geriau – jaunimas turi būti su jaunimu, taigi, mylėkite vienas kitą, vaikai, mano palaiminimą gavote, bet vargas tau, Frančeskai, jei tu nesuvoki kokią atsakomybę prisiimi.

Tokį susitikimą įsivaizdavau puikiai. Net jei tai bus atsisveikinimas ir bus skaudu. Tai rodė mano pasitikėjimą savimi. Abu turėjo matyti, kad aš ne pabaisa, kaip Frančeskas, nors ir juokais, mane piešė. Jie turėjo mane – taip – prisiminti geru žodžiu.

Turėsiu susigyventi su tuo ir toliau gyventi. Man būtų nepakeliama pasijusti apmulkintam. Ir tai kartais vaizduodavausi – viskas vyksta naktį, Frančeskas pagrobia Mariją. Tačiau aš to nepakęsiu, iš paskutiniųjų jėgų tam pasipriešinsiu – kartais, nors ir nuvargęs būdraudavau, kol mane apimdavo nemiga.

Be to, bandžiau kaip nors pratęsti laiką, kai man teks su Marija išsiskirti. Ji taip pat žaidė tą žaidimą, tik savaip. Taip, komisare, tai sunku suprasti, bet taip buvo. Ir vis dėlto mes važiavome dar keletą šimtų kilometrų į Pietus.

19.

Tai buvo susiję su oru. Kiekvieną rytą, kai dar mes kartu pusryčiaudavome, lauke už langų tvyrojo tirštas rūkas. „Palaukime, – tariau, gal rytoj saulė nušvis." Išsisklaidžius rūkui, nieko kito nebuvo matyti – tik juodas dangus.

Tada mes nuėjome į atitinkamą vietą ir nusipirkome laikraštį. Susiradome orų prognozę. Radome patikimą Italijos aulinuko schemą. Ir beveik taip pat patikimus juodus debesis ir mažus skėčius, kuriais buvo nužymėta pakrantė.

Tik apačioje Pietuose pora draugiškai besišypsančių saulių. „Važiuojam? – paklausiau. – „Gerai", – tarė Marija. Ir tuokart mes vis važiavome iki pat vakaro. O jau kitą rytą geras oras buvo vėl pasislinkęs toliau.

Tai buvo pačiuose Apulijos pietuose, ant aulinuko pentino. Niekas nepasikeitė, kai žaibuojant ir griaudžiant buvome perkelti ir į Siciliją. Lietus Katanijoje, kruša Sirakūzuose, neįtikėtinai blogas oras apačioje, mūsų paskutinės vilties iškyšulyje, *Portopalo di Kapo Pasere*. „*Un vero dilluvio*", – sakė vienišas vyras vieninteliame apylinkėse veikiančiame bare. Marija atsivertė žodyną. „Ar dabar ledynmetis, – paklausė ji, – ar tvanas?"

20.

Kokias trumpąsias žinutes tomis dienomis Marija siuntė arba gavo, nežinau. Du ar tris kartus dar buvau prilindęs prie jos mobiliojo telefono, bet nieko nepešiau. Tą vakarą, kai iš baseino *Faro* viešbutyje grįžo anksčiau, negu aš tikėjausi, matyt, jai kilo įtarimas. Greičiausiai per skubrą būsiu mobilųjį telefoną padėjęs ne ten, iš kur paėmiau.

Kad per tą laiką ji nebendrautų trumposiomis žinutėmis, ne, to aš neįsivaizdavau. Ji tik pasidarė daug atsargesnė. Kartais man

dingtelėdavo į galvą, kad ji tikriausiai bus sumažinusi žinučių Frančeskui. Galbūt mūsų kelionė į vis labiau apniunkančius Pietus jai atrodė kaip galimybė apsigalvoti, kaip apmąstymų metas.

Pagaliau ji labai menkai pažinojo tą tipą. Fiziškai arti jo ji buvo ne ilgiau kaip pusantros valandos, daugiausia dvi valandas. Apibendrinus: pirmas apsikeitimas žvilgsniais aikštėje, paskui jo iniciatyva pokalbis užkandinėje ir galiausiai staigiai nutrūkęs flirtas ant galinės sėdynės. Volfas buvo jos vaiko, kurį ji, poetiškai tariant, nešiojo po širdimi, tėvas.

Ar taip buvo, o gal ne? Šis faktas pastarosiomis dienomis beveik buvo užmirštas. Kaip atrodė, jos kūnas prie nėštumo priprato kaip prie normalios būsenos. Aišku, tai buvo gerai. Nieko dar nesimatė. Bet būtų neblogai, kad augantis kūdikis turėtų ir tėvą.

Nežinojau, ar Volfas tam vaidmeniui rimtai buvo turimas galvoje. Ar jis būtų pasirengęs daryti atitinkamas išvadas. Visiškai to atmesti nebuvo įmanoma. Net jei ji afekto būsenos pavadino jį niekšu, jis vis dėlto buvo vyras, su kuriuo ji dar visai neseniai reguliariai miegojo. Ir ne atsitiktinai. Ar ji nesvajojo apie jį? Ar tarp jųdviejų nebuvo kibirkštėlės? Ar neliepsnojo tikra liepsna jų širdyse? Ar viskas jau išblėso?

O gal, tariau sau, Volfas dar ne visai išbrauktas iš žaidimo. Net jei Frančeskas ir turėjo tam tikrų privalumų. Gal Marija privertė jį ilgai mūsų ieškoti ir liko pakerėta jo atkaklumo. Ir vis dėlto lemtingoji trumpoji žinutė, toji, sukūrusi prielaidas mudviem netikėtai susitikti su juo, o ne su Frančesku, buvo skirta ne jam.

21.

Aišku, jis savęs klausė, kodėl staiga ji ėmė jam rašyti angliškai. Kita vertus, jam palengvėjo, rodės, ji atėjo į protą. Jis ne tik lengviau atsikvėpė, jis netvėrė džiaugsmu. Tekstas buvo kupinas švelnumo; to jis po piktų žinučių nebesitikėjo.

My love. Koks kreipinys! Jis buvo sujaudintas. Taip paprastai ir jaudinamai. Taip ji dar niekad į jį nebuvo kreipusis. Ir anksčiau – ne, taip pat ir vokiškai, ne, jis neprisiminė. Galbūt jai reikėjo svetimos kalbos, kad galėtų įveikti tam tikrą barjerą?

Ji rašė dabar neabejojanti savo jausmais. Ir norinti sutikti jį, savo mylimąjį. Džiugino ne tik teksto meilumas, bet ir ryžtingumas. Jokių neaiškių užuominų kaip ligi tol, bet labai tikslūs nurodymai, kur ir kada ji skirianti jam pasimatymą.

22.

Ji bus sumaišiusi numerius. Aš net žinau, kur tai turėjo įvykti. Tuo laiku mes grįžome iš Sicilijos, kur nesiliovė liję ir siautusi audra, į pusiasalį. Vis sustodami vėl važiavome pakrante į Šiaurę.

Beprotiškos *Giro d'Italia* varžybos, iš tikrųjų, bet oras pamažu taisėsi. Aukščiau Neapolio buvo net visai gražu. Saulę galėjai matyti ne tik laikraštyje, bet ir danguje. O dangus – mėlynas, neįtikėtina, kad buvo gruodžio 20-oji.

Vietovė prie jūros, nedidelis uostas su mūrine siena ir molu. Bažnyčia su varpine, stati kalva su tvirtovės likučiais, kažkur netoliese grotos, kur senovėje, matyt, gyveno sibilės. Vienintelis viešbutis buvo vienos žvaigždutės, pavadinimu *Stella Marina*. „Man čia patinka, – tarė Marija. – Jauku, galėtume apsistoti porą dienų."

Padrone, susikūprinęs vyras, atrodė, nustebo išgirdęs mūsų reikalavimą, bet ... Jo veidas švytėjo šypsena, nors burnoje tebuvo likę pora dantų. Jis nuvedė mus laiptais aukštyn ir parodė mūsų kambarius. Jie buvo labai maži, vos įsitekom apsisukti, bet, jei mes norį, galį apsistoti *sala da pranzo*.

Taigi ten. Tiksliau, mažyčiame kambarėlyje už jos. Maždaug praėjus dvidešimčiai minučių po mūsų atvykimo. Atsigaivinęs prie kriauklės, paėmiau Florencijoje pirktą Patricijos Highsmiths romanų tomą (sulaikęs kvapą dėl realių įvykių, nutikusių mums nuo

to laiko, lig tol niekaip negalėjau atsivertęs paskaitinėti) ir nusileidau laiptais žemyn. Viršuje kambaryje apšvietimas buvo menkas, gal valgykloje šviesa labiau tiks skaityti.

Viskas atrodė taip. Virš viduriniojo stalo kabėjo pakenčiamai šviesiai deganti lempa. Taigi atsisėdau ir valandėlę skaičiau. Tačiau negalėjau kaip reikiant susitelkti. Iš kažkur sklido įtartinas pypsėjimas.

Be durų, pro kurias aš įėjau, *sala da pranzo* turėjo dar dvejas duris. Vienos vedė į tualetą, tikrą *ritirati* iš gerų senų laikų – nustačiau, kad ten buvo tik klasikinė skylė grindyse. Kitos durys buvo į užpakalinį kambarį. Kambarį, kuriame galima buvo spėti kortomis lošiant Juodąjį Džeką arba sąmokslininkus aptarinėjant situaciją.

Tikrai taip. Šitoje patalpoje vyravo konspiracinė atmosfera. Čia būdavo ateinama nuveikti kažko, kas pašalinėms akims turėjo likti paslaptis. Tikriausiai tą jautė ir Marija. Pasiėmusi mobilųjį telefoną, kurio nemačiau jau keletą dienų, Marija instinktyviai atėjo čionai.

Tai, kad įėjau, – nors turėjau suprasti, kuo ji užsiima, – žinoma, buvo klaida. Ką tai galėjo duoti? Privalėjau likti diskretiškas. Man taip besvarstant, visa tai ir įvyko. Pravėręs duris, pamačiau ją stovinčią ir pirštais maigančią telefoną.

Iškart pasitraukiau, situacija man tikriausiai buvo labiau nemaloni negu jai. Ji jautėsi užklupta, tai buvo galima matyti. Šią trumpą kvailą siaubo akimirką ji baigė rašyti žinutę ir išsiuntė. Likimo ironija – ne tam adresatui.

23.

Susitikti Marija siūlė poryt, bet Volfas atsirado jau kitą dieną. Ši žinutė jį pasiekė prie Bolsenos ežero, ten jo tyrinėjimai pagaliau pasirodė sėkmingi. Pirmiau jis buvo patekęs į klaidingas vietas: Bolsenoje, Gradolyje, Kapodimontėje ir Martoje niekas apie mudu negalėjo nieko pasakyti. Tačiau Montefjaskonėje jis aptiko kon-

krečių pėdsakų. Taip, jokių abejonių, tai buvę jiedu: jo žmonėms apibūdinta mergina, ir vyras, apie kurį po pokalbių su Žanu Pjeru, Ivaldu ir jo žmona, Paolu, gal net Rino, pamažu galėjo susidaryti šiokį tokį vaizdą. Tačiau kurlink mudu pasukome, paskui, kai *ragazza* iš remonto dirbtuvių atsiėmė automobilį – į Šiaurę, Rytus ar Vakarus – niekas tiksliai pasakyti negalėjo.

Tada – su Dievo pagalba – atskriejo Marijos žinutė. Suprantama, jis iškart susirengė į kelią. Gal pervertino nuotolį ar susisiekimo sudėtingumą. Tačiau tikriausiai jis nebenorėjo prarasti laiko, po to, kai tris savaites veltui sekė paskui mus, norėjo kuo greičiau ir be rizikos užbaigti visą šitą istoriją.

Jis atvyko, kaip sakyta, jau kitą dieną. Marija diena vėliau laukė Frančesko, kuriam buvo skirta žinutė. Ji dar neturėjo jokios priežasties nuo manęs atsiriboti, tai greičiausiai būtų padariusi atėjus pasimatymo laikui. Atsipalaidavusi vaikščiojo greta manęs, kai staiga prieš mus išdygo Volfas.

Tai buvo uoste, netoli tos vietos, kur jo automobilį buvome pastatę į stovėjimo aikštelę. Beje, aš jį pažinau iš karto, jis atrodė panašus į tą, iš vairuotojo pažymėjimo nuotraukos. Marija krūptelėjo ir sureagavo kaip visiškai nepriklausoma. Nieko geresnio jai, matyt, nešovė į galvą, kaip – „Džozefai, tai Volfas. Volfai, tai Džozefas.“

24.

Nuėjome į mūsų viešbutį. Mat niekas daugiau nedirbo. Susėdome valgykloje *sala da pranza*, nors pietų metas jau buvo pasibaigęs. Stalas, trys kėdės. Volfas ir aš sėdėjome priešais vienas kitą. Marija sėdėjo tarp mūsų, man iš kairės, Volfui iš dešinės.

Suprantama, kol pokalbis įsisiūbavo, praėjo šiek tiek laiko. Mes krenkšėjome. Mes gėrėme. Volfas ir aš tyrinėjome vienas kitą.

„Štai kaip jūs atrodote“, – pagaliau tarė jis ir nusikvatojo amsėdamas.

Nežinau, ar tas juokas buvo susijęs su netikrumu susiklosčius tokiai gana savotiškai situacijai, ar jam taip pat į akis krito mudviejų panašumas.

Man panašumas buvo akivaizdus. Mes galėjome būti broliai, tik skiriami neįprastai didelio amžiaus skirtumo, bet giminystė buvo nenuginčijama.

Marija žiūrėjo į mudu ir šitai taip pat pastebėjo.

„Štai kaip jūs atrodote", – atsiduso ji ir nusipūtė plaukus nuo kaktos.

„Štai ką pasakysiu, – tarė Volfas. – Aš nenoriu triukšmo. Man svarbu Mariją parvežti namo. Jaučiuosi už tai atsakingas. Prižadėjau jos motinai. Visa kita manęs nedomina."

„Taip", – tarė Marija.

„Žinoma, aš džiaugiuosi, kad tu apsigalvojai, – tarė jis. – Ir kad mes vėl gerai sutarsime."

Koks tonas, komisare! Tai buvo tonas, per kurį jis galbūt prarado paskutinį šansą. Jis kalbėjo, po paraliais, ne kaip mylimasis, bet kaip jos mokytojas.

Jei jis būtų ją apkabinęs, tikriausiai ji būtų reagavusi kitaip. Daug apie tai mąsčiau. „*My love*", – rašė ji. Toji žinutė buvo ne jam. O kadangi jis to nežinojo, tai dėl to nesusipratimo turėjo visai kitaip elgtis.

Jis turėjo ją apkabinti ir pabučiuoti. „Dieve mano, Marija, aš džiaugiuosi, kad tu vėl su manimi!" Šilumos banga nuo jo būtų perėjusi jai. O ji žvarbo. Ji pasakė einanti į kambarį atsinešti striukės.

Galbūt aš jį trikdžiau. Ir dabar, užuot sekęs paskui ją, jis liko sėdėti su manimi.

„Aš nežinau, – tarė jis, – kiek artimi jūsų santykiai..."

Ne, tariau sau, jis to tikrai nežino.

Jis taip pat nežinojo, pavyzdžiui, kad būtent aš nuvariau jo automobilį. Jis manė, kad tai Marijos rankų darbas. Jokio supratimo, kaip jis įsivaizdavo, iš kur ji mane ištraukusi. Neturėjau jokio noro tuo klausimu pagilinti jam žinias.

Praėjo dar valandėlė, kol jis suvokė, kad Marija neateis.

Jis turįs, pagaliau tarė, pažiūrėti, kaip ji laikosi. „Koks jos kambario numeris?"

Pasakiau. Po keleto minučių ir aš nuėjau į savąjį.

Per ploną sieną girdėjau juodu kalbant ir tylint nesuvokus, kas buvo pasakyta ir kas vyko.

25.

Lauke už lango sutemo. Vaikščiojau po kambarį iš kampo į kampą, priguliau ant lovos. Būtų gerai užmigti, pamaniau, bet miegas neėmė. Praverstų ausų kamšteliai, bet jų su savimi neturėjau.

Į duris kažkas beldė. Už jų stovėjo Volfas. Jo veido išraiška buvo stebėtinai linksma. „Klausykit, – tarė jis, – Marija šį tą apie jus man papasakojo. Galbūt laikote mane pamišėliu, bet aš mielai skubiai jus pakviesčiau vakarienės."

Argi galėjau atsisakyti. Aš džiaugiausi galėsiąs vėl pamatyti Mariją. Dar viena proga įsiminti jos bruožus. Jos aukštą kaktą, šviesius antakius, akis su per ilgomis blakstienomis. Aukštus skruostikaulius, siaurą ties šaknimi nosį, viršūnėje aplink šnerves minkštą, putlias lūpas ir žemyn patemptus lūpų kampučius.

Šiek tiek paniekos. Anksčiau šita išraiška man nekrito į akis. Arba anksčiau aš tai kitaip vertinau. Jai kalbant, jos lūpos pažvalėdavo. Tačiau aną vakarą ji kalbėjo nedaug.

Užtat kalbėjo Volfas. Tiesiog jį buvo apsėdusi manija. Kad jam akmuo nuo širdies nukritęs (klausiau savęs, kažin kodėl). Kad jis esąs man dėkingas (klausiau savęs, kažin už ką). Ir kad jis vertina mano elgesį (klausiau savęs, kokį). Kad Marija ir jis ketiną vykti namo. Kad jis gerbiąs jos norą išvykti tik rytoj rytą. Kad jis šiai nakčiai šitame viešbutyje taip pat išsinuomavęs kambarį. Ir kad mes turime susidaužti ir palinkėti geros baigties, prie kurios, laimė, artėjama.

Gera baigtis. Abu turės pervažiuoti sieną, kurią Marija ir aš kirtome prieš tris savaites.

„Beje, – tarė Volfas. – Noriu paprašyti jūsų automobilio raktelio."

Iš tiesų. Aš jį turėjau. Į šitą vietovę atvykome man sėdint prie vairo.

Padėjau jį ant stalo. Scena priminė kapituliaciją.

Volfas įsikišo raktelį į striukės kišenę. Tikriausiai tos pačios, iš kurios kišenės Marija jį buvo nušvilpusi. Jis šypsojosi patenkintas. Viskas grįžo į savo vietas. Nuo rytojaus jis vėl vairuos savo automobilį.

„O jūs? – paklausė jis. – Ką dabar veiksite jūs?“

„Nežinau, – atsakiau, – gal važiuosiu į Romą.“

Aš taip pasakiau šiaip sau. Mat buvome netoli nuo Romos.

„Ak, taip, – tarė jis. – Kaip puiku! Galime rytoj pakeliui pamėtėti.“

Jis švytėjo. Jis džiaugėsi savo geranoriškumu.“

„Manau, – tarė jis, – kad Marija tam neprieštaraus.“

Marija trūktelėjo į viršų dešinį petį.

„Jaučiuosi pavargusi, – tarė ji, – aš verčiau prigulsiu.“

„Klausyk, – tarė Volfas, – juk neketini atsisakyti gero maisto. Tokiu metų laiku neabejotinai bus kriauklių.“

„Na, ir valgyk sau į sveikatą, – tarė Marija. – Suvalgyk ir mano porciją. O dabar aš einu.“ Ji palietė man petį: *Ciao*.

„Na, taip, – tarė Volfas. – Kažkas ją kankina... Ar ji visada taip mažai valgo?“

Ne, – tariau, – negalėčiau taip pasakyti... Paprastai ji valgo už du.“

„Taip“, – tarė Volfas. Jis gurkštelėjo didelį gurkšnį vyno. – Ji atrodo neblogai, – pasakė jis. – Ačiū Dievui... Visko buvo jai per daug... Tačiau ji – kvaila višta, argi aš neteisus?“

„Višta?“ – paklausiau. Man toks palyginimas atrodė netinkamas.

„Aš manau, – tarė jis, – viskas truputį panašu į isteriją.“ Jis pastvėrė butelį ir įsipylė sau ir man.

„Aš nežinau, – tarė jis. – Ką ji jums pasakojo apie mane.“

Jis išgėrė į mano sveikatą. „Čia vynas geras, ar jums taip neatrodo?“

„Taip“, – tariau.

„Tikrai“, – tarė jis.

„Tikriausiai“, – atsakiau.

„Manau, kad taip, – tarė jis. – Aš juo pasikliauju. Jumis, beje, taip pat pasitikiu. Tikiu, kad visa tai, ką Marija man apie jus pasakojo, yra tiesa."

„O ką ji sakė?" – paklausiau.

„Kad jūs esate džentelmenas."

„O ką tai turėtų reikšti? – paklausiau. – Tas, kuris mėgaujasi ir tyli?"

„Ne, – tarė jis. – Aš ne taip supratau. Jūs nepasinaudojote situacija, bet prie jos nesavanaudiškai prisiderinote."

Tai buvo beveik tiesa. Bet man tai buvo nemalonu patvirtinti. Jis tylėjo ir žiūrėjo į mane. Na, gerai, aš nenudelbiau akių. „Žinote, – pasakiau, – viena, ne mano būdas suvedžioti mokines, antra, ji labai greitai man papasakojo apie savo būklę."

26.

Regis, šie ryžtingi mano žodžiai jį užkabino. Jis pasirengė gintis. Nieko neliko iš vakarienės pradžioje pabrėžtino pasitenkinimo savimi. Vėl prisiminiau savo broliškus jausmus.

„Nemanykite, – tariau, – kad negaliu to įsivaizduoti."

„Ko?" – paklausė jis.

„Na, pagundos, – pasakiau. – Aš – ne akmeninis. Labai džiaugiuosi, – tęsiau, – kad netapau mokytoju. Iš tiesų iš pradžių universitete studijavau ta kryptimi. "

„Kokius dalykus?" – paklausė Volfas.

„Vokiečių ir istoriją, – atsakiau jam. – Vieną semestrą net atlikinėjau praktiką mokykloje. Tada atsirado galimybė radijuje... Na, taip, bet aš puikiai galiu įsivaizduoti save jūsų vietoje."

„Tikrai?"

„Taip, – tariau, – net tikybos mokytoju. Pradinėse gimnazijos klasėse išgyvenau tokį religijos tarpsnį... Žinote, kai Marija man pasakojo apie jus... Tai šiek tiek priminė mane patį."

„Ar ji tau pasakojo apie mane?" – paklausė jis.

„Na, taip, – tariau, – šį tą.“

„Visi mes tik žmonės“, – tarė Volfas.

„Taip, – tariau, – šiaip ar taip.“

„Teisingai, – tarė jis. – Jūs kalbate iš visos širdies.“

„Bet mes, žmonės, esame angelų vikšrai.“

„Gražiai pasakėte“, – tarė Volfas.

„Tai pasakiau ne aš“, – tariau.

„O kas?“ – paklausė jis.

„Neprisimenu“, – tariau.

„Gaila, – tarė jis. – Klausykite, man gera su jumis kalbėtis. Va, taip nesivaržant. Kaip vyrui su vyru. Vadink mane Volfu.“

27.

„Sveikas, Volfai“, – pasakiau ir susidaužiau su juo. Man atrodė, kad jį pažįstu jau daugelį metų. Taigi kreipinio *tu* intymumas buvo laiku ir vietoje. Be to, buvo patogiau į jį kreiptis *tu*.

Dabar, pavyzdžiui, galėjau jam sakyti: tu, kvaily. Daug lengviau negu jūs, kvaily. Arba dar familiariau: tu, bukagalvi! Tu, bukagalvi, kodėl nesinaudojai prezervatyvu?

Bet aš to nesakiau. Gal Marija piliules vartojo. Ir kartą – lemtingu momentu – pamiršo. Galbūt visa tai buvo suplanuota iš aukščiau. Mes juk tik įrankiai. Nebuvau tikras, ar ta mintis turėtų mane nuraminti, ar sunervinti.

O Volfas, kuris dabar mane tujino, užsakė dar vieną butelį. Dabar raudonojo vyno. Vynas atrišo jam liežuvį. Staiga jis parvertė savo taurę, vynas tekėjo per stalą ir ant mano kelnių. Bet jam terūpėjo atverti savo širdį.

Ir jis rengėsi iškloti vieną savo gyvenimo istorijos skyrių. Pradedant savo kilimu iš kaimo ir Marijos apsireiškimu persikėlus į miestą. Kaip tada jam šovė į galvą mintis, kad gal jis esąs pašauktas. Vėliau paaiškėjo, kad jis veikiausiai nesąs išrinktasis.

Šitas įtarimas jam toptelėjęs kaip tiktai Romoje. Per ekskursiją su kolegomis iš kunigų seminarijos. Dvidešimt lėtai bręstančių, bet griežtai saugomų seminaristų. Jie gyvenę vienuolyne kairiajame Tiberio upės krante.

Labai spartietiškai. Duše tik šaltas vanduo. Valgydavę iš plastikinių indų, kuriuos turėdavę patys plauti – riebalus būdavę sunku pašalinti. Baltinius skalbdavę netinkuotoje patalpoje pastogėje ir padžiaudavę terasoje. Tačiau iš ten vėrėsi nuostabus vaizdas į Vatikaną.

Petro katedros kupolas – pakilus jausmas. Kas žino, gal šis vaizdas jam atvėrė ateities perspektyvas. Tėvas Švarcas daug kartų pabrėždavęs Volfo teologinį talentą. Beje, pridurdavo, jis turįs ugdyti nuolankumą ir atsispirti įvairioms pagundoms.

Kai jie važiavo per miestą iš vienos patriarchalinės bažnyčios, kurios lankymas tam tikra sistemine seka garantuodavo nuodėmių atleidimą, į kitą, tada talentingasis mokinys – tai tėvas pastebėjęs – nepajėgė suvaldyti akių. Buvo pavasaris, pasakojo Volfas, jaunos merginos ir moterys, romietės ir turistės lengvais drabužėliais. Ant laiptų, vedančių iš metro į viršų, žvelgiau į jas iš apačios, autobusuose, jei jos sėdėdavo ne toliau kaip per pusę metro nuo manęs, o aš stovėdavau įsikibęs į turėklą, spoksodavau į jas iš viršaus. Į kai kurias žvelgiau akių lygyje. Viena iš jų, virš kurios viršutinės lūpos blizgėjo maži prakaito lašeliai, šypsojosi nepaprastai saldžiai, bet mane kaipmat sudrausmino piktas tėvo žvilgsnis.

28.

Kol jis sukaupė drąsos prisipažinti savo tėvams ir tėvui Švarcui, kad jis nenorįs tapti kunigu, užtrukę ganėtinai ilgai. Kol jis viską išsamiai papasakojo, taip pat užėmė laiko. Jam buvo labai svarbu man papasakoti, kad jis turėjęs intymių ryšių su vyresnėmis už jį moterimis. Tačiau tai buvo tarsi meilės mokykla, o su Marija viskas visai kitaip.

Deja, ji buvo jo mokinė. Dieve mano, aš žinau, kad taip nutikti neturėjo. Tačiau nutiko, sakė jis. Ir buvo puiku. Po velnių, buvo nuostabu! Tokia jauna būtybė, tokia protinga ir kupina fantazijos, toks mielas kūnas nuo viršaus iki apačios...

„Taip“, – tariau.

„Ką sakai?“ – paklausė jis.

„Nieko“, – atsakiau. Tik norėjau duoti suprasti, kad aš tai pajėgiu įsivaizduoti.

„Taip“, – atsakė jis. Gėrė. Žiūrėjo į mane. Akivaizdžiai buvo šiek tiek suglumęs. Man atrodė, kad jis padidino mus skyrusį atstumą. Net ir kalbos požiūriu. „Šis ryšys, – sakė jis, – turėjo kažko, kas ištrina ribas. Tačiau tai neturėjo, negalėjo tęstis.“

Ne tik dėl to, kad nors ir patirdamas malonumą, jis jautęs baimę. Baimę būti demaskuotam. Baimę dėl galimų padarinių. „Viskas, – sakė jis, – turi turėti ribas. Kur mes sustojome? – paklausė. – Na, būtent. Čia mes sustojome!

Kaip vadinasi ši vietovė? Ir kiek iki Romos? Dieve mano, Roma, – tarė jis, vėl nugrimzdamas į prisiminimus, – kaip tik ten prasidėjęs jo emancipacijos procesas. Būtų miela, – tarė jis, – jei Marija ir aš dar galėtume čia likti porą dienų. Jei rytoj mes tave ten išlaipintume. Beje, jau pats laikas...“

„Kam?“ – paklausiau.

„Na, pagaliau grįžti į namus, – tarė jis. – Ir viską sudėlioti į savo vietas.“

„Kaip tu tai įsivaizduoji?“ – paklausiau.

„Na, taip, – tarė jis. – Juk sakei, kad įsivaizduoji save mano vietoje. Taigi! Kai kuo rizikuoju, tai tau turi būti aišku!“

Kai kuo?

Marija turinti grįžti į mokyklos suolą. Ji negalinti dabar imti ir viską mesti. Nebus lengva pateisinti jos ilgo nebuvimo. Beje, jos motina parūpinusi kažkokių atleidimo raštelių. Jis pats, beje, prieš tris savaites telefonu pranešė susirgęs. „Kai paaiškėjo, kad Marijos paieškos užtruks, paskambinau draugui. Jis – vidaus ligų gydytojas. Jo paprašiau, kad į mokyklą nusiųstų gydytojo patvirtinimą, kad sergu. Ar jis tai padarė, nežinau.“

„Viešpatie, – pasakė, – nežinau, ar jie tai suprato! Šiaip ar taip, visai įmanoma, kad Marijos motina..."

„Ką?" – paklausiau.

Na, kad ji ėmusi įtarinėti.

Paskutinį kartą jam kalbantis su ja telefonu, jos balsas skambėjęs labai nepatikliai.

Ir dar yra šis tas, ko jis bijąs. Jis pasislinko arčiau manęs. Jam iš burnos dvokė alkoholiu.

„Na, sakyk! – tariau, – dėl ko būgštauji?"

„Kad mokiniai gali imti įtarinėti, – šnabždėjo jis, – arba, tikriau, mokinės."

Jos esančios tokios niekšės, nepaprastai pagaulios. Jos turi kažką panašaus į antenas, kurios gaudo viską, kas susiję su erotika. Be to, pavydi viena kitai. Taigi jis labai nustebs, jei jos nebus jau seniai supratusios tai, kas vyko tarp jų bendraklasės ir jo. O dar dabar, kai jų abiejų nėra... Taigi jis, atvirai pasakius, nustebs... „Supranti?" – paklausė jis. – Tikriausiai vis tiek jau viskas prarasta.

Jo mokytojo darbas, na, taip, anksčiau ar vėliau jis ketinęs jį mesti. Bet jo akademinė karjera kaip teologo... „Įsivaizduok, – sakė jis. – Visi aplinkui tik kuždasi... Gal jam pasidavus į filosofiją, bet filosofų ir taip labai daug."

Jis nulingavo į tualetą. Iki tol jis sėdėjo priešais mane. Grįžęs nudribo į fotelį greta manęs. „Tu – mano draugas, – tarė jis ir uždėjo savo sunkią ranką man ant peties. Tu gali, sakai, įsijausti į mano kailį."

„Na, taip", – tariau.

„Taigi, – tarė jis, – na, prašau... Tada malonėk taip padaryti ir pasakyk, kad man nelengva!"

„Taip, – tariau, – tau išties nelengva!"

„Matai, – tarė, – man patinka, kaip tu sugebi įsijausti."

Jis sugraibė savo taurę ir dar kartelį susidaužė su manimi.

„Paprasčiausia, – tarė jis, – kad šitie santykiai..."

„Taip? – tariau aš. – Kokie?"

Jis ieškojo žodžio sakiniui užbaigti.

„Pastaruoju metu, – pagaliau prakalbo, – viskas yra nepaprasta."

„Ką turi omenyje?“ – paklausiau. Ir aš jau buvau įkaušęs. Tačiau šitą pareiškimą norėjau suvokti būdamas kuo blaivesnis.

„Aš manau, – tarė jis, – viskas perdėm perdėta... Pirma mergina pastoja, o paskui nuvaro mano automobilį.“

„Nesąmonė, – tariau. – Tai buvo ne ji, o aš.“

Jis ėmė labiau svirdinėti negu nuo per didelės alkoholio dozės.

„Bet kaip? – paklausė jis. – Tu juk manęs nepažįsti, pardon, turiu galvoje, tu juk manęs visai nepažinojai...“

„Tikrai taip, – tariau. – Aš paprasčiausiai įsėdau.“

Jis purtė galvą. Bet tu juk daug vėliau įsėdai. Man Marija pasakojo. Taigi, kaip ten buvo... Tu Florencijoje degalinėje arba dar prieš Boloniją? Sugedo tavo automobilio pavarų dėžė...“

„Klausyk, – tariau. – Aš apskritai neturiu automobilio. Neturiu net vairuotojo pažymėjimo.“

„Aš nieko nebesuprantu, – tarė jis. – Paaiškink man.“

„Gerai, – tariau, – tada aš tau šį tą papasakosiu.“

29.

Ištuštinome dar vieną butelį.

„Nu, ir pavarai! – tarė Volfas. Jis purtė galvą ir vaipėsi. – Prakeiktas tipelis! Žinai, aš turėjau tave įskųsti. Tačiau turiu prisipažinti, kad man tavyje kažkas patinka.“

„Kas?“ – paklausiau.

„Tavo radikalus nuoseklumas, – tarė jis. – Kad tu ištrūkai iš savo ankstesnio gyvenimo ir įlipai į mano automobilį. Tai juk sprendimas! Vertas pagarbos!“

„Tai joks sprendimas, – tariau. – Paprasčiausiai man taip nutiko.“

„Na, taip, nepaisant to, – vogravo jis. – Tu sutikai. Kažkam tu pasakei „ne“, o kažkam kitam – „taip“. Aš tau to pavydžiu! Mielai atsidurčiau tavo kailyje.

„Nesakyk!“ – tariau.

„Kodėl ne, – tarė jis, – aš taip sakau. Tiesa, tavo oda daug senesnė, palyginti su manąja. Bet man atrodo, kad tai geras kailis. Galų gale garbingas kailis, taip! Aš taip manau.“

„O aš, – tęsė jis, – Dieve mano, nežinau! Gal aš taip toli dar nepažengiau. Aš – nenuoseklus vargšas šunelis! Supranti mane? – tarė jis. – Tu mano draugas, – klausė jis, – ar ne? „Klausyk, – pasakė. – Man iš tiesų svarbu, kad tu mane suprastum!“

Jis vėl grįžo prie savo istorijos. Visos savo gyvenimo istorijos išguldyti jis nepajėgė, bet meilės istoriją su Marija išklojo kuo puikiausiai. Kartais jis nustebdavo, nes kai kurias detales aš jau žinojau. Jis tęsė. Juk burna kalba tai, ko pertekusi širdis.

Atėjo šeimininkas ir davė mums suprasti, kad jis nori eiti miegoti. Ant stalo buvo pastatęs grapos butelį. Jis buvo beveik pilnas. Kai mes pakilome, jis buvo beveik tuščias. Varpinė skambino varpais. Buvo šešios valandos ryto.

O gal septynios? Mes nebuvome tikri, ar teisingai suskaičiavome. Buvo anksti, bet lauke dar naktis. Prilaikydami vienas kitą, lipome laiptais į viršų, koridoriuje, kuriame buvo mūsų kambariai, mes apsikabinome. Žengdamas į savo kambarį, vos neužlipau ant banknotų, kuriuos Marija buvo įkišusi pro durų apačią.

30.

Sau ji pasiliko daug didesnę pinigų dalį, likusią po sėkmingo nuotykio. Bet kad ji, skubiai išvykdama, iš viso apie mane pagalvojo ir nepaliko manęs be pinigų likimo valiai, buvo verta pagyrimo. Volfui pro durų apačią ji įkišo ne pinigų, bet laišką, kurį netrukus turėjau progos paskaityti. Vos tik spėjau sudėti banknotus, jis stipriai pabeldė į mano duris.

Ten stovėjo jis ir tylėdamas laikė atkišęs raštelį.

„Mielas Volfai, – buvo parašyta, atleisk, bet aš negaliu ilgiau Tavęs pakęsti. Tai, kas įvyko tarp mūsų, buvo nesusipratimas. Bet

gal ir gerai, kad dabar tu susipažinai su Džozefu. Jūs abu vienas kitą suprantate puikiai. Kol baigsite gerti iki dugno, mano ir padujų neliks. Dėl manęs nesirūpinkite, aš rasiu savo kelią. Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų metų."

„Ar supranti ką nors? – sumurmėjo Volfas. – Kur ji susiruošė? Namo pas mamą? Aš juk ją ir taip būčiau parvežęs."

„Ne, – tariau. – Nemanau, kad ji nori namo. Bet aš įtariu, kur ji pakeliui galėtų užsukti."

31.

Ši informacija Volfą vėl išjudino. „Eime, – tarė jis, – vyniojam meškeres." Jis svirdinėjo į šalis, bet buvo ryžtingai nusprendęs išvykti. „Susirenkam mantą ir važiuojam."

Dėl visa ko dar žvilgtelėjome į Marijos kambarį. Jis buvo neuždarytas ir tuščias, tik šalia lovos stovėjo lininis krepšys. Ant jo komiksų žurnaliukas, kurį buvome pirkę Montefjaskonėje, po juo keletas nešiotų baltinių. Krepšį paėmiau sau. Dienoraštį jo dugne pamačiau daug vėliau.

Šeimininko nenorėjome žadinti. Pinigus už nakvynę ir kambarių raktus padėjome ant registratūros stalo. Į čia gulintį bloknotą įrašiau žinutę, kad dėl šeimyninių aplinkybių netikėtai turėjome anksti išvykti.

Tuo laiku pradėjo brėkšti. Iš viešbučio mes nuėjome į uostą, kur Marija ir Volfas stovėjimo aikštelėje buvo palikę automobilį. Dangus buvo pilkas, jūra pilka. Keletas užkimusių žuvėdrų, gatvėse nė žmogaus, juoda katė perbėgo kelią.

32.

Man galvoje, kurioje paprastai būdavo keistai tuščia, skambėjo tik ką pasakyti Volfo žodžiai. Gal tai buvo ir protinga, bet susinervinau. Ar aš teisingai supratau jo užuominą? Ar praėjusią popietę, kai jis leido valandas būdamas dviese su Marija, o aš tuo laiku jaučiau siaubingą pavydą, širdis daužėsi ir mušė prakaitas, tūnojau vienišas savo kambaryje, jis tas valandas išnaudojo bandydamas ją prikalbinti ne tik grįžti, bet ir dieną po to, geriau anksčiau negu vėliau, apsilankyti klinikoje, santūriai ir higieniškai įrengtame kabinete, kur bus atliktas nedidelis chirurginis įsikišimas, veiksminga ir įprastinė procedūra, – šiandien tai ne problema?

Aišku, tam jis turėjo svarių argumentų, kurių, jo vietoje, ir aš būčiau turėjęs... Vaike, tu jauna, tau visas gyvenimas dar prieš akis, tau veriasi neribotos galimybės... Suprantama, ji neturinti sugriauti ir jo karjeros. Tai, kas buvo tarp jų, buvo gražu, to jis nenorįs neigti, nors visuomenės akyse tai gali atrodyti šiek tiek keblokai, Dievo akyse, kuris viską mato, nepaisant to, kas atsitiko, kaip sakoma, nėra nieko, dar nieko tokio, ko nebūtų galima atitaisyti.

Aišku, jis padengsiąs įsikišimo išlaidas, apie tai nėra ko ir kalbėti. Dėkui Dievui, šiandien tai ne taip brangu, kaip anksčiau. Ir žinoma, tą dieną jis palydėsiąs Mariją, ne, ne į laukiamąjį, ir ne prie vartų, bet šiek tiek tolėliau, kur nors netoliese. Kur nors netoliese turėtų būti kavinė, kurioje galėtų jos laukti, pora žingsnių nuo jos – ir ji galėtų nueiti viena, drąsi mergaitė, stipri jauna moteris, bet po to jis būtų kartu ir laikytų ją už rankos.

Dar valandėlę, žinoma, jis buvo jai skolingas. Vargu, ar jis tai pasakė, bet tikriausiai pagalvojo. Dar valandėlę jis susitiks su ja, dar palaikys jai už rankos, bet iš esmės tai buvo nuotykio pabaiga. Taip jis galų gale būtų nutraukęs tą nuotykį, į kurį su ja įsivėlė, būtų išsivadavęs iš daugiau negu abejotinos padėties, tai gerai, bet Dievas, jei jis išvis yra, tikriausiai savo viską matančias akis bus užmerkęs.

Tiesiog fatališka, kaip puikiai galėjau įsijausti į jo padėtį. Kaip ėjau greta jo, tą pilką rytą, per nykią vietovę prie jūros, nevalingai žengdamas iš tos pačios kojos. Fatališka, kaip mintimis įsijaučiau į

jo vaidmenį, tačiau būtent dėl to, kad aš tai galėjau, jaučiau kylant pasipiktinimą, kurį valdyti darėsi sunku, iš pilvo jis kilo į krūtinę.

Čia pasipiktinimas virto tikru įniršiu. Ir kilo toliau į galvą, kurioje šiaip, kaip sakyta, buvo daug vietos. Ir pavirto pykčiu, šventuoju pykčiu. Tas pyktis akino ir kaip klajojanti ugnelė klaidžiojo man po galvą.

Be abejonės, aš buvau girtas, komisare, bet aš nebuvau toks girtas kaip Volfas.

„Manai, – vogravo jis stverdamas mane už peties, – ji nuvažiavo pas tą Frančeską?" Jis nustvėrė mane už krūtinės. Iš burnos dvokė. Kur, sakai, tas niekšas, tas Francas gyvenąs? Asyžiuje?

„Ne, – tariau aš, – Monterkyje."

„Aha, – tarė jis. – Kur tai yra?"

„Netoli Areco," – tariau.

„Nagi, – tarė, – ar toli nuo čia?"

„Kokie trys šimtai kilometrų."

„Gerai, – tarė jis, – ilgiausiai po keturių valandų būsime ten. Ar ten lauke mano automobilis?"

„Taip", – atsakiau. – Tuo laiku mes pasiekėme uostą. Automobilis stovėjo siauroje juostoje tarp gatvės ir krantinės mūro. Už jo vandenyje siūbavo valtys ir laivai. Volfas iš švarko ištraukė raktelį ir nusitaikė į automobilio dureles.

Jam nepavyko rakteliu pataikyti į spynelę. „Padėk man", – paprašė jis. Man pavyko iš antro ar trečio karto. Įlipdamas jis suklupo ir laikėsi įsitvėręs į mano švarką. Aš jam pagelbėjau ant užpakalinės sėdynės padėti kelionės krepšį ir atsisėsti ant vairuotojo sėdynės.

Kairėje ir dešinėje stovėjo daug automobilių, jam išvažiuoti buvo ankšta. Jis įjungė variklį ir atitinkamai pasuko vairą. Likau stovėti lauke ir bandžiau jam padėti ženklais. Tačiau nieko negelbėjo, jis artėjo prie greta stovinčių prekybos žuvimi autobusiuko ir šiukšliavežės.

Jis kliudė autobusiuką.

Sukelti nuostoliai nebuvo dideli, pora įbrėžimų šiek tiek žemiau trijų stilizuotų žuvų, vaizduojamų vaikiškose paveikslėlių knygelėse arba ankstyvojoje krikščioniškojoje katakombų sienų tapyboje, tačiau Volfas daugiau nebenorėjo.

„Pabandyk tu“, – tarė jis.

„Kodėl aš? – tariau. – Aš neturiu vairuotojo pažymėjimo!“

„Po velnių, – tarė jis, – tu pavogei mano automobilį, dvi savaites jį vairavai, tai dabar būk malonus ir galėk išvažiuoti iš stovėjimo aikštelės!“

Tai buvo nelogiška. Jis, kuriam pagal techninės apžiūros pažymėjimą priklausė automobilis, jis, kuris jį vairavo daugelį metų, taip pat negalėjo. Nagi, prašom. Taigi leidau jam išlipti, net ištiesiau ranką, kad jis vėl nesukluptų. Įlipau ir atsisėdau prie vairo.

Jo vietoje. Vėl jo vietoje. Šįsyk buvo kitaip, šįsyk tai buvo sprendimas. Būtent jo sprendimas. Jis taip norėjo. Variklis dar veikė. Man reikėjo tik įjungti pavarą ir švelniai paspausti greičio pedalą.

Mačiau Volfą užpakalinio vaizdo veidrodėlyje. Jis stovėjo prie krantinės mūro ir signalizavo man, kiek dar turiu vietos. Jis svirduliavo, komisare. Nesu įsitikinęs, kad iš tiesų aš jį paliečiau. Tikriausiai jam nereikėjo mano postūmio, supraskite mane teisingai. Šis vyras neišlaikė pusiausvyros. Atbulinė eiga, kuria vairavau automobilį, buvo tik impulsas. Prisipažįstu: įvyko kažkaip staiga. Gal paskutinis jo žingsnis buvo refleksinė reakcija. Jei aš iš tiesų jį kliudžiau, tai susidūrimas buvo visiškai lengvas.

Aš net nepajutau. Turiu galvoje: jokio krestelėjimo. Staiga Volfas dingo iš atbulinio vaizdo veidrodėlio. Ir per užpakalinį stiklą jo niekur nebuvo matyti. Taip buvo. Išjungiau variklį ir išlipau. „Volfai!“ – pašaukiau. Pažiūrėjau į kairę, į dešinę, į priekį, į galą. Niekur Volfo nebuvo. Be manęs, atrodė, nieko daugiau nėra. Buvo labai tylu. Tik tolumoje staugė šuo.

Persisvėriau per krantinės mūrą. Žemai, už dvejų metrų pliuškeno vanduo. Atrodė, kiek buvo įmanoma įžiūrėti prieblandoje, kažkas plūduriavo. Kas gali plaukti uosto baseine. Gal buvo ir oro burbuliukų. Tačiau juk juos galėjo daug kas sukelti.

Aš vėl įlipau ir puikiausiai išvažiavau atbulas. Dabar ėjosi visiškai lengvai, nes ant kelio nestovėjo Volfas. Ar aš spaudžiau visu greičiu? Spidometro rodyklė krypo iš kairės į dešinę. Gatvė vis dar buvo tuščia. Stebėtinai greitai prašvito.

Penkta dalis

1.

Važiavau į Šiaurę. Dešinėje – kalvos, kairėje – jūra. Italinės pušys ir kiparisai palei kelkraštį man priminė natas, kurias, kad suvokčiau melodiją, turėjau skaityti paskubomis. Jos mano kelionei teikė savotišką ritmą. Atrodė, kad pro mane jų, bėgančių, greitą seką sukelia ne tik šviesos ir šešėlių, bet ir slėgio, kurį jaučiau ausyse, kaita. Žuvėdros virš jūros dabar buvo aktyvesnės. Toli, horizonte retsykiais išvysdavau laivą. Kartą išniro net sala. Klausiant savęs, kažin ar man pro ją pravažiavus, ji vėl paniro.

Pamažu intensyvėjo priešpriešinis eismas, kai kurie vairuotojai, mane perspėdami, mirksėjo žibintais. Tai buvo malonu iš jų pusės. Dar neprivažiavęs policijos patrulio, atleisdavau greičio pedalą. Karabinieriai pažvelgdavę į mane, man taip atrodė, įvertindavę ir nuspręsdavę, kad neverta manęs stabdyti. Jei būtų paklausę, iš kur aš važiuojąs, nebūčiau sugebėjęs atsakyti.

Ši mintis man nedavė ramybės jau keletą kilometrų. Kaip vadinosi ta vieta, iš kurios šįryt išvažiavau? Pavadinimas buvo kaip ištrintas, niekaip nepajėgiau jo prisiminti. Tačiau kodėl karabinieriai būtų turėję manęs to klausti?

Greičiau juos būtų dominę mano automobilio dokumentai.

Prie kitos išvažiavimo vietos sustojau ir nuo galinės sėdynės pagriebiau kelionės krepšį. Dokumentai buvo išorinėje kišenėje. Tai mane nuramino. Pavardė: Barbachas, Vardas: Volfgangas. Iškilus reikalui, savo asmenybę galėjau patvirtinti dokumentais.

2.

Į Monterkį atvykau vidurdienį. Atstumo iki ten buvau neįvertinęs. Virš kalvų, ant kurių buvo įsikūręs miestas, kybojo tamsūs debesys. Gatve palei miesto sieną pakilau į viršų ir pastačiau automobilį prie aklagatvio.

Atidarydamas dureles jutau, kaip stipriai pučia vėjas. Čia, aukštai, buvo šiek tiek vėsiau negu prie jūros. Nuo galinės sėdynės pastvėriau paltą ir apsivilkau. Rankovės truputį buvo per ilgos, bet šiaip jis man tiko.

Prisimenu gatvelę, kylančią iškart nežymiai, paskui stačiai, atsparius, tarp mūro akmenų augančius augalus, ištveriančius bet kokias orų negandas. Prisiminiau netašytų akmenų grindinį ir sušalusias balandžių išmatas. Prisiminiau vartų arką, pro kurią įėjau, žibintus, pritvirtintus prie metalinio cokolio, ant kurio beveik nešvankiai išskėtę kojas tupėjo žvėrys, o jų gaubtų skarda ir stiklas terškėjo vėjuje. Ir siaurą, tamsų slidų praėjimą, kur vėjas, kuriam visą laiką priešinausi, buvo susivienijęs su skersvėju. Mano būklė buvo keista, kol važiavau, nelabai ją jutau. Mane patį stebino, kaip aš jaučiau savo galvą ant pečių. Pagaliau patekau į stačiakampę, belapių platanų juosiamą aikštę, pavadintą kažkokio Umberto vardu. Vienoje iš ilgųjų kraštinių buvo paštas, policija ir įstaiga, kurios tikslus pavadinimas man išsitrynė iš atminties, kitoje – užeiga, vyno rūsys ir viešasis tualetas – viskas buvo uždaryta.

Tik bažnyčia (*San Simeone*) veikė. Ant durų kabojo atšviestas raštelis, kuriame buvo galima kažką paskaityti apie *Madonna del parto.* Matyt, buvo rašoma apie freską, apie kurią buvo kalbėjęs Frančeskas. Prie to raštelio užtrukau, kol supratau, kad freskos toje koplyčioje, kur ji buvo anksčiau, nėra, kad ji paimta restauruoti. Kunigas tam priešinosi, tačiau paveikslas, kuriame buvo pavaizduota nėščia mergelė, buvo vos įžiūrimas, o tekstui perskaityti negalėjau susikaupti.

Vėl leidausi žemyn, stengdamasis nepaslysti ant plonu ledo sluoksniu padengto grindinio. Viršuje ant sienos buvo įrengta apžvalgos aikštelė, nuo kurios vaizdas vėrėsi virš stogų toli į apylinkes.

Varnų ir balandžių pulkai pasibaidę pakilo, apsuko ratą ir vėl sutūpė. Horizonte driekėsi snieguotų kalnų virtinė.

Man buvo šalta, nors buvau apsivilkęs paltą. Reikėjo kur nors užsukti. Nejaugi toje prakeiktoje skylėje nedirbo nė vienas restoranas? Vyliausi sutikti ką nors, ko galėčiau pasiteirauti. Tačiau, be poros juodai apsirengusių senučių, kurios vos tik mane pamačiusios iškart dingo už savo namų durų, nieko daugiau nebuvo matyti.

3.

Pagaliau aptikau mišrių prekių krautuvę (virš durų kabėjo *Alimentari & Bar*), kuri, beje, taip pat buvo uždaryta. Jos savininkas ar nuomininkas pamatė mane per vitrinos stiklą. Tai buvo senyvas vyras, parduotuvės gilumoje krovęs kažkokias dėžes. Dailios saldainių dėžutės ir porcelianinės figūros atrodė taip, tarsi vitrinoje būtų gulėjusios ir stovėjusios dešimtmečius. Virš viso to kabėjo išblukęs spalvotas stebuklus dariusio tėvo Pijaus nuotraukos atspaudas.

Vyras atrakino duris ir nežymiu gestu paragino mane įeiti. Vienoje vitrinos pusėje buvo sūriai, kitoje – muilas. Buvo alyvuogių aliejaus ir guminukų, kačių ėdalo ir skalbimo miltelių. Ant prekystalio matyti pypkių tabako, cigarečių ir laikraščių.

Perspėjamasis užrašas dėl nikotino žalos sveikatai ant cigarečių pakelių buvo labai smulkiu šriftu. Tokie pakeliai jau seniai buvo retenybė. Paprašiau aukšto bokalo alaus. Be to, pasiteiravau, ar galėčiau gauti kavos. *Come no?* Vyras išplovė puodelį ir pastatė jį po espresso automatu.

„Jei galima, – tariau, – dar norėčiau grapos stikliuko."

„Viskas įmanoma", – tarė jis ir pasistiebęs nuo viršutinės lentynos paėmė butelį.

„Juk neimsite atidarinėti naujo butelio!" – tariau.

„Kodėl gi ne? – paklausė jis. – Kada nors juk reikės jį atkimšti."

Įpylė man. „*Da dove viene? Inghilterra?*"

„Ne",– tariau. Tikriausiai bus geriau, jei jam teisybės nesakysiu. Tam atvejui, jei jie mane persekioja, bus geriau dalį tiesos nutylėti. „*Sono Svizzero*, – tariau. – *Vengo da Zurigo.*"

„Štai kaip, – tarė jis. – Dauguma pas mus atvykstančių yra anglai! Pusė bėdos." Jis turįs galvoje, kad jie daug mielesni negu amerikiečiai. Dabar žiemą jie beveik nepasirodą. Taigi aš – šveicaras. „*Bene. Gli svizzeri sono furbi.*"

„Taip?" – tariau. Ir kodėl šveicarus jis laikąs gudresniais?

Kadangi jie nesivelia į kiekvieną karą... Ne taip, kaip vėl dabar anglai. Jis parodė į vieną laikraščių antraštę. *E scoppiata la Terza Guerra mondiale?*

Scoppiata? Ką reiškė *scoppiare?* Gal vis dėlto ne *prasidėti*?... O gal jau Trečiasis pasaulinis karas prasidėjo? Kur gi ne, tai skelbtų ši antraštė... O gal aš ką nors pražiopsojau? Ar antraštės gale buvo klaustukas?

Dar nenuspręsta. Dar nebuvo galutinių atsakymų... Dar buvo šansas, kad viskas pakryps kitaip... Galvojau apie Karlą. Ko gera, jis buvo teisus. Privalėjau rasti Mariją. Gal viskas pakryps į gerąją pusę.

„Klausykite, – tariau. – Gal pažįstate tokį Frančeską?"

„*Che Francesco*? – paklausė jis. Jis pažįstąs daugybę Frančeskų.

„Jauną vyrą, – tariau. – Tokį tipą ilgais plaukais."

Jis gūžtelėjo pečiais. „Tokių irgi daug sukinėjasi aplinkui."

Tas, apie kurį aš kalbu, norėjau pasakyti, yra mugės fokusininkas. Tačiau man į galvą niekaip neatėjo tinkamas žodis. Žonglierius ir ugnies rijikas – kaip tai pasakyti itališkai? Aš nežinojau. Prieš tai draugiškai nusiteikusį vyrą mano klausimai ėmė pamažu nervinti.

„*Fa l'artistico*? – paklausė jis, – ar jis liaudies artistas? Ar jis pasirodo kaip *attore*, kaip aktorius?"

„Nei taip, nei anaip, – tariau. – Kuo jis užsiima, yra kažkas tarp to... Be to, jis linkęs į politines agitacijas."

„Apgailestauju, – tarė jis. – Neįsivaizduoju, kas čia toks galėtų būti."

Jo balsas išdavė susierzinimą. Ar aš ką ne taip pasakiau?

Nors puodelyje dar buvo šlakelis kavos, jis paėmė jį ir išpylė.

Vis dėlto paminėjo viešbutį, kuris buvo neuždarytas.

4.

Taigi išsiruošiau į kelią. Man išėjus jis nuleido žaliuzes. Buvo apie pusę trečios. Kava ir grapa mane nelabai gerai paveikė. Nuo išvykimo ankstų rytą skrandyje nieko neturėjau. Jaučiausi apsvaigęs ir man atrodė, kad einu ne visai tiesiai.

Ačiū Dievui, radau restoraną. Jis buvo iškart už miesto sienos. Su terasa, kurioje vasarą tikriausiai buvo visai miela pasėdėti. Dabar čia buvo sukrautos tuščių butelių dėžės. Prasibrauti pro jas buvo nelengva.

Pora staliukų šioje mažoje užkandinėje buvo laisvi. Neatrodė, kad kažkas prieš tai būtų prie jų sėdėjęs. „*Buon giorno*", – tariau. Šeimininkas sėdėjo po skliautu fotelyje ir žiūrėjo televizorių. Grįžtelėjo į mane ir iškart vėl nusisuko į ekraną. Jo pakaušis buvo pražilęs, ant sprando susimetusi tamsi raukšlė.

Televizoriuje buvo rodomas šou. Rožiniais kiškučiais persirengusios merginos mojavo ilgomis kojomis. Nugrimuotas vedėjas rodė netikrus dantis. Vyko kažkokia loterija. Būgnas su skaičiais sukosi. Užgrojo tušas ir į studiją buvo paleista gausybė mėlynų balionų.

Per kitą kanalą skraidė kovinių lėktuvų eskadrilė. Tai greičiausiai šeimininką domino dar mažiau. „*Sempre lo stesso*, – tarė jis. – Visą laiką tas pats. Ar jums taip neatrodo? Ką jums atnešti išgerti?"

„Tiesą sakant, – tariau, – aš mieliau ko nors suvalgyčiau."

Jis pažvelgė į laikrodį. Po penkiolikos minučių užsidarome.

„*Due spagehetti*", – tariau.

Jis atsiduso ir dingo už medinių karolių užuolaidos.

„Gerai, – tarė jis grįžęs. – *Al ragu* ar *al pomodoro*?

Kol laukiau, apžiūrėjau paveikslą, kabantį ant sienos priešais. Buvo stilizuotai pavaizduotos žuvys lėkštėje. Labai realistiškai nupiešta. Aš mėgstu valgyti žuvį, komisare. Tačiau negaliu pakęsti nupieštų žuvų vaizdo. Gal tai dėl cigaretės, kurią iš alkio buvau pradėjęs rūkyti. *Dov'e il bagno*? – spėjau paklausti šeimininko. Vemti neturėjau ko, bet tai vis tiek užtruko. Kai grįžau, ant stalo garavo makaronai.

Aš jų tik paragavau.

„Kažkas negerai?“– pasiteiravo šeimininkas.

„Spagečiai kaip reikiant, gal ragu šiek tiek per aštrus.“

„Ką reiškia aštrus? Mano žmona visada tokį gamina.“

Tą akimirką man atėjo į galvą, kaip itališkai bus ugnies rijikas. *Mangiafuoco*. Mintyse suformulavau klausimą. *Ar pažįstate vaikiną, kuris verčiasi kaip ugnies rijikas?* Sudariau sakinį ir jau ketinau jį ištarti, kai tuo metu šeimininkas išėjo iš užkandinės.

Nusirišo prijuostę ir atsidūrė gatvėje.

Jo žmona, pasirodžiusi netrukus po to, nesiteikė man ištarti nė žodelio, tik ant stalo padėjo sąskaitą.

Jai juk negalėjau užduoti klausimo.

Man beliko padėti pinigus ant sąskaitos ir išeiti.

5.

Tačiau kur? Iškart man nieko geresnio nešovė į galvą, kaip grįžti prie automobilio. Jį išvydus, mane apėmė melancholija. Manevras apyaušryje paliko keletą žymių. Tik dabar pastebėjau, kad kairio užpakalinio žibinto stiklas buvo įdaužtas.

Jaučiausi siaubingai pavargęs. Atsisėdau ant vairuotojo sėdynės ir užmerkiau akis. Porą minučių, maniau, bet numigau dvi ar tris valandas. Kai prabudau, buvo tamsu. Nors vilkėjau paltą, drebėjau – mane krėtė šaltukas – ir iš išorės, ir iš vidaus.

Paleidau variklį ir įjungiau šildymą. Kur aš buvau? Sapne su Marija buvome saloje. Ji vilkėjo ploną suknelę, neabejotinai paryškinusią jos pilvą. Už jos tekanti saulė šildė daug stipriau negu paskutinį kartą. Kaip gražu, aš pamanęs ar pasakęs, mes išgyvenome žiemą.

6.

O čia snyguriavo. Prisimenu, vietovė vadinosi Monterkis. Galvoje iškilo vaizdas: ant kalvų įsikūręs senasis miestelio kvartalas, kuriame dar prieš porą valandų klaidžiojau... Atleidau rankinį stabdį ir leidau automobiliui riedėti palei sieną žemyn vedančia gatve.

Privažiavau tiltą. Upė buvo pusiau užšalusi. Anoje pusėje naujasis kvartalas, kurio atvykęs per pietus visai nepastebėjau. Nebuvo į ką ir žiūrėti: kairėje ir dešinėje kelio pusėse išsibarsčiusi apleista gyvenvietė. Net taip lėtai važiuojant, kaip aš važiavau, per penkias minutes buvau ją pervažiavęs.

Patekau į didelį kelią. Į vieną pusę kelias vedė į Arecą, į kitą – į Sansepolkrą. Nei šen, nei ten neturėjau ką veikti. Taigi apsisukau. Turiu surasti Frančeską.

Šiandien per pietus buvau savotiškos būklės, ne pačios geriausios, dėl priežasčių, kurių nebenorėjau analizuoti. Dabar mąsčiau aiškiau, dabar imsiuos ieškoti sistemingiau. Grįžau prie tilto, kur buvo nedidelė automobilių stovėjimo aikštelė. Priešais buvo rašymo reikmenų parduotuvė.

Parduotuvė buvo atidaryta. Paklausiau, ar galėčiau gauti paprastą mokyklinį sąsiuvinį.

„*Vediamo un po*", – tarė vyras už prekystalio. Jis buvo didelis, neproporcingai storas, truputį neįgalus. Jis žvelgė į nuotykingai sukrautų segtuvų, aplankalų ir kalendorių šūsnį.

Nors jau ketino užsidaryti, ieškojo labai rūpestingai. Matyt, nenorėjo, kad šūsnis, kuriame jis spėjo esant sąsiuvinių, nuvirstų. Tuolaik aš apžiūrinėjau atvirukus dulkėtose kartoninėse kišenėse, pritvirtintose prie sienos. Tarp jų buvo vaizduojančių garsiąją Madonos freską.

Jos buvo taip sukištos, kad buvo neįmanoma pamatyti jos visos. Tačiau tai, ką aš pajėgiau matyti (akis, antakius, rausvai šviesius jaunos moters plaukus...) mane suglumino, išgąsdino. Nežinau, komisare, ar galite suprasti tokią mano reakciją. Aš neįstengiau ištraukti atviruko, kad galėčiau į ją pažiūrėti iš arčiau, bet staigiai nusisukau, vos tik mane užkalbino vyras dėl sąsiuvinio, kurį jis pagaliau buvo radęs.

„*A righe*, – paklausė jis, – *o a quadretti*? Linijomis ar langeliais?“

Geriausia lygų, norėjau pasakyti. Tačiau negalėjau sugalvoti, kaip tai pasakyti.

„*Unguale*“, – tariau, nors man visai nebuvo tas pats.

„*Va bene*“, – tarė vyras ir ištiesė man sąsiuvinį linijomis.

Paskui pėsčiomis apėjau kelią, prie kurio buvo įsikūręs kaimelis. Pasižymėjau, kokios buvo parduotuvės. Jų nebuvo daug, bet dviejų kilometrų atkarpoje, kuri man pasirodė ganėtinai ilga, žmonės juk susieina. Dabar jos buvo uždarytos, bet rytoj rytą imsiuos jų po vieną.

Vėl įsėdau į automobilį. Šiandien dar turėjau susirasti, kur apsistoti. *Affittacamere,* kambarių nuoma, skaičiau iškabą prie paskutinės šalutinės gatvelės kampo. Čia baigėsi užstatyta teritorija. Toliau tęsėsi sporto aikštė – plonu sniego sluoksniu padengtame lauke styrantys futbolo vartai.

Gatvelę – kurioziniu pavadinimu *Viale Michelangelo* – sudarė baisių, rodės, dar nebaigtų statyti namų eilė. Prie vieno jų buvo įtaisyta pašto dėžutė ir šalia telefonspynė. Paskambinau. „*Chi è?*“ – paklausė jaunas, šiek tiek nenatūralus moters balsas. „*Buona sera*, – tariau. – *Ho bisogno di una camera per stanotte.*“

Nuomotoja, dar jauna, bet darbų išvarginta moteris, buvo akivaizdžiai nustebusi, matyt, ji neturėjo nuomininkų. Tikriausiai išvis aš jai buvau pirmas, matyt, ji tikėjosi paklausos prasidėjus šiltajam sezonui. Mes praėjome pro kambarį, kuriame veikė televizorius, mačiau tik melsvus atspindžius ant baltos sienos. Asmens, sėdinčio prieš televizorių, aš nemačiau, bet ten turėjo kažkas būti, nes moteris eidama pro šalį kažką pasakė atsigręžusi į kambarį. Mes pakilome aukštyn laiptais, prie kurių buvo tik ruošiamasi pritaisyti turėklus. Patalpa, kurią man parodė moteris, dar kvepėjo skiediniu. Lova, numatyta dviem, buvo neapvilkta. Tačiau jei tik mane tenkina, sakė moteris, ji iškart atnešianti paklotus.

Taip, tariau. Mane tenkina. Atsidariau langą. Virš futbolo vartų kabėjo plonytis mėnulio pjautuvas. Su paklotais moteris atnešė registracijos blanką. Volfgangas Barbachas, parašiau. Už nakvynę sumokėjau iš anksto.

7.

Volfo kelioninio krepšio kol kas neatidariau. Bet rankinė, kurią paėmiau iš Marijos kambario, buvo atidaryta. Išsiėmiau apatinius baltinius. Jie kvepėjo Marija. Atsilaikiau pagundai pasiduoti to kvapo poveikiui. Pagundai atskleisti dienoraštį neatsilaikiau. Jis buvo įrištas į geltoną kartoninį viršelį. Nugarėlė sutvirtinta mėlynu džinsiniu audiniu. Ėmiau skaityti ne nuo pradžių, bet atsiverčiau viduryje.

Braižas buvo aiškus, su kruopščiais užraitymais. Matyt, ir pašaliečiui šautų mintis, kad rašančioji greičiausiai dar mokinė. Už akių užkliuvo gruodžio 1-osios įrašas. „Kažkaip kvaila, – rašė Marija, – kad aš čia. Florencija labai graži. Bandžiau ja mėgautis. Kartais Volfo mašiną nuvaręs tipas mane nervina. Tiesa, jis labai rūpinasi manimi ir tai mane jaudina. Jis sako, kad jo vardas Džozefas. Nesu tikra, kad galiu juo tikėti.

Vakar naktį Venecijoje padauginau išgerti. Gal jis taip tikėjosi paimti mane? Laiku man pasidarė bloga. Paskui užsimerkiau. Neabejoju, kad jis dar ilgai į mane žiūrėjo.“

8.

Vėliau parašiau laišką tėvui Švarcui. „Mielas, didžiai gerbiamas tėve Švarcai, prieš keletą savaičių bandžiau su jumis užmegzti ryšį. Skambinau į kunigų seminariją, bet jūsų nebuvo. Tada pradėjau jums rašyti, bet tuokart laiško neužbaigiau.

Suprantama, iškilo tam tikrų kliūčių. Tam tikri kliuviniai, kurie susiję su tuo, kad šitiek metų apie save nedaviau jokios žinios. Tam tikri kliuviniai, apibūdinantys dabartinę mano situaciją. Aplinkybės, į kurias patekau, tiksliau, aplinkybės, į kurias įpainiojau kitą asmenį...

Dievo mano! Kokie žodžiai! Tarsi būčiau kunigu tapęs! Kokios ceremonijos! Galite nujausti, apie ką kalbu. Jauna moteris nuo manęs

pastojo, taip atsitinka pasaulyje, kuriame pasirinkau gyventi. Matote, jauna moteris yra viena iš mano mokinių, ir tai dar ne viskas.

Tiksliau pasakius, tai tik istorijos pradžia, kurią norėčiau atvira širdimi išsakyti. Ak, tėve, mano siela labai kenčia. Taip sunku, kad imu būgštauti, jog ji gali pražūti. Tačiau jei Dievas nori, sielos taip nežūsta. Matote, tėve, šis laiškas yra nauja pradžia; po klaidžiojimų pasiekęs lemtingą tašką, norėčiau viską ištaisyti, norėčiau suvokti savo atsakomybę, norėčiau – "

Tiek parašiau. Šioje vietoje nebežinojau, ką rašyti toliau. Iš naujo apimtas stipraus nuovargio, užmigau ant laiško. Sapne šmurkštelėjau į lovą, bet ten jau gulėjo Marija. Ji mane palaikė Volfu ir apsikabino.

9.

Pabudau skaudama galva ir su miglotu baimės jausmu paširdžiuose. Jaučiausi taip, tarsi turėčiau kažką prisiminti, bet niekaip negalėjau suvokti būtent ką. Tai buvo mano pasąmonės paviršiuje, plūduriavo, plaukiojo, bet niekaip neišnirdavo. Greitai atsikėliau. Miegojau su drabužiais, man reikėjo po dušu.

Vanduo buvo šaltas, šilumos katilai, turėję jį šildyti, dar neveikė. Nusišluosčiau ir pažvelgiau į savo atvaizdą veidrodyje. Nuogas drebantis vyriškis. Kažkas manyje buvo pasikeitę. Ak, taip, randas! Argi jis buvo ne kitoje pusėje?

Operacijos randas, komisare, po kritimo laiptais. Aš dar buvau vaikas, kai man buvo atlikta ši operacija. Jau daug metų randas, nuo paauglystės apaugęs plaukais, nebekrisdavo man į akis. Tačiau dabar man atrodė, kad jis yra ne toje, kaip anksčiau, vietoje.

Greitai apsirengiau ir palikau savo skurdų būstą. Nusileidau laiptais be turėklų. Ėjau pro kambarį, kuriame dieną prieš tai veikė televizorius. Tyliai verkė vaikas, bet tai buvo kitame kambaryje.

Atidariau namo duris ir išėjau į lauką. Šviesos spinduliai buvo tokie intensyvūs, kad man kėlė skausmą. Saulės nebuvo, bet diena

akivaizdžiai per šviesi mano šiaip nejautrioms šviesai akims. Tarp parduotuvių, kurias iš vakaro buvau pasižymėjęs, buvo ir optikos parduotuvė – ten nusipirksiu saulės akinius.

Tačiau pirmiausia turėjau išgerti kavos. Baras prie kampo į pagrindinę gatvę buvo uždarytas. Prisiminiau kitą barą, kaip jis ten vadinosi. *Caronte?* Ar tai buvo Charono vardo itališkas variantas? Ėjau ta pačia kryptimi kaip vakar vakare. Šaligatvis buvo siauras. Baiminausi prarasti pusiausvyrą. Prarasti pusiausvyrą ir nugriūti. Tačiau tai buvo gryna nesąmonė. Kairėje nuo manęs nebuvo jokios prarajos, tik gatvė. Eismas joje buvo stebėtinai intensyvus. Iš pro šalį lekiančių automobilių veržėsi nerimą keliantys dūmai. Charonas, keltininkas per Stikso upę, – anapus buvo požeminis pasaulis. Ar Letės, užmaršties gėrimo, būdavo duodama išgerti prieš persikeliant į Pomirtinę karalystę, ar po to?

Prie baro išgėriau kapučino. Mane supo daugybė balsų, garsų, sukeliamų *espresso* automato, muzikos iš radijo. Protarpiais pasigirsdavusios žinios buvo sunkiai suprantamos, kiti svečiai į jas nekreipė jokio dėmesio. Kažkur įžengė kažkokie būriai. Kažkokie teroristai turėjo būti nukenksminti. Kažkoks miestas buvo bombarduotas.

Jaučiausi apsvaigęs. Taip toliau tęstis negalėjo.

„*Scusi*, – tariau. – *Una domanda*.“

„*Si?* – atsakė padavėjas, dirbęs prie baro. Tai buvo didelis, stiprus žmogus tankiais, tamsiais antakiais.

Galbūt jis ir buvo šeimininkas. „Na, ko norite paklausti?“ – tarė jis lyg tarp kitko. Jis buvo labai užsiėmęs.

„Aš kai ko ieškau“, – atsakiau.

„*E allora?*“ – paklausė jis.

„Tikriausiai jūs jį pažįstate?“

„Taip, – atsakė jis. – O gal ir ne.“

Jis įpylė kavos, surinko tuščius puodelius, atsiskaitė.

Jei jis šeimininkas, tai nejau jo vardas Charonas?

„*Be'*, – tarė jis netikėtai. – *Come si chiama il suo tizio?*“

Kuo vardu jis, tas vyrukas? Ar patikėsite, komisare, tą akimirką nepajėgiau prisiminti jo vardo!

Kaip vadinasi tas vaikinas, su kuriuo spėjau esant Mariją? Pavardės nežinojau, bet tą akimirką aš nežinojau ir jo vardo. Žinojau tik tiek, kad tai buvo visiškai paprastas, populiarus vardas. Bet koks? Lorencas? Matėjus? Lučianas?

Vyras prie baro akylai stebėjo mane. Dabar jis man priminė aktorių, matytą daugelyje nebylių filmų. Sekmadienio priešpiečiais kartais su tėvu eidavome į kino muziejų. Žiūrėdavome filmus su Čarliu Čaplinu ir kaip tik su šituo aktoriumi. Aš nežinojau jo pavardės. Jis buvo didelis, sunkiasvoris, keliantis baimę. Dažniausiai jis vaidindavo policininkus, kartą – kalėjimo sargą. Jo antakiai priminė juodus batų šepečius.

„Na? – paklausė Charonas. – Apie ką kalbama?“

Aišku, reikėjo pradėti apibūdinti jauną vyrą, kurio ieškojau. Tačiau tai, kad jo vardas sukosi ant liežuvio galo, bet nepajėgiau jo ištarti, mane glumino ir gėdino. Jaučiau, kaip į galvą plūsta kraujas.

„*Scusi, mi sento un po' strano*“, – tariau.

Pastačiau kapučino puodelį ant baro stalo ir sprukau į tualetą.

Šiek tiek savotiškai. Šiek tiek neįprastai.

Nusiprausiau veidą ir sprandą, akyse mačiau išraišką, kurios iki tol nebuvau pastebėjęs.

Į rieškučias prileidau vandens ir atsigėriau.

Grįždamas į salę, pamačiau akvariumą, įtaisytą į sieną šalia įėjimo. Prieš tai jo nepastebėjau, gal jį užstojo stovintys žmonės. Restoranas buvo labai pilnas. Dabar jis buvo beveik tuščias. Akvariumas švietė turkio spalva. Augalų plaikstymasis jame turėjo kažką įtaigaus.

„Ar dabar jums geriau?“ – paklausė Charonas. Aš užmiršau atsakyti.

Priėjau arčiau. Nesudrumsčiamai ramiai tarp augalų šen bei ten plaukiojo margaspalvės žuvytės.

Po apsamanojusiu akmeniu gulėjo gyvūnas, panašus į mureną.

„*E un aquario di mare*, – tarė Charonas, – tai jūros akvariumas.“

Bello, norėjau pasakyti arba *molto interessante*. Tačiau tą akimirką ant dugno pamačiau mažą žmogelį. Jis ten gulėjo tarp jūros

ežių ir vėžių atsiskyrėlių, jo veidas buvo labai išblyškęs. Tai buvo plastikinė statulėlė, nors ir labai maža, ji atrodė labai tikroviškai, tai yra, negyva.

Visas panirau į mažo vyruko reginį. Ant jo plastikinio kūno buvo nupieštas švarkas ir kelnės, bet ne nardymo kostiumo. Jis nebuvo skirtas egzistuoti po vandeniu, akivaizdžiai į šią padėtį buvo pakliuvęs atsitiktinai, ištikus abejotinam humoro priepuoliui, nukreiptam į jį, arba iš cinizmo. Kaip, svarsčiau, jis lieka gulėti ant dugno ir neiškyla į paviršių?

10.

Vėl atsiradau gatvėje, ant siauro šaligatvio. Ėjau pro visas, iš vakaro pasižymėtas parduotuves. Tai buvo jos, viena po kitos, tik atvirkštine seka. Kodėl jas pasižymėjau? Ak, taip, dėl to, kad ieškojau.

Aš kažko ieškojau. Tik, deja, užmiršau jo vardą. Absurdas, bet tai tiesa. Kaip ir anksčiau, jis niekaip neateidavo man į galvą. Džovanis? Džuzepė? Antonijus? Marcelis? Džulijanas? Trys skiemenys, buvau įsitikinęs, bet mano smegenų kompiuteris, kuriame akivaizdžiai neveikė kai kurios funkcijos, nerado tinkamo. Aišku, aš galėjau apibūdinti jauną vyrą, su kuriuo spėjau esant Mariją. Maždaug taip: įpusėjęs trečią dešimtį, lieknas, metras septyniasdešimt penkių ūgio, ant galvos pavydą kelianti ševeliūra. Taip, tikriausiai reikėjo daryti taip. Tačiau tai, kad neatėjo į galvą jo vardas, man kliudė.

Užsukau į keletą parduotuvių, bet prie reikalo nepriėjau. Nusipirkau keletą daiktų, kurių man nereikėjo. Ta pačia proga nusipirkau ir saulės akinius. Aspirino pakelį, iš kurio užsigerdamas vaistininko išprašyta stikline vandens iškart išgėriau dvi tabletes.

Argi kažkur neskaičiau, kad aspirinas padeda nuo Alzheimerio ligos? Sunku buvo tuo patikėti, antraip ligos gydymas būtų buvęs labai jau paprastas. Galbūt ir padėdavo, jei vaistas būdavo prade-

damas vartoti laiku. Galbūt mano atveju taip pat dar nebuvo per vėlu, gal dar galima buvo pažaboti nemalonų užmaršumą arba pristabdyti ligą.

Po valandėlės man pagerėjo. Ant upės kranto prisėdau ant suolo. Temperatūra tam nelabai tiko, atskridusios antys tūpdavo ne į vandenį, o ant ledo ir iškart imdavo slydinėti. Tačiau man reikėjo nors trumpam ištiesti kojas, atsipalaiduoti ir atsipūsti, tada sugalvoti naują strategiją.

Viskas buvo ne taip jau ir blogai! Atminties spragos nervino, be jokios abejonės, nekalbant apie tam tikrus nuotykius. Tačiau turėjau jų nepervertinti. Turėjau susitelkti į esminį dalyką.

Apie ką buvo kalbama? Norėjau rasti Mariją. Kodėl taip sudėtingai, jei buvo galima paprasčiau? Ar turėjau teirautis apie mugės fokusininką, kurio vardą nukišau į pasąmonę? Kodėl nepasiteiravus apie ją pačią? Jei ji čionai atvyko vakar ar užvakar, gal bus patraukusi kieno nors dėmesį.

Una ragazza di diciannove anni. Capelli biondi, con un tinto rosso. Kurgi ne. Žiūrint į ją prieš saulės šviesą, jos plaukai turėjo rausvą atspalvį. Per saulės akinius jis būtų dar ryškesnis.

„Žinote, – tariau. – Ieškau kokios smulkmenos savo dukrai."

Tai buvo dovanų parduotuvėje.

Articoli da regalo. Daug nereikalingų mažmožių.

Tačiau tarp jų buvo ir mielų daikčiukų.

„Kiek jai metų? Ak, jau devyniolika. Taigi jauna moteris."

„Taip, – atsakiau. – Ji mane baigia praaugti... Mes turėjome čia susitikti. Aš pavėlavau... Ji nuo vakar turėtų čia būti. Gal kartais matėte ją atsitiktinai?"

Pagal tą schemą veikiau daugybę kartų.

Per trumpą laiką pripirkau krūvą dovanų.

Ne tik mielą talismaną (medžiaginį šunelį ant sidabrinės grandinėlės) iš dovanų parduotuvės, ne, dar ir madingą laikrodį *Swatch* iš laikrodininko ir minkštas pirštines iš odinių drabužių parduotuvės.

Mąsčiau: bent būsiu ne tuščiomis rankomis, jei iš tiesų sutiksiu Mariją. Panėšėsiu į Kalėdų senelį. Net jei ir taip! Ji turėtų matyti, kokia man brangi.

Una ragazza di circa un metro e settanta. Pelle chiara. Con qualche lentiggine. Taip. Ji šiek tiek strazdanota. Taip pat ir žiemą. Kad jas pamatyčiau, tektų nusiimti akinius.

11.

Nors niekas Marijos nebuvo matęs, buvau nusiteikęs optimistiškai. Mat gavau vieną patarimą. Tai įvyko gėlių parduotuvėje, į kurią užsukau vėliausiai. *Casa del Fiore.* Tokiam metų laikui pasiūla buvo nuostabi.

Pardavėja surišo mielą puokštę iš baltų ir geltonų rožių. Ji buvo nedidelio ūgio, truputį sukrypusi, tikriausiai kairė koja buvo šiek tiek trumpesnė už dešiniąją. Tačiau jos akys buvo žvalios, valingos. Jei aš ieškau *fidanzata* (ar blogai nugirdau, ar iš tiesų vietoj *dukters* ji pasakė *sužadėtinė*?), taigi jei ieškau jaunos personos, ne vietinės gyventojos, jei teisingai mane supratote, bet pakeleivės, tai kodėl aš neinąs tiesiai prie Madonos?

Daugelis užsuka prie Madonos. Kokiu tikslu turistai atvykstą į Monterkį, jei ne dėl jos? Madona, sakė ji, mūsų lobis. Anksčiau ją buvo galima pamatyti apačioje kapinių koplyčioje, po restauravimo ji laikoma aukštai, buvusioje liaudies mokykloje.

Žinoma! Madona! Prisiminiau. Freska, apie kurią kalbėjo Marijos tipelis. Koks jo vardas... Pardavėja vėl nusigręžė prie savo floristinio kūrinio. „*Rosso per l'amore,* – sakė ji, – *gialo per la gelosia.*"

Štai kaip, vaikinas buvo tik šalutinis veikėjas! Tai, kad pamiršau jo vardą, buvo net savaip prasminga. Marija ir aš, mes buvome svarbiausiojo vaidmens atlikėjai. Jis buvo šalutinė figūra, tokia turėjo ir likti.

Šioje istorijoje, kuri turėjo tuojau baigtis. Susiklosčiusios aplinkybės tarp jos ir manęs buvo lemtingos. Marija ir Džozefas. Aš rasiu Mariją. Galbūt buvusioje liaudies mokykloje, gal anksčiau. Ją sutikti galėjau jau ties bet kuriuo kampu. Su ugnies rijiku arba

be jo. Tai buvo visai nesvarbu. Aš turėjau veikti. Sėsk, sakyčiau, eikš su manimi, ir istorija baigsis gerai.

Dėl tavęs, dėl manęs, dėl vaiko, galiausiai dėl pasaulio. Tai ne mūsų asmeninė istorija. Marija, mus sieja sąryšiai... Mūsų istorija yra tik dalis Išganymo istorijos.

12.

Prieš mums susitinkant turėjau pasirūpinti savo išvaizda. Kitoje gatvės pusėje pamačiau kirpyklą. Greitai apsisprendęs, moviau per gatvę, jog vairuotojui teko slidžiame kelyje taip staigiai stabdyti, kad net jo automobilis ėmė slysti. Jis pravėrė langą ir iškeikė mane.

Aš jo nesupratau, nenorėjau suprasti.

Kas buvo praėję, nebeteikiau didelės reikšmės. Svarbu buvo tik tai, kas manęs laukė ateityje.

„*Buon giorno*, – tariau, – norėčiau pasikirpti barzdą."

„*Buon giorno*", – atsakė kirpėjas. Į mane jis žvelgė linksmai. Gal jis visada taip žiūrėdavo. Veidas su juoko raukšlelėmis. Didelė galva ant ilgo kaklo. Smaili nosis atrodė taip, tarsi kažką uostytų.

„*Prego*, – tarė jis ir paėmė mano rankinę, kurią laikiau kairėje rankoje. Taip pat ir puokštę iš dešinės rankos. – Ar gėles pamerkti į vazą? Graži puokštė. Ją gavusi senjora apsidžiaugs."

„Tai ne senjora, – tariau, – o senjorita."

„O, – tarė jis, – *fortunato Lei*. Jūs laimingas!" Maža šluotele jis nubraukė krėslą, taip paruošdamas jį man. *Si accomodi*. Prašom sėsti.

Apgaubė mane plastikine skraiste ir ėmė tyrinėti profesionalia akimi.

„Ar nereikėtų truputį patrumpinti ir plaukus?"

„Manote?" – paklausiau.

„Jums tiktų, – tarė jis. – Jūsų garbanos neatrodytų – atleiskite man – tokios menkos."

Iš tiesų, mano plaukai buvo siaubingai suplonėję. Tokių, kaip dabar veidrodyje, dar jų niekada nebuvau matęs. Gal tai nuo apšvietimo. Iš nugaros įstrižai švietė žibintas.

„Na, gerai, kirpkite, – tariau, – tik ne per trumpai."

Veidrodyje pamažu atpažinau plakatą. Kažkodėl įeidamas jo nepastebėjau. Jis kabėjo ant sienos už manęs, tai yra man virš galvos.

„Bet tai juk..."

„Taip, – atsakė kirpėjas, – tai mūsų Madona."

Tardamas tuos žodžius jis pristūmė kilnojamąją praustuvę man prie sprando. Ir atsistojo tiksliai tarp plakato ir manęs. Veltui bandžiau jį priversti dar trumpai pasitraukti į šalį.

„Atsiloškite, – tarė jis, – ir atsipalaiduokite."

Šiltas vanduo ir šampūnas ant galvos veikė maloniai. Bandžiau vidine akimi atkurti tai, ką tik mačiau, bet užsnūdau. Marija stovėjo tarsi scenoje. O gal tai buvo ugnies fokusininko palapinė? Du veikėjai, kurių negalėjau atpažinti, iš kairės ir dešinės atitraukė užuolaidą, laisvomis rankomis rodydami į ją.

Prabudau, kai kirpėjas praustuvę pakeitė džiovintuvu.

„*Cinque minuti*, – tarė jis. – Tada aš jūsų plaukus suformuosiu. Ir imsiuosi jūsų barzdos. Ją būtų galima šiek tiek padažyti."

„Ką sakote?"

„*Solo un po' di colore*, – tarė jis. – *Coraggio*! Pajaunėtumėte visa dešimčia metų!"

„Manote?"

„*Si*, – tarė jis. – *Di sicuro*."

Po pusvalandžio išėjau iš jo kirpyklos padoriai atjaunėjęs.

13.

Grįžau prie automobilio. Ant užpakalinės sėdynės padėjau plastikinį maišelį ir rožių puokštę. Atsisėdau prie vairo ir įjungiau variklį, kad apšiltų. Tada nuvažiavau atgal į senąjį Monterkio kvartalą.

La Roka, uola, ant kurios buvo įsikūręs šis miestelio kvartalas. Gėlių pardavėja man nupasakojo kelią iki tuometinės liaudies mokyklos. „Jūs nevažiuokite į La Roką, bet apvažiuokite aplink jį. Palei sieną." Taip ir padariau. Tai buvo visiškai paprasta. „Tada jūs privažiuosite, – sakė gėlių pardavėja, – pietinius miestelio vartus. *Porta Romana*. Nuo čia iki liaudies mokyklos arčiau kaip šimtas metrų." Iš tiesų, taip ir buvo. Kuklus, atokiau nuo sodo tvoros stovintis pastatas. Privažiavau, puikiai manevruodamas atbuline eiga stovėjimo aikštelėje pataikiau į laisvą vietą ir tą pačią akimirką pamačiau Mariją.

Jokios abejonės, tai buvo ji. Mačiau jos šviesius plaukus. *Con un tinto rosso*. Prieš tai apniukęs dangus pragiedrėjo ir nušvito saulė. Ji stovėjo mokyklos, dėl vienintelio meninio kūrinio paverstos muziejumi, gėlyne ir su kažkuo kalbėjosi. Sustabdžiau automobilį ir pasukau uždegimo raktelį į kairę.

Skubiai nuo galinės sėdynės pagriebiau rožių puokštę. Tam prireikė tik intervalo tarp dviejų tankiai plakančios širdies dūžių. Ir vis dėlto užgaišau per ilgai. Pažvelgęs į tą pusę, kur ką tik mačiau jos kuodą, ji buvo dingusi.

Uždariau automobilio dureles ir pasileidau, kiek įstengdamas, su puokšte rankoje šaligatviu palei tvorą. Prie vartų staiga pasukau, užkliudžiau stulpą ir iš puokštės išbiro keletą žiedlapių. Kieme stovėjo dvi azijietiškų veido bruožų vienuolės „*Dove' e Maria?*" – paklausiau uždusęs.

„*Ou se trouve Marie? Donde esta Maria? Where is Mary?*"

Jos šypsojosi, rodydamos į įėjimą į pastatą.

Iš tiesų, tik čia galėjo būti Marija.

Seserys linktelėjo, man atrodė, padrąsinamai.

14.

Viduje – bilietų kasa. Už langelio sėdėjo mergina įdomiais akiniais juodais rėmeliais ir skaitė meno istorijos knygą. Skubiai paprašiau vieno bilieto, grąžos nelaukiau. „*Ma Signore!*“ – sušuko mergina, bet aš jau buvau dingęs už kitų durų.

Apvali patalpa, į kurią įpuoliau, buvo panaši į mažą kino salę. Ten, kur spėjau esant ekraną, buvo įtaisyta vitrina. Už stiklo – freska, įdomiai ir prašmatniai apšviesta. Tačiau tai aš suvokiau ne iškart. Nors ji stovėjo centre, man atrodė, kad yra prie krašto.

Prie šoninių patalpos sienų buvo pritaisytos lentos su nuotraukomis, kuriose buvo pavaizduotos įvairios freskos restauravimo stadijos. Po jomis, matyt, buvo paaiškinimai. Iš pradžių mano žvilgsnis praslydo pro šalį. Jis buvo nusiteikęs pamatyti kažką kita. Mano akys ieškojo kažko kito.

Kažko kito. Jos. Patalpoje mes buvome tik dviese.

„Marija?“

Jos plaukai atrodė tamsesni, bet tai dėl apšvietimo.

„Marija? – pakartojau ir paliečiau jai petį.

„*What the hell is the matter?*“*

„*Oh, I am sorry*“**, – tariau.

15.

Nuo manęs nukrito visa manyje susikaupusi įtampa. Jaučiau, kaip mane apleidžia jėgos. Turėjau atsisėsti. Ten buvo suolas. Atsisėdau. Nepažįstama persona, pagal tartį tikra anglė, išėjo iš patalpos žingsniais, išsakančiais savo pasipiktinimą mano prisilietimu.

* Kas, po galais, atsitiko? *(angl.)*
** Oi, atsiprašau *(angl.)*.

Likau vienas *Camera obscura*. Nugrimzdau į garsiosios freskos reginį. Madona stovėjo palapinėje, o du angelai iš šonų laikė ją atitraukę.

Panašumas su Marija mane sukrėtė.

Prisipažįstu, centre pavaizduota Marija buvo augesnė. Įdėmiai žiūrint, ji man ėmė rodytis vis jaunesnė. Vos daugiau kaip dvidešimties. Galbūt net mažiau. Tikra buvo viena: šukuosena visiškai kitokia. Tvirtai sutempti plaukai, surišti keistai suvytu kaspinu, prie šaknų išskusti, kad kakta atrodytų aukštesnė. Tačiau plaukų spalva, veido bruožai, oda, akys ilgomis blakstienomis, kurios atrodė tingios, arba, kaip šiandieninis jaunimas sakytų *cool*, ir iš nuobodulio ar nervingumo sučiauptos lūpos – visos šios detalės man pasirodė gerai pažįstamos.

Taigi du angelai laikė atitraukę palapinę, panašią į tą, kuri statoma per mugę, tik puošnesnę. Jie neužstojo vaizdo į centre stovinčią jauną personą, atrakcionų kulminaciją. Prieš tai tikriausiai pasirodė liliputai ir milžinai, Siamo dvyniai arba moterys be apatinės kūno dalies. Visi jie buvo pateikiami kaip Dievo stebuklai, dukra, taip, ir ji – Aukščiausiojo dukra, bet ji turėjo tapti jo motina, kas pajėgia, tas supranta, nėščioji mergelė.

Ji žvelgia atkakliai į priekį, lūpų kampučius šiek tiek patempusi žemyn, atkakli ir išdidi. Ji negirdi apie ją skleidžiamų apkalbų ir patyčių. Ji laiko aukštai iškėlusi galvą, kaklas stiprus, aplink galvą aureolė, ji šiek tiek panaši į karštą duoną, galima įsivaizduoti, kaip ji kvepia. Kaire ranka įsirėžusi į klubą, stovi, jos suknelė ir priekyje, ir šone su skeltukais, kas nori užsipuldinėti ją žodžiais, nieko nebus, čia nieko neslepiama, čia rodoma atvirai, dešinė ranka abejingai atskleidžia skeltuką virš švelniai apvalaus pilvo.

Ir angelai nesileidžia į jokios diskusijas apie tai, kaip buvo duotas akstinas nėštumui; jos veido išraiška nepalaužiama. *Signore e Signori, siamo lieti di presentare, Ladies and Gentlemen, we proundly present**. Stebuklų stebuklas, tas palaimintas kūnas, žiūrėk, mergelė gimdys sūnų. Gal ir dukterį, tai labai derėtų prie šio paveikslo, tai būtų kažkas nauja.

---

* Ponios ir ponai, didžiuojamės pristatydami *(angl.)*.

Nežinau, kiek ilgai sėdėjau prieš freską. Šiaip ar taip, ilgiau, negu man atrodė. Merginos, anksčiau sėdėjusios kasoje, balsas nutraukė mano mintis. „*Scusi, Signore*, bet šiandien mes jau uždarome."

„Ak, taip", – tariau.

„Jūs galite dar ateiti, – tarė ji. Beje, paimkite grąžą."

„Pasilikite ją sau."

Ji žiūrėjo į mane akinių stiklų padidintomis, nustebusiomis akimis. Eidamas pro duris ir per kiemą, jaučiau, kad įkandin manęs seka jos akys.

Tuo laiku vėl pradėjo snigti. Sniegas netirpo, gatvė atrodė kaip apibarstyta miltais. Atsigręžiau į kairę, ten, kur buvau palikęs stovėti automobilį. Jei mano atmintis manęs neapgauna, iki ten buvo pora žingsnių. Keista, bet aš jo nemačiau. Staiga įkišau ranką į palto kišenę raktelio. Pirma į kairę, paskui į dešinę. Atsisegiau paltą ir apieškojau švarko kišenes. Neradau nei raktelio, nei automobilio – regis, raktelį būsiu palikęs įkištą.

Mane ėmė juokas. Iš tiesų. Automobilio nebuvo. Ten, kur jis dar visai neseniai stovėjo, buvo mažiau sniego. Pilkas stačiakampis pamažu balo. Girdėjau, kaip šnarėdamos leidžiasi snaigės.

16.

Kol pėsčiomis sukoriau iki *Viale Michelangelo*, užtrukau daugiau kaip valandą. Stipriai atvėso. Vėjas snaiges pūtė tiesiai man į veidą. Mano barzdos plaukai styro iš šalčio, jaučiau kiekvieną jos plaukelį. Į pensioną grįžau visiškai sutemus.

Atidariau namo duris, koridoriuje įjungiau šviesą. Iš kambario, kuriame veikė televizorius, išėjo nuomotoja. Jos susirūpinusiame veide žaidė šypsena. Matyt, mano sušalusi išvaizda kėlė juoką.

„*Che tempo!*" – tarė ji.

„Taip, – tariau aš. – Kas per oras."

O gal ji turėjo galvoje laiką, su kuriuo mes nespėjame?

„Ar rytoj dar būsite?“ – paklausė.

„Taip, – atsakiau. – Turbūt, kad taip.“

„Ar šiandien dar ko nors reikia?“

„Ne, – tariau. – Turbūt, kad ne.“

Užsidariau duris ir atsiguliau į lovą. Staiga toptelėjo, kad parodos salėje palikau rožių puokštę. Gal ir gerai. Puokštė Madonai. O gal mergina akiniais su juodais rėmeliais bus ją sau pasiėmusi. Taip pat būtų gerai. Ji bent neleistų gėlėms nuvysti. Gulėjau išsitiesęs, buvau išvargęs ir atsidavęs likimui. Jaučiau polinkį su viskuo sutikti. Tai, kad iš manęs pavogė automobilį, laikiau aukščiausiuoju teisingumu.

Dio c'e. Tikriausiai taip Dievas leido pajusti jo buvimą. Toks teisingumas. Teisingumas su humoru. Tai mane beveik paguodė. Nors Dievo humoras kartais būna išties labai savitas.

Kai pagalvoji, kas buvo nutikę Volfui. Taip, komisare, aš vėl jį prisiminiau. Jokio sukrėtimo, jokios didelės baimės – net nepastebėjau tos akimirkos, kai mane vėl užplūdo prisiminimai. Paprasčiausiai ėmiau viską prisiminti ir tiek.

Kaip aušo praėjusios dienos rytas, kaip darydamas manevrą išvažiavau iš stovėjimo aikštelės prie krantinės sienos. Prisiminiau Volfą, siuntusį įtartinus signalus ir tada dingusį. Scena iš bufonados. Režisieriaus polinkis kurti siaubą buvo akivaizdus, bet užtat jis buvo žinomas.

17.

Svarsčiau, ar rašyti tėvui Švarcui dar vieną laišką. Šįkart savo vardu. „Mielasis tėve Švarcai, apgailestauju...“ ir taip toliau. Tačiau ano laiško aš nei užbaigiau, nei išsiunčiau. Todėl nereikėjo ir jokio paaiškinimo. Užuojautos žodžiai taip pat visai netiko. Barbachas, jei teisingai supratau, buvo mylimas tėvo mokinys. Tačiau buvo praėję daug laiko ir nederėjo seno vyro, jei išvis jis dar buvo gyvas, pribloškti žinia apie netikėtą jo mylimo mokinio mirtį.

Kad galėjo jam atsitikti kas nors kita ir jis galėjo nežūti, tokių iliuzijų neturėjau. Nereikėjo puoselėti jokių klaidingų vilčių, jausti jokių perdėtų baimių. Blaiviai mąstant, Volfas paprasčiausiai prigėrė, nuskendo – tiek buvo prisimaukęs.

18.

Vėl ėmiau vartyti Marijos dienoraštį. „Gruodžio 3-ioji", – skaičiau. – Simpatiškas vaikinas, jo vardas Žanas Pjeras. Jaučiu malonius virpesius. Ypač važiuojant motociklu. O senis pradeda mane nervinti.

Kartais jis elgiasi, tartum būtų mano tėvas. Kartais dedasi mano meilužiu. Abu atvejai man netinka, yra nemalonūs ir kelia juoką. Tačiau aš vis dar nuo jo priklausau."

„Jau ketinau sprukti, – buvo rašoma už kelių eilučių, – bet kur? Pas Volfą? Anas tegul ir toliau jaudinasi. Namo pas mamą? Tik jos man dabar ir tetrūksta! Grįžti į mokyklą? Vien pagalvojus apie matematikos namų darbus, man bloga darosi."

Maždaug taip. Atpasakoju Marijos užrašus, kiek tik įstengiu prisiminti.

„Sąsiuvinį, kuriame apie jus rašiau, įmečiau į upę. Nuo mažo tiltelio maždaug du šimtus metrų pasroviui. O gal ir du šimtus metrų prieš srovę, tiksliai nebeprisimenu, kokia kryptimi tekėjo upė.

Taip, sąsiuvinį įmečiau į upę. Jei mano užrašus perskaitysite iki galo, tikriausiai mane suprasite. Galite jo ieškoti, tai manęs dabar netrikdo." Žinoma, man to nereikia. Aš atmintinai moku ilgiausius pasažus.

Pavyzdžiui, tą: „Nežinau, kaip man su juo elgtis. Žiūri jis į mane šuns akimis. Kartais man jo gaila. Tada galvoju, gal reikėtų būti su juo paslaugesnei. O kas iš to, pagalvoju. Imu juo šlykštėtis. Jis ir Karlas, du užsimaskavę vojeristai. Tačiau Karlas bent pasislepia po savo fotoaparatu ir atgal išplaukia motorine valtimi. O Džozefas dieną naktį aplink mane sukasi."

Tada šį: „Vėl prasidėjo mėnesinės. O gal tai kas kita? Nežinau, kaip tai suprasti. Siaurikės ir pižamos kelnės rytą buvo kruvinos. Nuskuodžiau prie ežero jų išsiplauti. Džozefas dar miegojo ir nieko nepastebėjo. Karlas fotografuodamas padarė užuominą, kad atrodau išblyškusi. „Ak, negi? – tariau. – Tai tikriausiai dėl apšvietimo." Iš tiesų diena buvo apniukusi."

Pagaliau gruodžio 10-osios įrašas: „Regis, mėnesinės visai normalios. Nežinau, ar man juoktis, ar verkti. Jau buvau viskam nusiteikusi.

Testo rezultatas buvo klaidingas? O gal ką nors blogai supratau? Jaučiuosi tuščia (skamba kvailai, bet tai tiesa). Ar kas nors buvo, ar viskas tik mano vaizduotės vaisius?

Gal taip ir geriau. Bet vis dėlto truputį nyku. Tuo absurdiškesnis tas Karlo teatras dėl mano pilvo. Džozefas taip pat vis dar mano, kad aš nėščia. Ir toliau tegul sau taip mano."

19.

Skaičiau ir skaičiau. Po vidurnakčio aptikau Frančesko vardą. Nuo šiol mano smegenų kompiuteryje jis vėl buvo surandamas. Kaip galėjau jo neprisiminti? Toks paprastas vardas. Pasirodo, Francas – to šunsnukio vardas.

Ne, tai neteisinga. Aš neturiu teisės būti nusiteikęs prieš jį. Gal jis Marijai tinkamas. Frančeskas, kūnu tapusi alternatyva. Tikriausiai iš jo sklinda naujoji Šventoji Dvasia.

„Frančeskas, – rašė ji, – įdomus žmogus. Simpatiškas. O tie vešlūs plaukai! Taip ir norisi imti juos taršyti. Panūdau iškart dar ten, Florencijos aikštėje, kur aš jį pirmą kartą pamačiau."

Ji bandžiusi jam išsiųsti *sms* žinutę. Deja, ji nežinanti, ar ši nuėjo. „Velniava, – rašė ji, – Mano mobilusis išprotėjo. Tikriausiai čia kalta ta kvaila sala."

20.

Kitos dienos vidurdienį nuomotoja pabeldė į duris ir pasiteiravo, ar viskas esą gerai. „Be abejo, – atsakiau. – Nėra priežasties nerimauti." Ar ji artimiausiu laiku galėsianti sutvarkyti lovą. „Nėra reikalo, – atsakiau, – aš pats susitvarkau." Tai kartojosi dar pora dienų. Per tą laiką iš namų išėjau tik du kartus. Vieną kartą nusipirkti truputį maisto produktų (duonos lazdelių, mineralinio vandens, pigaus grapos butelio). Kitą kartą sumaniau *Viale Michelangelo* paėjėti iki galo, bet tai truko neilgai, nes bulvaras baigėsi prie lentinės tvoros.

21.

Rūkiau. Gėriau. Beveik nieko nevalgiau. Kartą nuomotoja prie mano durų pastatė lėkštę su saldumynais, gal tai buvo Kalėdos. Tikrai nežinau. Buvau praradęs laiko jausmą. Miegojau. Sapnavau. Galimas daiktas, pramiegojau šventes.

22.

Suradau Frančesko mobiliojo telefono numerį. Jis buvo parašytas ant autobuso bilieto. Kažkokio maršrutinio autobuso. *Citta di Firenze*. Galbūt bilietą Marijai įkišo Frančeskas, kai išvažiuodami iš Florencijos paėmėme jį pavėžėti. Dabar *Corpus delicti* buvo įkištas į dienoraštį. Stalčiuje, kurio iki tol nepastebėjau. Frančeskas, ten buvo parašyta, *cellulare*. Apvedžiotas augalų ornamentais.

Buvo antra ar trečia valanda nakties. Netinkamas laikas kam nors skambinti. Tačiau man buvo nesvarbu, man norėjosi paban-

dyti. Tyliai nusileidau laiptais žemyn, atsargiau uždariau namo duris ir nėriau į rūką. Matomumas gatvėje vargiai ar siekė šimtą metrų.

Blankiai prisimenu telefono būdelę netoliese tilto. Iki ten tikriausiai kokie du kilometrai, ją pasiekti man prireiks visos valandos. Kojos veda lėtai, kai akys nieko nenori praleisti. Tik du ar tris kartus tą dieną išniro geltoni žibintai, prieš mane atvažiuojančių ar mane lenkiančių automobilių padangos riedėjo labai tyliai.

Telefono būdelė iš tiesų stovėjo, bet ragelis buvo nuplėštas. Nežinojau, kiek dabar laiko: ar vėlus vakaras, ar ankstyvas rytas – laikrodį buvau palikęs kambaryje. Ėjau palei upę, pirma pasroviui, paskui prieš srovę. O gal atvirkščiai. Tai truko ilgai, kol prašvito.

23.

Tarp aštuonių ir devynių įžengiau į *Bar Caronte*. Mažojo žmogelio akvariume nebebuvo arba aš jo nemačiau. Galbūt jį prarijo kokia nors žuvis, po kurio laiko vėl jį išspjausianti. Jonas. Volfo segtuve buvo užrašas, susijęs su pranašu.

„*Posso telefonare?*"

„*Ma si*", – atsakė už baro stovėjęs vyras. Šiandien buvo kitas. Charonas, matyt, buvo samdomas.

„*La linea e libera*", – tarė jis.

„*Grazie*", – tariau.

Nukėliau telefono ragelį ir, išgirdęs gerą signalą, surinkau numerį.

„*Pronto?*"

„*Buon giorno,* – tariau. – Frančeskai, čia tu?"

„*No,* – tarė balsas, atsiliepęs kitame telefono gale. – *Sono Enzo.*"

„Štai kaip, – atsakiau. – Bet čia Frančeskas gyvena, ar ne?"

„*Tanto e vero.* Tačiau Frančesko nėra."

O kada jis grįšiąs?

Anas juokėsi.

Šįsyk, matyt, užtruksią ilgiau.

„Ma quando ritorna?“ – pakartojau.

„Non si sa, – juokėsi Enco. – Tikriausiai po metų.“

„Kaip sakote? Ką?“

„O gal ir po dvejų metų ... *Dipende*“, – tarė Enco.

Nuo ko tai priklausą?

Ar jam iš tiesų taip labai patinką atogrąžų miškuose? Ir kaip jam sekasi su nauja *ragazza*?

Tai taręs aš netekau žado.

Encui, mėgstančiam paplepėti, tiek ir tereikėjo. Viskas, sakė jis, taip greitai vykę. *All'improvviso.* Gal net per greitai.

„Ar gerai sekasi? Prieš šešias dienas ji atvyko, šiandien jie kartu išskrenda. Bet toks jau tas Frančeskas: spontaniškas, impulsyvus. *Infiammabile.* Ar aš neteisus? Tu juk jį taip pat pažįsti. Tu juk šveicaras, ar ne?“

Lo svizzero. Neturėjau jokio supratimo, komisare, apie kokį šveicarą buvo kalbama. Jis, matyt, buvo jaunesnis už mane. Nebent tas Enco priklauso tokiems pat tipams kaip ir Frančeskas, kurie visus tujina. O gal jis mane dėl mano tarties sumaišė su kuo kitu.

„Na, taip, – tarė Enco. – Taip yra. Jei lėktuvas laiku išskrido į Romą, jie jau turėtų būti ore. *Questa ragazza* ir *il caro Francesco.* Jis man paliko savo *cellulare.* Surinkęs šį numerį, paskambinsi man.“

24.

Daugiau tuo telefono numeriu neskambinau, komisare. Vos tik padėjau ragelį, man į galvą šovė daugybė klausimų, bet, pamaniau, kad būtų beprasmiška juos užduoti. Nusprendžiau paskambinti į informaciją ir sužinoti Marijos motinos telefono numerį. Tačiau, kaip turėjau jai paaiškinti, kas aš toks esąs?

Išgėręs *caffe corretto*, išsiruošiau į senąją mokyklą. Vietoj akiniuotos merginos, sėdėjusios prieš tris dienas, prie bilietų kasos langelio sėdėjo jaunas vyrukas. Užsimiegojęs tipelis. Manau, jis buvo apklaustas. Tačiau negaliu įsivaizduoti, kad jis būtų galėjęs ką nors pikta apie mane pasakyti. Nusipirkau bilietą ir įėjau į parodos salę. Atsisėdau ant suolo priešais Madoną. Likau sėdėti iki pietų pertraukos. 13 val. pagal taisykles išėjau iš pastato.

Tai, kad 15 valandą vėl sugrįžau, jam nekrito į akis. Matyt, dažnokai taip pasitaiko. Madona traukia ir kitus žmones. Gal jis manęs išvis neatpažino. Apie ypatingą magnetizmą, traukusį mane, jis negalėjo nieko nujausti.

Priešpiet buvau beveik vienas, popiet buvo daugiau lankytojų. Keletas anglų ir amerikiečių, japonų būrys. Rusų grupė. Taip pat girdėjau kalbant vokiškai ir olandiškai. Bet visa tai suvokimo paribyje.

Suvokimo centre buvo Madonos freska. Kuo ilgiau ją apžiūrinėjau, tuo giliau nirau į jos reginį. Kitus žmones suvokiau miglotai, kaip kliuvinius. Jie ateidavo ir išeidavo, o aš likdavau.

Pamažu jie visi dingo. Nuo jų buvimo, kaip įstengdamas, stengiausi atsiriboti, bet kai jų neliko, atkreipiau į tai dėmesį. Ne dėl to, kad mane trikdytų. Ir tamsa man netrukdė. Tamsoje Madona dar labiau negu šviesoje atrodė panaši į Mariją.

Už draugišką pagalbą *sms* klausimais dėkoju
Annai Koch-Handschuh, taip pat BORG$_3$
7 C klasės mokinėms ir mokiniams.

Du zongai, kurių Urbanas 178 puslapyje
niekaip negali prisiminti, labai panašūs į *houseverstand*.

Džozefas Urbanas nori dingti. Jo žvilgsnis užkliūva už automobilio, kurio durelėse paliktas raktelis. Džozefui nė motais, kad jis neturi vairuotojo pažymėjimo, kad mašina ne jo. Ant užpakalinės sėdynės pastebi nėščią merginą. Tai Marija, religijos mokytojo, automobilio savininko mylimoji. Iš Urbano siekio pasprukti ji tikisi šį tą išlošti. Jiedu atsiduria Italijoje. Džozefui vis labiau patinka kelionė ir jaunoji bendrakeleivė. Taip rašytojas pasakoja netikėto susitikimo istoriją.

Peter Henisch gimė 1943 m. Vienoje. Studijavo germanistiką, filosofiją, istoriją ir psichologiją. Nuo 1971-ųjų rašo knygas. Yra pelnęs daugybę apdovanojimų.

ISBN 978-9955-16-189-9

